ศรีสมเด็จ

สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2519

อภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด นพวงศ์พาณิชย์

๑๕๐๖-๑๕๑๔ กรุงเกษม บ้อมปราบ

กรุงเทพฯ โทร. ๒๒๒๕๕๐

ปก ภาพสเก็ตอนุสาวรีย์สมเด็จเจ้าพระยา ฯ

อาจารย์สนั่น ศิลากร ปฏิมากร

เออน อ่อนใจอารีย์ สร้างแบบปก

สดุดี

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

เทิดเกียรติ์นามงามสง่าใต้พ้ากว้าง
เอกอ่าเอี่ยมเยี่ยมยลธนบุรี
สถาบันสรรสร้างแนวทางเลิศ
ภักดีพร้อมจอมกษัตริย์ฉัตรประชา
ทั้งพุทธิจริยะพละศาสตร์
เหมือนแสงฉายพรายพรรณจันทราทิตย์
เลื่องลือชากีฬาเยี่ยมหาเทียมยาก
เกียรติ "**ม่วง-ขาว**" พราวเพริศเลิศล้ายอง
ทั้งถ้วยโล่โอ่อ่าค่าเปี่ยมล้น
เป็นสายธารศรัทธาพยายาม
ไม่เสื่อมค่าสามัคคีไมตรีสมาน
ยังรักมั่นเหมือนรวมร่วมบิดร

ครั้น "*๑๕ มกรา*" เวียนมาถึง
วันสมเด็จ ฯ พิราลัยไกลญาติมิตร

พระคุณท่านท่วมทรวงใหญ่หลวงล้น
"**บ้านสมเด็จเจ้าพระยา**" อ่าโอพาร
พระปรีชาภาษาศาสตร์เปรื่องปราดล้ำ
เซ็นสัญญานานาชาติพิลาสเจิม
กำบั๋นเหล็กเรือใหญ่ที่ไทยต่อ
ทั้ง "*ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน*" นั้น
ทรงเทิดชาติศาสนามหากษัตริย์
ทรงเป็นห่วงปวงชนล้นหทัย

ฉะนั้นควรมวลมิตรศิษย์เก่าใหม่
ร่วมรื่นเริงบันเทิงไทยไร้สิ่งเท็จ
สนสล้างรายเรียงเคียงวิถี
โอ้นามนั้น "**บ้านสมเด็จเจ้าพระยา**"
ช่วยชูเชิดประเทศชาติศาสนา
ทั่วถ้วนหน้าฟูเฟื่องรุ่งเรืองวิทย์
ล้วนสามารถจำเริญไวกายใจศิษย์
น้อมนิมิตผลงามตามครรลอง
ล้วนเคยฝากชื่อเด่นไม่เป็นสอง
มวลพี่น้อง "**สุริยะ**" ชนะงาม
เป็นสื่อดลพลังจิตไม่คิดขาม
เป็นศูนย์ความภูมิใจอาลัยอาวรณ์
บีเดือนผ่านลับหายไม่ถ่ายถอน
แม้จากจรแต่ใจยังใกล้ชิด

ใจคะนึงเหมือนพ้ำประกาศิต
สู่ดุสิตสวรรค์นิรันดร์กาล

บันดาลดลแหล่งศึกษามหาศาล
จากสถานถิ่นพักพำนักเดิม
ทรงเป็นกรรมการด้วยช่วยส่งเสริม
ผลพูนเพิ่มภารกิจสัมฤทธิ์พลัน
ท่านแหละหนอเริ่มต้นค้นคิดผั่น
รับมอบมั่นจอมราชา "**ร. ๕**" ไผท
ทรงปฏิบัติราชกิจพิสิฐพิสัย
ทรงเล็งไกลการศึกษาค่าล้ำเพชร
มาร่วมใจสดุดี "**ศรีสมเด็จ ฯ**"
พรั่งพร้อมเสร็จ *รัก-อาลัย* เกรียงไกรเอย.

ถนอม อัครเศรณี.

สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คำขวัญและข้อคิด

จาก

นายกสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สจฺจํ เว อมตา วาจา

ด้วยความรักอย่างจริงใจ

พล.อ.อ. [illegible]

คณะที่ปรึกษา
กรรมการสมาคมศิษย์เก่า
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. ๒๕๑๘

๑. พล.อ. อวบ อาสาณรงค์
๒. พล.ท. อัมพร จินตกานนท์
๓. นายปกรณ์ อังศุสิงห์
๔. อาจารย์สมบูรณ์ แสงวิเชียร
๕. นายสมศักดิ์ วงศ์อารยะ
๖. อาจารย์มโน กฤษณจินดา
๗. นายสหาย ทองบุนนาค
๘. อาจารย์ใย ยรรยง
๙. อาจารย์เฉลิม สภานนท์
๑๐. อาจารย์สุจิต กมลบุตร
๑๑. อาจารย์อารมย์ เอี่ยบเจริญ
๑๒. อาจารย์ศิริ ศุขกิจ
๑๓. อาจารย์สังวาลย์ ปุคคลนันทน์
๑๔. นายแพทย์สุเทพ สิงหโกวินท์
๑๕. นายเฉลียว วัชรพุกก์
๑๖. นายสุนทร เสตะจิต
๑๗. พล.ต.ต. สงัด โรจนภิรมย์
๑๘. นายองอาด เกษสุวรรณ
๑๙. นายศิริ หงสไกร
๒๐. นายสมัย ทิพยธารา
๒๑. อาจารย์สุภาพ เคียนทอง
๒๒. นายเจิม โลหารชุน
๒๓. พ.อ. กุญ ยโสธร
๒๔. นายฉอ้อน จงสงวน
๒๕. นายจิตร ทังสุบุตร
๒๖. นายลิ่วละล่อง บุนนาค
๒๗. นายอรุณ แสงสว่างวัฒนะ
๒๘. ม.จ. ทองคำเปลว ทองใหญ่
๒๙. นายจรูญ มิลินทร์
๓๐. นายอรรถ อรรถไกวัลวที

ประกอบด้วยอนุกรรมการประสานระหว่างนักศึกษากับสมาคม ฯ

๑. นายสุวิทย์ พวงสุวรรณ
๒. นายพีรพงษ์ ชลวิจารณ์
๓. นายเทอดพงษ์ ใจกว้าง

คณะกรรมการบริหารงาน
สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. ๒๕๑๘

๑. พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์	*นายกสมาคม*
๒. พล.ต.ท. สล้าง เริ่มรุจน์	*อุปนายกคนที่ ๑*
๓. ม.ร.ว. ทวีโภค เกษมศรี	*อุปนายกคนที่ ๒*
๔. พล.ต. จำรัส จำรัสโรมรัน	*อุปนายกคนที่ ๓*
๕. นายพยุง ตัญญะแสนสุข	*เลขานุการ*
๖. ร.ต.อ. บุรินทร์ นุตนก	*เหรัญญิก*
๗. ดร. สุรศักดิ์ หลาบมาลา	*นายทะเบียน*
๘. น.ท. เฉลิม ไทยวงษ์	*ปฏิคม*
๙. พ.ต.อ. สัญญา อรุณธารี	*บรรณารักษ์*
๑๐. นายสุรชัย สังข์ศรี	*สวัสดิการ*
๑๑. นายมนตรี ชลายนเดชะ	*ประชาสัมพันธ์*
๑๒. นายจรูญ แสงคำไพ	*ผู้ช่วยนายทะเบียน*
๑๓. นายปวง รังสิยานนท์	*ผู้ช่วยปฏิคม*
๑๔. นายประจวบ ลียากาศ	*ผู้ช่วยปฏิคม*
๑๕. น.อ. ทวี บุญเนือง ร.น.	*ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์*

■ ■ ■ ■

สมาคมศิษย์เก่าเป็นที่รวมจิตใจของบรรดาศิษย์ที่เคยศึกษาในสถานศึกษานั้น เหมาะสำหรับการกลับมาเยือนพบปะเพื่อนที่เคยอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันมา ในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อระลึกถึงความหลัง ก่อให้เกิดความรัก สามัคคีซึ่งกันและกัน

สถานศึกษาบางแห่ง ในปัจจุบันเลิกล้มไปแล้ว หรือโยกย้ายที่ตั้งไป ก็ยังมีสมาคมศิษย์เก่านั้น ๆ อยู่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นความสำคัญอยู่ สำหรับวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยายังคงดำรงอยู่ แต่ได้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมบ้าง ด้วยเหตุของวิวัฒนาการ ถึงกระนั้นก็มิได้เป็นอุปสรรคในการที่บรรดาศิษย์เก่าทั้งหลายจะได้มีส่วนอุปการะเกื้อกูลสมาคมศิษย์เก่า ซึ่งได้มีที่ทำการเป็นสัดส่วนพร้อมอยู่แล้ว ให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปตามควร แต่ประการใด

ม.ร.ว. ทวีโภค เกษมศรี

เลขานุการแถลง....

ในรอบปี ๒๕๑๘ ที่ผ่านพ้นไป เป็นรอบปีที่ ๑๓ ต่อปีที่ ๑๔ นับแต่วันจดทะเบียนตั้งสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คงจะไม่ต้องบอกก็คงทราบกันดีว่า เลขานุการก็หน้าเก่าอีกเช่นเคย สำหรับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๘ นั้น ทุกท่านย่อมทราบเช่นเดียวกันเพราะท่านเลือกกันมาเอง ท่านผู้นั้นคือ พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์ ลูกสุริยะผู้มีเลือดสุริยะเข้มข้น ก็ท่านที่กล่าวนี้แหละที่สร้างความสำเร็จให้แก่ลูกสุริยะทั้งหลายจนสามารถมีอาคารสมาคม มีเครื่องมือเครื่องใช้จนสามารถใช้เป็นที่หากินได้อยู่ทุกวันนี้ คืองานบริการสถานที่สำหรับประกอบพิธีมงคลสมรสโดยทั่วไป ในรอบปีหนึ่ง ๆ ก็มีรายได้พอสำหรับจ่ายให้คนงานรักษาความสะอาดสมาคม ซึ่งก็ยังดีที่สมาคมไม่ต้องดิ้นรนขวนขวายหาเงินส่วนอื่นมาจ่าย ลำพังแต่เงินค่าสมัครและค่าบำรุงจากสมาคม ไม่พอจะใช้ทำอะไรได้ เพราะเงินค่าสมัครก็ได้รับเพียงครั้งเดียวเมื่อแรกสมัครเพียง ๑๐ บาท แต่ค่าบำรุงนั้นปีละ ๒๐ บาท บางท่านก็ชำระเพียงปีแรก แต่ปีหลังถัดไปก็ไม่มีเวลาจะชำระ บางท่านที่เป็นสมาชิกค้างชำระกันอยู่ท่านละหลาย ๆ ปีก็มี ถ้ามัวแต่รอเงินรายได้จากค่าบำรุงของท่านสมาชิกแล้ว ก็หมดหวังที่จะทำงานอะไรได้ ยิ่งมาเจอรัฐบาล "เราทำได้" เข้า เงิน ๒๐ บาทเลยไม่มีความหมายใด ๆ เลย จึงเป็นกรรมของคนไทยส่วนหนึ่งที่ไม่รู้จะไปร้องเอากับใคร

ตามข้อบังคับให้มีการเลือกตั้งเฉพาะนายกสมาคมเท่านั้น แล้วให้นายกสมาคมพิจารณาตั้งสมาชิกให้เป็นกรรมการร่วมบริหารงานของสมาคมเอง ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุไม่ต้องการเห็น

คณะกรรมการซึ่งเมื่อตั้งเข้ามาแล้ว งัดข้อกัน มีอะไรก็จะได้ประนีประนอมกัน ทำงานเพื่อประโยชน์ของสมาคมต่อไป ซึ่งเป็นที่แน่นอน คณะกรรมการอื่นในรอบปีนี้ ก็คือผู้เคยได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในปีก่อน ๆ มาแล้ว และผลัดกันไปมาอยู่ พูดง่าย ๆ ก็คือกรรมการหน้าเก่าทั้งนั้น อย่างไรก็ตาม ตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ทุกปีที่มีการตั้งกรรมการสมาคมใหม่จะต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสมาคม โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครนั้น ก็คือที่แผนก ๔ กองกำกับการ ๓ สันติบาล กรมตำรวจ ผู้เป็นนายทะเบียน ความจริงแล้วเลขานุการได้จัดการขอจดทะเบียนกรรมการทุกชุด ทุกปีต่อเจ้าพนักงานตามกฎหมาย แต่หากท่านผู้ใดไปขอตรวจดูทะเบียนของสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จะมีโอกาสได้พบคณะกรรมการของสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่สำนักงานทะเบียนของทางราชการกรมตำรวจเพียง ๒ ชุดเท่านั้น คือ ชุดเริ่มแรก ที่มี พล.ต. จำรัส จำรัสโรมรัน เป็นนายกสมาคม กับชุดปี ๒๕๑๘ ซึ่งมี พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์ เป็นนายกสมาคม นอกจาก ๒ ชุดดังกล่าวแล้ว ท่านจะหาไม่พบเลย ท่านอย่าได้แปลกใจใด ๆ เป็นอันขาด เพราะเป็นเรื่องทำนองเดียวกับเพลงผู้ใหญ่ลีละครับ ในข้อที่ว่า "สุกรนั้นไซร้คือหมาน้อยธรรมดา" ในฐานะเลขานุการเป็นนักกฎหมาย ขอรับรองด้วยเกียรติว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างตามนัยแห่งกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน ตลอดจนข้อบังคับ ไม่เพียงแต่ของสมาคม แต่ตลอดจนของทางราชการด้วย ไม่ว่าจะประชุมใหญ่สมาชิก หรือประชุมคณะกรรมการได้แจ้งให้นายทะเบียนดังกล่าวทราบล่วงหน้า พร้อมทั้งแจ้งให้หัวหน้ากองวัฒนธรรมทราบล่วงหน้าด้วย ไม่น้อยกว่า ๗ วันก่อนวันนัดประชุมทุกครั้ง เมื่อประชุมแล้วยังส่งรายงานการประชุมให้ส่วนราชการทั้งสองแห่งนั้นทุกครั้งอีกด้วย โดยเฉพาะเรื่องจดทะเบียนกรรมการของสมาคมที่มีการตั้งใหม่ทุกปี ต้องขอจดทะเบียนภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้ง รู้สึกว่าเรื่องที่มีครบถ้วนก็คงจะเป็นที่กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา ซึ่งแต่เดิมสังกัดอยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ภายหลังต่อมาเขาเปลี่ยนมาเป็นสังกัดกรมการศาสนา แต่ที่สันติบาลอย่าได้กลัวเลยครับ ไม่มีอยู่หรอก หายไปหมด เลขานุการไม่สามารถจะตอบได้ว่า เพราะอะไร บอกได้แต่เพียงว่า ไม่มี ถ้าจะถามว่า ทำไมที่สันติบาลไม่มี ทั้งที่เป็นสำนักงานทะเบียนสมาคมโดยตรง ก็ขอเชิญไปถามสารวัตรแผนก ๔ กองกำกับการ ๓ สันติบาลเอาเองเถอะครับ ก็ยังเป็นกุศลอยู่กระมัง ที่ยังเหลือไว้ให้เท่าที่กล่าวแล้ว เรื่องก็ยังงั้นแหละครับ ยังข้องใจอีกหรือเปล่าก็ไม่ทราบ

เรื่องนี้เลขานุการไม่พูดละครับ เพราะเมืองไทยเวลานี้ ใครพูดเรื่องจริง เขาหาว่า ด่า ครับ จะบอกให้

ในรอบปีที่ผ่านมา รู้สึกว่า เลขานุการเพียงคนเดียวที่รู้สึกว่าจะอ่อนปวกเปียกเป็นมะเขือเผา คงจะเป็นโรคติดเชื้อมาจากรัฐบาล สัญญา ธรรมศักดิ์ ที่รอเวลาออกจากตำแหน่งหน้าที่เมื่อปี ๒๕๑๗ ก่อนมีการเลือกตั้งทั่วไปในพระราชอาณาจักร เมื่อสำรวจผลงานไม่มีอะไรจะแสดงผีมือได้เลยทีเดียว ทำงานเพียงหาข้าวสารกรอกหม้อไปเป็นคราวๆ ทั้งที่ได้รับความร่วมมือจากท่านประธานชมรม ๙ คือ คุณอรรถ อรรถไกวัลวที ประธานชมรม ๙ ปี ๒๕๑๘ อย่างดียิ่ง พอท่านได้รับเลือกให้เป็นประธานชมรม ๙ คณะกรรมการก็มีมติให้เชิญมาเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการทันที นับแต่นั้นมา ท่านก็ไม่ค่อยจะได้ขาดการประชุมคณะกรรมการแต่ละคราว จะมีบ้างก็ในกรณีจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้เท่านั้น ตรงข้ามคณะกรรมการเองเสียอีก จะประชุมกันแต่ละครั้งช่างยากเย็นเสียเหลือเกิน บางครั้งเกือบไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับ ก็เห็นใจท่าน เพราะบ้านเมืองมันแสนจะทุเรศ อะไรๆ มันแย่ไปเสียหมด รถติด น้ำท่วม การเงินผืด ค่าครองชีพสูง สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ คนเป็นพิษ วุ่นวายไปหมด ยิ่งหลังจากที่รัฐบาลของประชาชนเข้าบริหารในยุคประชาชนเป็นใหญ่ด้วยแล้ว อย่าได้บอกใครเลยครับว่า มันวุ่นสักเพียงใด จะไปกล่าวโทษใครก็ไม่ได้ เพราะตั้งแต่รัฐบาลของประชาชนเข้าบริหารบ้านเมืองมาได้ค่อนปีเศษเกือบจะชนปีเข้าในวันนี้ สถิติของทางราชการเองก็ยอมรับว่า ประชากรโดยเฉพาะในเมืองหลวงแห่งพระราชอาณาจักรไทยเป็นโรคจิต และโรคประสาทกันแยะขึ้นมากมายทีเดียว ก็จะให้ทำอย่างไรได้ เมื่อเรามีรัฐบาลของประชาชน และสมาชิกรัฐสภาดังที่เป็นกันอยู่ เวลาท่านประชุมราชการงานเมือง เขาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงไปทั่วพระราชอาณาจักร พังดูซีครับ ชวนให้ประชากรเป็นโรคจิต และโรคประสาททั้งนั้น ข้าราชการฝ่ายปกครอง ก็ก่อให้เกิดปัญหาโรคจิต และโรคประสาทให้แก่ประชาชนอยู่แล้ว ยังมาพบและได้ยินเสียงจากวิทยุกระจายเสียงชวนให้เป็นโรคจิตและโรคประสาทอีก จะให้ประชาชนไม่เป็นโรคดังว่ากันได้อย่างไร ก็ขอเป็นกันบ้างจะไม่ดีกว่าหรือ

อย่างไรก็ตาม งานของสมาคมก็ดำเนินกันมาตามครรลองของมัน คณะกรรมการของสมาคมประชุมกัน หารือกันจนเครื่องปรับอากาศเสียละครับ ยังไม่มีเงินจะซ่อมแซมเลย พอพูดอย่างนี้ พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ ก็คงจะคิดว่าเลขานุการนี่จะไถกันอีกละมัง เปล่าครับ เวลานี้ทางวิทยาลัยเขากำลังหารือกันอยู่ โดยเฉพาะสภาอาจารย์ของวิทยาลัยเขาเห็นว่า ความจริงแล้ว เขาก็

ใช้ห้องประชุมของสมาคมที่ติดเครื่องปรับอากาศนั้น เป็นห้องประชุมอาจารย์มากอยู่เหมือนกัน และเข้าใจว่าจะใช้มากกว่าคณะกรรมการสมาคมเสียอีก เขากำลังคิดกันว่า เขาจะหาเงินมาจัดการซ่อมแซมให้ เพราะดังนั้น ท่านนายกสมาคมที่รักของเลขานุการ ก็ขออย่าได้หนักอกหนักใจไปเลยครับ ในเรื่องนี้ ปี ๒๕๑๙ คงจะมีการซ่อมแซมเครื่องปรับอากาศของสมาคมโดยสมาคมไม่ต้องออกเงิน หรือท่านนายกสมาคมไม่ต้องเบิกจ่ายเงินค่าซ่อมแซมใดๆ ทั้งสิ้น

มองไปเห็นตัวอาคารของสมาคม ก็เริ่มชำรุดทรุดโทรม มีส่วนที่สลักหักพังกันแล้วนี่สิครับเรื่องใหญ่ไม่เบาเลย การที่คุณธงชัย ลาวัณย์ศิริ ลูกสุริยะมาลงทุนให้จนเป็นอาคารราคานับล้านขึ้นมาแล้ว จะให้ท่านต้องมาคอยรับผิดซ่อมแซมให้อีก คงจะไม่ถูกเรื่อง ทำตัวเป็นลูกที่เลี้ยงไม่รู้จักโต พ่อแม่ก็ได้แต่ตรอมใจตายไม่มีบุญหาใดๆ ทั้งสิ้น ครั้นจะบ่นมากไป ทางวิทยาลัยโดยเฉพาะท่านอาจารย์ ม.ร.ว. ทวีโภค เกษมศรี ผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นผู้อุปการะสมาคม และเป็นอุปนายกสมาคมก็จะกล่าวหาว่า เลขานุการคนนี้มันช่างรีดไถเสียจริงๆ เพราะบังเอิญเหลือเกินที่ทั้งๆ อาคารชำรุดทรุดโทรม **วิทยาลัยก็ขอใช้หลายส่วนของอาคารให้เป็นที่พักของอาจารย์ชาย แยกส่วนจากที่พักอาจารย์หญิง ใช้บางส่วนเป็นห้องสมุด และห้องเก็บของ เพราะส่วนราชการที่ต้องมาขอใช้อาคารของสมาคมกำลังซ่อมแซม ไม่มีสถานที่ ก็ขอใช้หน่อย โธ่ครับไม่ช่วยวิทยาลัยในยามนี้จะไปช่วยกันในยามไหน ที่ว่าไม่อยากบ่น ก็เพราะท่านผู้อำนวยการจะหาว่า หนอยแน่พอขอใช้อาคารสมาคมหน่อยเดียว มาบ่นเรื่องนี้ จะให้วิทยาลัยซ่อมให้หรืออย่างไร? ไม่ใช่หรอกครับท่านอาจารย์ สมาคมสร้างขึ้นมาก็เพื่อสถาบันการศึกษา ที่บ่นน่ะ ต้องการให้ "ลูกสุริยะ" ช่วยกันเท่านั้น พอดีเรื่องมันลาบเส้นอยู่ จึงต้องขอแก้ตัวเสียก่อน เลขานุการน่ะไม่ใช่คนขี้บ่นหรอกครับ ดูแต่เอาห้องบิลเลียดเป็นห้องทำงาน ใช้โต๊ะบิลเลียดเป็นที่กองของก็ยังได้เลย ไม่เคยว่าสักคำ ใช่ไหมครับ**

ตามหลักธรรมชาติมีว่า เมื่อสิ่งใดเจริญถึงที่สุด ก็จะต้องลดความเจริญลง และเสื่อมไปในที่สุด แล้วจึงเริ่มต้นเจริญขึ้นใหม่ ทั้งนี้สุดแต่กาลเวลา เลขานุการยังไม่สามารถจะบอกได้ว่า งานของสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เจริญจนถึงที่สุดหรือยัง และความเจริญถึงที่สุดอยู่ ณ จุดใด แต่ในรอบปีนี้แม้งานจะเป็นไปตามครรลองของมันเองตามปกติ แต่ก็มีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น กล่าวคือ เรื่องตัวบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงค์ตำแหน่งเหรัญญิกของสมาคม ซึ่งมีหน้าที่ราชการประจำ มียศเป็นร้อยตำรวจเอก ท่านผู้นั้น คือ ร.ต.อ. บุรินทร์ นุตนก ท่านเป็น

สมุห์บัญชีของกองบังคับการตำรวจรถไฟ อยู่ ๆ เหมือนผีนไปเกิดถูกควบคุมตัว ในข้อหาผิดกฎหมาย เป็นข่าวครึกโครมพอสมควร อย่างน้อยก็ ๗๑ จังหวัด หรือที่เรียกว่าทั่วพระราชอาณาจักรรู้กันหมด พอข่าวแพร่สพัดไป ก็มีเสียงห่วงใยการเงินของสมาคมติดตามมาทันที เล่นเอาเกือบตั้งตัวไม่ติด เหมือนกัน เรื่องนี้เลขานุการขอเรียนว่า เรื่องส่วนตัวของ ร.ต.อ. บุรินทร์ นุตนก เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับพวกเราลูกสุริยะ และสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คงเหลือเรื่องที่เราจะมาบอกกล่าวกันก็ในข้อที่เกี่ยวกับกิจการงานของสมาคมเท่านั้น ในเรื่องนี้ ร.ต.อ. บุรินทร์ นุตนก ได้ขอลาออกจากตำแหน่งมาโดยถูกต้อง และท่านนายกสมาคมได้อนุมัติให้ลาออกได้ และได้มีบัญชาให้เลขานุการทำหน้าที่เหรัญญิกไปก่อน เลขานุการได้ตรวจสอบแล้ว การเงินเรียบร้อยทุกอย่าง สมาคมไม่มีสิ่งใดเสียหาย เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของ ร.ต.อ. บุรินทร์ นุตนก เลย รับรองได้ด้วยเกียรติครับเรื่องนี้ ขอจงได้โปรดเชื่อเถอะว่า "ถึงจะชั่ว ก็ชั่วแต่ตัวยักษ์ สุริวงศ์พงษ์ศักดิ์ ไม่ชั่วด้วย"

อนึ่ง เรื่องการหล่อพระรูปสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ที่ลูกสุริยะตั้งเป้าหมายสำคัญมาตั้งแต่ต้น เรื่องนี้คงจะมีอาถรรพ์อะไรบอกไม่ถูก แต่เดิมท่านนายกสมาคม และลูกสุริยะทั้งมวล มีความตั้งใจว่าจะสร้างพระรูปของท่านตั้งไว้ที่วงเวียนเล็ก ซึ่งแต่เดิมเป็นบริเวณบ้านของท่าน และเป็นโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยามาแต่ต้น เพื่อให้เป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทยทั้งชาติ ในฐานะท่านเป็นอดีตผู้สำเร็จราชการแผ่นดินสยาม ถือดาบอาญาสิทธิ์ ตัดหัวคนได้ในแผ่นดินสยาม และในฐานะท่านเป็นผู้ให้กำเนิดโรงเรียนบ้านสมเด็จ-เจ้าพระยา และให้กำเนิดลูกสุริยะ เมื่อ จอมพล ถนอม กิตติขจร กับคณะ พร้อมกับท่านนายกสมาคมของเราทำการปฏิวัติเมื่อ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แล้ว ก็คาดว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการนี้ สมาคมลงทุนมอบหนังสือประวัติสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ให้ท่านหัวหน้าคณะปฏิวัติในขณะนั้นไป ๑ ชุด มี ๒ เล่ม พร้อมท่านนายกสมาคมได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังท่านหัวหน้าคณะปฏิวัติดังกล่าว แต่ไม่ทันจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านประการใด เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ก็เกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงกันใหญ่โตมโหฬาร บนผืนแผ่นดินไทย ตัวท่านผู้จะให้ความอุปการะช่วยเหลือก็ต้องระเห็ดไปกินอยู่หลับนอนเสียในต่างประเทศจนบัดนี้ กาลเวลายิ่งผ่านมา เมืองไทยอันเป็นที่รักของเรา ก็เอียงซ้าย จนถึงขั้นทรุดไปข้างหนึ่ง ข่าวสับสนจนพึ่งไม่ได้ความ จริงหรือไม่ก็ไม่ทราบว่านักปฏิรูปหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ คิดจะสร้างอนุสาวรีย์

คาลมาร์คบ้าง เลนินบ้าง สตาลินบ้าง ตลอดจนเหมาเจ๋อตุงบ้าง ซึ่งยังเอาแน่ไม่ได้ นัยว่า ใคร ไปคิดสร้างอนุสาวรีย์บุคคลอื่น จะเป็นไดโนเสาเต่าพันปี เอาเสียด้วย ลำพังที่จะตั้งอนุสาวรีย์ ก็ยัง ไม่ทราบว่าจะตั้งกันที่ไหน เป้าหมายดังกล่าว จึงต้องชะงักงันอยู่ ครั้นมาเมื่อต้นปี ๒๕๑๘ นี้เอง คณะอาจารย์วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงคิดจะสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรี-สุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เพื่อประดิษฐานไว้ในบริเวณวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และขอ ความร่วมมือมายังสมาคม คณะกรรมการของสมาคมจึงมีมติให้ให้ความร่วมมือในการนี้ ในการนี้ จึงได้มีการเริ่มงานกันในวันเดียวกับการจัดงานประจำปีของสมาคม ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๙ อันเป็นวันคล้ายวันถึงแก่พิราลัยของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ซึ่งทำให้เกิดความไม่เข้าใจ กันขึ้นในหลายวงการ โดยเฉพาะในวงการของลูกสุริยะ จึงขอแถลงให้ทราบว่า การจัดหล่อพระรูป สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ในขณะนี้เป็นงานของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา **สมาคม ศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพียงให้ความร่วมมือด้วยเท่านั้น** ส่วนเป้าหมายเดิมของลูก สุริยะที่จะสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เพื่อให้ประชาชนทั้งประเทศเคารพ สักการะนั้น ยังสลบอยู่ อย่างไรก็ตามหากไม่มีความจำเป็นประการใด หรือมีการพิจารณากัน อย่างไรในโอกาสต่อไป สถานการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ค่อยว่ากันใหม่ ซึ่งพอจะ สรุปได้ว่า จะเลิกหรือไม่ ในการดำเนินการตามเป้าหมายเดิมนั้น เป็นเรื่องในอนาคต ขออย่าได้ ดีใจ หรือ เสียใจเสียในขณะนี้เป็นอันขาด

อีกเรื่องหนึ่งที่จะต้องแถลงเสียให้ปรากฏในที่นี้ก็คือเรื่องการทำหนังสืออนุสรณ์สมเด็จใน ปี ๒๕๑๙ นี้ สมาคมต้องขอขอบคุณศิษย์เก่า บ.ส. ชมรม ๙ ไว้ ณ โอกาสนี้ ที่รับไปจัดพิมพ์ให้ งานนี้เป็นงานที่ต้องเหน็จเหนื่อยไม่น้อย ลำพังแต่คณะกรรมการของสมาคมเอง คงจะไม่อยู่ในฐานะ ที่จะทำได้สำเร็จเป็นแน่ เพราะส่วนใหญ่ กรรมการแต่ละท่านก็เข้าวัยล่วงกันเสียเกือบหมดแล้ว ไม่มีเหลือวัยรุ่นพอที่จะทำงานได้ หากศิษย์เก่า บ.ส. ชมรม ๙ ไม่รับงานนี้ไป ก็ยังไม่เห็นทางที่จะ จัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์สมเด็จในปี ๒๕๑๙ นี้ขึ้นมาได้สำเร็จ จึงนับว่ายังเป็นบุญตาของท่านผู้อ่าน อยู่มากที่มีโอกาสได้อ่านหนังสือเล่มนี้ คิดว่าทุกท่านคงจะพอใจ หรือ ไม่พอใจ ก็เก็บไว้ในใจ อย่า แย้มพรายให้ใครพึงเป็นอันขาด เพราะในปัจจุบัน เขาชอบคนกะล่อน เขาไม่ชอบคนมีสัจจะแล้วครับ สจฺจิ เว อมตา วาจา ใช้ได้เฉพาะที่เท่านั้น ใช้ทั่วไปไม่ได้เสียแล้ว มีคำกล่าวว่า คนกะล่อนเท่านั้น ได้ดี จริงหรือไม่จริงไม่ทราบ โปรดคิดเอาเอง ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องนำมาวิจารณ์กันในที่นี้

อนึ่ง คณะกรรมการของสมาคมได้ริเริ่มก่อตั้งทุนมูลนิธิสมเด็จเจ้าพระยาไว้ โดยถือเอาวันเกิดเมื่อวันครบรอบ ๖๐ ปีของท่านนายกสมาคมเป็นวันเริ่มต้น ขณะนี้รวบรวมเงินทุนไว้ได้เพียง ๑๗,๑๑๙.๒๖ บาท (รวมทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยธนาคาร) ยังน้อยนัก ความมุ่งหมาย ต้องการจะตั้งมูลนิธิดังกล่าวขึ้น เพื่อหาดอกผลมาใช้จ่ายช่วยเหลือในการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เลือดเนื้อเชื้อไขของลูกสุริยะ ในอนาคต ความหวังอยู่ที่ว่าจะได้รับความร่วมมือจากบรรดาลูกสุริยะที่ผ่านพ้นจากรั้วการศึกษาแห่งนี้ไปแล้ว มีฐานะพอที่จะช่วยได้ เพื่อบริจาคเงินสมทบให้เป็นเงินก้อนใหญ่ขึ้น จักได้มาซึ่งดอกผลจนพอที่จะนำมาใช้จ่ายตามเป้าหมาย เป็นการสร้างคนสร้างลูกสุริยะขึ้น แต่ถ้าสร้างขึ้นมาแล้ว กลับด่าพวกผู้ใหญ่ว่า ไดโนเสา เต่าพันปี ในโอกาสหน้า ก็อย่าไปถือสาหาความอะไรเลยครับ ให้คิดเสียว่า "หมาน้อยธรรมดา ๆ" ก็แล้วกัน

ที่สุดแห่งแถลงของเลขานุการนี้ ขอกราบเรียนว่า สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นของลูกสุริยะทุกคน ไม่ว่าจะผ่านพ้นการศึกษาไปแล้ว หรือยังกำลังศึกษาอยู่ ความเจริญก้าวหน้าของสมาคม ย่อมมาจากลูกสุริยะทุกท่าน หลักการใหญ่ที่ต้องคำนึงถึง คือ คนรุ่นเก่า ต้องสร้างคนรุ่นใหม่ พวกเราลูกสุริยะ ต้องสร้างสปิริตลูกสุริยะขึ้นในตัวลูกสุริยะทุกคนให้จงได้ ครูอาจารย์ไม่ใช่คนแจวเรือจ้าง ที่พาพวกศิษย์ส่งขึ้นฝั่งแล้ว ลูกศิษย์ก็ถีบหัวเรือให้พ้นฝั่ง สถาบันการศึกษา ไม่ใช่ศาลาพักร้อน เมื่อพักผ่อนหายเหนื่อย หายเมื่อยแล้วก็เลยไปโดยไม่เหลียวกลับมามองดูอีก ทั้งไม่ใช่แหล่งหาความสำราญ ที่เพียงแต่หมดความใคร่แล้วก็ลืมเสีย เฉพาะอย่างยิ่ง สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เจ้าพ่อผู้ให้กำเนิดลูกสุริยะ ท่านไม่ใช่เบ็ด ที่เที่ยวไข่ทิ้ง ไข่ทิ้ง พวกเราได้ชื่อว่า ผ่านการศึกษาจากสถาบัน "บ้านสมเด็จเจ้าพระยา" ชื่อก็บอกให้เห็นชัด ๆ ว่า เป็นสถาบัน "บ้าน" ไม่ใช่สถาบันวัด บ้านของใครก็บ้านของสมเด็จเจ้าพระยาท่านที่พวกเราเรียกท่านว่า **"เจ้าพ่อ"** ไงล่ะ พวกเราไม่คิดกันบ้างหรือ ขอเสียทีเถอะพ่อคุ้น แม่คุ้น ทั้งหลาย ขออย่าไปเอาอุดมการณ์อัปรีย์ ที่ว่า พ่อแม่ทำให้กูเกิดมา เพราะความอยาก ครูอาจารย์รับจ้างพ่อแม่กูสอนหนังสือให้กู มาใช้ในสถาบันการศึกษาแห่งนี้เลย ใครมันจะหาว่า เป็นสัตว์โลกล้านบีก็ชั่งมันเถอะ เพราะสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เจ้าพ่อของเราถึงแก่พิราลัยไปเพียง ๙๓ ปี (คิดจนถึงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๙) มันเป็นล้านปีไปไม่ได้หรอก จะบอกให้

ด้วยความปรารถนาดี

จาก เลขานุการสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๑๗

ของ

สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๘

ณ อาคารสมาคม กรุงเทพฯ

เริ่มประชุมเวลา ๑๙.๒๐ น. มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ๗๕ คน

พล.ต.ท. สล้าง เริมรุจน์ อุปนายกคนที่ ๑ เป็นประธานที่ประชุม

วาระที่ ๑ **เรื่องที่ประธานแจ้งให้ทราบ**

เรื่องที่ ๑ **ท่านนายกสมาคมติดงาน**

ประธาน – วันนี้ท่านนายกสมาคมติดงานจำเป็นที่บ้าน เพราะจัดงานตรงกันขอลาประชุม *ที่ประชุมรับทราบ*

เรื่องที่ ๒ **กิจการในรอบปี ๒๕๑๗**

ประธาน – ในรอบปีที่ผ่านมาแล้วสมาคมได้ดำเนินกิจการงานของสมาคมไปดังนี้คือ

๑. พยายามช่วยเหลือติดต่อกับส่วนราชการ เพื่อให้สถาบันการศึกษาบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและวิทยาลัยครูอื่น ๆ ได้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จนบัดนี้นักศึกษาได้เข้าศึกษากันแล้ว ยังรอกฎหมายอยู่ บัดนี้กฎหมายผ่านการพิจารณาของสภาไปแล้ววาระที่ ๑ เหลือวาระที่ ๒ และ ๓ ที่กำลังจะผ่านในไม่กี่วันก่อนปิดสมัยประชุมนี้

๒. ดำริจัดตั้งมูลนิธิขึ้นอีก เพื่อหาดอกผลมาช่วยการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาของสถาบันบ้านสมเด็จเจ้าพระยาให้มากยิ่งขึ้น

๓. นโยบายส่วนใหญ่พยายามเข้าถึงนักเรียนนักศึกษา จัดรายการลูกเจ้าพ่อคุยกันเปิดศาลาสุริยาคม เพื่อให้ศิษย์เก่าทำประโยชน์ให้แก่ศิษย์ปัจจุบัน และเพื่อให้อาคารของสมาคมใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น งานดำเนินไปแล้ว มีการจัดอภิปรายไปแล้วครั้งหนึ่ง ได้ผลเป็นที่น่าพอใจแก่นักเรียนนักศึกษา กำลังจะจัดต่อไปอีก

๔. สมาคมช่วยเหลือกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษา เกี่ยวกับโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง นักศึกษาจัดงานชกมวยและดนตรีก็ช่วยจำหน่ายบัตรให้ ส่วนนักศึกษาไปพัฒนาชนบทที่จังหวัดเลย ก็ช่วยเงินไป ๑,๐๐๐ บาท ท่านนายกสมาคมได้ติดต่อขอให้ กรป. กลาง ช่วยซีเมนต์ สังกะสี และยานพาหนะให้ไปใช้ในการพัฒนาด้วย

๕. สมาคมได้ส่งเงินรางวัลนักเรียนที่เรียนดีให้วิทยาลัยปี ๒๕๑๗ เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

๖. ท่านนายกสมาคมออกเงินส่วนตัวจ่ายเป็นทุนการศึกษาของ น.ส. อังคณา สิทธิ-ถาวร นักเรียน ป.กศ. ภาคค่ำไป ๕,๐๐๐ บาท

๗. ในการประชุมคณะกรรมการทุกเดือน ได้เชิญผู้แทนนักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อประสานงาน และเป็นนโยบายถ่ายทอดงานสมาคมให้เด็กรุ่นหลังต่อไป

๘. เพื่อประสานสามัคคี ได้จัดให้มีสุริยะสังสรรค์ทุกเดือน

๙. ได้ช่วยเหลือลูกสุริยะในเรื่องส่วนตัวทุกเรื่องที่ช่วยได้โดยทั่วไป

๑๐. เนื่องจากงานสมาคมปีนี้มีมาก จึงต้องงดขอรับผ้ากฐินพระราชทาน

ที่ประชุมรับทราบ

วาระที่ ๒ **รับรองรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๑๖ เมื่อวันที่ ๑๙ ม.ค. ๒๕๑๗**

ประธาน – ได้แจกรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๑๖ เมื่อ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๗ แล้ว พิมพ์ไว้ในหนังสืออนุสรณ์ด้วย ขอให้ที่ประชุมพิจารณา

ที่ประชุม พิจารณาแล้ว มีมติรับรองรายงานการประชุมดังกล่าวนั้นโดยเอกฉันท์

วาระที่ ๓ **รับรองงบดุลปี ๒๕๑๗**

ประธาน – ได้แจกงบดุลปี ๒๕๑๗ ให้ทุกท่านแล้ว ขอให้พิจารณา

ที่ประชุม พิจารณาแล้ว มีมติรับรองงบดุลของสมาคมปี ๒๕๑๗ นั้นโดยเอกฉันท์

วาระที่ ๔ **เลือกนายกสมาคม ปี ๒๕๑๘**

ประธาน – ตามข้อบังคับ ให้ที่ประชุมเลือกนายกสมาคม แล้วให้นายกสมาคมเลือกและตั้งกรรมการเข้าหน้าที่ร่วมบริหาร การเลือกนายกสมาคมต้องเลือกทุกปีตามข้อบังคับ ในปี ๒๕๑๘ จะให้ใครเป็นนายกขอเชิญได้

เลขานุการ – ผมจะจ่ายบัตรเลือกนายกสมาคมต่อไป

นายมนตรี ชลายนเดชะ สมาชิก – ไม่ต้องจ่ายบัตร ผมขอเสนอ พล. อ. อ. ทวี จุลละทรัพย์ ให้เป็นนายกสมาคมปี ๒๕๑๘ ต่อไปอีก

ประธาน – มีใครรับรอง

มีสมาชิกรับรอง ๗๑ คน

นายสมหมาย ชลานุเคราะห์ สมาชิก – ตามข้อบังคับ คนเป็นนายกสมาคมเป็นได้นานเท่าไร

เลขานุการ – เป็นได้ครั้งละ ๑ ปี เมื่อสิ้นปีต้องเลือกกันใหม่

ประธาน – มีใครจะเสนอบุคคลอื่นนอกจาก พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์ ให้เป็นนายกสมาคม ปี ๒๕๑๘ อีกหรือไม่

ไม่มีผู้เสนอ

ประธาน – ท่านผู้ใดเห็นควรเลือกให้ พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์ เป็นนายกสมาคม ปี ๒๕๑๘ ต่อไป ขอให้ยกมือขึ้น

มีผู้ยกมือ ๗๑ คน

ประธาน – ผู้ไม่ยกมือมีความเห็นอย่างไร

สมาชิก – ไม่มีความเห็นอย่างไร

ประธาน – เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ถือว่าที่ประชุมนี้ตกลงเลือก พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์ เป็นนายกสมาคมปี ๒๕๑๘ อีกหนึ่งปีโดยไม่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดเสนอผู้อื่นอีก

วาระที่ ๕ **เลือกและตั้งผู้สอบบัญชี ๒๕๑๘**

ประธาน – วาระต่อไปเป็นการเลือกและตั้งผู้สอบบัญชี ปี ๒๕๑๘ ท่านผู้ใดจะเสนอใครขอเชิญ

นายมนตรี ชลายนเดชะ สมาชิก – ขอเสนอคุณสาคร จงเสถียร ตามเดิม

ประธาน – สมาชิกขอเสนอคุณสาคร จงเสถียร มีท่านผู้ใดจะเสนอใครอีกบ้าง

ไม่มีผู้ใดเสนอผู้อื่นอีก

ประธาน – ขอมติที่ประชุมว่า จะเลือกคุณสาคร จงเสถียร เป็นผู้สอบบัญชีหรือไม่ ใครเห็นด้วยขอได้โปรดยกมือขึ้น

ที่ประชุมยกมือเกือบหมดทุกคน

ประธาน – เป็นอันว่าที่ประชุมนี้มีมติให้เลือกและตั้งคุณสาคร จงเสถียร เป็นที่ผู้สอบบัญชีสมาคม ปี ๒๕๑๘ ต่อไปอีก

วาระที่ ๖ **การอื่น**

ประธาน – เลขานุการมีงานเสนอต่อที่ประชุมต่อไป ขอเชิญเลขานุการ

เลขานุการ – ญัตติด่วนที่เสนอต่อที่ประชุมใหญ่วันนี้ ไม่ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการเพราะนายแพทย์สุเทพ สิงหโกวินท์ สมาชิก และเป็นศิษย์เก่า บ.ส. ชมรม ๙ ได้เคยพูดมานานแล้วว่าอยากจะให้มีสมาชิกตลอดชีพขึ้นอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งแต่เดิมเรามีเพียง ๒ ประเภท คือ สมาชิกสามัญ กับสมาชิกกิตติมศักดิ์ เมื่อวานประชุมคณะกรรมการ นายแพทย์สุเทพก็ไม่เสนอต่อที่ประชุม เลิกประชุมคณะกรรมการแล้ว จึงขอให้ผมนำเข้าพิจารณาเพื่อขอแก้ข้อบังคับ การแก้ข้อบังคับมีทางเดียวคือต้องนำเข้าที่ประชุมใหญ่ ไหน ๆ ก็จะประชุมใหญ่แล้ว จึงรีบเสนอเป็นญัตติด่วนเพื่อที่ประชุมใหญ่พิจารณาเสียเลย ไม่มีอะไรมากขอเพิ่มข้อบังคับว่าสมาชิกของสมาคมมี ๓ ประเภท และเพิ่มประเภทสมาชิกตลอดชีพขึ้นมาอีก ๑ ประเภท ตามร่างที่พิมพ์แจกไปแล้วนั้น โดยเฉพาะร่างใช้ฉบับที่ผมแจกใหม่ตอนนี้ ที่แจกไปตอนเช้านั้นรีบทำ พิมพ์ตกไปเสียทั้งวรรค แต่ไม่มีข้อความที่ผิดกันในทางหลักการอะไรเลย สาระสำคัญก็คือขอเพิ่มสมาชิกตลอดชีพ โดยขอแก้จำนวนสมาชิกจากเดิม ๒ ประเภท เป็น ๓ ประเภท กับเพิ่มข้อ ๓ เข้าในวรรคท้ายสุดของข้อ ๔ หมวด ๒ ของข้อบังคับเดิม มีข้อความว่า

"๓. สมาชิกตลอดชีพ ได้แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกสามัญ ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ และได้ชำระเงินค่าสมัคร ๑๐ บาท กับค่าบำรุงสมาคม ๓๐๐ บาท ครบถ้วนครั้งเดียวแล้ว

ผู้เป็นสมาชิกสามัญอยู่แล้ว หากได้ชำระเงินค่าบำรุงสมาคมจนครบ ๓๐๐ บาท และร้องขอต่อคณะกรรมการ ได้รับอนุมัติแล้ว ก็ชอบที่จะเป็นสมาชิกตลอดชีพได้"

ขอให้ที่ประชุมพิจารณา ในประเด็นแรกว่า จะเพิ่มสมาชิกตลอดชีพหรือไม่เสียก่อน

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติให้เพิ่มสมาชิกตลอดชีพเป็นเอกฉันท์

เลขานุการ – เวลานี้มีผู้เสนอเห็นว่า ควรจะเก็บเงินค่าบำรุงสมาชิกตลอดชีพ ๑,๐๐๐ บาท คือคุณสมหมาย ชลานุเคราะห์ ขอเชิญคุณสมหมายอภิปรายเหตุผล

นายสมหมาย ชลานุเคราะห์ สมาชิก – พวกเรามีฐานะพอจะช่วยเหลืองานสมาคมได้ การให้เงินแก่สมาคมในกรณีนี้ เท่ากับเป็นการช่วยเหลือสาธารณะชนของลูกบ้านสมเด็จ

นายพิชัย ศาสตรโรจน์ สมาชิก – เงินค่าบำรุงจะผ่อนส่งได้หรือไม่

เลขานุการ – สมัครใหม่ ผ่อนส่งไม่ได้ แต่ที่เป็นสมาชิกสามัญอยู่แล้ว ผ่อนส่งให้ครบเป็นสมาชิกตลอดชีพได้ตามวรรค ๒ ที่ร่างมา

นายเฉลิม โปษยานนท์ สมาชิก – ทั้งสองวรรคนี้จะขัดกันหรือไม่

เลขานุการ – ไม่ขัด อนุมัติในวรรคหลังอนุมัติให้แก้จากสมาชิกสามัญ เป็นสมาชิกตลอดชีพ

นายเฉลิม โปษยานนท์ สมาชิก – เข้าใจแล้ว

เลขานุการ – ตกลงข้อความอื่นไม่โต้แย้ง คงมีข้อโต้แย้งกันในเรื่องเงินค่าบำรุง ว่าควรจะเป็น ๑,๐๐๐ บาท หรือ ๓๐๐ บาท เท่านั้นใช่หรือไม่

นายเฉลิม โปษยานนท์ สมาชิก – ใช่

เลขานุการ – ถ้ายังงั้นขอคะแนนจากที่ประชุมว่า ใครเห็นว่าควรเป็น ๑,๐๐๐ บาท ใครเห็นว่าควรเป็น ๓๐๐ บาท

นายแพทย์สุเทพ สิงหโกวินท์ สมาชิก – ผมเป็นผู้เสนอขอให้เลขานุการนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อหวังจะเอาเงินค่าบำรุงเป็นก้อนไปฝากธนาคารเอาดอกผลมาใช้ แต่ผมไม่ได้เสนอให้สมาชิกสามัญมีโอกาสเป็นสมาชิกตลอดชีพ เว้นแต่จะสมัครใหม่ ดังนั้น ขอยืนยันค่าบำรุง ๓๐๐ บาท แต่ขอให้ตัดวรรค ๒ ออก

เลขานุการ – ตกลงเกิดประเด็นใหม่ขึ้นมาโดยหมอสุเทพขอตัดวรรค ๒ ตามร่าง จึงขอมติในเรื่องว่าจะคิด ๓๐๐ บาท ขอได้โปรดยกมือ ขออาจารย์สุรชัยช่วยนับด้วย

นายสุรชัย สังข์ศรี – มี ๕๒ คะแนน

เลขานุการ – ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเป็น ๑,๐๐๐ บาท

นายสุรชัย สังข์ศรี – มี ๔ คะแนน

เลขานุการ – เป็นอันว่า ที่ประชุมมีมติให้คิดเงินบำรุงของสมาชิกตลอดชีพ ๓๐๐ บาท โดยคะแนนเสียง ๕๒ ส่วนที่เห็นว่าควรคิด ๑,๐๐๐ บาท มี ๔ คะแนน เป็นอันว่าตกลง ๓๐๐ บาท

ตามเสียงข้างมาก ต่อไป ขอให้พิจารณาว่า จะตัดวรรค ๒ ตามร่างหรือไม่ ขอเรียนถามว่า ผู้ใดเห็นด้วยกับการตัดวรรค ๒ ออกตามนายแพทย์สุเทพเสนอ ขอได้โปรดยกมือขึ้น อาจารย์สุรชัย โปรดนับคะแนนด้วย

นายสุรชัย สังข์ศรี – มี ๑๓ คะแนน

เลขานุการ – ท่านผู้ใดเห็นควรมีอยู่ตามร่างเดิม

นายสุรชัย สังข์ศรี – มี ๑๕ คะแนน

เลขานุการ – ที่ไม่ออกเสียงจะเอาอย่างไรไม่ทราบ

นายสมหมาย ชลานุเคราะห์ สมาชิก – ที่ประชุมมีมติไปแล้ว

เลขานุการ – งานเพื่อส่วนรวมขอทราบเจตนา เพราะนิ่ง ๆ เฉย ๆ เอาอย่างนี้ใครเห็นว่าไม่ควรนำเอาข้อแก้ไขนี้ไปจดทะเบียนโปรดยกมือขึ้น

ไม่มี

เลขานุการ – ท่านผู้ใดเห็นควรนำเอาร่างข้อบังคับที่เพิ่มเติมนี้ไปจดทะเบียนขอได้โปรดยกมือขึ้น

ยกมือทุกคน เป็นเอกฉันท์

เลขานุการ – ผมจะได้นำไปจดทะเบียนต่อไปโดยเร็วต่อไป

วาระที่ ๖ **การอื่น**

ประธาน – มีสมาชิกจะเสนอข้อคิดเห็นอีกบ้าง

ไม่มี

ประธาน – ถ้าอย่างนั้นขอปิดประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ น.

นายพยุง ตัญญะแสนสุข
เลขานุการ

เจ้าพ่อของลูก

โดย พยุง ตัญญะแสนสุข ธ.บ.

เมื่อลูกเกิดมาดูโลก เจ้าพ่อได้ถึงแก่พิราลัยไปแล้วเป็นเวลาถึง ๓๘ ปี แม้แต่มารดาของลูก ก็ยังเกิดมาภายหลังจากเจ้าพ่อถึงแก่พิราลัยไปถึง ๑๕ ปี ถ้าจะว่ากันตามธรรมชาติ เจ้าพ่อกับลูกไม่มีทางใดเลยที่จะเป็นพ่อเป็นลูกกันได้ เพราะลูกนอกจากจะเกิดมาภายหลังดังกล่าว เจ้าพ่อกับลูกยังมิได้มีสายเลือดเกี่ยวพันกันมาเลยในอดีต กระนั้นก็ตาม ลูกก็มีโอกาสเรียก "เจ้าพ่อ" กับเขาเหมือนกัน ทั้งที่เจ้าพ่อมิได้รับรู้หรือรับรองทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าพ่อ ก็คงจะปฏิเสธมิได้ว่า ลูกนี้ มิใช่ลูกสุริยะ คือ ลูกของเจ้าพ่อคนหนึ่ง ทางกฎหมายบ้านเมืองก็ไม่เอาโทษ ในกรณีที่ลูกจะสถาปนาตัวเองขึ้นมาตามธรรมเนียมและประเพณีของลูกสุริยะ ซึ่งทุกคนเป็นลูกเจ้าพ่อทั้งนั้น

เกียรติประวัติของเจ้าพ่อ เป็นที่ประจักษ์ไม่เพียงแต่ในวงแคบ หรือเพียงในระดับชาติ ระดับประเทศ แต่เกียรติประวัติของเจ้าพ่อขจายไปทั่วซีกโลกทั้งตะวันตกและตะวันออก ตั้งแต่ครั้งเจ้าพ่อยังดำรงชนม์ชีพอยู่เจ้าพ่อมีความสามารถในเชิงการปกครอง มีสติปัญญาอันชาญฉลาดเฉียบแหลม

เมื่อกล่าวถึงความเคารพเทอดทูน ความกตัญญูกตเวทีของเจ้าพ่อ ที่มีต่อประเทศไทย และต่อราชจักรีวงศ์ คนหนุ่มคนสาวที่หัวใหม่สมัยนี้ ก็ต้องตะโกนด่าปาวๆ ว่ามาแล้ว พวกไดโนเสา เต่าพันปี....

มีความสามารถหลายด้าน จนได้รับยกย่องจากนานาอารยประเทศ และได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้งให้เจ้าพ่อเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินสยาม ถือคาบอาญาสิทธิ์ มีอำนาจเด็ดขาดรองจากพระองค์ท่าน มีอำนาจตัดหัวคนได้ในสมัยนั้น มิใช่เรื่องธรรมดาสามัญแต่ประการใด ทั้งๆ ที่พระบรมวงศานุวงศ์ในขณะนั้นมีอยู่มากมาย ซึ่งล้วนแต่ระดับสูงทั้งนั้น

ทันทีที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จเข้าสู่สวรรคต องค์รัชทายาทในขณะนั้นก็เพิ่งมีพระชันษาเพียง ๑๕ เท่านั้น หากเจ้าพ่อของลูกมิได้ยึดมั่น "สัจจะ" ใครจะสามารถทำนายได้ว่าอะไรจะเกิดในประวัติศาสตร์ของชาติไทยเวลานั้น แต่ด้วย "สัจจะ" ของเจ้าพ่อเท่านั้นที่เป็นเหตุให้ ราชจักรีวงศ์ยังดำรงอยู่คู่สยามประเทศมาตราบเท่าทุกวันนี้ หรือมิใช่ ?

แต่ใครเล่าจะสนใจในความสามารถ ความมีสัจจะของเจ้าพ่อ ทั้งที่ในช่วงระยะเวลานั้นเป็นระยะเวลาที่ฝรั่งตาน้ำข้าวจากซีกโลกตะวันตก กำลังแส่หาเมืองขึ้น ตามรัฐประศาสโนบายในระบอบ "หมาป่ากับลูกแกะ" จนคาบสมุทรแหลมทองด้านตะวันออกของสยามประเทศตกอยู่ภายใต้อำนาจของฝรั่งเศส และทางด้านใต้กับด้านตะวันตกของสยามประเทศตกอยู่ภายใต้อำนาจของอังกฤษ จนตลอดถึงคาบสมุทรอินเดีย แม้จะมีการจารึกกันไว้ในประวัติศาสตร์ของสยามประเทศอย่างไร ลูกก็เชื่อไม่สนิทนัก หากจะไม่มีการบันทึกถึงความสำคัญของเจ้าพ่อ เป็นที่แน่นอน

ว่า ลูกเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า เจ้าพ่อต้องเป็นเอกอัครมหาเสนาบดีผู้ยิ่งใหญ่ของสยามประเทศ คนสำคัญอย่างยิ่ง ที่มีบทบาทในการรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกราชของประเทศชาติ และราชบัลลังก์แห่งจักรีวงศ์แห่งสยามประเทศ อย่างเต็มภาคภูมิ เต็มกำลังความสามารถ พร้อมเปี่ยมไปด้วยสัจจะแห่งความเคารพเทอดทูน มีความกตัญญูกตเวทีต่อองค์พระมหากษัตริย์เจ้าแห่งราชจักรีวงศ์ ชนิดที่จะหาเอกอัครมหาเสนาบดีใดให้เสมอเหมือนอีกมิได้แล้ว อันควรแก่การยกย่องเทอดทูนว่า เจ้าพ่อเป็นบุคคลตัวอย่างของประเทศชาติไทย ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งทีเดียว

เมื่อกล่าวถึงความเคารพเทอดทูน ความกตัญญูกตเวทีของเจ้าพ่อ ที่มีต่อประเทศชาติไทย และต่อราชจักรีวงศ์ คนหนุ่มคนสาวที่หัวใหม่สมัยนี้ก็ต้องตะโกนด่าปาว ๆ ว่า มาแล้ว พวกไดโนเสา เต่าพันปี เอาละถึงจะมีการตะโกนด่ากันดังว่านั้น ก็เป็นเรื่องของเขา เพราะลูกไม่ทราบเหมือนกันว่า โครงสร้างสมัยใหม่นี้ เขาจะยึดเอาอะไรเป็นหลัก ลูกไม่เคยทราบมาก่อนเลยว่าคนรุ่นหลังนี้ทำไมจึงคิดทำลายโครงสร้างเดิม โดยตนเองยังไม่รู้ว่า โครงสร้างใหม่เป็นอะไร จะสร้างได้อย่างไร ลูกเคยตั้งคำถามคนรุ่นนี้ว่า "คุณอยู่บ้านหลังนี้ คุณไม่ชอบใจ จะรื้อทิ้งแล้วปลูกใหม่ คุณคิดแล้วหรือยังว่า บ้านหลังใหม่ของคุณจะปลูกสร้างกันอย่างไร จะเอาทรงไหน จะใช้วัสดุอะไรมาก่อสร้าง จะเอากว้างยาวสูงขนาดไหน ที่สำคัญอย่างยิ่ง ระหว่างคุณรื้อบ้านเก่าทิ้งแล้ว ยังไม่สร้างบ้านใหม่นั้น จะไปนั่ง ไปนอน ตากแดด ตากลม หรือตากฝนเสียก่อนหรืออย่างไร" ยังไม่เห็นมีใครตอบลูกให้เข้าใจได้สักคน ลูกจึงหนักใจมาก ที่หนักใจนั้นมิได้คิดถึงตัวเองเป็นสาระสำคัญ เพราะลูกเองก็เป็นเพียง ๑ ใน ๔๐ ล้านคนเท่านั้น ที่ว่าหนักใจก็คือว่าเมื่อคิดถึงเจ้าพ่อที่ได้พยายามรักษาไว้ซึ่งเอกราชของประเทศชาติ รักษาไว้ซึ่งราชบัลลังก์แห่งราชจักรีวงศ์มาแต่อดีตด้วยสัจจะ ในดวงใจของเจ้าพ่อ จะต้องมาพังพินาศลงสักวันหนึ่งไม่ช้านี้เสียกระมัง เพราะคนสมัยใหม่เขาสร้างภาพพจน์ใหม่ ๆ ขึ้นมาว่า ความคิดเช่นนั้น เป็นความคิดของสัตว์โลกล้านปีเสียแล้ว ทั้ง ๆ ที่เจ้าพ่อถึงแก่พิราลัยไปไม่ถึง ๑๐๐ ปี

ความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตก็ตาม หรือความเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนประเทศชาติก็ตาม หากเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้น ลูกได้ทราบมาว่า เขาเรียกว่า วิวัฒนาการ แต่หากเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางเลวลง ทรามลง ลูกได้ทราบมาว่า เขาเรียกว่าวินาสนาการ ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชีวิตหรือของประเทศชาติ ผู้ดำริ

เปลี่ยนแปลงต้องมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นทั้งนั้น ไม่มีใครคิดเปลี่ยนแปลงให้เลวลง ทั้งส่วนตัวและประเทศชาติ แต่จะอย่างไรก็ตาม การจะสร้างภาพพจน์ใหม่ๆ ขึ้นให้ถูกต้องได้จะต้องอาศัยประสพการณ์ ต้องอาศัยกาลเวลาเป็นอย่างมาก หากจะคิดแต่เพียงทำ ทำ ตามใจคิด ตามความพอใจของแต่ละคน และหาโอกาสให้โชคช่วย หรือรอพลังจากดวงดาวแล้วไซร้ ลูกเห็นว่าน่าจะเรียกได้ว่า "หมาจะเกิด ชิงหมาเกิด" และเป็นคนบัดซบที่สุดในโลก หากจะเรียกว่า "ไอ้หรือ อีงั่ง" ก็คงจะไม่ผิด แสดงว่ามีบั๋ญญาเพียงแค่ "หางอึ่ง" ก็ยังกำแหง โดยปราศจากความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ และประชาชนนับจำนวนถึง ๔๐ ล้านคน แต่คนจำนวนเพียงหยิบมือนั้นเอง อาจจะทำให้คนทั้ง ๔๐ ล้านคน ไม่มีที่ซุกหัว มีอิสสระภาพและเสรีภาพขึ้นเมื่อใดไม่มีใครรู้

แน่นอนหากจะไปถามคนไข้บ๋วยเบี๋นโรคจิตในโรงพยาบาลโรคจิตแห่งใดก็ตามว่า "ใครเบี๋นคนบ้า" คนไข้จะตอบชนิดโกรธๆ ว่า "มึงน่ะซีบ้า กูไม่บ้าหรอก" จะไม่มีโอกาสได้รับคำตอบจากคนไข้โรคจิตบอกกับเราเลยว่า เขาเบี๋นบ้า เช่นเดียวกัน หากจะไปถามใครสักคนหนึ่ง ที่กำลังแสดงตัวเบี๋นเทวดาอยู่ในเวลานี๊ว่า "ใครโง่" เขาจะตอบทันทีว่า "แกน่ะซีโง่ ข้าฯ เบี๋นคนฉลาดและคนเก่งโว้ย พึงรู้ไว้ด้วย" ว่าแล้วก็จะพาลเตะคนถามเข้าให้เสียอีก ไม่เคยมีใครบอกคนอื่นว่า "กูนี่แหละวะโง่" แต่ที่สำคัญที่สุดก็อยู่ที่ความซวยทั้งหลายทั้งปวงไปตกอยู่กับประชาชนและประเทศชาติไทยอันเบี๋นที่รักและหวงแหน กาลเวลายิ่งผ่านไป ยิ่งไม่มีทางใดจะแก้ให้กลับคืนสู่สถานะเดิม เพราะทุกอย่างเบี๋นไปตามกฎธรรมชาติ ที่เกิด ตั้งอยู่ เคลื่อนไหวไหลไป และที่สุดก็ดับสูญ ของเก่าจึงต้องเปลี่ยนแปลงไป แต่จะอย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาที่กำลังเบี๋นอยู่นี๊ ลูกยังมองหาจุดยืนใหม่ไม่พบ หรือว่าจะพบ พวกประชาชนคนไทยก็คงจะต้องบอบช้ำอย่างแสนสาหัสโดยปราศจากข้อสงสัย

สิ่งที่เจ้าพ่อได้สร้างสรรค์ไว้ในอดีต นับวันจะเปลี่ยนแปลงไปจนหมดสิ้น ลูกไม่บังอาจพอที่จะบนบานขอให้ดวงวิญญาณของเจ้าพ่อ มาช่วยประเทศชาติไทยและประชาชนคนไทยทั้งชาติที่มิได้มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับบรรดาสาระพัดสัตว์ทั้งปวงที่กำลังก่อความยุ่งยากวุ่นวายในบ้านเมืองแห่งสยามประเทศในขณะนี๊ เพื่อให้พ้นทุกข์ มีความอยู่ดีกินดี และอยู่กันอย่างสงบเรียบร้อย เพื่อช่วยกันปกบั๋กษ์รักษาแผ่นดินไทย อันเบี๋นแผ่นดินแห่งอิสสระเสรีไว้ให้เบี๋นมรดกของลูกหลาน

เหลนไทยสืบไป แต่ลูกก็ยังขอตั้งจิตอธิษฐานขอให้ดวงวิญญาณของเจ้าพ่อมาเสริมสร้างวิญญาณวีระชนของชาติที่ถูกต้องแท้จริงให้แก่ "ไอ้ และ อีบอด" ทั้งปวง ขอให้มันมองภาพพจน์อันถูกต้องได้เด่นชัด ถึงความปลอดภัยของประเทศชาติไทย และความสุขสดใสของประชาชนคนไทยที่จะมีชีวิตอยู่กันได้อย่างมีอิสสระเสรี และสงบสุข อยู่ดีกินดี ทั้งชาติด้วยเถิด โดยเนื้อแท้แล้ว ประเทศชาติไทย ไม่มีส่วนรู้เห็นกับไอ้และอีบอดทั้งหลายทั้งปวงด้วยเลย ประชาชนคนไทยทั้งชาติ ไม่น้อยกว่า ๙๐% มิได้สนับสนุนการกระทำของไอ้และอีบอดพวกนี้เลย หากแต่ผลแห่งความสั่นสะเทือนอันเกิดแต่การปลุกปั่นของไอ้และอีพวกนี้ ได้ก่อให้เกิดความวุ่นวาย ที่โน่นบ้าง ที่นี่บ้าง สร้างความสะเทือนขวัญของประชาชนอยู่ทั่วไป เพียงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของไอ้และอีพวกเหล่านี้เพียงแต่มันอ้างเอาชื่อประชาชนมาใช้เป็นเครื่องมือของมันเท่านั้น หากแม้จะมีบุคคลใดหรือคณะใดที่หนุนหลังไอ้และอีพวกนี้ ก็เพียงเพื่อประโยชน์แห่งอำนาจของมันและพวกมันเท่านั้น หาได้หมายถึงประโยชน์สุขของประชาชนทั้งประเทศไม่ แม้ว่าลูกจะเกิดมาเป็นลูกสุริยะ ได้ชื่อว่าเป็นลูกเจ้าพ่อกับเขาด้วยคนหนึ่ง แต่ลูกก็มิได้รับพลังอันใดมาจากเจ้าพ่อจนสามารถจะกล่าวดัง ๆ เช่นที่เจ้าพ่อเคยกล่าวต่อท่านผู้หนึ่ง ณ ภายใต้นพปฎลมหาเศวตฉัตร เมื่อวันที่พระบาทสมเด็พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสู่สวรรคตว่า **"หรือคิดจะเอาแผ่นดินเสียเอง"** □

วันนี้ วันสำคัญ...

๑๙ มกราคม ๒๕๑๙ สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จัดงานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่สมเด็จ ฯ ในวันคล้ายวันถึงแก่พิราลัยปีที่ ๙๓ โดยถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ๙ รูป พอถึงเวลา ๑๘.๐๐ น. ประชุมใหญ่ แล้วรับประทานอาหาร สังสรรค์รื่นเริง

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จัดให้มีการปลุกเศกพระเครื่อง และเหรียญสมเด็จ ฯ เพื่อจำหน่ายหาทุนสร้างพระรูปสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เวลา ๑๙.๑๙ น. ได้มหามงคลฤกษ์ทำพิธีเททองพระกริ่ง จนถึง ๒๓.๓๐ น. พระสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ทั่วบริเวณพิธี แล้วทำพิธีดับเทียนชัย

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

ในทัศนะของ

ม.รว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

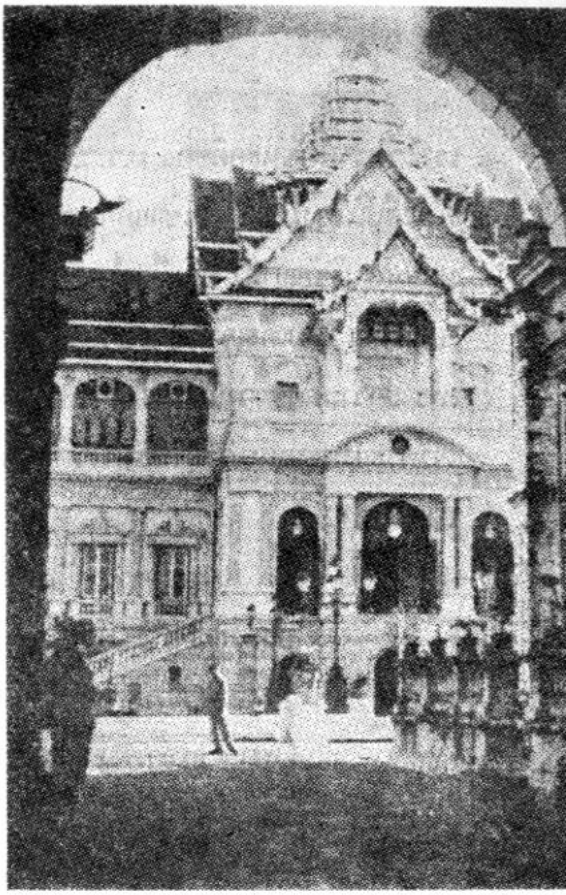
สมเด็จ
เจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์
ในทัศนะของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

ท่านเชื่อไหมว่า ในขณะที่พวกเราชาวลูกสุริยะทั้งหลายรู้สึกดื่มด่ำในพระคุณของสมเด็จเจ้าพระยา ฯ เจ้าพ่อของเรา ที่ท่านได้สละเคหะสถาน ให้เป็นสถานศึกษา เรียกว่า "บ้านสมเด็จเจ้าพระยา" อยู่นี้ก็ดี ดื่มด่ำในความซื่อสัตย์สุจริต ความปรีชาสามารถในราชการงานเมือง จนได้รับพระราชทานยศฐาบรรดาศักดิ์เป็นถึง "สมเด็จเจ้าพระยา" อันเป็นบรรดาศักดิ์สูงสุดของประเทศก็ดี ยังมีบุคคลหมายเลขหนึ่งของประเทศ ที่มีทัศนะคติต่อสมเด็จเจ้าพระยา ฯ ไม่เหมือนพวกเรา บุคคลผู้นั้นคือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช แสดงทัศนะคติของท่านต่อสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ไว้ในหนังสือ "โครงกระดูกในตู้" ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์แจกในงานทำบุญอายุครบ ๖๐ ปี ของคุณชายเองเมื่อสามสี่ปีมานี้ ผมมีโอกาสได้อ่าน "โครงกระดูกในตู้" เพราะมีเพื่อนฝูงหยิบยืมมาให้อ่าน เมื่ออ่านแล้วก็ได้ตริตรองอยู่ในใจมาช้านาน ใจหนึ่งอยากจะเขียนเผยแพร่ให้ลูกสุริยะได้อ่านในหนังสือ "บ.ส. ชมรมก้าว" แต่โอกาสไม่เอื้ออำนวยให้ เพราะไม่ทราบจะเขียนออกไปในรูปใด หากจะเขียนออกไปในด้านวิพากษ์วิจารณ์ ผู้เขียนมองดูตัวของผู้เขียนเอง ตลอดจนผีไม้ลายมือในงานเขียนแล้ว ไม่สามารถวิจารณ์งานเขียนของคุณชายได้ พูดกันตรง ๆ ผีมือของผู้เขียนไม่ติดตีนคุณชายเลยแม้แต่น้อย จึงยับยั้งชั่งใจไว้ตลอดมา

บัดนี้ วิทยาลัยครู ฯ และสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ร่วมมือกันจะสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จเจ้าพระยา ฯ เจ้าพ่อของเราขึ้น เพื่อให้ศิษย์ "บ้านสมเด็จเจ้าพระยา" ตลอดจน

ประธานชมรมก้าว อรรถ อรรถไกวัลวที ถอดหัวใจของลูกสุริยะ ตอบโต้อย่างเผ็ด - มัน !

บุคคลในสกุล "บุนนาค" และประชาชนทั่วไปได้เคารพกราบไหว้ และระลึกนึกถึงคุณความดีของท่านที่มีต่อประเทศชาติ และสถาบัน "บ้านสมเด็จเจ้าพระยา" ผู้เขียนจึงเห็นว่า เป็นโอกาสอันสมควรที่จะได้ตีแผ่ทัศนคติของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มีต่อสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ให้แพร่หลายไว้ เพื่อกรรมการผู้ดำเนินการในการก่อสร้างอนุสาวรีย์ในครั้งนี้ก็ดี พวกเราชาวลูกสุริยะทั้งหลายผู้เทอดทูนเจ้าพ่อของเราอยู่ทุกขณะจิตก็ดี จะได้พึงมีความสังวรณ์ไว้ และดำเนินการใด ๆ ไปตามหนทางที่เหมาะที่ควร

ก่อนอื่นขอทำความเข้าใจไว้ตรงนี้สักนิดหนึ่งก่อนว่า คุณชายคึกฤทธิ์ นั้นมีความเกี่ยวดองเป็นญาติกับสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์อยู่ เนื่องจากคุณชายคึกฤทธิ์ เป็นหลานตาของเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค) เจ้าพระยาศรีพิพัฒน์เป็นลูกผู้น้องของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ฉะนั้น คุณชายจึงเป็นหลานตาของสมเด็จเจ้าพระยา ฯ ด้วยโดยอัตโนมัติ และเนื่องจากความเป็นลูกผู้พี่ผู้น้องกันระหว่างสมเด็จเจ้าพระยา ฯ กับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์นี่เอง ทำให้

เราได้ทราบทัศนะคติของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มีต่อสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากคุณชายคึกฤทธิ์ เป็น "บุนนาค" สายสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย (สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ) อันเป็นฝ่ายถือตราจันทรมณฑลเทพบุตรชักรถ ซึ่งด้อยกว่าสายสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ (สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์) อันเป็นฝ่ายถือตราสุริยมณฑลเทพบุตรชักรถ และเพราะความด้อยกว่านี้กระมัง ? ที่ทำให้คุณชายคึกฤทธิ์ เขียนค่อนแคะกระแนะกระแหนสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ไว้หลายตอน เช่นตอนหนึ่ง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เคาะไว้เบาะ ๆ ว่า

> "สมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ (สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์) นั้น เมื่อท่านได้เป็นสมเด็จเจ้าพระยาในรัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้า ฯ ให้ถือดวงตาสุริยมณฑลเทพบุตรชักรถ ส่วนสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย (สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ) นั้น โปรดเกล้า ฯ ให้ถือตราจันทรมณฑลเทพบุตรชักรถ เป็นพระอาทิตย์ท่านหนึ่ง และเป็นพระจันทร์อีกท่านหนึ่ง ในสยามประเทศนี้ เพราะฉนั้นเมื่อลูกพระอาทิตย์ คือสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ได้เป็นใหญ่ในแผ่นดินเมื่อต้นรัชกาลที่ ๕ แต่ลูกพระจันทร์คือพระยาศรีพิพัฒน์เป็นแต่เพียงเจ้ากรมคลังสินค้า ครูมีแขกซึ่งเป็นคนของสมเด็จเจ้าพระยาลูกพระอาทิตย์ จึงได้แต่งเพลง "พระอาทิตย์ชิงดวงจันทร์เด่น" ขึ้น ซึ่งก็เข้าเค้าตรงกับความเป็นจริงที่สุด เพราะในระยะนั้นวงศ์พระจันทร์ตกต่ำ ไม่มีทางที่จะเทียบกับวงศ์พระอาทิตย์ได้เลย"

นี่เป็นตอนหนึ่งที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เขียนระบายความน้อยอกน้อยใจนิด ๆ ไว้ใน "โครงกระดูกในตู้" หน้า ๑๑๒ และก่อนหน้านี้คุณชายก็ได้เปรียบเทียบความต้อยต่ำระหว่างเจ้าคุณตาของคุณชายเองคือเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ หรือที่คุณชายเรียกว่า "ลูกพระจันทร์" กับ เจ้าคุณตานับญาติ คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ หรือที่คุณชายเรียกว่า "ลูกพระอาทิตย์" ไว้ในหน้า ๑๑๑ ใน "โครงกระดูกในตู้" ว่า

"ได้กล่าวมาแล้วว่าเจ้าคุณตาของผู้เขียน (เจ้าพระยาศรีพิพัฒน์) มิใช่บุตรท่านผู้หญิงของสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย แต่เมื่อคุณสุริยะภักดีต้องโทษประหารสิ้น

เชื่อไหม?

"...ในรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวสุริยามรินทรนั้น ได้ทรงพระกรุณาเลี้ยงเด็กไว้ใกล้ชิดพระองค์สามคน คือ นายทองด้วงลูกไทย ทรงพระกรุณาให้ไว้จุกอย่างเด็กไทย นายสินลูกจีน ทรงพระกรุณาให้ไว้เปีย และนายบุนนาคลูกแขก ทรงพระกรุณาให้แต่งตัวอย่างลูกแขก เด็กทั้งสามคนนี้ทรงพระกรุณาโปรดปรานมาก เสด็จพระราชดำเนินไปไหนก็วิ่งตามเสด็จเสมอ และเด็กทั้งสามคนนี้ก็รักใคร่เป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งลูกจีนนอนหลับอยู่ใกล้พระแท่นบนพระที่นั่ง ลูกแขกนึกสนุกขึ้นมาก็เอาหางเปียลูกจีนผูกไว้แน่นกับขาพระแท่น แล้วก็ตบกระดานร้องปลุกว่าพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้หา ลูกจีนก็ตกใจตื่นจะผลุดลุกขึ้นนั่ง หางเปียที่ถูกผูกไว้นั้นก็ดึงตัวกลับหัวฟาดพื้นพระที่นั่งเต็มแรง เจ็บศีรษะมาก ตั้งแต่นั้นมานายสินมหาดเล็ก และนายบุนนาคมหาดเล็กก็หมางใจกัน ไม่พูดจาเล่นหัวกันเหมือนเคย แต่ทั้งสองคนก็ยังเป็นมิตรที่ดีของนายทองด้วงตลอดมา ว่ากันว่าเรื่องนี้เป็นเหตุที่ทำให้หม่อมบุนนาคไม่กล้าถวายตัวเข้ารับราชการกับสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี คงเป็นแต่ทนายคนสนิทของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจนตลอดรัชกาลกรุงธนบุรี เรื่องนี้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีก็คงจะทรงทราบ แต่มิได้ทรงแสดงว่าทรงทราบแต่ประการใด..."

จาก *"โครงกระดูกในตู้"* หน้า ๘๕ – ๘๖

นายสินลูกเจ๊ก และนายทองด้วงลูกไทย นั้นเห็นจะไม่ต้องบอกก็ได้กระมังว่าคนหนึ่งคือ พระเจ้ากรุงธนบุรี และอีกคนหนึ่งคือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ส่วนนายบุนนาคลูกแขกนั้น ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก คือ เจ้าพระยามหาเสนา (บุนนาค) ปู่ของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

ชีพไปแล้ว ท่านก็ตกอยู่ในฐานะบุตรชายคนใหญ่ที่จะต้องสืบตระกูลสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย ท่านได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๓ ได้รับราชการมาจนได้เป็นนายศัลวิไชย มหาดเล็กหุ้มแพร แล้วได้เป็นจมื่นสมุหพิมาน ปลัดกรมพระตำรวจสนมทหาร ถึงรัชกาลที่ ๔ โปรดให้เป็นพระพรหมบริรักษ์ เจ้ากรมพระตำรวจสนมทหาร แล้วเป็น

พระยาศรีพิพัฒน์ เจ้ากรมคลังสินค้า ทั้งหมดนี้เป็นตำแหน่งเล็กน้อย ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบกับลูกพี่ลูกน้องของท่าน คือสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ซึ่งเป็นบุตรคนใหญ่ของสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่กับท่านผู้หญิงจันทร์ บุตรีเจ้าพระยาพหลเทพ (ทองอิน) ซึ่งเป็นน้องกรมหมื่นนรินทรพิทักษ์ พระสามีของหลวงนรินทรเทวี (พระองค์

ผู้ให้กำเนิด ของต้นตระกูลบุนนาค

เจ้าพระยามหาเสนา (บุนนาค) นั้น ในสมัยกรุงธนบุรีคนรู้จักท่านแต่ในนามว่าหม่อมบุนนาค เพราะในขณะนั้นท่านเป็นเพียงคนสนิทของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ คอยเชิญพานหมากตามหลังเจ้าพระยาจักรี และต่อมาเป็นสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และติดตามไปในกองทัพทำศึกสงครามด้วยทุกครั้ง

หม่อมบุนนาคนั้นสืบเชื้อสายมาจากชาวเปอร์เซียชื่อ เฉก อะหมัด ซึ่งได้เข้ามาค้าขาย ณ พระนครศรีอยุธยาในสมัยปลายรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรถ พร้อมกับน้องชายอีกคนหนึ่งชื่อ เฉก ซาอิ๊ด คำว่า เฉก นี้ตรงกับคำว่า sheik อันเป็นยศอาหรับ หมายถึงหัวหน้าชุมชนหรือแม่ทัพ พิเคราะห์ดูจากนามนี้แล้ว ชาวเปอร์เซียทั้งสองพี่น้องนี้ต้องนับถือศาสนาอิสลามนิกาย shi – ite ซึ่งภาษาไทยเรียกว่าเจ้าเซ็น อันเป็นนิกายที่รับขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่ตนอยู่ได้ง่ายกว่ามุสลิมอื่น ๆ เฉก ซาอิ๊ด นั้นเมื่อได้เข้ามาอยู่เมืองไทยพักหนึ่งแล้วก็เดินทางกลับไปบ้านเกิดเมืองนอนของตน คงเหลือแต่ เฉก อะหมัด ซึ่งได้รับราชการในพระเจ้าทรงธรรม มีความดีความชอบได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นถึง เจ้าพระยาเฉกอะหมัดรัตนราชมนตรี บุตรหลานเฉก อะหมัด ได้รับราชการสืบต่อกันมา และยังคงนับถืออิสลามตลอดมา ทั้งที่ชื่อเสียงเรียงนามกลายเป็นไทย และรับเอาประเพณีความเป็นอยู่ของไทยเข้าไว้แล้วโดยบริบูรณ์ ตระกูลบุนนาคออกจากศาสนาอิสลามมาเข้ารีตนับถือศาสนาพุทธในรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และดูเหมือนจะเป็นพระยาจ่าแสนยากร (เสน) ผู้เป็นบิดาของหม่อมบุนนาคนั้นเองที่ได้รับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นคนแรก

จาก "โครงกระดูกในตู้" หน้า ๘๓–๘๔

เจ้ากุ) พระเจ้าน้องนางเธอของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าแล้ว ก็จะเห็นว่าตำแหน่งแห่งหนของท่านทั้งสองแตกต่างห่างกันไกล

เมื่อเจ้าคุณตาท่านเป็นนายศัลวิชัย มหาดเล็กหุ้มแพร และเป็นจมื่นสมุหพิมาน ในรัชกาลที่ ๓ นั้น สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ท่านได้เป็นนายไชยขรรค์ มหาดเล็กหุ้มแพร แล้วเป็นหลวงสิทธินายเวร แล้วเป็นจมื่นไวยวรนารถ หัวหมื่นมหาดเล็ก แล้วเป็นพระยาศรีสุริยวงศ์เมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๓ ท่านได้เป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ในรัชกาลที่ ๔ ส่วนเจ้าคุณตานั้นเมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๓ ได้เป็นเพียงจมื่นสมุหพิมาน ปลัดกรมพระตำรวจ เมื่อลูกพี่ท่านเป็นพระยาศรีสุริยวงศ์ จางวางมหาดเล็ก เมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๔ เจ้าคุณตาเป็นเพียงพระยาศรีพิพัฒน์ฯ แต่สมเด็จเจ้าพระยา ฯ ท่านเป็นถึงเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ และเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินมีบุญวาสนามาก"

ก่อนหน้านี้ขึ้นไปอีก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เขียนไว้ในหน้า ๔๖ – ๔๗ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ภายหลังจากที่ประชุมได้มีมติให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมขุนพินิตประชานาถขึ้นสืบราชสันตติวงศ์เสวยศิริราชสมบัติเป็นรัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรีแล้ว มีความควรสดับดังนี้

"ครั้นแล้วเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ได้ขอให้ที่ประชุมเสนอนามผู้ที่จะเป็นอุปราชฝ่ายหน้า คือตำแหน่งกรมพระราชวังบวรหรือที่เรียกกันว่าวังหน้า กรมหลวงเทเวศรวัชรินทร์ ก็เสนอพระนามกรมหมื่นบวรวิชัยชาญ กรมขุนวรจักร ฯ ก็รับสั่งขึ้นว่าตำแหน่งกรมพระราชวังบวรหรือวังหน้านั้น ตามพระราชประเพณีการปกครองแต่ดั้งเดิมมา สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินทรงแต่งตั้ง ผู้อื่นจะมาแต่งตั้งไม่ได้ เมื่อที่ประชุมได้ลงมติให้สมเด็จเจ้าฟ้า ฯ กรมขุนพินิตประชานาถทรงสืบสันตติวงศ์เป็นสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินแล้วก็ควรจะได้โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นกรมพระราชวังบวรตามพระราชอำนาจ ไม่ใช่หน้าที่หรืออำนาจของที่ประชุมนั้นจะมาแต่งตั้งกรมพระราชวังบวรเอาเอง

ว่ากันตามพระราชประเพณีการปกครองแผ่นดิน หรือรัฐธรรมนูญไทยในขณะนั้น เสด็จปู่ท่านก็รับสั่งของท่านถูก แต่ท่านเป็นคนมีแผลเป็นหรือที่ฝรั่งเรียกว่า TRAUMA ติดพระองค์อยู่ในสายตาของคนอื่นดังที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์จึงย้อนถามเอาว่า

แขกมอญบางช้าง

เหตุเกิดขึ้นเมื่อครั้งกรุงธนบุรี เจ้าพระยาจักรีกลับจากราชการสงคราม คุณหญิงนาคก็นั่งคอยรับเจ้าคุณอยู่บนเฉลียงใต้พาไลเรือนหลังใหญ่ หันหน้าไปทางบันไดขึ้นเรือน

คุณนวลน้องสาวคุณหญิง ซึ่งกำลังเป็นสาวเต็มตัวอุ้มคุณฉิม (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าฯ) ซึ่งยังทรงพระเยาว์เป็นเด็กเล็ก ไปนั่งคอยรับกลางนอกชาน ให้หลานชายนั่งบนตัก หันหน้าออกไปทางบันไดเรือน และหันหลังให้คุณหญิงพี่สาว

พระยาจักรีขึ้นจากเรือแล้วก็เดินตรงขึ้นบันไดบ้านเดินผ่านนอกชานมา พอถึงที่คุณนวลนั่งอยู่ ก็กัมตัวลงจับอะไรก็ไม่รู้

คุณหญิงท่านว่า เจ้าคุณจับนมน้องสาวฉัน

เจ้าคุณบอกว่าเปล่า ฉันจับแก้มลูกฉันต่างหาก

แก้มคุณฉิมกับนมคุณนวลนั้นอยู่ในระดับเดียวกัน และคุณนวลนั่งหันหลังให้คุณหญิงนาค เจ้าคุณท่านก็แก้ตัวหลุด

แต่อีกวันสองวันต่อมา คุณหญิงท่านก็ปรารภขึ้นว่า หม่อมบุนนาคทนายคนสนิทของเจ้าคุณนั้นเป็นพ่อหม้ายอยู่ น่าจะปลูกผีงเสียให้เป็นผีงฝา เขาก็เป็นคนมีตระกูลสืบเชื้อสายมาแต่ขุนนางครั้งกรุงถ้ายกแม่นวลน้องสาวฉันให้เสียก็จะสมน้ำสมเนื้อกัน จะได้พึ่งพาอาศัยกันต่อไป เจ้าคุณจะว่าอย่างไรคะ ?

ท่านเจ้าคุณท่านก็ไม่ว่า

ราชนิกุลบุนนาคก็อุบัติขึ้นแต่นั้นมา

เพลงแขกมอญบางช้างก็มีกำเนิดมาจากนี้ เพราะฝ่ายหนึ่งเป็นแขก อีกฝ่ายหนึ่งเป็นมอญ

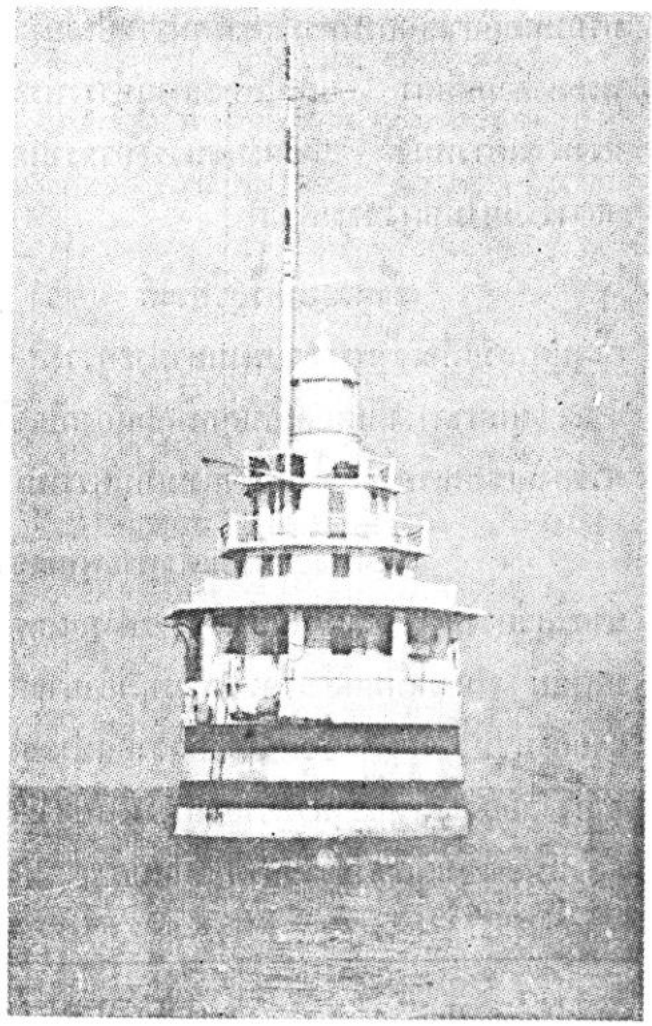
จาก "โครงกระดูกในตู้" หน้า ๑๖ – ๑๗

"อยากจะเป็นเองหรือ ?"

กรมขุนวรจักร ก็รับสั่งว่า "ถ้าจะให้ยอมก็ต้องยอม"

ที่เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ถามเช่นนี้นับว่าลึกซึ้งอยู่ และเป็นเหตุให้กรมขุนวรจักรฯ ไม่ทรงต่อความยาวสาวความยืด เพราะหากว่าที่ประชุมมิได้กำหนดให้กรมหมื่นบวรวิชัยชาญเป็นกรมพระราชวังบวร แต่ปล่อยให้สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงแต่งตั้งตามพระราชอัธยาศัยในภายหลังแล้ว ก็อาจทรงแต่งตั้งสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยาบำราบปรปักษ์ หรือกรมขุนวรจักรฯ หรือกรมขุนบดินทรไพศาลโสภณ พระองค์ใดพระองค์หนึ่งให้เป็นกรมพระราชวังบวรฯ ก็ได้ เพราะเมื่อสมเด็จพระบรมชนกนารถทรงแสดงพระราชปณิธานในพระอุโบสถวัดพระแก้วนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงก็ประทับอยู่ ณ ที่นั้นและทรงได้ยินชัดเจน และย่อมจะทรงเคารพพระราชปณิธานนั้นอยู่ไม่มากก็น้อย ถ้าหากว่าการณ์เป็นไปเช่นนั้นจริงก็จะสมคำที่เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ถามขึ้น"

ประภาคารสันดอน ปากน้ำเจ้าพระยา

เมื่อผู้อ่านได้รู้ความตามที่คุณชายคึกฤทธิ์เขียนไว้นี้แล้ว ก็คงพอจะรู้ความในใจของคุณชายที่มีต่อสมเด็จเจ้าพระยาฯ อยู่บ้าง แต่จะไม่กระจ่างชัดนักถ้าหากไม่เสนอข้อความตอนต่อจากที่นำมาเสนอไว้นี้อีกสักสองสามย่อหน้า ซึ่งคุณชายตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ว่า

"น่าสังเกตว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงสร้างพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทขึ้นในพระบรมมหาราชวังนั้น ได้โปรดเกล้าฯ ให้ช่างเขียนรูปกรมขุนวรจักรขึ้น และโปรดให้ติดไว้ในห้องน้ำเงิน พระรูปเจ้านายที่ติดไว้บนพระที่นั่งจักรีนั้นที่มิได้เป็นสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินหรือมเหษีหรือสมเด็จเจ้าฟ้า มีอยู่เพียงสามพระองค์เท่านั้น คือกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ผู้ซึ่งเป็นพระราชอุปัชฌาจารย์หนึ่ง พระเจ้า

บรมมหัยยิกาเธอกรมพระสุดารัตนราชประยูร ผู้ซึ่งทรงร่วมเจ้าจอมมารดากับสมเด็จพระมาตามหัยกา และได้ทรงทำนุบำรุงพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์หนึ่ง และกรมขุนวรจักรธรานุภาพหนึ่ง ความในพระราชหฤทัยจะเป็นอย่างไรนั้นไม่มีผู้ใดจะเดาได้

เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) นั้นท่านเป็นคนในสกุลบุนนาค เป็นบุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิส บุนนาค) เป็นหลานปู่เจ้าพระยามหาเสนา (บุนนาค) นับศักดิ์เป็นลูกพี่ลูกน้องกับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค) ผู้เป็นตาของผู้เขียนเรื่องนี้ จึงนับว่าท่านเป็นบรรพบุรุษของผู้เขียนคนหนึ่ง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จสวรรคตขึ้นเสวยราชย์แล้ว เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ก็ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในระหว่างที่ยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะอยู่หลายปี ท่านเป็นผู้สำเร็จราชการที่มีอำนาจที่ประหารชีวิตคนได้ จึงมีอำนาจวาสนาฝ่ายกรมขุนวรจักร ฯ เมื่อเสด็จออกจากที่ประชุมแล้วก็เสด็จกลับวัง และไม่เสด็จออกจากวังตลอดเวลาที่เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ซึ่งได้เลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นสมเด็จเจ้าพระยาแล้วนั้นยังเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินอยู่

บุตรพระสหาย

บุตรของเจ้าพระยามหาเสนา (บุนนาค) ซึ่งเกิดกับเจ้าคุณนวลนั้น ชื่อ ดิศ คนหนึ่ง และ ทัศ คนหนึ่ง ท่านทั้งสองนี้จึงนับว่าเป็นพระประยูรญาติอันสนิทของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ฯ เพราะเป็นบุตรพระสหายที่คบค้าสนิทสนมได้วางพระราชหฤทัยมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ทางหนึ่ง และเป็นบุตรของพระกนิษฐภคินีของพระอรรคมเหษี จึงมีศักดิ์เป็นพระราชนัดดาด้วยอีกทางหนึ่ง ส่วนสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ฯ นั้น ถ้าจะนับญาติอย่างสามัญชนกับท่านทั้งสองนี้แล้วก็มีศักดิ์เป็นลูกพี่ของท่านทั้งสองและถ้าจะนับกับพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ และที่ ๔ เยี่ยงสามัญชนแล้ว ท่านทั้งสองนั้นก็มีศักดิ์เป็นอาว์ ตระกูลบุนนาคจึงเป็นราชินิกุลซึ่งใกล้ชิดพระยุคลบาทยิ่งกว่าราชินิกุลอื่นใด

จาก "โกรงกระดูกในตู้" หน้า ๕๒

จากข้อความที่คัดลอกมาให้อ่านกันนี้ พอจะเห็นแนวโน้มในทัศนะของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มีต่อสมเด็จเจ้าพระยา ฯ เจ้าพ่อของเราพอเป็นบรรทัดฐานพอสมควรแล้ว ไม่จำเป็นที่ผมจะต้องเน้นแนวให้หนักขึ้นในความรู้สึกของผู้อ่านแต่อย่างใดอีก และเมื่อเราทราบแนวโน้มนี้ดีแล้ว ก็ลองอ่านทัศนะของคุณชายคึกฤทธิ์ ที่แสดงออกในตอนต่อ ๆ ไปดูบ้าง

ผมรู้สึกว่าเป็นเรื่องขำขันอยู่บ้างที่คุณชายคึกฤทธิ์ มีวิธีนับญาติของท่านอย่างแปลกประหลาดพิศดาร ท่านนับญาติกับภูเขาทองบ้าง กับโคมระย้าในท้องพระโรงพระที่นั่งจักรีบ้าง ในตอนหนึ่งของ "โครงกระดูกในตู้" หน้า ๑๐๕ ท่านเล่าว่า

"เมื่อมีโอกาสเข้าไปในท้องพระโรงกลางบนพระที่นั่งจักรี พอลงกราบถวายบังคมพระมหาเศวตฉัตรแล้ว ก็ต้องแหงนหน้าขึ้นไปยิ้มกับโคมระย้านั้นทีหนึ่งทุกครั้งไป เพราะนับญาติกับโคมนั้นเหมือนกัน"

ฟังดูก็น่าขำ คนอะไรนับญาติกับต้นไม้บ้าง ภูเขาทองบ้าง โคมระย้าบ้าง ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น ? ถ้าท่านได้อ่านข้อเขียนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่เขียนถึงตอนที่เกี่ยวเนื่องกับการนับโคมระย้าเป็นญาติแล้วท่านจะขำไม่ออก อ่านแล้ววิจัยกันเอาเองก็แล้วกัน คุณชายเขียนไว้ใน "โครงกระดูกในตู้" หน้า ๑๐๓ – ๑๐๔ ว่า

> "พูดถึงสิ่งก่อสร้าง (ภูเขาทอง–เสริม) แล้วก็ต้องขอเข้าซอยอีกสักนิดหนึ่งเถิด สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง) นั้น ท่านเป็นบุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ มีศักดิ์เป็นลูกพี่ของเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ) ตาของผู้เขียนเรื่องนี้ผู้ซึ่งเป็นบุตรของสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย เมื่อต้นรัชกาลที่ ๕ สมเด็จเจ้าพระยา ฯ (ช่วง) ท่านเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน มีบุญวาสนามาก วันหนึ่งมีฝรั่งเอาแคตาลอกโคมระย้าให้ดู มีรูปโคมระย้าทำด้วยแก้วเจียระไน สวยงามแพรวพราวมาก ฝรั่งบอกว่าโคมอย่างนี้ผู้มีเกียรติยศสูงและมีอำนาจวาสนามากในเมืองฝรั่งจึงจะใช้ติดเพดานตึกได้ ในเมืองไทยก็เห็นมีแต่เจ้าคุณเท่านั้นที่มีบุญวาสนาและอำนาจราชศักดิ์ พอที่จะมีโคมแบบนี้แขวนบนตึกที่บ้านได้ สมเด็จเจ้าพระยา ฯ ท่านดูโคมแล้วก็ถูกใจ เพราะสวยงามหรูหราสมกับบุญวาสนาท่านจริง ๆ ท่านก็ตกลงกับฝรั่งให้สั่งเข้ามา เสียเงินให้กับฝรั่ง

ไปเป็นพัน ๆ ชั่ง อีกหลายเดือนต่อมาเรือที่บรรทุกโคมระย้าจากยุโรปก็มาถึง เรือมาจอดที่ท่าหน้าบ้านท่าน ที่เรียกว่าบ้านสมเด็จ ฯ เดี๋ยวนี้พอดี พอจัดการขนโคมระย้าขึ้นท่ามาได้ก็ปรากฏว่าโคมนั้นมีขนาดใหญ่โตเหลือเกิน เข้าประตูหน้าบ้านท่านก็ไม่ได้ ถ้าจะเอาเข้าให้ได้ก็ต้องรื้อกำแพงบ้านลง และถึงแม้จะเอาเข้ามาภายในบ้านได้แล้วจะเอาโคมขึ้นตึกก็ไม่ได้ เพราะเข้าประตูไม่ได้อีก และถึงจะรื้อกำแพงตึกเอาขึ้นไปให้ได้ก็ไม่มีที่จะแขวน หากแขวนที่ห้องใดห้องหนึ่งโคมนั้นก็จะห้อยลงมาถึงพื้นห้อง เป็นอันว่าสมเด็จเจ้าพระยา ฯ ถูกฝรั่งต้มเสียสุก ท่านหมดปัญญาเข้าท่านก็เลยสั่งให้ปลูกโรงมุงจากไว้ริมตลิ่ง เอาซุงปักเป็นเสารับคานไม้ซุงแล้วก็เอาโคมระย้าแขวนเก็บไว้ที่นั่นหลายปี พอพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท สมเด็จเจ้าพระยา ฯ ท่านก็เป็นเจ้าก็เจ้าการมาก แต่เดิมพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างหลังคาพระที่นั่งเป็นแบบฝรั่ง เพราะพระที่นั่งทั้งองค์นั้นเป็นสถาปัตยกรรมแบบยุโรป สมเด็จเจ้าพระยา ฯ ท่านก็เอะอะไม่ยอม ขอพระราชทานให้สร้างหลังคาแบบไทย ยกยอดปราสาท ก็โปรดเกล้า ฯ ให้เป็นไปตามอัธยาศัยของสมเด็จเจ้าพระยา ท้องพระโรงกลางบนพระที่นั่งจักรี อันเป็นท้องพระโรงที่เสด็จออกรับเอกอรรคราชทูตประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้นั้น สมเด็จเจ้าพระยาท่านเข้าไปเก้กังคอยดูแลเรื่องส่วนยาวส่วนกว้างและส่วนสูงให้ถูกใจท่านมากที่สุด พอพระที่นั่งจะเสร็จท่านก็ให้หามเอาโคมระย้าใหญ่จากโรงริมตลิ่งเข้าไปน้อมเกล้า ฯ ถวายให้ติดบนท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรี ฯ โคมนั้นยังติดอยู่จนทุกวันนี้ สมเด็จเจ้าพระยา ฯ ท่านรื่นเริงเบิกบานมากในครั้งนั้น"

เรื่องที่ผมคัดลอกมาให้ท่านได้อ่านกันนี้ท่านจะเชื่อหรือไม่ เป็นสิทธิของท่านที่จะวิจัยและไตร่ตรองกันเอาเอง แต่สำหรับผม บอกตรง ๆ ว่า "ไม่เชื่อ" เพราะมือชั้นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน จะ "โง่" ให้ถูกต้มตุ๋นกันถึงขนาดนั้นเชียวหรือ? และเมื่อ "โง่" แล้วยัง "เซ่อ" ถึงกับแขวนโคมระย้านั้น "ประจานความโง่" ของตนไว้ริมแม่น้ำ เพื่อรอเวลาที่จะ "ยัดเยียด" โคมระย้าไปประดับไว้เหนือพระมหาเศวตฉัตรในท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรีด้วยแล้ว ยิ่งเหลือเชื่อเลยทีเดียว ส่วนเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลังคาพระที่นั่งจักรีนั้นเล่า ขอให้ท่านหลับตาวาดภาพหลังคาพระที่นั่งจักรีกันเอาเอง ถ้าพระที่นั่งจักรีมีรูปลักษณะของหลังคาเป็นอย่างที่คุณชายคึกฤทธิ์บอกเล่า บ้านนี้จะหานักทัศนาจรต่างชาติที่ไหนสักคนให้ความสนใจกับพระที่นั่งจักรีเหมือนเช่นปัจจุบันนี้ได้ และพระที่นั่งที่รายระดับอยู่ข้างหน้าพระที่นั่งจักรีนั้นเล่า ลักษณะทรวด

ทรงของหลังคามิต้องเปลี่ยนแปลงตามหลังคาพระที่นั่งจักรีไปด้วยหรือ ? และถ้าต้องเปลี่ยนไปเช่นนั้นจริง ๆ รูปทรงจะพิลึกกึกกือสักเพียงไหน ? ขอให้ท่านคิดดู

การเกี่ยวกับเรื่องการ "ยัดเยียด" โคมระย้า จะเป็นไปได้หรือไม่ ? ผู้เขียนจะขอตัดตอน – เรื่อง "ประภาคารสันดอนปากน้ำเจ้าพระยา" ซึ่งพลเรือโทสนิท มหาคีตะ (เมื่อเขียนเรื่องนี้มียศเป็นพลเรือตรี และดำรงตำแหน่งรองเจ้ากรมอุทกศาสตร์ ต่อมาได้รับพระราชทานยศเลื่อนขึ้นเป็นพลเรือโท ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมอุทกศาสตร์ จนกระทั่งเกษียนอายุราชการ บัจจุบันได้ถึงแก่อนิจกรรมไปแล้ว) เขียน และกรมอุทกศาสตร์พิมพ์เผยแพร่เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๓ มาให้อ่านกันเป็นเชิงเปรียบเทียบว่า เอกบุรุษเช่นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ซึ่งบริหารราชการงานเมืองด้วยความสุขุมรอบคอบ ซื่อสัตย์สุจริต และมองการณ์ไกล เสียสละแม้ทรัพย์ส่วนตน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเช่นนี้ สมควรหรือไม่ที่จะถูกหยามหยันแคะไค้ด้วยข้อเขียนจากหลานของท่านดังได้อ่านมาแล้ว

พลเรือโทสนิท มหาคีตะ ได้นำประกาศของเจ้าพระยาภานุวงษ์มหาโกษาธิบดี ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑ พ.ศ. ๒๔๑๗ ขึ้นนำเรื่องว่า

เจ้าพระยาภานุวงษ์มหาโกษาธิบดี
ประกาศ

ให้ท่านทั้งปวงทราบกันว่า เรือนตะเกียงที่ได้สร้างขึ้นไว้ที่ปากน้ำเมืองสมุทรปราการนั้น บัดนี้การที่ทำเรือนตะเกียงนั้นเสรจแล้ว กำหนดจะได้จุดตะเกียงโคมสำหรับที่จะให้เรือราชการ แลเรือลูกค้าไปมาเป็นที่สังเกตในเวลากลางคืนกำหนดจุดตะเกียงวันจันทร เดือนสิบสองขึ้นค่ำหนึ่ง บีจอ ฉศก เสมอไป และเรือนตะเกียงหลังนี้ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ท่านได้เป็นผู้คิดสร้างขึ้นสำรับจะได้เปนที่สังเกตกับเรือราชการแลเรือลูกค้าไปมาทั้งปวง ท่านได้นำความประสงค์ของท่าน ขึ้นกราบบังคมทูลแด่พระบาทสมเดจพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทแล้วทรงพระบรมราชานุญาติให้ท่านสร้างเรือนตะเกียงตามความประสงค์ของท่าน สมเดจเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ท่านได้มีคำสั่งถึงพระสยามธุระพาห์ ซึ่งเป็นกงศุลสยาม ณ กรุงลอนดอน

ให้จัดซื้อเรือนตะเกียงทำด้วยเครื่องเหลกสำรับหนึ่งส่งเข้ามา ณ กรุงเทพ ฯ ที่ได้ตั้งขึ้นไว้ที่ปากน้ำเจ้าพระยาในทุกวันนี้ ราคาเรือนตะเกียงที่พระสยามธุระพาห์กงศุลซื้อส่งเข้ามาจนถึงกรุงเทพ ฯ นั้น เปนราคาเงิน ๑๘๐ ชั่ง พร้อมเสรจทั้งเครื่องเรือนตะเกียงแลโคมด้วย เงินที่มาลงทุนทำการไม้ตั้งเรือนตะเกียงขึ้นนั้น อีกเงินค่าไม้แลของใช้ เบจเสรจ ๑๘ ชั่ง ๖ ตำลึง ๑๐ สลึง เงินค่าจ้างเรือจ้างคนบันทุกสิลาไปถมราก ๑๐ ชั่ง เงินค่าจ้างเรือโปะ เมื่อแก้เรือนโคมชุด ๑๕ ชั่ง เงินค่าจ้างช่างไม้ ๑ ชั่ง ๑๘ ตำลึง ๑๑ สลึง รวม ๔๕ ชั่ง ๕ ตำลึง ๕ สลึง รวมเป็นเงิน ๒๒๕ ชั่ง ๕ ตำลึง ๕ สลึง เปนการเสรจ และเงินที่ลงทุนค่าเรือนตะเกียงทั้งหมดนี้ สมเดจเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ท่านได้ออกเงินสร้างเป็นของ ๆ ท่าน สำรับที่จะให้เรือราชการแลเรือลูกค้าไปมาเปนที่สังเกตในเวลากลางคืน แลจะได้เปนเกียรติยศแก่ปากน้ำเจ้าพระยาด้วย เรือนตะเกียงนั้นตั้งอยู่ค่างตวันออกริมรั้วช้างแลติจุด ๑๓ ดีกรี ๒๙ มินิศ ๒๖ เสกกัน เหนือนับค่างทิศตวันออกลอนยิศจุด ๑๐๐ ดีกรี ๓๕ มินิศ ๒๐ เสกกัน ค่างในสันดรอยู่ใกล้ทิศตวันตกริมตลึง ค่างจะเลี้ยวมาตวันออกเรือนตะเกียงนี้มีแสงสว่างรอบตัว สูงพ้นน้ำ ๔๔ พีศ เรือไปมาจะแลเหนแสงไฟได้ทาง ๑๐ ไมล์ การที่ทำเรือนตะเกียงแลการจัดที่เจ้าพนักงานพิทักรักษาแลจุดตะเกียงนั้น สมเดจเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ได้มอบธุระให้ข้าพเจ้าเปนผู้จัดการมาแต่แรกลงมือทำเรือนตะเกียงนี้ ได้ลงมือทำแต่ปีมเมียโทศก จุลศักราช ๑๒๓๒ แล้วเสรจในปีมแมตรีศก จุลศักราช ๑๒๓๓ การที่ช้าอยู่ไม่ได้จุดตะเกียงนั้น เพราะเรือนตะเกียงนั้นชุดต้องรื้อใหม่ทำถึง ๒ ครั้ง เพราะที่เป็นเลนอ่อน การที่ได้ทำครั้งหลังต้องทิ้งสิลาถมลงเปนรากแล้วจึงได้ตั้งเรือนตะเกียงได้ สังเกตมาถึง ๑๐ เดือนแล้ว ก็เหนว่าจะอยู่ได้ จึงได้ออกประกาศให้ทราบทั่วกัน ผู้ซึ่งจะเปนเจ้าพนักงานจุดตะเกียงนั้น มิศเตอฝอด ชาวเยรมันได้รับเปนธุระในการจุดตะเกียงแลการที่จะรักษาเรือนตะเกียง อนึ่งลูกค้าที่ไปมาค้าขายนั้น ต้องเสียเงินช่วยในการจุดตะเกียงคิดเอาตามน้ำหนักสินค้า ตอนหนึ่งเปนเงินเซนครึ่งตามอย่างเมืองสิงคโปร์ ถ้าจะคิดเปนหาบเปนเงินตามธรรมเนียมไทยก็จะต้องแบ่งลงเปนอัฐเปนพศ จะเปนการลำบากแก่ลูกค้า เพราะเรือลูกค้าที่ไปมาค้าขายนั้น เปนเรือชาวต่างประเทศมากกว่าเรือลูกค้าในกรุงเทพ ฯ จึงได้คิดน้ำหนักเปนตอนคิดเงินเปนเซนตามอย่างเมืองสิงคโปร์ เรือใบแลเรือกลไฟ เรือรูปต่าง ๆ ที่เข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยาได้ ต้องเสียทั้งขาเข้าขาออกเปนตอนละ ๓ เซน เรือที่เปนเรือใหญ่ทอดอยู่นอกสันดรเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยาไม่ได้ เสียแต่ตอนละเซนครึ่งทุกเที่ยว เรือกลไฟแลเรือรูปต่าง ๆ ที่ไปมา

จะต้องเสียเงินค่าเรือนตะเกียงนั้น เรือจุสินค้าตั้งแต่ ๕๐ ตอนคิดเปน ๘๐๐ หาบขึ้นไปจึ่งต้องเสียเงินค่าเรือนตะเกียง เรือที่จะต้องเสียเงินค่าเรือนตะเกียงนั้นเปนแต่เรือบันทุกสินค้าไปค้าขายต่างเมือง ถ้าเปนเรือรับจ้างลำเลียงบันทุกสินค้าไปส่งเรือใหญ่แลเรือกลไฟที่เปนเรือสำรับรับจ้างลากเรือเข้า-ออก ไม่ต้องเสียเงินค่าเรือนตะเกียง

ประกาศมา ณ วันอาทิตย์ เดือนสิบเอด ขึ้นสิบห้าค่ำ จุลศักราช ๑๒๓๖ ปีจอ ฉศก

ประภาคารสันดอนดวงแรกนี้ นอกจากจะใช้เป็นเครื่องหมายเดินเรือตั้งกำกับอยู่บนร่องน้ำสันดอนริมช่องทางเข้าปากน้ำเจ้าพระยาในสมัยแรกนั้นแล้ว ยังเป็นสถานที่บอกความลึกของร่องน้ำสันดอนตอนที่ตื้นที่สุดในสมัยต่อมาอีกด้วย . . .

ข้อความที่ปรากฏข้างบนนี้ เป็นเพียง ๑ ใน ๔ ยกแรกที่พลเรือโทสนิท มหาคีตะ เขียนไว้ในหนังสือ "ประภาคารสันดอนปากน้ำเจ้าพระยา" เท่านั้น และผมก็จะขอตัดตอนมาให้อ่านกันเพียงเท่านี้ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้วิจัย ไตร่ตรอง และเปรียบเทียบกับเรื่อง "โคมระย้า" ที่แขวนอยู่ในท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรีว่า ทำไมกับประภาคารสันดอนปากน้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นเงินถึง ๑๘,๐๒๑.๒๕ บาท (หนึ่งหมื่นแปดพันยี่สิบเอ็ดบาทยี่สิบห้าสตางค์) สมเด็จเจ้าพระยาท่านยังเสียสละทรัพย์ส่วนตัวสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ เพื่อความสะดวกในการเดินเรือของพ่อค้าวาณิชย์นานาประเทศ และเพื่อเป็นศรีสง่าแก่ปากน้ำเจ้าพระยา (ตามประกาศใช้คำว่า "เกียรติยศ") ได้แล้ว ทำไมกับโคมระย้าดวงนั้น **ท่านจะสั่งซื้อเข้ามาเพื่อถวายประดับไว้เป็นศรีสง่าแด่พระมหาเศวตฉัตร และท้องพระโรงอันโอ่อ่าโอ่โถงของพระที่นั่งจักรี ด้วยความบริสุทธิ์ใจของท่านมิได้เชียวหรือ ?**

เมื่อไหน ๆ ผมก็ได้นำเรื่องประภาคารสันดอนปากน้ำเจ้าพระยา มาชักนำให้ท่านได้รับรู้เพื่อเปรียบเทียบ "น้ำใจ" ของสมเด็จเจ้าพระยา ฯ เจ้าพ่อของเราแล้ว ผมก็ใคร่จะรายงานให้ท่านผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวของประภาคารดวงนี้ ตามข้อเขียนของพลเรือโทสนิท มหาคีตะ ที่ได้เรียนไว้ให้ทราบโดยรวบรัดดังนี้

ประภาคารสันดอนปากน้ำเจ้าพระยาดวงนี้ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ได้สละทรัพย์ส่วนตัวสร้างขึ้นนี้ได้ใช้เป็นเครื่องหมายการเดินเรือมาเป็นเวลานานถึง ๕๕ ปีกับ ๒๒ วัน

เหตุที่เลิกใช้เพราะร่องน้ำทางเดินเรือที่สันดอนเปลี่ยนทิศทางไป ทางการได้สร้างทุ่นไฟบอกทิศทางขึ้นใหม่ จึงเลิกใช้ไฟที่ประภาคารสันดอนเสีย เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๗๒ แต่ยังคงใช้ประภาคารนี้เป็นสถานที่บอกน้ำอยู่ต่อมา จนกระทั่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ ทางการเห็นว่าประภาคารสันดอนมีสภาพชำรุดทรุดโทรมมาก เหลือกำลังที่จะซ่อมให้ใช้การได้จึงตกลงให้เลิกใช้เสีย และกรมอุทกศาสตร์พิจารณาเห็นว่า เมื่อเลิกใช้แล้วหากปล่อยทิ้งไว้นานไปอาจพังทลายลงเป็นอันตรายแก่การเดินเรือจึงได้เสนอขออนุมัติทำลายตัวประภาคารนี้เสีย ซึ่งก็ได้รับอนุมัติและลงมือทำลายตั้งแต่วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๐๓ จนถึงวันที่ ๑๓ กันยายน บีเดียวกันจึงเสร็จเรียบร้อย เป็นอันว่าพวกเราไม่ได้เห็น "ประภาคารสันดอนปากน้ำเจ้าพระยา" ที่สมเด็จ ฯ ได้เสียสละทรัพย์สร้างไว้ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๐๓ เป็นต้นมา

หวลกลับมาพิจารณา ทัศนะของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่แสดงออกต่อจริยาวัตรของสมเด็จเจ้าพระยา ฯ ตอนต่อไปดีกว่า ตอนนี้เป็นตอนทิ้งท้ายที่ผมจะคัดลอกมาให้อ่านกัน เมื่อผมลอกลงไปแล้ว ผมจะไม่แสดงความคิดเห็น หรือนำเรื่องอื่นใดมาให้ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบอีก เป็นหน้าที่ของท่านผู้อ่านจะวิจัยและวิจารณ์กันเอาเอง คุณชายคึกฤทธิ์เขียนไว้ใน "โครงกระดูกในตู้" หน้า ๑๐๕ - ๑๐๗ ดังนี้

"พูดถึงบุญวาสนาอันใหญ่โตแล้ว ก็เห็นจะต้องเล่าถึงเรื่องสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ต่อไปอีก

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ฯ กรมหลวงทิพยรัตนกิริฏกุลินีได้เคยรับสั่งเล่าเรื่องบุญวาสนาของสมเด็จเจ้าพระยาองค์นี้ให้ผู้เขียนเรื่องนี้ฟัง เสด็จในกรมหลวงทิพยรัตน ฯ นั้นพระนามเมื่อประสูติ คือพระองค์เจ้าหญิงนภาพร ทรงเป็นพระขนิษฐภคินี ร่วมเจ้าจอมมารดากับสมเด็จพระบรมราชเจ้าสุขุมาลมารศรี พระอรรคราชเทวีเจ้าจอมมารดาของทั้งสองพระองค์นี้คือ เจ้าคุณจอมมารดาสำลี เป็นบุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย

เสด็จกรมหลวง ฯ ทรงปรารภขึ้นว่า ถึงแม้ว่าเจ้านายในพระราชวงศ์ในยุคประชาธิปไตยนี้จะมิได้มีอำนาจวาสนาเหมือนในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช แต่ก็มิได้มีผู้ใดมาเหยียบย่ำ

พระเกียรติยศให้ทรงเดือดร้อน รับสั่งกับผู้เขียนว่า "เมื่อฉันยังเป็นเด็ก ๆ ฉันเคยโดนมามาก" แล้วก็รับสั่งเล่าว่า เมื่อยังทรงพระเยาว์ก่อนเกศากันต์นั้น สมเด็จเจ้าพระยา ฯ มีงานแซยิดทำบุญอายุครบห้ารอบ เจ้าคุณจอมมารดาของท่านต้องออกจากวังไปค้างที่บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ฯ เพื่อช่วยงาน และต้องนำพระองค์สมเด็จพระพี่นางและพระองค์ออกไปด้วย รับสั่งเล่าว่าทั้งสองพระองค์ต้องไปประทับแรมกับเจ้าคุณเจ้าจอมมารดาบนตึกสมเด็จเจ้าพระยาเช่นเดียวกับญาติผู้น้อยทั้งหลายทั่วไปที่ไปช่วยงาน พอเช้าขึ้นอีกวันหนึ่งเจ้าคุณเจ้าจอมมารดาก็แต่งองค์พระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ให้ทรงเกี้ยวทรงนวมเต็มยศ แล้วนำพระองค์ออกไปที่ห้องโถงหน้าตึก อันเป็นทางที่สมเด็จเจ้าพระยาจะเดินผ่านลงไปหอนั่งข้างหน้าเพื่อเลี้ยงพระ เจ้าคุณจอมมารดาและพระเจ้าลูกยาเธอต้องไปหมอบอยู่ที่ห้องโถงพร้อมกับคนในสกุลบุนนาคอยู่นานสมเด็จเจ้าพระยาจึงได้ปรากฏตัว ท่านนุ่งผ้าลอยชายออกมา (ซึ่งท่านไม่ควรจะทำ เพราะเมื่อพระเจ้าลูกเธอประทับอยู่ ท่านควรจะนุ่งโจง) และเมื่อท่านเดินผ่านมาถึงตรงที่เจ้าคุณจอมมารดาสำลี และพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์หมอบอยู่ เจ้าคุณจอมมารดาก็ทูลพระเจ้าลูกเธอทั้งสองให้ทรงกราบ สมเด็จเจ้าพระยา ฯ ก็หยุดยืนมองดูแล้วพูดว่า "อ้อ–พวกเจ้าเขาก็มาเหมือนกันหรือ?" เพียงเท่านั้นแล้วก็เดินต่อไป ท่านรับสั่งว่าท่านมิได้พบสมเด็จเจ้าพระยา ฯ อีกเลยจนเสด็จกลับวัง"

สวัสดีครับ

ลุงคุยกับหลาน

ในครอบครัวสุริยะ

๑. เจ้าพ่อสมเด็จ ฯ

สจฺจำ เว อมตา วาจา เมื่อก่อนนี้คือในสมัยของลุง ถือกันว่าเป็นของขลัง ใครผิดคำสาบานต่อหน้าศาล ก็เป็นไปตามคำสาบานนั้น เพื่อนของลุงคนหนึ่ง ฟ้าผ่าตายเพราะผิดคำสาบาน ไม่เชื่อไปถามอาจารย์สุรชัย ฯ หรือ อาจารย์จรูญ ฯ ดู เมื่อ ๕๐ ปีก่อน สมัยพลอากาศเอก ทวี ฯ ท่านเล่าให้ศิษย์เก่าที่มาชุมนุมกินเลี้ยงในวันพิลาลัยเจ้าพ่อว่า เพื่อนคนหนึ่งลูกจีนไม่มีความเคารพเจ้าพ่อ ไปปัสสาวะรดข้างศาล เพื่อนห้ามไม่ฟัง ยังไม่ทันเสร็จกิจดีก็เกิดการบวมเบ่งขึ้นทันทีที่อวัยวะนั้นขนาดเท่าแตงร้าน เอามือกุมวิ่งอู้ไปทีเดียว เท่านั้นยังไม่เข็ด วันต่อมาก็มากระโดดเชือกข้างศาล ด่าเจ้าพ่อว่าจะแน่จริงหรือไม่ กระโดดไม่กี่ครั้ง ก็บ่นว่าปวดหัว เพื่อน ๆ พากันพยุงไปนอนบนเตียง ช่วยกันพยาบาลและตามหมอ เพียงหนึ่งชั่วโมงให้หลัง เพื่อนคนนี้ก็ตายอย่างทุรนทุราย หมอบอกว่าเส้นโลหิตในสมองแตก ในสมัยต่อมา เมื่อศาลย้ายมา ณ ที่ตั้งใหม่มี

- **เจ้าพ่อสมเด็จเจ้าพระยา**
- **ปลุกระดมมวลชน**
- **การอบรมประชาธิปไตยในสถานศึกษา**
- **นักเรียนนักศึกษา เป็นลูกหนี้ประชาชน**
- **การแก้ปัญหา**

โดย "ลุงดึก สุริยา"

๒ ศาล ศาลเก่าอยู่ริมคลองหน้าบ้านพักภารโรง ศาลใหม่อยู่ริมสนามฟุตบอล มีมะพร้าวเจริญงอกงาม ๗ ต้น ให้ความร่มเย็นแก่ศาล ในระยะเมื่อ ๕ ปีที่แล้วมา มีเรื่องยุ่ง ๆ เกิดในวิทยาลัยบ่อย ๆ เช่น คนภายนอกเข้ามาก่อกวนพากันมาเล่นกันในสนาม เตะฟุตบอลยัดศึกข้างเคียงให้ลูกบอลเด้งกลับมาทำให้เป็นรอยด่างน่าเกลียดไปหมด เจ้าหน้าที่ภารโรงก็ห้ามไม่ได้เพราะมีพวกภายในกระทำเป็นตัวอย่างอยู่ด้วย เจ้าพ่อก็ยังไม่ว่ากระไร ในที่สุดทนไม่ไหวต้องตักเตือนกันเสียบ้าง โดยแสดงอภินิหารให้ดูเล่นเพราะหย่อนมานานแล้วคือเมื่อ ๒ ปีที่แล้วพ้าผ่าถึง ๓ ครั้ง หน้าบ้านอาจารย์ ๑ ครั้ง หน้าศาลเจ้า ๒ ครั้ง ทำให้ต้นมะพร้าวกำลังมีผลดกตายไปหมดสิ้น จากนั้นมาบุคคลภายนอกก็ไม่กล้าเข้ามาเล่นก่อความรบกวนอีก เหตุการภายในก็เรียบร้อยขึ้นมาก ขอจบเรื่องเพียงเบา ๆ แค่นี้ก่อน ไม่เชื่อไปถามอาจารย์สุรชัย ฯ ดูก็ได้

๒. ปลุกระดมมวลชน

อาจารย์อาวุโสผู้หนึ่งเล่าให้ลุงฟังว่า ขณะที่กำลังจะเดินเข้าประตูวิทยาลัย เพื่อเข้าไปสอนภาคฤดูร้อนวันหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ ณ ที่เดียวกับที่อาจารสวัสดิ์ พงษ์ภักดี ถูกแทงตาย มีนักศึกษา ๒ คน แต่งตัวแบบแขกซิก (กางเกงยีนปลายลีบ) สวมรองเท้ายางลายแดงสลับน้ำเงิน เสื้อปล่อยรุ่มร่ามสะพายย่ามวิ่งขนาบกระทบไหล่สองข้างอาจารย์ผู้นั้น ลักษณะแสดงความรีบร้อนอาศัยที่เคยเป็นมวยและยูโดมาบ้าง ก็ทำให้เด็กทั้งสองเสียหลักไป แต่ก็ไม่วายที่อาจารย์นั้นเอามือคลำที่ท้องว่าเจอของแหลมบ้างหรือเปล่า เด็กมันก็ดีไปอย่างที่รู้ตัวว่าผิดก็ขอโทษบอกว่าไม่ทันเห็น มัว

จะรีบขึ้นรถยนต์ที่จอดคอยอยู่ที่ร้านสวาสดิพานิช เพื่อไปปลุกระดมมวลชนที่บ่าสงวนนครสวรรค์ ร่วมกับเพื่อนที่สถาบันอื่น ๆ เด็กสมัยนี้มีกำลังเหลือมากอยากแสดงพลังอยากดัง อยากให้คนไทยมีอาชีพในการทำมาหากินที่ดูกับว่าชาวบ้านช่างเกียจคร้านและหาที่ทำกินไม่ได้ ความจริงนั้นเลือดไทยชนบทหามีความเกียจคร้านไม่ ขยันต่อการทำไร่ไถนา มีข้าวอาหารให้เรากินกันทุกวันก็เพราะใคร ในฐานะที่เป็นครูก็แนะนำไปอย่างเตือนสติว่า อย่าไปทำผิดกฎหมาย อย่าคิดว่ากฎหมู่จะชนะกฎหมายไปได้ บ่าสงวนมีกฎหมายคุ้มครอง จงไปปลุกในบ่าที่เขาอนุญาตให้ทำกิน จงใช้ถ้อยคำละมุนละไม ใช่เอาแต่ด่าด่ากันไป อย่างแม่ค้าตลาดนั่นด่าทั้งวันทั้งคืนก็ไม่เมื่อย เพราะมันขาดเหตุผล อย่าไปยุยงให้ละเมิดกฎหมายบ้านเมืองเลย ช่วยให้เขาเข้าใจให้ถูกต้อง จึงจะเป็นนักศึกษามีบัญญา กับจะต้องรู้กฎหมายพอควร และเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยให้ดีพอ มิฉะนั้นก็จะเป่นคณาธิปไตยหรืออนาธิปไตยไป ทั้งสองคนก็รับพ่งด้วยดี

ผลปรากฏในการปลุกระดมมวลชนทั่วไปของนักศึกษาในที่ต่าง ๆ ตามข่าวทางหนังสือพิมพ์ ไม่มีชื่อของนักศึกษาลูกสุริยะทำให้เสียสถาบัน ทำให้โล่งอกไปที

๓. การอบรมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

เมื่อสมัย ๕๐ ปีมาแล้ว สถาบันนี้เป็นโรงเรียนมัธยม มีนักเรียนกินนอนถึง ๓ คณะ เป็นแบบ PUBLIC SCHOOL อังกฤษ ผึกอบรมความเป็นประชาธิปไตยแต่สมัยนั้น ต่อมาก็เปลี่ยนเป็นสถาบันผึกหัดครูเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ นับแต่นั้นจนบัดนี้ก็เป็นเวลาถึง ๓๕ ปีมาแล้ว เท่าที่พอจำได้ก็มีการตั้งนายกองค์การนักศึกษา ประธานนักศึกษา ศูนย์ชุมนุมต่าง ๆ โดยมีการเลือกตั้งโดยอยู่ในความแนะนำของอาจารย์ อาจารย์เพียงเป็นที่ปรึกษาก็ดำเนินมาด้วยดี เป็นสถาบันชั้นนำของผึกหัดครูที่ดำเนินการมานมนานแล้ว แต่หลังจากเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็เกิดขึ้น โดยรับเอาเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นครั้งเป็นคราว มีทั้งประท้วง สนับสนุน และสอดแทรก หากไม่ทำก็ดูจะเชยไป เป็นดังนี้ทั่วทุกแห่งหน มีการตั้งศูนย์ต่าง ๆ กันมากมาย ส่วนทางอาจารย์ของสถาบันก็ตั้งศูนย์อาจารย์ขึ้นบ้าง เรียก **สภาอาจารย์** ให้เกิดสมดุลย์กันบ้าง ทำให้สถาบันดูค่อยแข็งแกร่งขึ้น แต่สถาบันนี้ก็ดีไปอย่างหนึ่งที่อาจารย์มักจะเป็นผู้นำในทางดี ศิษย์รู้จักเคารพครูบาอาจารย์ดีกว่าสถาบันอื่น ในสิ่งที่ไม่ดีนั้น ก็จะต้องหาทาง

อบรมสั่งสอนให้ถูกเป้าหมายต่อไป อาจจะกล่าวได้พอหรือยังว่า นักศึกษายังมีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ไม่น้อย

ความอยากดังแบบระเบิดขวดนั้นไม่มี มีแต่ที่อื่นใช้กฎหมู่มาปาระเบิดกันอยู่พักหนึ่ง ด้วยการวางตัวเป็นผู้ใหญ่ของนักศึกษา และการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของบรรดาอาจารย์ ก็ทำให้เหตุการณ์หยุดชงักไป

การปาระเบิดใส่กันที่เป็นแฟชั่นนั้น สถาบันนี้ไม่ทำ เพราะนักศึกษาครูมีความละอายในการประพฤติเช่นนั้น เพราะการเป็นครูมีหน้าที่สั่งสอนเยาวชน จะทำเป็นตัวอย่างได้อย่างไร อาจมีบ้างเป็นบางคนที่เผอิญคิดกลุ่มเขาไปบ้างโดยรู้เท่าไม่ถึง ผู้รักษากฎหมายจะต้องเข้มงวดกวดขันในเรื่องนี้ รวมทั้งครูอาจารย์ร่วมกันด้วย

การปาระเบิดจนเคยตัว ถึงกับกำเริบหนักขึ้น ในวันเปิดกีฬาแหลมทอง เมื่อ ๙ ธันวาคม ๒๕๑๘ นักเรียน นักศึกษา ถูกจับได้ ๑๒๐ คน เป็นที่น่าอัปยศอดสูต่อบรรดาแขกเมืองต่างชาติยิ่งนัก ทำให้ประชาชนโกรธแค้นชิงชังมาก ครั้งนี้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายทำงานได้ดียิ่ง ควรยกย่องเป็นพิเศษ ขอให้นักศึกษาทราบไว้ว่า ผู้มีอายุเกิน ๑๖ ปี กระทำความผิดทางอาญาอย่างร้ายแรง จะต้องขึ้นศาลผู้ใหญ่ อย่าหลงผิดคิดว่าเป็นเยาวชนอยู่

๔. นักเรียน นักศึกษา เป็นลูกหนี้ประชาชน

แต่ละปี กระทรวงศึกษาได้งบประมาณปีละไม่น้อย ในปีนี้ถึง ๔ พันล้านบาท ถ้าจะคิดกันเล่น ๆ ที่นักเรียนนักศึกษาได้รับเงินในการใช้จ่ายอย่างต่ำต่อคนดังนี้ นักเรียนชั้นประถม ๕๐๐ บาท นักเรียนมัธยม ๑,๒๐๐ บาท นิสิตนักศึกษา ๕ พันบาท นักศึกษาครู ๓ พันบาท เฉพาะนิสิตแพทย์สองหมื่นบาท เงินที่ใช้ไปนี้จากภาษีของประชาชน ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม ดังนั้นจึงเท่ากับนักเรียนนักศึกษาเป็นลูกหนี้ของประชาชน และยังเป็นลูกหนี้หนักขึ้นไปอีกของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง นักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติชั่ว ก็เท่ากับเป็นผู้อกตัญญูต่อประชาชน ต่อพ่อแม่ ต่อศาสนาที่ให้ประพฤติดี และต่อองค์พระมหากษัตริย์ ที่เป็นองค์พระประมุขของปวงชน การที่จะกระทำการใด ๆ ที่เข้าไปยุ่งสอดแทรกในเรื่องต่าง ๆ ไม่ควรทำที่มุ่งทำลาย ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นทางนำไปสู่ระบบทาสในที่สุด

๕. การแก้ปัญหา

การแก้ปัญหานั้นมีมากมาย แต่การแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนนักศึกษานั้นง่ายมาก แต่ปฏิบัติกันยาก คือ ด้วยการอบรมให้ประพฤติดีให้มีเหตุมีผล ไม่ยอมให้ใครมายุยงปลุกปั่น เป็นเครื่องมือทางส่วนตัว และทางการเมือง จงเป็นตัวของตัวเอง หากได้พลังของนักเรียนนิสิตเป็นพลังแล้ว การกระทำใด ๆ ในทางเลวร้ายย่อมสำเร็จได้ง่าย เช่น การนำระบบทาสมาใช้ในการบริหารประเทศ ก็จงกั้นหน้ารับกรรมนั้นเถิด ไม่เหมือนลาว, เขมร ที่เขาหนีมาพึ่งประเทศไทยได้ เราจะไปไหน ? ลุงจะขอพูดเฉพาะผู้ที่กำลังเรียนอยู่ว่า :–

ในระหว่างที่เป็นนักศึกษา ต้องพึ่งภาษีรายได้ของประชาชน ต้องพึ่งพ่อแม่ผู้ปกครอง ไม่ควรที่จะไปเกี่ยวข้อง สอดแทรก ประท้วงเดินขบวน ปาระเบิด หรือใช้กฎหมู่ทำร้ายกัน หรือทำการใด ๆ อันผิดกฎหมาย อันมิใช่กิจของนักเรียนนักศึกษา อาจทำให้การดำเนินงานของฝ่ายบริหารเพื่อพัฒนาประเทศผิดพลาดได้ ยกเว้นที่ประชามติที่มองเห็นได้แจ่มชัดที่จะทำลายชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ดังนั้นหน้าที่ของนักเรียนนักศึกษาก็คือ

ศึกษาหาความรู้ ทบทวนบทเรียน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการศึกษา เพื่อสร้างตนเอง และร่วมมือกันสร้างความเจริญบึกแผ่นให้ประเทศชาติวัฒนาถาวรสืบต่อไป.

สวัสดีปีใหม่ ๒๕๑๕

ลุงถึก สุริโย

๑๔ ธ.ค. ๑๘

สจฺจำ เว อมตา วาจา
กับ
สีม่วง - ขาว

พล.ท. ดำเนิร เลขะกุล

จะเป็นท่านผู้ใดก็ไม่ทราบได้ที่ช่างเลือกเอาพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า **"สจฺจำ เว อมตา วาจา"** มาใช้เป็นมติ (Motto) ของโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาตั้งแต่แรก หากคิดทบทวนเรื่องนี้ให้ดีแล้วก็ชวนให้เข้าใจว่า ท่านผู้นั้นน่าจะมีความคิดอะไร ๆ ซ่อนอยู่เบื้องหลังของการนั้นอยู่ มิฉะนั้น ท่านน่าจะเลือกเอาภาษิตข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ความรอบรู้ ความหมั่นเพียรเหมือนอย่างที่โรงเรียนอื่น ๆ นำเอาไปใช้มิดีกว่าหรือ

อันภาษิต **"สจฺจำ เว อมตา วาจา"** ที่ตัดเอามาเพียงตอนหนึ่งจากพระคัมภีร์ ขุททก-นิกาย เถรคาถา และแปลว่า "คำสัตย์นั่นแล เป็นวาจาที่ไม่ตาย" นี้ นอกจากจะมีความหมายที่สำคัญและจำเป็นในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยที่เล็กที่สุด คือ ระหว่างคน ๒ คน หรือที่ใหญ่ที่สุดสำหรับประชาชน คือ ระหว่างประเทศกับประเทศจะต้องยึดถือภาษิตนี้เป็นหลักปฏิบัติต่อกันอย่างเข้มงวดเสมอ ความสัมพันธ์นั้น ๆ จึงจะดำรงอยู่ได้ หาไม่สัญญาและวาจาต่าง ๆ ที่ให้ไว้ต่อกันก็ไม่มีความหมาย เพราะต่างก็ไว้ใจกันไม่ได้เลย และก็เหตุนี้เอง พุทธศาสนาจึงได้กำหนดให้ผู้ที่จะเข้าร่วมในพิธีต่าง ๆ จะต้องรับศีล "พึงละเว้นในการพูดเท็จ" ชำระจิตใจของตนเองเสียก่อนเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าร่วมพิธีกันได้อย่างสนิทใจ จึงเห็นได้ว่าภาษิตนี้ไม่มีความหมายเกี่ยวกับการศึกษาเลย จะต้องเกี่ยวกับอะไรสักอย่างหนึ่งเป็นแน่

■ ลูกสุริยะที่รัก ท่านเข้าใจความหมายของ "สจฺจำ เว อมตา วาจา" อันเป็นคติ
■ ประจำใจของพวกเราตลอดจนทุกวันนี้อย่างไร... ข้อความคิดเห็นประกอบด้วย
■ หลักฐานที่น่าเชื่อถือ ซึ่ง พล.ท. ดำเนิร เลขะกุล มอบให้ ศรีสมเด็จนี้ จะทำ
■ ให้ลูกสุริยะทั้งหลายซาบซึ้งถึงความหมาย และศักดิ์ศรีของสี ม่วง - ขาว อย่างชัด
■ เจนประทับใจ

เมื่อพิจารณาไตร่ตรองไปแล้ว เหตุที่ท่านผู้คัดเลือกเอาพุทธศาสนสุภาษิตมาให้โรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาครั้งนั้น น่าจะยึดถือเอาพฤติกรรมของท่านสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ผู้เป็นเจ้าของนามโรงเรียน และเจ้าของพื้นที่และอาคารอันเป็นที่ตั้งแห่งแรกของโรงเรียนนั้น เป็นหลักในการเลือกสุภาษิตอย่างแน่นอน เพราะมีเรื่องราวสอดคล้องกันอยู่ ดังจะได้เล่าต่อไป

ในรัชกาลที่ ๔ นั้น เป็นที่รู้กันอยู่ทั่วไปว่าฐานะของประเทศไทยได้ตกอยู่กับบุคคลที่มีอำนาจใหญ่ยิ่งในแผ่นดินเพียง ๒ ท่าน คือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ที่สมุหพระกลาโหม (ช่วง บุนนาค ต่อมาเป็น สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์) ท่านทั้งสองจะอำนวยให้ประเทศไทยเป็นอะไร ๆ ก็ได้ ไม่ว่าทางเจริญก้าวหน้าหรือทางเสื่อมลง ระหว่างบุคคลทั้งสองนี้ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างลึกซึ้งทั้งส่วนตัวและราชการ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์มีความจงรักภักดีและซื่อสัตย์สุจริตต่อพระองค์อย่างแท้จริง พระองค์จึงทรงไว้วางพระราชหฤทัยยิ่งนัก ราชการงานเมืองรายใดที่สำคัญอย่างยิ่งยวด จะทรงมอบให้ท่านเจ้าพระยารับไปทำเสมอ ก็เมื่อในครั้งนั้นรัฐบาลได้เปลี่ยนมาใช้นโยบาย "เปิดเมือง" เป็นผลให้นานาประเทศรีบส่งคณะราชทูตเข้ามาเจรจาความเมืองและส่งเรือสินค้าเข้ามาติดต่อค้าขายกับประเทศไทยหนาแน่นมากกว่าในรัชกาลก่อน ๆ งานเหล่านี้จึงต้องตกอยู่กับท่านเจ้าพระยาเกือบทั้งหมดก็ว่าได้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงเชื่อถือในความคิดเห็นของท่านเจ้าพระยามาก ดังปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขาที่ทรงถึงกรมหมื่นมเหศวรศิวิลาศตอนหนึ่งว่า "...อนึ่งจะไปไหนแต่ละที ก็หารือคุณศรีสุริยวงศ์ (หมายถึงเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์นั่นเอง) ก่อนทุกครั้ง ถ้าท่านทัดทาน ฉันก็ไม่เคยดื้อดึงขัดขวางเลย ต้องยินยอมตามจริงไป แต่ที่ท่านทัดทานนั้นจำได้สองครั้ง ครั้งหนึ่งจะไปเกาะสีชัง ลมบีนั้นกล้านัก ท่านทัดทานไว้ว่า อย่าไปเลย คนที่ไปด้วยจะลำบาก ด้วยเมาคลื่นแลอาเจียนเหียนราก อดข้าวอดปลาก็ได้...ขัดเสียไม่ไป ครั้งหนึ่งขึ้นไปเที่ยวเมืองชัยนาทกับคุณศรีสุริยวงศ์ด้วยกัน ครั้งนั้นเห็นว่าเรือไฟไปคล่องอยู่ จะใคร่ไปให้ถึงเมืองนครสวรรค์ คุณศรีสุริยวงศ์ท่านห้ามไว้ว่า น้ำลดอยู่แล้ว ถ้าเรือไปเกยหาดติดอยู่จะมายาก เพราะไม่มีน้ำขึ้น มีแต่ลดลง ก็ไม่ไป..." ดังนี้ จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเชื่อถือนับถือและยกย่องเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์เพียงใด ก็เพราะเหตุนี้เอง ในปลายรัชกาลที่ ๔ จึงมีผู้คิดระแวงกันว่า หากพระบาทสมเด็จ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนพินิตประชานาถ (คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในเวลาต่อมา) ขึ้นเสวยราชย์ในขณะยังทรงพระเยาว์ และจำเป็นต้องมีผู้สำเร็จราชการแผ่นดินเมื่อไร เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์จะเป็นขบถแย่งชิงราชสมบัติ เมื่อนั้น ผู้ที่คิดระแวงเช่นนี้มีมาก แม้แต่พระบาทสมเด็จพระบี่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังที่พระองค์ได้ กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจอมกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพระบาท สมเด็จพระบี่นเกล้าเจ้าอยู่หัวในขณะที่ทรงประชวรหนักอยู่ในวังหน้าตอนหนึ่งว่า "... การที่ทรง สะสมกำลังทหารและเครื่องศาสตราวุธยุทธภัณฑ์ไว้เป็นอันมากนั้น จะคิดร้ายต่อใต้ฝ่าละอองธุลี พระบาทอย่างหนึ่งอย่างใด ไม่มีเลย แต่ไม่ไว้ใจเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ เกรงว่าถ้าใต้ฝ่าละอองธุลี พระบาทเสด็จสวรรคตลงเมื่อใด เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์จะกำเริบขึ้น จึงได้เตรียมกำลังไว้บ้องกัน ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เมื่อข้าพระพุทธเจ้าสิ้นแล้ว ขอให้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงระวัง พระองค์ให้จงดี..." สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงกล่าวเรื่องนี้ไว้ในพระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๕ ว่า "เรื่องนี้ยังมีข้าราชการในพระราชสำนักหลายคน ซึ่งไม่ไว้ใจเจ้า-พระยาศรีสุริยวงศ์ คิดเข้ากันเป็นพวกนัยว่า เพื่อจะบ้องกันสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่พระบาทสมเด็จ-พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงส่งเสริมพวกนี้..." แม้แต่เซอร์แฮริอ๊อต เจ้าเมืองสิงคโปร์ที่เข้ามา เฝ้าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่ ตำบลหว้ากอ ประจวบคีรีขันธ์ ก็ได้เขียนไว้ในจดหมายเหตุว่า "สมเด็จเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ พระชันษา ราวสัก ๑๕ ปี เป็นที่สงสัยกันว่า เจ้าฟ้าองค์นี้จะเป็นรัชทายาทสืบพระวงศ์ เพราะในเวลานั้น ยังไม่มีพระมหาอุปราช แต่ไม่เป็นการแน่ทีเดียวที่เจ้าฟ้าพระองค์นี้จะได้ราชสมบัติ..."

การที่ใคร ๆ หลายท่านคิดไปในแง่ร้ายเช่นนี้ เพราะเคยมีตัวอย่างอยู่ในประวัติศาสตร์ ครั้งกรุงศรีอยุธยา เจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในรัชกาลสมเด็จพระเชษฐา-ธิราช ราชโอรสสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม แย่งราชสมบัติ แล้วตั้งตนขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรง พระนามว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ซึ่งมีเค้าเรื่องเกือบจะตรงกันอยู่ทุกประการ เป็นพยานอยู่

เมื่อทรงถูกทักเข้าพระกรรณหลายครั้งหลายหนขึ้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวที่ทรงเคยมีพระราชหฤทัยมั่นคง ก็ทรงชักหวั่นไหวตาม แต่พระองค์ทรงรอบคอบ รอบรู้ในจิตวิทยาของมนุษย์เป็นอย่างดี จึงไม่ทรงกระทำอะไรวู่วามแสดงให้ใคร ๆ เห็นว่าพระองค์

- **๒๘ กันยายน ๒๔๑๑** เวลา ๔ โมงเช้า มีพระบรมราชโองการให้เชิญพระยาสุรวงษ์วัยวัฒน์กับพระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ เข้าเฝ้า รับสั่งถามพระอาการของพระเจ้าลูกยาเธอ พระยาสุรวงษ์กราบบังคมทูลว่า พระอาการคลายขึ้นแล้ว จึงรับสั่งว่า พระยาสุรวงษ์ ฯ มีความชอบมาก แต่ยังมิได้เลื่อนยศและพระราชทานสิ่งใดให้ จึงพระราชทานดาบผึ่กทองคำหัวนาคประดับพลอย เหมือนอย่างเจ้าต่างกรม แล้วรับสั่งถามว่า ราชการแผ่นดินขณะนี้จัดการอย่างไร พระยาสุรวงษ์ ฯ กราบบังคมทูลว่า เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์บิดาของตน เห็นว่า พระอาการพระประชวรมาก จึงประชุมปรึกษากับพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการผู้ใหญ่ เห็นพร้อมกันว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ พระราชโอรสพระองค์ใหญ่ควรจะได้รับราชสมบัติต่อไป จึงได้สั่งให้เจ้าพนักงานล้อมวงตำหนักสวนกุหลาบมาหลายวันแล้ว กลับรับสั่งต่อไปว่า ลูกข้ายังเด็กอยู่ จะว่าแผ่นดินไม่ได้ตลอดขณะนี้มีเจ้านายที่เป็นผู้ใหญ่มีสติปัญญาอยู่เป็นอันมาก ให้เลือกเอาเองเถิด พระยาสุรวงษ์ ฯ กราบบังคมทูลว่า ถ้าไม่ยกสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นี้ขึ้นรับราชสมบัติแล้ว เห็นจะเกิดเรื่องยุ่งยากแน่นอน เพราะนานาประเทศรับรู้อยู่แล้วว่าพระองค์จะต้องทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ต่อไป รับสั่งต่อไปว่า ถ้าเช่นนั้นก็ตามใจ เมื่อรัชกาลก่อน พระนั่งเกล้า ฯ ทรงฝากผั่งราชการแผ่นดินไว้กับพ่อเจ้า ครั้งนี้ข้าจะฝากราชการแผ่นดินและลูกข้าไว้กับเจ้า ไหน ๆ ลูกข้าก็ได้เป็นลูกเขยของเจ้าแล้ว

- **๓๐ กันยายน ๒๔๑๑** โปรดให้พระองค์เจ้าโสมาวดีกับเจ้าพนักงาน เชิญพระธำมะรงค์และพระประคำไปมอบให้แก่เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ท่านเจ้าพระยา ฯ ได้เชิญไปถวายพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ ฯ ณ ตำหนักสวนกุหลาบ

  ตอนบ่าย รับสั่งให้พระศรีสุนทรโวหาร (พึ่ก) เข้าไปเฝ้า เพื่อจดหมายรายงานสิ่งของที่จะพระราชทานให้แก่เจ้านาย

- **๑ ตุลาคม ๒๔๑๑** (พฤหัสบดี เดือน ๑๑ ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ได้รับสั่งแก่พระยาบุรุษ ฯ ว่า วันนี้เป็นวันสำคัญ อย่าไปข้างไหน ให้คอยดูใจพ่อ หมายความจะเสด็จสวรรคต ได้รับสั่งแก่เจ้าพนักงานต่าง ๆ เกี่ยวกับพระราชพิธีพระบรมศพของพระองค์เป็นอย่าง ๆ ไป

ตอนเช้า ๕ โมงเศษ ได้โปรดเกล้า ฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงวงศาธิราชสนิท เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ที่พระสมุหพระกลาโหม และเจ้าพระยาภูธราภัย ที่สมุหนายก เข้ามาเฝ้า รับสั่งให้เข้าไปเฝ้าใกล้พระแท่น ให้ยื่นมือเข้าไปถวาย ทรงจับมือทั้งสามท่าน แล้วรับสั่งว่า "วันนี้พระจันทร์เต็มดวง เป็นวันเพ็ญ อายุของฉันจะหมดจะดับในวันนี้แล้ว ท่านทั้งหลายกับฉันได้ช่วยทำนุบำรุงประคับประคองกันมา บัดนี้กาลมาถึงฉันแล้ว ฉันจะขอลาท่านทั้งหลายด้วยฉันออกอุทานวาจาไว้เมื่อบวชอยู่นั้นว่า วันไรเป็นวันเกิด อยากจะตายในวันนั้น วันฉันเกิดเป็นวันเพ็ญ เดือนสิบเอ็ด วันมหาปวารณา เมื่อป่วยไข้จะตาย จะให้สัทธิงวิหาริกอันเตวาสิกยกลงไป จะขอตายในท่ามกลางสงฆ์ เมื่อเวลาที่พระสงฆ์กระทำวินัยกรรมมหาปวารณา ก็บัดนี้เห็นจะไม่ได้พร้อมตามความที่ปรารถนาไว้ เพราะเป็นคฤหัสถ์เสียแล้ว ฉันจะขอลาท่านทั้งหลายไปจากภพนี้ในวันนี้แล้ว ฉันขอฝากลูกของฉันด้วย อย่าให้มีภัยอันตรายเป็นที่กีดขวางในการแผ่นดิน ถ้าจะมีความผิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นข้อใหญ่ ขอแต่ชีวิตไว้ให้เป็นแต่โทษเนรเทศ ขอให้ท่านเป็นที่พึ่งแก่ลูกของฉันต่อไปด้วยเถิด"

เป็นอันว่า ท่านผู้ใหญ่ทั้งสามได้รับทราบและรับคำตามพระราชดำรัสนั้นแหละแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จสวรรคต เวลา ๓ ทุ่ม ในวันนั้นเอง ต่อมาอีกหนึ่งชั่วโมง เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ได้อาราธนากรมหมื่น บวรรังษีสุริยพันธุ์ และพระราชาคณะฐานานุกรม ๒๕ รูป และทูลเชิญเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มาประชุมกันในพระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อร่วมกันพิจารณาเลือกเจ้านายที่เห็นว่า สมควร ขึ้นครองราชสมบัติต่อไป ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศได้ทรงอนุญาตไว้ ที่ประชุมมีความเห็นว่า ให้ยกพระบาทสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนพินิตประชานาถ ขึ้นเสวยราชสมบัติแทนพระบาทสมเด็จพระบรมชนกนาถ อย่างพร้อมเพรียงกัน

ถัดจากนั้นในที่ประชุม ขอตั้งให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์เป็นผู้สำเร็จราชการ ว่าราชการแผ่นดินแทนไปก่อน จนกว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอจะทรงผนวชพระ และยกกรมหมื่นบวรวิชัยชาญ พระโอรสองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระบื่นเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) อีกด้วย

เป็นอันว่า เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ได้เป็นตัวตั้งตัวตีในการถวายราชสมบัติให้แด่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนพินิตประชานาถ สมดังที่ตนได้ให้สัจวาจาไว้กับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก่อนจะเสด็จสวรรคตได้สำเร็จลงแล้วทุกประการ โดยมิได้คิดจะแย่งเอาราชสมบัติมาเป็นของตนดังที่ผู้คนในสมัยนั้นคิดวิตกกันนั้นเลย

ฉะนั้น จึงนับได้ว่า ท่านเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ซึ่งภายหลังได้รับการพระราชทานบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็น "สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์" นั้น เป็นผู้ยึดถือพุทธศาสนสุภาษิต "สจฺจำ เว อมตา วาจา" โดยแท้ ท่านผู้คิดอ่านเอาสุภาษิตบทนี้มามอบให้เป็นมติของโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยานั้น ท่านมีความคิดเฉียบแหลมและถูกต้อง น่าสรรเสริญมาก นอกจากนั้นสีม่วงขาวที่ผู้ให้ไว้เป็นสีของโรงเรียนนั้นเล่าก็มีความหมายไปในทิศทางเดียวกันอย่างน่าแปลก เคยอ่านพบตำราเก่าของฝรั่ง ถือว่าสีม่วงเป็นสีของความสัตย์จริง ไม่มีข้อเคลือบแคลง ซึ่งตรงกับ คำ "สจฺจำ" แต่ในตำราใหม่ของฝรั่งอีกนั่นแหละ ได้กล่าวเพิ่มเติมไปว่า สีม่วงเป็นสีของความลึกลับ ซึ่งก็ไม่แปลกอะไรในเมื่อสีของโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จยังมีแถบสีขาวขนาดเท่ากันได้กระหนาบข้างเคียงอยู่ด้วย ความลึกลับตามนัยของสีม่วงจึงถูกแก้ด้วยความหมายของสีขาว กลายเป็นดีไป เพราะสีขาวหมายถึงความบริสุทธิ์ ความสะอาด การคลี่คลายหรือแก้ให้หายเคลือบแคลง สีม่วง–ขาวรวมกันจึงมีความหมายถึงว่า การสอบสวนคลี่คลายสิ่งลึกลับบอกให้เห็นความเป็นจริง ซึ่งก็ไปพ้องกับสุภาษิตประจำตราโรงเรียนที่ว่า "สจฺจำ เว อมตา วาจา คำสัตย์เป็นคำที่ไม่ตาย" นั่นเอง

เมื่อทราบเรื่องราวของตราและสุภาษิตอันเป็นมติของโรงเรียน อันเป็นที่รักของพวกเรา – ชาวโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จ (เก่า) หรือวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ (ใหม่) เช่นนี้แล้วสมควรเป็นอย่างยิ่งที่เราจะรับเอาสุภาษิตอันนี้มาเป็นคติประจำใจ ประพฤติปฏิบัติตามด้วย มิฉะนั้นการนำเอาสุภาษิตนี้มาบรรจุลงใต้ตราดวงสุริยะ ก็ไม่มีความหมายอันใด นอกจากจะเป็นลายประดับเก๋ ๆ อย่างหนึ่งเท่านั้นเอง หากว่า พวกเราทำได้เช่นนี้แล้วดวงวิญญาณเจ้าพ่อสมเด็จเจ้าพระยาคงจะพอใจอย่างยิ่ง แล้วจะได้ช่วยเหลือให้ผู้ประพฤติปฏิบัติประสบความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามอัตฐานะของแต่ละคนอย่างแน่นอน □

คำสารภาพของคุณครู

ครูเก่า ๘๐ - ๘๖

ญาติสนิทของลูกสุริยะ

ข้าพเจ้าไม่ใช่ลูกสุริยะโดยตรง แต่ได้เข้ามาอยู่ในครัวเรือนของลูกสุริยะ โดยได้รับบรรจุเป็นครูโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ในสมัยนั้นเป็นโรงเรียนใหญ่โตมาก ใหญ่โตทั้งอาณาเขตและอาคารใหญ่ทั้งจำนวนครูและนักเรียน มีครูถึงร้อยหรือเกือบร้อย มีนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมต้น ม. ๑ ถึงมัธยมปลาย ม. ๘ กว่า ๒,๐๐๐ ถ้าจะ

คุณครูอรุณ พุ่มหิรัญ ผู้เขียนเรื่องนี้ไม่ได้ให้ชื่อเรื่องไว้ คณะผู้จัดทำจึงจัดแจงบรรเลงหัวเรื่องให้เสียเอง ไม่รู้จะถูกใจคุณครูหรือเปล่า ข้อเขียนของท่านนอกจากจะทำให้ผู้อ่านครึกครื้นรื่นเริงไปกับ **"ปรืด – ปรี่ – ปรืด – แทง – เบา – เบา – มัน – ก์ – เข้า – นิด – นิด"** แล้ว ยังเป็นข้อควรคิดของนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่จะสำเร็จออกไปเป็นครูคนใหม่ในอนาคตด้วย คุณครูอรุณ พุ่มหิรัญ เป็นครูอยู่โรงเรียนบ้านสมเด็จ ๗ ปี หลังจากนั้นท่านไปทำอะไร? ที่ไหน? ท่านไม่ได้เขียนกล่าวไว้ แต่ปัจจุบันท่านละอาชีพครูเสียแล้ว ขณะนี้ท่านดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเคยมาร่วมงานสังสรรกับศิษย์ทุกครั้งที่เชิญไป ไม่ทราบคราวนี้ท่านจะมาหรือเปล่า? ถ้ามา พวกเราจะ ปรืด – ปรี่ – ปรืด ฯ ให้ท่านร่าเริงเล่นก็เห็นจะไม่ผิดกติกาอันใดไม่ใช่หรือครับ

พูดอย่างรุ่นของนักมวย โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ก็มีตั้งแต่รุ่นเล็กถึงรุ่นพิเศษ ท่านอาจารย์ใหญ่มีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา คือ พระยาวิเศษศุภวัตร์ บุคลิกลักษณะของท่าน ข้าพเจ้าเห็นแล้วเลื่อมใส ครูชั้นรองลงมาเป็นคุณหลวงและเป็นท่านขุนหลายท่าน โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ใหญ่โตที่สุดและมีชื่อเสียงที่สุดในฝั่งธนบุรี ลูกสุริยะจากอกพ่อแม่คือโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ไปเป็นใหญ่เป็นโต เป็นปึกแผ่นมากมาย แสดงว่าพ่อแม่สั่งดีสอนดี และลูกก็ดีด้วย อย่างนี้จะไม่ถือว่าโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ใหญ่โตและมีความสำคัญอย่างไรได้ ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจมากที่ได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ในครัวเรือนของลูกสุริยะ และยังรู้สึกภาคภูมิอยู่จนกระทั่งบัดนี้ แม้เวลาจะล่วงเลยมากว่า ๓๐ ปีแล้วก็ตาม เมื่อ ๒ – ๓ ปีที่แล้วมานี้ ข้าพเจ้าได้ไปในงานของชมรม ๙ และงานอื่นอีกหลายครั้งที่โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ จึงได้ถือโอกาสเดินดูโรงเรียนอันเป็นสถานเริ่มแรกแห่งชีวิตราชการของข้าพเจ้า ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ มากมาย เกิดความปีติในความก้าวหน้าของโรงเรียนเหมือนความรู้สึกของลูกสุริยะทั้งหลาย และความรู้สึกภาคภูมิใจของข้าพเจ้าที่ได้เคยเข้ามาอยู่ในครัวเรือนของลูกสุริยะระยะหนึ่ง จะเป็นความภาคภูมิที่ถาวรจนชั่วชีวิต

เมื่อข้าพเจ้ามาเป็นครูใหม่ ๆ ครูอาวุโสของโรงเรียนท่านหนึ่งเรียกข้าพเจ้าไปสัมภาษณ์เรื่องกีฬา ท่านคงคิดว่าข้าพเจ้ามีฝีไม้ลายมือในทางกีฬาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง อาจช่วยเหลือท่านในด้านกีฬาของโรงเรียนได้บ้าง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ข้าพเจ้าทำให้ท่านต้องผิดหวัง เพราะจากการสัมภาษณ์ ท่านได้ข้อมูลแต่เพียงว่าข้าพเจ้าเล่นกีฬาได้หลายอย่าง แต่เพียงแต่เล่นได้ และชอบเล่นบางอย่างเท่านั้น และแต่ละอย่างหาฝีไม้ลายมืออะไรไม่ได้เลย ไม่เข้าขั้นที่จะเรียกว่า "นักกีฬา" เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนฝึกหัดครู ต้องเรียนและสอบพลศึกษาด้วย ระหว่างชั่วโมงเรียนพลศึกษาในโรงยิม ฯ มีเพื่อน ๆ เล่นบาร์คู่ บาร์เดี่ยว ไกวห่วง เป็นตัวชูโรงอยู่ไม่กี่คน นอกนั้นก็เปะปะกันไปตามเรื่อง ข้าพเจ้าอยู่ในพวกเปะปะ พอวิดน้ำบาร์คู่และไต่ราวไม้แบบชะนีโยนตัวได้บ้าง พวกเปะปะนี้ครูหาว่าไม่สนใจในการเรียนพลศึกษา ครูมักจะชำเลืองดูบ่อย ๆ และถึงกับออกปากว่า "พวกนี้เวลาสอบไล่ ระวังให้ดีเถอะ" ครั้นเวลาสอบไล่มาถึง ครูให้แต่ละคนจับฉลากว่าจะต้องเล่นอะไร ท่าไหน ข้าพเจ้าจับฉลากได้เล่นบ่วงนกนางแอ่นอยู่กับที่ พ้นเคราะห์ไปทีเพราะท่านี้ มือชั้นข้าพเจ้าก็เล่นได้อย่าง สอ-บอ-มอ นับว่าโชคดี หากจับฉลากได้ท่าไกวบ่วงตัดหน้าตัดหลังอย่างเพื่อนคนอื่น ๆ ละก็ จบเห่แน่ อย่างไม่มีทางคุย เพื่อนคนหนึ่งจับฉลากต่อจาก

ข้าพเจ้า พอข้าพเจ้าม้วนฉลากกลับคืนและหย่อนกล่องตามเดิมปุ๊บ เพื่อนก็จับฉลากปั๊บขึ้นมาทันที แล้วอ่านให้ครูพั่งว่าได้เล่นบ่วงท่าติดนกนางแอ่นอยู่กับที่ เล่นเอาครูสงสัย คงนึกว่าเจ้าหมอนี่อ่านฉลากเพ้อ ๆ ให้ครูพั่ง ครูเรียกฉลากมาดูแล้วไม่ว่าอะไร เพราะนกนางแอ่นจริง ๆ ก็ทำไมจะไม่นกนางแอ่นล่ะ ในเมื่อทั้งปุ๊บก็จับปั๊บขึ้นมาเลย เราออกจากโรงยิม ฯ ด้วยความโล่งอกและยิ้มแย้มเป็นอันดี เพื่อนโกงครูจริง ๆ เพื่อเอาตัวรอด เป็นการโกงนิดหน่อย ที่ว่านิดหน่อยก็เพราะไม่ได้ปลอมฉลาก ไม่ได้อ่านฉลากเอาตามใจชอบ แต่จับฉลากจริง ๆ ของครูและในกล่องจริง ๆ ของครู แต่มีเล่ห์เหลี่ยมในการจับฉลากหน่อยเดียวเท่านั้นเอง ครูของข้าพเจ้าท่านสิ้นไปนานแล้วเมื่อศิษย์ออกเป็นครูกันใหม่ และเพื่อนของข้าพเจ้าก็ได้ติดตามครูไปเมื่ออายุราว ๕๐ ปี คงไม่ได้มีโอกาสพูดความจริงและขออภัยครู ข้าพเจ้าจึงขออภัยครูแทนเพื่อนไว้ในที่นี้ด้วย

พูดถึงเรื่องกีฬา โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ เฟื่องฟูมากในสมัยท่านเจ้าคุณวิเศษศุภวัตร์เป็นอาจารย์ใหญ่ ข้าพเจ้าเคยได้ยินกิตติศัพท์มาก่อนที่จะเข้ามาเป็นครู นักเรียนซึ่งเป็นนักกีฬาได้รับการสนับสนุนและประคบประหงมเป็นอย่างดี การซ้อมเป็นไปโดยสม่ำเสมอและเข้มแข็งทราบว่านักเรียนนักกีฬาได้รับแจกนมสดไข่ไก่เป็นการบำรุงกำลังด้วย เท่าที่ทราบมานี้ เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนนักเรียนนักกีฬาเท่านั้น นักกีฬานั้น ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร และมีการผึกซ้อมไม่เพียงพอ ก็ไปไม่รอด ฉะนั้น แนวทางปฏิบัติต่อนักเรียนนักกีฬาของโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ จึงทันสมัยมาแล้วเป็นเวลานาน แนวนโยบายแห่งรัฐประการหนึ่งตามบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ มีความว่า "รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการกีฬา" ข้อความสั้น ๆ เพียงเท่านี้ แต่จะมีภาระมากมายในทางปฏิบัติ จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้พอสมควร

ครูนักกีฬาท่านหนึ่งของโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ซึ่งต้องขอเอ่ยนาม ณ ที่นี้ คือครูสนิท รัตจินดา เป็นหัวแรงสำคัญในด้านกีฬาของโรงเรียน ท่านผู้นี้มีรูปร่างใหญ่โตแข็งแรงสมเป็นนักกีฬารอบตัว เสียงเป่านกหวีดของครูสนิท "ปรี๊ด–ปรี๊–ปรี๊ด" ในการผึกศิษย์เล่นกายกรรมแปรขบวนกลางแจ้ง ดังไปไกล อยู่ที่ไหน ๆ ในบริเวณโรงเรียนย่อมได้ยินเท่วกัน "ปรี๊ด–ปรี๊–ปรี๊ด" ติดปากครูและนักเรียนไปทั้งโรงเรียน ข้าพเจ้าเคยได้ยินนักเรียนเดินไปพลางร้องไปพลาง แต่ไม่ได้ร้องเพียงเท่านี้ ได้เพิ่มเติมเสียงนกเสียงนกหวีดให้เข้มข้นขึ้นอีกว่า "ปรี๊ด–ปรี๊–ปรี๊ด แทง–เบา–เบา– มัน–ก็เข้า–นิด–นิด" นักเรียนร้องกันจนกลายเป็นเพลง ที่ห้องพักครู ครูยังร้องกันเล่น เข้าตำราเด็กร้องได้ผู้ใหญ่ร้องดี

เพื่อนของข้าพเจ้าที่จับฉลากสอบไล่วิชาพลศึกษามาด้วยกัน ได้รับบรรจุเป็นครูอยู่โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ก่อนข้าพเจ้า เมื่อมาพบกันก็ดีอกดีใจเป็นธรรมดา ในฐานะที่เพื่อนเป็นครูเก่าจึงเล่าเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ให้ข้าพเจ้า ครูใหม่พึงเป็นความรู้ เพื่อนคนนี้เป็นคนมีอารมณ์ขัน ในการคุยกันตอนหนึ่ง เพื่อนกล่าวว่า "ที่โรงเรียนนี้มีครูมากมายล้อมาใหม่ ๆ รู้จักไม่หมดหรอก ว่าใครเป็นใคร ชื่ออะไร แต่มีครูท่านหนึ่งชื่อ "สิงห์โต" ลักษณะของท่านเหมาะสมกับชื่อมาก ลื้อลองดู ๆ แล้วรู้เองว่าคนไหนชื่อนั้น แล้วบอกอั๊วด้วยนะ" ผลที่สุดข้าพเจ้าก็ทายถูกจริง ๆ ท่านผู้นั้นในสายตาของข้าพเจ้าและเท่าที่เคยได้สนทนากับท่านเห็นว่าท่านมีอารมณ์เยือกเย็น มีอัธยาศัยไมตรีและมีเมตตาต่อครูผู้น้อย (ข้าพเจ้าขอประทานโทษที่ได้เอ่ยนามและกล่าวพาดพิงถึงท่าน ไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพ)

เพื่อนของข้าพเจ้าคนนั้นอีกนั่นแหละ เก่งทางดนตรีด้วย จับอะไรเป็นเพลงไปหมดทั้งดีดสีตีเป่า วันหนึ่งมีชั่วโมงว่าง เพื่อนชวนข้าพเจ้าไปหอประชุมเพื่อเล่นเบียนโน ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายพั่ง เพื่อนบรรเลงไปได้ไม่นาน ก็เกิดเรื่อง ไม่ทราบว่าท่านอาจารย์ใหญ่ท่านเข้ามาถึงตัวได้อย่างไร โดยไม่รู้เนื้อรู้ตัวเลย มาถึงท่านก็เอ็ดเอาว่า "นี่ครู อะไรกันนี่การงานไม่ทำ แอบมาเล่นเบียนโนอยู่ได้" เราพากันหน้าจ๋อยออกจากหอประชุมไปโดยดี พอลับหลังท่านไม่ทันไร ก็กลับหน้าเป็นหัวเราะกันงอหาย ครูหนุ่ม ๆ อีกหลายท่านถูกท่านอาจารย์ใหญ่ดุ เพราะปล่อยให้นักเรียนเข้าแถวตามลำพัง มัวแต่ชุมนุมเล่นอะไรกันอยู่เป็นกลุ่ม ท่านดุเอาทั้งกลุ่มว่า "ถึงเวลาแล้วไม่ไปคุมแถว พูดกันบ่อย ๆ แล้ว ดูไม่ค่อยรู้เรื่องกันเลยนะ" เท่านั้นเอง บ่อนแตกครูรีบสวมเสื้อนอกออกไปคุมแถวนักเรียนกันเป็นพัลวัน มานึก ๆ ดูย้อนหลัง ครูหนุ่ม ๆ ก็เหมือนนักเรียนของท่านอาจารย์ใหญ่ดี ๆ นี่เอง เราเป็นครูดุนักเรียนอย่างโน้นอย่างนี้ แต่ครูเองก็ไม่พ้นถูกดุ

ใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ทางโรงเรียนยังไม่ได้บรรจุข้าพเจ้าเข้าประจำชั้น เพราะเป็นปลายปีการศึกษา กำลังจะถึงสมัยสอบไล่ ระหว่างนั้นข้าพเจ้ายังไม่มีงานทำเป็นชิ้นเป็นอัน สุดแต่ทางโรงเรียนจะใช้ บางทีก็ให้ข้าพเจ้าไปสอนแทนครูที่ลา ถึงสมัยสอบไล่ก็ให้ไปคุมสอบ จำได้ว่าคุมสอบ ม. ๘ ซึ่งมีเพื่อนของข้าพเจ้าเข้าสอบไล่ด้วย ทำให้รู้สึกตะขิดตะขวงใจอย่างไรพิกล ที่ต้องมาคุมสอบเพื่อน ปีต่อมาจึงเข้าเป็นครูประจำชั้น ม. ๔ ดูเหมือนประจำชั้น ม. ๔ อยู่ ๒ ปี ต่อมาผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ (ขุนวรศาสตร์ดรุณกิจ) ให้ข้าพเจ้าติดตามไปสอนศิษย์ของข้าพเจ้าเป็นการ

เลื่อนชั้นที่สอนไปด้วย ตามขึ้นไปสอน ม. ๕ แล้วต่อไปก็ตามไปสอน ม. ๖ ฉะนั้น จึงมีศิษย์ของข้าพเจ้ารุ่นหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้สอน ๓ ปีติดๆ กัน ตั้งแต่ ม. ๔ ม. ๕ จนถึง ม. ๖ ศิษย์รุ่นนี้จึงมีความสัมพันธ์กับครูเป็นพิเศษ

มีศิษย์คนหนึ่งกำลังเรียน ม. ๔ กล้าหาญชาญชัยมาก นั่งอยู่โต๊ะหน้าติดกับครู เปิดฝาโต๊ะเรียนบังไว้ แล้วแอบกินมะม่วงดิบอย่างหน้าตาเฉยขณะกำลังเรียนในชั่วโมงเช้า ข้าพเจ้าถามว่า "เปิดฝาโต๊ะทำอะไร" ศิษย์ผู้นั้นตอบอย่างยิ้มแย้มว่า "กินมะม่วงครับ" พร้อมกับชูมะม่วงที่แหว่งเพราะกัดกินไปแล้วให้ดู ขณะนั้นข้าพเจ้าปวดต่อมน้ำลายเป็นกำลัง น้ำลายพรั่งพรูออกมามากจนต้องกลืน การกลืนน้ำลายของข้าพเจ้าศิษย์ผู้นั้นเห็น และพูดว่า "ครูกลืนน้ำลายแฮะ" ได้ยินกันทั่วเรียกเสียงฮาได้ทั้งชั้น เรื่องจบลงด้วยการขบขันทั้งครูและศิษย์

ศิษย์อีกคนหนึ่งกำลังเรียน ม. ๖ กล้าหาญชาญชัยมากกว่าคนแรก ถึงขนาดเปิดฝาโต๊ะเรียนเอาไม้บรรทัดค้ำไว้ แล้วกินข้าวผัดอย่างเอร็ดอร่อยในตอนบ่ายระหว่างที่ข้าพเจ้ากำลังสอนอยู่ ได้สอบถามว่า "เปิดโต๊ะไว้นานแล้วทำอะไรหรือ" ศิษย์ผู้นั้นยืนขึ้นรับสารภาพอย่างหน้าละห้อยว่า "กินข้าวผัดครับ" ไม่ทราบว่าตอนพักกลางวันแอบไปทำอะไรมา ยังไม่ได้กินหรืออย่างไร จึงหิวโหยนัก ข้าพเจ้าถามต่อไปว่า "หิวหรือยังไง" ได้รับคำตอบเสียงอ่อยๆ ว่า "หิวครับ" ข้าพเจ้าเห็นว่าเขาคงหิวจริงๆ จึงอนุญาตให้นำข้าวผัดทั้งห่อออกไปกินต่อเสียให้อิ่มนอกห้องเรียน ศิษย์คนนี้กินข้าวผัด ข้าพเจ้าไม่ได้กลืนน้ำลายเหมือนเมื่อศิษย์กินมะม่วงดิบ ที่ว่าศิษย์ผู้นี้กล้าหาญชาญชัยกว่าศิษย์กินมะม่วง ก็เพราะเหตุว่าการกินข้าวผัดมโหฬารกว่า คือ ใช้เวลานานกว่า และการกินลำบากกว่าด้วย ส่วนการกินมะม่วง แอบกินทีละเล็กทีละน้อยเท่าที่โอกาสอำนวย ซึ่งสะดวกกว่ากินข้าวผัดมาก เรื่องการกินข้าวผัดในห้องเรียนครั้งนี้ เรียกเสียงเฮฮายกใหญ่ เพราะเป็นการกินอย่างเป็นล่ำเป็นสันจริงๆ ในที่สุดศิษย์ผู้หิวโหยก็ได้กินข้าวผัดจนอิ่มโดยไม่มีโทษมีภัยอะไรทั้งสิ้น

อย่าว่าแต่นักเรียนเลย ครูที่แอบกินอะไรต่อมิอะไรในชั้นที่ตนกำลังสอนก็เคยมี ครูท่านนี้ไม่ใช่ข้าพเจ้าและไม่ใช่ครูโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ แอบกินลำใยในห้องเรียน ขณะนักเรียนกำลังทำงาน วิธีกินก็คือ ทำเป็นลูบปากแล้วส่งลำใยเข้าปาก ตอนคายเปลือกและเม็ด ก็ทำเดินไปยืนใกล้หน้าต่าง ทำลูบปากเหมือนเดิมแล้วเรื่อยขึ้นไปจนถึงเสยผม ตอนนี้แหละก็บีบเปลือก

และเม็ดลำใยซึ่งคายออกมาอยู่ในมือแล้วออกไปทางหน้าต่าง ครูนึกว่านักเรียนไม่ทราบ แต่นักเรียนจับได้และคุยเรื่องครูกินลำใยกันอย่างสนุกสนาน ครูไม่ควรนึกว่าเหนือเด็ก แม้แต่เด็กเล็ก ๆ ก็ตาม เพราะนักวิจารณ์ครูที่สำคัญไม่ใช่ใครที่ไหน คือศิษย์ของครูไม่ว่าเล็กไม่ว่าโตนั่นเอง เล็ก ๆ ก็วิจารณ์เรื่องเล็ก ๆ แต่ส่วนมากเป็นเรื่องดีและเชื่อผีมือครู พอรุ่นหนุ่มก็วิจารณ์เรื่องเชื่องขึ้นตามวัย นักวิจารณ์รุ่นหนุ่มรู้ท่าทีของครูแต่ละคนดี ว่าจะวิจารณ์และเล่นสนุกกับครูคนใดได้มากน้อยเพียงไร และอย่างไร มีการให้ฉายาครู แม้อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ก็ไม่ละเว้น ข้าพเจ้าเมื่อสมัยเป็นนักเรียนก็เคยร่วมมือกับเพื่อน ๆ ให้ฉายาครูท่านหนึ่งว่า "รัฐบุรุษ" เมื่อเห็นท่านเดินมาแต่ไกล เราก็จะกระซิบกระซาบกันว่า เฮ้ย "รัฐบุรุษมาแล้ว" แล้วพากันหลีกหนีไป เพราะถ้าเรายังยืนจับกลุ่มกันอยู่ ท่านเป็นต้องมีเรื่องดุจนได้ทุกที ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ครูหลายท่านได้รับฉายาจากนักเรียน เป็นต้นว่า "ท่อก" "ซี่" ฉายานี้ข้าพเจ้าตัดคำนำหน้าออกแล้ว เพื่อให้เรียบร้อยขึ้น การให้ฉายาบางทีลุกลามไปถึงเมียครูก็มี โดยให้ฉายาเมียครูว่า "ดวงจันทร์" หรือ "จันทร์เจ้าขา" สำหรับตัวข้าพเจ้าเองนั้น (พูดแบบลิเก) ได้รับฉายากับเขาหรือเปล่า ช่วยบอกเอาบุญด้วย นอกจากการตั้งฉายาแล้ว ก็มีการเล่นสนุกกับครูที่เห็นว่าพอเล่นได้ เป็นต้นว่า ใช้เชือกทำบ่วงเผยอ ๆ ไว้ที่พื้นด้านในประตูเข้าห้องเรียน พอครูวางเท้าลงไปในบ่วง แล้วเดินไป ก็จะเกิดการดึงและรูดบ่วงในตัว เป็นอันว่าครูติดบ่วง บางคนแอบเอาสำสีชุบหมึกไปวางไว้ที่เก้าอี้เพื่อให้ครูนั่งทับให้ก้นเป็นดวงเล่นก็มี แต่ขอบอกกล่าวไว้ในที่นี้ด้วยว่า ศิษย์ของข้าพเจ้าดี ๆ ทั้งนั้น ไม่เคยเล่นพิเรนกับข้าพเจ้าเลย

เมื่อสมัยสอบไล่มาถึง ศาลเจ้าพ่อสมเด็จเจ้าพระยาจะสว่างไสวไปด้วยแสงเทียน ควันธูปฟุ้งกระจาย บริเวณศาลเต็มไปด้วยดอกไม้และพวงมาลัย นักเรียนพากันไปเคารพสักการะ ผู้ใดจะอธิฐานขอความเมตตาจากท่านเจ้าพ่ออย่างไรก็ตาม คงสรุปลงได้ว่าขอให้สอบไล่ได้ บรรดาครู ๆ ก็ได้แต่ให้กำลังใจศิษย์ของตนเป็นการเพิ่มเติมว่า "จงจำไว้ ท่านเจ้าพ่อท่านจะช่วยนักเรียนที่ขยันและพยายามช่วยตัวเองเท่านั้น"

หลังจากการสอบไล่ของนักเรียนแล้ว ครูก็ตั้งหน้าตั้งตาตรวจกระดาษคำตอบของนักเรียนในห้องพักครูจะเงียบเพราะต้องการความสงบ ในระหว่างการตรวจกระดาษคำตอบของนักเรียนบีหนึ่ง มีเรื่องตื่นเต้นเกิดขึ้น คือเพื่อนครูคนหนึ่งวางกระดาษคำตอบไว้ที่โต๊ะทำงานในห้องพักครู แล้วตนเองออกไปทำธุระ พอกลับมากระดาษคำตอบทั้งบีกหายไป เกิดเอะอะโวยวายกันยกใหญ่ หาเท่าไร ๆ ถามใคร ๆ ก็ไม่มีใครทราบ เพื่อนครูคนนั้นงุ่นง่านหน้านิ่วคิ้วขมวด เพราะเรื่องเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องเล็ก ไม่มีกระดาษคำตอบแล้วจะเอาคะแนนที่ไหนไปให้นักเรียน สาเหตุ

ที่จะเกิดเรื่องนี้มีอยู่ว่า ครูคนหนึ่งท่านสนใจวิชาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และคำนวณ ท่านถือตำรา เรื่องเหล่านี้เล่มเล็ก ๆ ติดมือไว้อ่านอยู่เสมอ บางครั้งท่านก็ตั้งกระทู้ถามครู ๆ ด้วยกันในเรื่องที่ท่านสงสัย ที่ข้าพเจ้าพอจำได้ท่านถามว่า "เอ๊ะ ไอ้นี่มันเรียกอะไรกันแน่นะ อ่านดูหลายเล่มแล้ว มันเรียกไม่เหมือนกันซักที เล่มหนึ่งเรียกว่า ปริซึม บางเล่มเรียกว่าปริซึ่ม บางทีเรียกว่า บอริซึม ก็มี" วันหนึ่งคือวันที่กระดาษคำตอบของนักเรียนหาย ท่านผู้นี้เดินผ่านมาเห็นกระดาษคำตอบของนักเรียนวางอยู่บนโต๊ะทำงานโดยไม่มีครูผู้ตรวจนั่งอยู่ ก็ถือโอกาสนั่งลงอ่าน บังเอิญกระดาษคำตอบนั้นเป็นวิชาวิทยาศาสตร์เสียด้วย อ่านแล้วเกิดติดใจหยิบเอาไปทั้งบึกเลย และเอาไปนอนอ่านอย่างสบายอุรา เสร็จแล้วนำมาส่งคืน ตอนที่นำมาคืนนั้นครูผู้ที่เกือบทำกระดาษคำตอบหาย ถึงกับกัดกราม เกือบจะวางมวยกันเสียแล้ว

โรงเรียนบ้านสมเด็จฯ มีทั้งนักเรียนเดินเรียนและนักเรียนประจำ ครูหลายท่านที่อยู่ในโรงเรียนจะต้องผลัดเปลี่ยนกันเป็นครูเวรดูแลนักเรียนประจำ ครูอาวุโสท่านหนึ่งเล่าให้ฟังว่า วันหนึ่งท่านเป็นครูเวร นักเรียนประจำขึ้นนอนกันหมดแล้ว แต่มีนักเรียนรุ่นโตคนหนึ่ง ลงมาหาท่าน แล้วบอกว่า "ครูครับ ผมหิว ขออนุญาตออกไปนอกโรงเรียนเพื่อหาอะไรรับประทาน" ท่านตอบว่า "ครูอนุญาตให้ไปไม่ได้" นักเรียนยังไม่ยอมเลิก ดื้อเข้าใส่ว่า "ครูไม่ให้ไป ผมก็จะไป" ว่าแล้วก็คำนับออกไปจริง ๆ ขากลับนักเรียนผู้นั้นซื้อก๋วยเตี๋ยวมาฝากครูหนึ่งห่อ ครูอาวุโสท่านเล่าไปหัวเราะไป พอจบ ข้าพเจ้าถามท่านว่า "แล้วคุณครูรับประทานก๋วยเตี๋ยวห่อนั้นหรือเปล่า" ท่านหัวเราะชอบใจ และท่านตอบว่าอย่างไร เป็นเรื่องนานเต็มที ข้าพเจ้าก็ลืมเสียแล้ว

ข้าพเจ้าเขียนเรื่องต่าง ๆ มาพอสมควรแล้ว ที่เขียน เพราะศิษย์ไปขอร้องให้เขียน และบอกกับข้าพเจ้าว่า จะเขียนเรื่องอะไรก็ได้ เรื่องที่เขียนจึงออกมาเป็นรูปร่างดังที่ปรากฏอยู่นี้ นึกอะไรได้ก็เขียนออกมาตามความทรงจำ จากที่ได้รู้เห็นมาเองบ้าง และจากคำบอกเล่าก็มี และโดยที่เป็นเวลานานมาแล้ว ต้องมีข้อผิดพลาดบกพร่องแน่นอน ขอให้นึกเสียว่าเป็นเรื่องเกร็ดมีอะไรก็นำมาเล่าสู่กันฟังก็แล้วกัน เจตนามีเพียงเท่านี้

ก่อนจบ ข้าพเจ้าขออภัยครูและศิษย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ทั้งที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม หากมีอะไรผิดพลาดบกพร่อง หวังว่าคงได้รับอภัยจากทุก ๆ ท่าน และประจวบกับปีใหม่ ๒๕๑๙ แล้ว ขอให้ทุกท่านมีชีวิตใหม่ในปีใหม่ด้วยความเจริญรุ่งเรือง มีความงอกงามไพบูลย์ในทุก ๆ ทางที่พึงปรารถนา ■

ท่านผู้เขียนเรื่องนี้เคยเป็นครูทั้งโรงเรียนศึกษานารี และวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จฯ ท่านทราบเรื่องความเป็นมาและเป็นไประหว่างโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ กับ โรงเรียนศึกษานารี ดีมากผู้หนึ่ง ข้อเขียนของท่านทำให้เรารู้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคลและเหตุผล ในการที่ทำไมโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ จึงต้องย้ายมาอยู่ที่นี่ในปัจจุบัน แทนที่จะย้ายไปอยู่ที่อื่น รวมทั้งกำเนิดโรงเรียนศึกษานารี (มเหษีบ้านสมเด็จฯ) และโรงเรียนวัดอนงคาราม ซึ่งเมื่อก่อน พ.ศ. ๒๔๗๔ นักเรียนชั้นประถมของโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ ต้องส่งไปเรียนที่โรงเรียนวัดอนงค์ฯ และแม้ว่าผู้เขียนจะใช้นามแฝงว่า "ครูเก่าและแก่" แต่ในข้อเขียนของท่านก็แย้มไว้แล้วว่า ท่านชื่อสังวาลย์ (ดำ) เคยนั่งเรียนโต๊ะเดียวกันกับสมเด็จพระบรมราชชนนี ซึ่งครูผู้สอนเรียกว่า..... (ขาว) ฉะนั้น ลูกศิษย์ลูกหาของท่านก็คงจะทราบแล้วนะครับว่า ท่านผู้เขียนเรื่องนี้คือใคร?

๕ เรื่องของ ครูเก่า และ แก่

โรงเรียนศึกษานารีในปัจจุบัน มิใช่เป็นโรงเรียนศึกษานารีมาแต่เดิม โรงเรียนศึกษานารีในปัจจุบัน คือโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเดิม ส่วนโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ซึ่งเลื่อนฐานะของโรงเรียนเป็นวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จฯ) ปัจจุบันนี้ คือโรงเรียนศึกษานารีเดิม สถานที่และชื่อเสียงของสองโรงเรียนนี้ต้องโอละพ่อกลับกันไปเช่นนี้ ก็เนื่องจากทางราชการจัดสร้างสพานพุทธยอดฟ้าฯ ในพ.ศ. ๒๔๗๓ – ๒๔๗๔ รัฐบาลจัดสร้างสพานพระพุทธยอดฟ้าขึ้นเพื่อเชื่อมทางจังหวัดพระนครกับจังหวัดธนบุรีให้มีการคมนาคมสดวกขึ้น (โดยไม่ต้องข้ามแม่น้ำโดยทางเรือจ้างแจว) ฉะนั้นเมื่อสร้างสพานก็ต้องมีการสร้างถนนด้วย จึงกรุยทางทำถนนแต่เชิงสพานทางฝั่งธนบุรีตรงไปถึงวงเวียนใหญ่ทางเชิงสพานลงมาเล็กน้อยก็ถึงโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จฯ ซึ่งการตัดถนนจะต้องผ่ากลางโรงเรียน เป็นที่โรงเรียนแยกเป็น ๒

ฟากถนน ซีกหนึ่งเป็นโรงเรียนศึกษานารี (เดี๋ยวนี้) อีกซีกหนึ่ง (คือตึกแถวจากเชิงสพานลงมาจดริมคลองเล็ก ถนนอยู่กลาง เมื่อทางราชการบั๊กเขตต์กรุยทาง ทางโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ เวลานั้นมีนักเรียนเดินเรียนและนักเรียนประจำด้วย เมื่อสภาพที่ถูกตัดเป็นถนนไปมากเช่นนั้น สถานที่ ๆ เหลือก็ไม่พอเพียง ทางกระทรวงศึกษาธิการ จึงจำเป็นต้องจัดหาสถานที่ให้โรงเรียนบ้านสมเด็จฯ ใหม่ ให้พอเพียงที่จะเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนเดิน และนักเรียนประจำ ในขณะนั้น เสด็จในกรมหมื่นพิทยลาภฯ (พระองค์เจ้าธานีนิวัต) ทรงเป็นเสนาบดี (รัฐมนตรี) กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสด็จไปที่โรงเรียนศึกษานารี (เดิม) ซึ่งทราบว่า ด้านหลังโรงเรียนตอนใน (ซึ่งเป็นสวนลมุด และมีสระน้ำใหญ่ สำหรับคนในโรงเรียน อาศัยใช้น้ำอาบ – กิน และทางไปส้วม (ส้วมสมัยนั้นเป็นถ่ายลงหลุม จึงต้องอยู่ไกลกับที่เรียนมาก) ตอนด้านหลังนั้น มีเนื้อที่มากอยู่ มากกว่าตอนหน้าที่เป็นอาคารเรียน และพระองค์ได้ทรงสืบทราบมาว่า หมู่บ้านในละแวกนั้นปลูกอยู่ในที่ดิน ซึ่งเป็นของพระคลังข้างที่ จึงทรงติดต่อขอจากพระคลังข้างที่ เมื่อพระคลังข้างที่ตกลงโอนให้กระทรวงศึกษาธิการ ทางพระคลังข้างที่จึงต้องแจ้งให้ชาวบ้านในละแวกนั้น โยกย้ายล้อถอนไป ในคราวนั้นมีบ้านเล็กบ้านใหญ่ ๆ รวมถึง ๓๙ ครัวเรือน ที่ต้องรื้อถอนไป

ในปลายปี ๒๔๗๔ จึงทั้ง ๒ โรงเรียนก็รื้อขนย้ายสับเปลี่ยนกัน (เพราะต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เปิดสพานใช้ถนน)

ในปี ๒๔๗๕ นั้นเอง มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระยาประมวลวิชาพูล อาจารย์ใหญ่ ร.ร. บ้านสมเด็จฯ ย้ายเข้ากระทรวง (และได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการอยู่ระยะหนึ่ง) พระยาวิเศษศุภวัตร อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เชียงใหม่ ย้ายมาเป็นอาจารย์ ร.ร. ใหญ่บ้านสมเด็จฯ แทน ท่านได้มาปลูกสร้างอาคารเรียนชั่วคราว (เป็นเรือนไม้) เพิ่มขึ้น ซึ่งเดิมมีตึกอยู่หลังเดียวกับศาลายาว ๒ ด้าน ได้จัดรื้อของเก่าสร้างเป็นตึกใหม่ทันสมัยขึ้นแทน (คือตึกอำนวยการกลางเดี๋ยวนี้) และก่อสร้างตึกนอนนักเรียนประจำขึ้น กระทรวงให้ชื่อตึกนอนนี้เป็นอนุสรณ์ว่า "ตึกวิเศษศุภวัตร" และจัดสร้างหอประชุมหรือตึกประชุมหรูหราสง่างาม ซึ่งในขณะนั้นไม่มีโรงเรียนใดมีหอประชุมสง่างาม เช่น หอประชุมของร.ร.บ้านสมเด็จฯ ได้เลย นับเป็นชิ้นโบว์แดงของพระยาวิเศษศุภวัตรชิ้นหนึ่ง ฉะนั้น นักเรียนรุ่นหลัง ๆ นี้ควรระลึกถึงผู้ให้กำเนิดหอประชุมนี้ด้วย

เมื่อเขียนเรื่องโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ จะกล่าวถึงโรงเรียนศึกษานารี ซึ่งผู้เขียนได้เรียนมาตั้งแต่ต้นจนจบออกเป็นครูไว้ด้วยเพราะเหตุการณ์ของ ๒ โรงเรียนนี้ เกี่ยวพันสืบเนื่องกัน

สำหรับประวัติของโรงเรียนศึกษานารีนั้น จะขอเรียนให้ทราบเริ่มแต่แรกมีการศึกษาในโรงเรียนของนักเรียนหญิงขึ้นในจังหวัดธนบุรี (ฝั่งธนบุรี) เพราะ ร.ร. หญิงซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลเวลานั้นมีทางพระนครเพียง ๓ ร.ร. คือ ร.ร. ราชินี ร.ร. เสาวภา และ ร.ร. สตรีวิทยา (เดิม ร.ร. สตรีวิทยา มีชื่อว่า ศึกษานารี มาภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นสตรีวิทยา เอานามศึกษานารีมาเป็นชื่อโรงเรียนหญิงธนบุรีแห่งแรกนี้) ส่วนทางฝั่งธนบุรียังไม่มีโรงเรียนหญิงของรัฐบาล มีโรงเรียนวังหลัง (วัฒนาวิทยาลัย) ซึ่งเดิมตั้งอยู่ที่ศิริราช คนทั่ว ๆ ไปไม่ใคร่ได้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนเพราะเป็น ร.ร. กินนอน ค่าเรียนสูงมาก การเรียนของยุวสตรีในเวลานั้นยังไม่มีผู้หญิงได้เล่าเรียนกันในโรงเรียน (เพราะยังไม่มีโรงเรียนหญิง) จะเรียนกันบ้างก็ตามบ้าน ซึ่งจัดสอนกันไม่มากนัก เพียง ๑๐ – ๑๕ คน ข้าพเจ้าก็เคยเรียนจากญาติทางบ้านมาก่อนที่จะมาเข้าโรงเรียน การที่ได้มีโรงเรียนหญิงขึ้น (ในธนบุรี) ทั้งนี้ พวกเราเหล่าสตรีใน ร.ร.หญิง (ศึกษานารี) จะต้องกราบบูชาพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (นวม พุทธสรมหาเถระ) อดีตเจ้าอาวาสวัดอนงคาราม สมเด็จพระพุฒาจารย์พระองค์นี้ ครั้งท่านยังเป็นพระลูกวัด ตำแหน่งพระครูอุดมวิทยาคุณ ได้เป็นผู้ริเริ่มจัดสอนในหนังสือไทย (ไม่สอนภาษาบาลี) ขึ้นในวัดอนงค์ แรก ๆ ท่านก็สอนลูกศิษย์ที่อยู่ในกุฏิ ซึ่งมีผู้มาฝากให้อยู่กับท่าน ต่อมาเมื่อผู้ปกครองอื่น ๆ ได้ทราบก็นำบุตรหลานมาฝากให้เล่าเรียนกับท่านมากขึ้น ๆ ทุกที ท่านจึงจัดสอนเป็นโรงเรียนย่อย ๆ ขึ้น ครั้งแรก ๆ ก็มีเพียงแต่เด็กชายเท่านั้น ต่อมาก็มีเด็กหญิงที่ติดตามพี่ ๆ (ชาย) มาเรียนบ้าง เลยมีนักเรียนเรียนทั้งหญิงและชาย ต่อมามีนักเรียนมากเข้า ท่านต้องแยกที่เรียนออกพวกละแห่ง ข้าพเจ้าพอจะจำได้ว่า พวกเด็กผู้หญิงเรียนกันที่เรือนเขียวริมคลองสาน (เวลานั้นยังไม่มีถนน) การเรียนการสอนไม่ใช่แต่เพียงให้อ่าน – เขียนเท่านั้น มีเรียนเลข – เรียงความ ศีลธรรม และอื่น ๆ อีก สมเด็จพระศรีนครินทราพระบรมราชชนนี เมื่อทรงพระเยาว์ ก็ได้ทรงเข้าเรียนในโรงเรียนวัดอนงค์นี้ด้วย เพราะเคหะสถานที่ประทับเดิมของพระองค์อยู่ใกล้ ๆ กับวัดอนงค์ ได้ทรงเล่าเรียนทั้งที่วัดอนงค์และย้ายไปที่บ้านคุณหญิงพัน ต่อมาสักหน่อยก็ทรงลาออกเสด็จไปอยู่วังสระประทุม และก่อนที่จะทรงเข้าเรียนเป็นนักเรียนพยาบาล

ได้ไปทรงศึกษาที่ ร.ร. สตรีวิทยา อยู่อีกระยะหนึ่ง เมื่อครั้งสมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงเรียนอยู่ที่วัดอนงค์ ฯ และบ้านคุณหญิงพัน ข้าพเจ้านั่งเรียนโต๊ะเดียวกับพระองค์อ่าน (สมัยก่อนโต๊ะนั่งคู่) ครูมักเรียกท่านว่า... (ขาว) ส่วนข้าพเจ้าเรียกสังวาลย์ (ดำ)

ในเรื่องที่ได้จัดมีการสอนนักเรียน (เป็นโรงเรียนย่อย ๆ ขึ้น) ของพระครูอุดมวิทยาคุณ (สมเด็จพระพุฒาจารณ์) นั้น ได้ทราบไปถึงกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาดู ก็เห็นเป็นการดี เป็นความดี จึงตั้งนิตยภัตรถวายเป็นเงินเดือน ๆ ละ ๑๐ บาท (เวลานั้นเงิน ๑๐ บาทมีค่ามากกว่า ๒๐๐ บาทเดี๋ยวนี้) สมเด็จพระพุฒาจารณ์เวลานั้นเป็นพระภิกษุชั้นพระครู คือ พระครูอุดมวิทยาคุณ เมื่อท่านได้รับนิตยภัตรถวายเป็นเงินเดือนครูแก่ท่าน ท่านก็มิได้นำเงินนั้นเอาไว้ใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว ท่านได้เอาเงินนี้ไปว่าจ้างครูมาช่วยสอนอีกคนหนึ่ง เมื่อกระทรวงได้ทราบเรื่องก็จัดถวายเงินเป็นส่วนตัวท่านเพิ่มขึ้นใหม่ ท่านก็เอาเงินเดือนที่ได้รับใหม่จัดจ้างครูมาช่วยสอนเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง รวมเป็น ๓ ทั้งท่านด้วย ต่อมากระทรวงได้ตั้งให้ท่านเป็นครูใหญ่ ถวายนิตยภัตรต่างหากเพิ่มขึ้น และเมื่อทางกระทรวงได้แยกให้นักเรียน ชาย–หญิง ไปเรียนที่บ้านสมเด็จเจ้าพระยา และบ้านคุณหญิงพันแล้ว ก็จัดให้มีครูใหญ่ ครูประจำชั้น เป็นระเบียบ และสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นองค์อุปการะของทั้ง ๒ โรงเรียนตลอดมาจนถึงท่านมรณะภาพ

ส่วนโรงเรียนหญิง เมื่อย้ายไปอยู่ที่บ้านคุณหญิงพัน เมื่อแรก ๆ ยังมีชื่อว่า "โรงเรียนสตรีอุดมวิทยายน" ครูที่สอนแต่อยู่วัดอนงค์มาด้วย ๓ – ๔ คน ข้าพเจ้าจำได้เพียง ๓ ท่าน อีก ๑ ท่านจำไม่ได้ คือครูสมุห์ธูปเป็นครูใหญ่ มีครูประจำชั้นชื่อครูอู่ กับครูชิด มีนักเรียนไม่มากนัก ดูจะไม่ถึง ๒๐๐ คน เพราะโรงเรียนสตรีสมัยโน้น โรงเรียนใหญ่ เช่นสตรีวิทยา ราชินี ก็มีนักเรียนไม่เกิน ๔๐๐ คน (เดี๋ยวนี้มีนักเรียนกัน ร.ร. ละ๔ – ๕ พันคน)มีชั้นเรียนแค่ประถม ๓. ที่จรงเปิดสอนจนชั้นสูงสุดแต่ตอนแรก ๆ นักเรียน ๆ กันยังไม่ถึง เพราะแต่ก่อนชั้นประถมเรียกชั้นมูล ชั้นมัธยมเรียกชั้นประถม ต่อมาภายหลังกระทรวงให้ชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนศึกษานารี และส่งครูหญิงมาประจำโรงเรียนนี้ ๓ คน ถอนครูชายไปอยู่ทางโรงเรียนชาย มีครูชายสอนบางวิชา เช่น พลศึกษา ก็เป็นครูพิเศษมาสอนเฉพาะชั่วโมงที่มีสอน ไม่ได้เป็นครูประจำในโรงเรียน ครูหญิงที่กระทรวงบรรจุเป็นครูของโรงเรียนศึกษานารี เป็นครูชุดแรกเริ่ม แล้วต่อมามีนักเรียนมากขึ้น ก็ส่งครูหญิงเพิ่มขึ้น ครูรุ่นแรก ๓ คนนั้น คือนางสาวเหลือง บุณยเกตุ (เป็นคุณอาว์คนเล็กของ พณฯ ท่านทวีบุณยเกตุ) และท่านเป็นครูใหญ่มาจนเกษียณอายุ และยังไปเป็นครูใหญ่ ร.ร. ราษฎร์อีกหลายปี และถึงแก่กรรมเมื่อเร็ว ๆ นี้ นับ

อายุได้ ๙๐ ปีเศษ และอีก ๒ คน คือ น.ส. จีบ อาจาริยางกูร และ น.ส. แม้น อาจาริยางกูร (๒ คนพี่น้อง) เป็นครูย้ายมาจากโรงเรียนราชินี ทั้ง ๓ คน เมื่อจัดเป็นโรงเรียนหญิง มีครูหญิงเรียบร้อยแล้วก็ขยายการสอน มีตั้งแต่ประถมปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมบริบูรณ์ (ชั้นมัธยมปีที่ ๖) เวลานั้นทั้งโรงเรียนหญิงโรงเรียนชายเรียนชั้นสูงสุด (ชั้นมัธยมปีที่ ๖) เรียกชั้นมัธยมบริบูรณ์ ข้าพเจ้าเรียนจบชั้นสูงสุดเมื่อสมัยมัธยมบริบูรณ์ (มัธยม ๖) เพราะต่อมาเพิ่มชั้นมัธยมบริบูรณ์เป็นชั้นมัธยม ๘ จบ ม. ๖ ก็เรียนต่อ ชั้น ม. ๗ ม. ๘ ต่อไป บัดนี้จัดใหม่แล้ว เป็นมัธยมต้น มัธยมปลาย ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์รุ่นแรกของโรงเรียนศึกษานารี สอบไล่ชั้นมัธยมบริบูรณ์ได้เป็นคนแรกของโรงเรียน เพราะในปีนั้น (พ.ศ. ๒๔๕๗) มีนักเรียนชั้น ม. ๖ มัธยมบริบูรณ์ชุดแรก ส่งเข้าสอบไล่สนามกลางของกระทรวง (กระทรวงใช้ ร.ร. เบญจมราชาลัย) เป็นสนามกลางสำหรับสอบไล่ ทุกโรงเรียนส่งนักเรียนไปสอบที่นั่น และในปีแรกนั้น สำหรับนักเรียนของโรงเรียนศึกษานารีที่ส่งเข้าสอบ ก็มีรายชื่อที่สอบไล่ได้เพียงคนเดียวคือข้าพเจ้า (นอกนั้นสอบตกหมด) เมื่อสอบไล่ได้แล้ว รุ่งขึ้นอีกปีก็ออกเป็นนักเรียนสอน เป็นนักเรียนสอนเวลานั้นกระทรวงมีเงินเดือนให้ด้วย ๑๐ บาท (เป็นครูครั้งแรกเงินเดือน ๓๐ บาท และเพิ่มคั่นละ ๕ บาท) คือเรียน ๓ วัน สอน ๓ วัน และในการเรียนวิชาครูก็เรียนในระหว่างเป็นนักเรียนสอนด้วย และต้องไปเรียนรวมกันที่ ร.ร. เบญจมราชาลัย และแล้วเข้าสอบไล่วิชาครูได้ในปีนั้นเองเป็นครูคนแรกของจังหวัดธนบุรี เพราะครูหญิงที่มาสอนทุกๆ คนเป็นครูมาจากทางพระนครทั้งนั้น ครูประจำชั้นมัธยมบริบูรณ์ที่สอนประจำชั้น ที่ข้าพเจ้าเรียน คือคุณครูเทียบจุฬา ฤกษะสาร ก็เป็นครูย้ายมาจาก ร.ร. สตรีวิทยา

คุณหลวงบรรสบวิชาฉาน เป็นครูสอนวิชาครูของข้าพเจ้า เมื่อทางการประกาศผลสอบไล่วิชาครูแล้ว เดือนต่อมาก็มีคำสั่งบรรจุเป็นครู ณ โรงเรียนศึกษานารี นับว่าข้าพเจ้ามีเวลาเรียนและออกรับราชการติดต่อกันเลย จำได้ว่ากระทรวงติดประกาศผลสอบ เดือนกรกฎาคม ๒๔๕๙ พอวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๕๙ ก็ได้รับคำสั่งให้เป็นครู ณ โรงเรียนศึกษานารี (ซึ่งบัดนี้ใครสอบได้ก็ยังไม่ได้บรรจุกันทันที ต้องรอกันเป็นปีๆ) ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้รับบรรจุเป็นครูแล้ว ก็ทำงานอยู่ในชีวิตครูเรื่อยมาจนทางราชการปลดเกษียณอายุ (ออกรับราชการตั้งแต่อายุ ๑๖ ปีเต็ม พ.ศ ๒๔๕๙ ถึงอายุ ๖๐ ปีเต็ม (พ.ศ. ๒๕๐๓) เป็นเวลาทำราชการถึง ๔๔ ปี ทางบำนาญนับเพียง ๔๒ ปี และเมื่อปลดเกษียณ (รับราชการอยู่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จฯ) แล้ว ก็ยังทำงานครูใน ร.ร. ราษฎร์อยู่ในขณะเขียนเรื่องนี้ก็ยังทำงานเป็นครูอยู่

ขอจบเรื่องเพียงย่อๆ เท่านี้

โดย ครูเก่า และแก่

เมื่อพ่อใกล้จะสิ้นชีวิต

ขอกระซิบว่า ไม่ควรผ่านเรื่องนี้ไปโดยไม่ได้อ่าน เป็นอันขาด เพราะทุกคนต้องตาย แต่เมื่อยังไม่ถึงเวลาตาย เราควรมาทำความเข้าใจกันก่อน....

ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย เป็นธรรมดา เกิดมาเป็นครอบครัว เป็นสามีภรรยาเป็นบุตรกันแล้ว ต่อไปก็คือการต้องพลัดพรากจากกัน อาจจะทั้งยังมีชีวิตหรือ เพราะตาย พ่ออยู่กับลูกมาจนอายุมากแล้ว น่าจะพลัดพรากจากกัน เพราะความตาย คือ พ่อตาย

พ่อเคยเห็นผู้ใหญ่มีลูก หลานมากมาย ตายอย่างน่าเวทนา เพราะความเอาใจใส่ของลูกหลานที่มีต่อคนใกล้จะตาย ทุกคนต่างเอาใจ ทุกคนอยากทำอะไร ๆ ให้กับผู้มีพระคุณ ทำตามความปรารถนาของตนเอง เพียงเพื่อให้สมใจปรารถนาของตน ที่ได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อผู้มีพระคุณ แต่สิ่งนั้นหาเป็นคุณแก่ผู้ใกล้จะตายไม่ ยกตัวอย่าง ผู้ใกล้จะตายพูดไม่ได้แล้ว ลูกหลานก็เผ้าถาม คุณพ่อขา คุณตาขา คุณปู่ขา เป็นยังไงบ้าง จำลูกจำหลานได้ไหมค๊ะ คนนี้ใคร คนนั้นใคร คนใกล้จะสิ้นใกล้จะดับ ก็ลืมตามองไปมองมาซ้ายทีขวาที ตัวเองนอนหงายพลิกตัวก็ไม่ไหว ตาก็ขุ่นมัวมองอะไรไม่เห็น ไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นใคร ยิ่งมองก็ยิ่งตาโตขึ้น น่ากลัว เหลือกตาไปทางซ้ายบ้าง ขวาบ้าง ยกมือขึ้นไขว่คว้า ลูกหลานก็ดีใจ คิดว่าท่านยกมือมาให้จับ รีบแย่งกันจับมือท่านมากอดจูบ วางบนหัว ถือเป็นสิริมงคล น่าปลื้มใจสำหรับลูกหลานเสียจริง ๆ แต่ผู้ใกล้จะตาย ได้

อะไรบ้าง เปล่าเลย เพราะผู้ใกล้จะตายไม่มีความรู้สึกเหมือนปกติเสียแล้ว อ่อนเปลี้ยเพลียแรงเต็มที ไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้นเลยสำหรับคนใกล้จะตาย

ถึงเวลาอาหาร ผู้ใกล้จะตายไม่ประสงค์จะรับประทานอาหารอีกแล้ว ลูกหลานก็พยายามป้อนอาหารให้ คิดว่าผู้ใหญ่ที่ใกล้จะตายนั้นมีความเป็นอยู่เหมือนเด็กเล็ก ๆ ที่รอรับอาหารจากพี่เลี้ยง เพื่อความเจริญเติบโตของร่างกาย แต่เด็กกับผู้ใหญ่ใกล้จะตายเปรียบกันไม่ได้เลย ลูกหลานไม่รู้ก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ที่ใกล้จะตายรับประทานอาหารให้มาก ๆ จะได้ไม่ตาย บางทีผู้ใกล้จะตายไม่ยอมรับประทานอาหาร ลูกหลานก็พยายามปล้ำให้รับประทานอยู่นั่นเอง จนก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ใกล้จะตาย ทำให้อารมณ์เสียจนได้

การจุกจิกจู้จี้ด้วยมุ่งจะปรนนิบัติผู้ใกล้จะตายนานาประการ ทำให้ผู้ใกล้จะตาย หากยังมีสติอยู่ ก็พลอยวุ่นวายสับสนไปตามเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่บรรดาลูกหลานได้ร่วมกันสร้างขึ้นเป็นตอน ๆ เป็นช่วง ๆ นั้น ทำให้ผู้ใกล้จะตายตั้งหลักอะไรไม่ได้เลยในการเตรียมตัวเตรียมใจ เมื่อจิตจะดับ ซึ่งเป็นอันตรายแก่ผู้ใกล้จะตายเป็นอย่างยิ่ง ที่มีลูกหลานรักเอาใจใส่ดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ก็เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการของลูกหลาน ที่ไม่เคยศึกษาเล่าเรียนกันมา ไม่เคยรู้สภาพแห่งความเป็นจริงของคนใกล้จะตาย จึงขอบอกให้ลูก ๆ ของพ่อได้รู้ดังนี้

คนใกล้จะตายนั้น มีอยู่ ๓ พวก คือ พวกที่ ๑ ไม่อยากตาย พวกที่ ๒ อยากตาย พวกที่ ๓ เห็นความตายเป็นของธรรมดา เป็นธรรมชาติ วางใจเฉยได้ทุกกรณี พวกแรกที่ไม่อยากตาย พอมีความรู้สึกว่าตัวจะตาย จะเกิดความกลัว ความวิตกกังวล กระวนกระวาย พยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ให้ตนเองต้องตาย คิดแต่จะให้ใครช่วยให้พ้นจากความตาย บางคนถึงกับร้องโวยวายให้คนช่วย จนถึงจิตดับก็มี พวกที่ ๒ อยากตาย พวกนี้มีเบื้องหลังจากความขมขื่น ความผิดหวังในชีวิตแต่ครั้งหลัง พวกนี้มีแต่ความโศกเศร้าเสียใจ สะเทือนอารมย์ เมื่อใกล้จะตายจะเกิดความดีใจพร้อมที่จะตายเสียให้แล้วไป แต่ก็ตายไม่เป็น เพราะขอแต่เพียงให้ได้ตายไปให้สมปรารถนาเท่านั้นก็พอแล้ว พวกที่ ๓ พวกนี้เห็นความตายเป็นของธรรมดาและเป็นธรรมชาติ ไม่ยินดียินร้ายต่อการจะมีชีวิตอยู่ต่อไป หรือตายไป วางใจเฉยทุกกรณี พวกนี้ถือว่า มีหลักมีเกณฑ์ในการจะอยู่หรือตายไป

ในทางคติธรรมถือว่า การตายเป็นการดับของจิต ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า เมื่อจิตดับวิญญาณก็ออกจากร่างกาย แต่จะต้องไปเกิดใหม่ บัญหานี้จะไม่พูด ณ ที่นี้ เพราะเป็นเรื่องยาวและใหญ่ ทั้งยากที่จะรู้แจ้งเห็นจริง ทั้งผู้พูด ผู้เขียน ตลอดจนผู้อ่านก็ทำความเข้าใจกันยากขอปล่อยให้เป็นหน้าที่ของแต่ละคนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เอาเอง สำหรับพ่อ เชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า มีจิต มีวิญญาณ ตลอดเวลาที่พ่อดำรงชีวิตอยู่ พ่อจึงมิได้สร้างกรรมทำชั่ว ทำบาปอันใดให้เกิดการจองเวรจองกรรม อันจะต้องชดใช้กันในอนาคต พ่อมุ่งจะไปสู่สุคติภพเมื่อชีวิตของพ่อดับลงแล้ว พ่อไม่ปรารถนาทุคติ พ่อเชื่อว่าลูก ๆ ของพ่อทุกคนคงจะไม่ประสงค์ให้วิญญาณของพ่อไปสู่ทุคติเป็นแน่ สุคติและทุคติภพจะมีจริงหรือไม่พ่อไม่รู้ แต่ถ้าเราไม่เชื่อเสียเลย ก็ไม่ทราบว่าจะเอาอะไรเป็นหลักในการดำเนินชีวิต อย่างน้อยพ่อก็ได้อาศัยความเชื่อดังกล่าวนี้ เป็นหลักในการดำเนินชีวิตตลอดเวลาที่พ่อมีชีวิตอยู่ พ่อมีความสุข ความสบายใจตลอดมา ลูก ๆ ทุกคนย่อมรู้ดีโดยตลอด เวลาที่เราอยู่ร่วมกันมาด้วยความสุขและความสงบภายในครอบครัวของเรานับเวลาเป็นสิบ ๆ ปี

เมื่อเราเชื่อในเรื่องสุคติ และทุคติ เราจึงปรารถนาสุคติ แต่ไม่ปราถรนาทุคติแน่นอน บัญหาจึงมีว่าทำอย่างไรจึงจะช่วยให้พ่อเมื่อดับไปแล้ว ได้ไปสู่สุคติภพตามปรารถนา ในระหว่างพ่อมีชีวิตอยู่เช่นปกติชนทั้งหลาย พ่อพยายามสร้างแต่กรรมดี ทำแต่ประโยชน์ทั้งสาธารณะประโยชน์และสาธารณะกุศล สงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และสัตว์โลกทั้งปวงด้วยเมตตาธรรม ไม่เคยเบียดเบียนผู้ใดเลย สิ่งที่ลูกไม่รู้มีอีกประการหนึ่งก็คือ พ่อได้พยายามฝึกจิตของพ่อให้มีสมาธิจิต ให้เกิดพลังในตัวเองอยู่ตลอดเวลาที่ผ่านมา เพราะพ่อเชื่อว่า เวลาที่คนเราใกล้จะดับจิต คือตายนั้น เปรียบเสมือนคนที่ยืนอยู่ริมฟากห้วย จะกระโดดข้ามห้วยไปยังอีกฟากหนึ่ง อันเปรียบเหมือนแดนสุคติภพ ส่วนช่องว่างระหว่างแดนสุคติกับชีวิตปัจจุบัน ซึ่งเป็นลำห้วยนั้น ก็คือ ทุคติภพนั่นเอง หากผู้ที่ประสงค์จะข้ามไปให้พ้น จำต้องมีพลังให้พอที่จะกระโดดข้ามห้วยไปให้พ้นให้จงได้ หากพลังไม่พอก็กระโดดข้ามห้วยไม่พ้น และต้องตกลงในห้วยนั้นเอง เปรียบเหมือนลงไปอยู่ในแดนทุคติ พ่อจึงถือว่า ณ จุดแห่งการดับจิตนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง

แต่ละคนจะต้องพยายามรวบรวมพลังของตนเอง เพื่อช่วยตนเองให้กระโดดข้ามแดนทุคติดังกล่าวไปสู่แดนสุคติให้จงได้ พ่อจึงได้พยายามสร้างพลังสมาธิจิตมาตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ เพื่อรวบรวมพลังนั้นไปใช้ ณ จุดสุดท้าย ในบั้นปลายสุดของชีวิตตอนจิตจะแตกดับดังกล่าวนั้น

เมื่อพ่อมีความเชื่อดังนี้ พ่อจึงขอบอกให้ลูกทุกคนรู้ว่า พ่อเตรียมตัวของพ่อไว้พร้อมแล้ว ส่วนเมื่อถึงเวลาดังกล่าวหากไม่มีบุรพกรรมในอดีตมาทำลายสมาธิจิตของพ่อเสีย พ่อต้องข้ามพ้นแดนทุคติได้ และต้องไปสู่แดนสุคติได้ด้วย แต่ทั้งนี้จำต้องได้รับความร่วมมือจากลูกทุกคน ที่จะช่วยพ่อ การที่ลูกจะช่วยพ่อในกรณีนี้ ไม่ต้องลงทุนลงแรงอันใดเลย เพียงแต่ขอให้ลูกศึกษาให้รู้สภาวะแห่งความเป็นจริงของชีวิต ว่าความตายเป็นของธรรมดา และเป็นธรรมชาติที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่าเสียใจโศกเศร้า อย่าฝืนธรรมชาติ อย่าขัดขวางมัจจุราชที่กำลังมาคร่าชีวิตของพ่อ อย่าจุกจิกจู้จี้กับพ่อ ก่อให้เกิดการกระทบด้วยประการใด ๆ ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย อันจะเป็นผลให้กระเทือนใจพ่อให้พลอยหวั่นไหว ขอให้พ่ออยู่อย่างสงบ ให้โอกาสพ่อตั้งสมาธิจิตให้มั่นคง เพื่อกระโดดออกจากร่างในบั้นจุบันไปยังอีกฟากหนึ่งอันเป็นแดนสุคติ เมื่อเวลาพ่อใกล้จะสิ้นชีพให้จงได้ และไม่พลาดตกลงในลำห้วยอันเป็นแดนทุคติ จุดนี้ เป็นจุดที่เราพ่อลูกจะต้องจากกันโดยเด็ดขาดในภพนี้ไม่มีโอกาสจะได้เห็นกันอีกชั่วนิรันดร เราอยู่กันมาด้วยความรัก ความอบอุ่นเป็นเวลาหลายสิบปี เราต้องจากกันด้วยดีทุกฝ่าย พ่อจากไปก็มีความสุข ลูกอยู่ก็มีความสุข พ่อขอขอบใจลูกทุกคน

จากใครคนหนึ่ง

อยาก ให้ ผมสวย เชิญงาม	**เชิญลิ้ม ชิมรส น้ำชา กาแฟ ไอสครีม เค้ก อร่อย เพรียบพร้อม ด้วยคุณภาพ ที่ สุทธิกิจ ถนนตะนาว กรุงเทพฯ**

เชิญที่ "พิมพ์" ซอยแย่ซิ้ม วงเวียนใหญ่ กรุงเทพฯ

ปาก ของ มนุษย์

โดย เจิม โลหารชุน

มนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้จะต้องมีปากทุกคน ปากเป็นอวัยวะอย่างหนึ่งของร่างกาย คุณประโยชน์ของปากที่สำคัญมีอยู่ ๒ ประการ คือ ๑. สำหรับกินอาหารและน้ำเพื่อการยังชีพ ๒. ใช้สำหรับพูด ปากอยู่ในอำนาจของจิตเป็นผู้บัญชาการ ถ้าจิตดีก็ย่อมจะบัญชาการให้ปากพูดไปในทางที่ดี ทั้งรู้จักดื่มและกินอาหารที่ดีมีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย ชีวิตของบุคคลผู้นั้นย่อมประสบแต่ความสุขความเจริญ และอายุก็อาจจะยั่งยืนนาน

ถ้าจิตไม่ดีย่อมขาดสติสัมปชัญญะ ก็มักจะบัญชาการให้ปากพูดไปในทางไม่ดี การดื่มและการกินก็มิได้พิจารณาว่าสิ่งนั้นมีคุณหรือมีโทษประการใด ย่อมก่อให้เกิดโทษและทุกข์มากมายหลายประการ ทั้งอายุก็อาจจะไม่ยั่งยืนเท่าที่ควร

ผู้ที่รู้จักใช้ปากในทางที่ดีย่อมมีคุณอนันต์ การใช้ปากไปในทางที่ไม่ดีย่อมบังเกิดโทษ และทุกข์มหันต์ เช่น

ตัวอย่างเรื่องนี้ มีชายหนุ่มรูปงามคนหนึ่ง ได้รับการศึกษาสูง แต่จิตใจต่ำปราศจากศีลธรรม ชอบเป็นชู้กับภรรยาของผู้อื่น และดื่มสุราเป็นอาจินต์ เมื่อมีนเมาจะนำความลับในการสัมพันธ์สวาท มาโอ้อวดมิตรสหายถึงความสามารถของตน ด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง โดยมิได้ระแวงภัยประการใดเลย ในจำนวนนั้นมีหญิงใจเหี้ยมคนหนึ่ง เมื่อได้ทราบข่าวถึงการที่ตนถูกกล่าวประจาน ก็บังเกิดความละอายและโกรธแค้นยิ่งนัก จึงได้นัดแนะให้ชายชู้คนนั้นมาพบตามเคย ในโอกาสนี้ก็ได้เตรียมปืนลูกซองคอยท่าอยู่ก่อน เมื่อชายชู้ไปถึงตามเวลาที่นัดหมายจึงใช้ปืนยิงทันที กระสุนปืนถูกตรงทรวงอกถึงแก่ความตาย ส่วนฆาตกรหญิงก็ต้องโทษจำคุกเป็นเวลาหลายปี เสมือนตกนรกอยู่ในโลกมนุษย์เพราะความโกรธเป็นเหตุ ทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ จึงต้องได้รับความทุกข์ ความอับอาย และเสื่อมเสียชื่อเสียงตลอดทั้งวงศ์ตระกูล ส่วนชายชู้ก็ต้องตายเพราะปากชั่ว

อุทาหรณ์ของเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลทั้งสองได้ร่วมกันประกอบกรรมชั่ว กรรมชั่วจึงได้ตอบสนองเช่นนี้ เพราะประพฤติผิดศีลข้อที่ ๓ ในทางพระพุทธศาสนาตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นการประพฤติผิดทั้งทางโลกและทางธรรม

การที่จะพัฒนาจิตของมนุษย์ให้สูงขึ้น มีอยู่ทางเดียวเท่านั้นคือ การศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ในทางพระพุทธศาสนา จากท่านวิปัสสนาจารย์ซึ่งคุณวุฒิและทรงศีลบริสุทธิ์แท้จริง

ทัศนคติของข้าพเจ้า

๑. **การกินหรือการพูด โดยมีสติสัมปชัญญะ คือทางแห่งความเจริญ**

๒. **การกินหรือการพูด โดยขาดสติสัมปชัญญะ คือทางแห่งความเสื่อม**

๓. **บัณฑิต คือผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง พร้อมทั้งจิตใจสูง สมบูรณ์ด้วยศีลธรรม**

๔. **ทรชน คือผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง แต่จิตใจต่ำ ปราศจากศีลธรรม**

เจิมโอสถคลินิค
อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มุมถนนพหลโยธิน
กรุงเทพฯ ๔ โทร. ๗๓๒๒๐

หมอเจิม โลหารชุน บ.ภ. บ.ว.

หมอปราณี โลหารชุน บ.ภ. บ.ว.

เจิมโอสถคลีนิค อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

มุมถนนพหลโยธิน ก.ท. ๔

โทร. ๗๓๒๒๐

ทำการตรวจรักษา เวลา ๙.๐๐ น. ถึง ๑๕.๐๐ น. เว้นวันอาทิตย์ต่อไป

นายแพทย์เจตน์ โลหารชุน ว.ท.บ. พบ. D.T.M. & H

จะเป็นผู้ดำเนินการแทน

ร.ส.พ. เท่านั้น ช่วยแก้ปัญหาขนส่งของท่าน ไม่ว่าวัสดุ...เล็ก, ใหญ่, ใกล้, ไกล ร.ส.พ. ไปส่งท่านเสมอ

สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ประหยัด

ร.ส.พ.

- มีบริการรับ–ส่ง วัสดุย่อย ถึงประตูบ้าน
- บริการรับจ้างเหมา ขนวัสดุสินค้า, ทุกชนิดทั่วประเทศ
- สินค้า เข้า - ออก จากต่างประเทศ

สนใจบริการ...
เพียงแต่หมุน
โทรศัพท์
หมายเลข
515993

๑๐ ปีในรั้วสีม่วง-ขาว

ท่านที่อ่านเรื่องนี้จบแล้วท่านจะไม่เชื่อเลยว่า เด็กแก่นแก้วเจ้าของเรื่อง ๑๐ ปี ในรั้วสีม่วง - ขาว นี้ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้จัดการเหมืองแม่เมาะ และเหมืองกระบี่ แม้จะแก่นแต่เรียนเก่ง จาก ป. ๑ ถึง ม. ๘ มี ๑๑ ชั้น ใช้เวลาเรียนเพียง ๑๐ ปี เพราะเคยสอบข้ามชั้นจาก ป. ๒ ขึ้นไปเรียน ม. ๑ และถ้าหากเมื่อตอนเรียน ม. ๗ อยู่นั้นได้ข้ามไปสมัครสอบ ม. ๘ ได้ก็จะได้ใช้เวลาเพียง ๙ ปี เท่านั้น เหตุที่สอบไม่ได้ในคราวนั้นเป็นความผิดพลาดของกระทรวงธรรมการที่ลืมเอาคะแนนการสอบลูกเสือเข้าไปรวมด้วย ผู้เขียนเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาตั้งแต่ชั้น ป. ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ และจบ ม. ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ แล้วไปสำเร็จปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมเหมืองแร่จากจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ฉะนั้นใครที่เป็นเพื่อนนักเรียนรุ่นเดียวกันกับผู้เขียนเรื่องนี้ หรือได้เรียนร่วมยุคกันไม่ว่าจะอ่อนหรือแก่กว่าคงนึกได้ว่า ผู้เขียนเรื่องนี้คือใคร? ถ้านึกไม่ออกจะบอกใบ้ให้ก็ได้ว่า ขณะนี้ชีวิตของผู้เขียนเรื่องนี้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ใช่ครับ... อาจารย์ระเบียบ บัทมทัต และถ้าบอกใบ้ให้จนถึงอย่างนี้ก็ยังนึกไม่ออก เอ้า! บอกให้เสียเลย ผู้เขียนเรื่องนี้ชื่อ "บุศย์ บัทมทัต" ครับ.

เมื่อปี ๒๔๖๘ ยังจำได้ว่าโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอยู่ที่วงเวียนเล็กธนบุรี (ปัจจุบันเป็น ร.ร. ศึกษานารี) มีอาณาเขตกว้างใหญ่ มีกำแพงล้อมรอบอยู่สี่ด้าน พูดกันง่าย ๆ ก็คือจวนของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ อดีตผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งยกให้ทางราชการได้ดัดแปลงเป็นโรงเรียน ในครั้งนั้นโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ ๔ ถึงมัธยมปีที่ ๘ สอนทั้งเด็กนักเรียนอยู่ประจำและนักเรียนเช้าไปเย็นกลับ ส่วนชั้นประ-

ส.ค.ส. ๒๕๑๙

จาก

ประโพธ – นวลสวาท เปาโรหิตย์

ถมบีที่ ๑ ถึงบีที่ ๓ และชั้นมัธยมบีที่ ๑ ถึงบีที่ ๓ นั้น ถ้ามีนักเรียนมาอยู่ประจำกินนอนหรือที่เรียกว่าเด็กในนั้นทางโรงเรียนก็รับให้อยู่ แต่เวลาเรียนหนังสือทางโรงเรียนจะส่งนักเรียนประจำชั้นประถมและมัธยมตอนต้นนี้ ไปเรียนที่โรงเรียนประถมวัดอนงคาราม และโรงเรียนมัธยมสุขุมาลัย โรงเรียนของเราในสมัยที่ข้าพเจ้าเข้าเรียนเป็นเด็กนักเรียนกินนอนอยู่ประจำนั้น ข้าพเจ้าได้เริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมบีที่ ๑ ท่านผู้เป็นอาจารย์ใหญ่คือพระยาประมวลวิชาพูน มีท่านอาจารย์คุณหลวงแจ่มวิชาสอน เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ สำหรับนักเรียนกินอยู่ประจำทางโรงเรียนได้จัดแบ่งเป็นคณะให้อยู่ มีคณะท่านอาจารย์พระยาประมวล คณะอาจารย์คุณหลวงแจ่มวิชาสอน และคณะอาจารย์ท่านขุนบูรณเวทย์ ห้องนอนของเด็กในแต่ละคณะได้ดัดแปลงห้องนอนของท่านผู้หญิงและห้องของพวกสตรีฝ่ายในซึ่งของเดิมเป็นที่พักอย่างโออ่าสวยงามน่าอยู่ มีความสุขสบายอย่างมาก

ในวันแรกที่เด็กเล็กได้เข้าไปเป็นเด็กในก็จะต้องใช้ความสังเกตว่าเด็ก ๆ ที่เขาอยู่กันก่อนหรือเด็กโตเขาทำอะไร และอยู่กันอย่างไรแล้วก็ทำตาม ๆ เขาไป และในสมัยนั้นก็ได้บังเกิดประเพณีต้อนรับน้องใหม่กันขึ้นแล้วงานต้อนรับน้องใหม่ ก็ได้เกิดขึ้นจริง ๆ อย่างว่าพอเด็กเล็กเข้าไปเป็นเด็กในได้ ๒–๓ วัน ในตอนเย็นเมื่อได้อาบน้ำและแต่งตัวแล้วก็จะต้องมายืนที่ท่าน้ำบ้านท่านอาจารย์ขุนบูรณเวทย์ที่เป็นสะพานยื่นออกไปสู่ชายคลองบ้านสมเด็จ แล้วพรรคพวกก็จะมาผลักตกลงไปจมโคลน ๒–๓ ครั้ง ต้องขึ้นมาอาบน้ำชำระกายกันใหม่ นับว่าเป็นความบันเทิงสนุกสนานกันไปอย่างดียิ่ง ข้าพเจ้าเองเมื่อเห็นว่าเพื่อนอยากจะสนุกก็เอาบ้าง จึงไม่ว่าเด็กเล็กและเด็กโต ถ้าไปยืนที่ปลายสะพานบ้านท่านอาจารย์ขุนบูรณเวทย์เป็นต้องลงไปอยู่ในโคลน จนไม่มีใครกล้าไปยืนที่ปลายสะพานนั้น การรับประทานอาหารเย็นที่บ้านท่านอาจารย์ขุนบูรณเวทย์ สำหรับเด็กเล็กเขาจัดโต๊ะเล็ก ๆ มีเก้าอี้นั่ง (พ่อป๊อก) ลูกของท่านอาจารย์เขาจะต้องมาจับจองยึดหัวหาดนั่งที่หัวโต๊ะเสมอ ๆ ข้าพเจ้าก็คิดว่าทำไมคนอื่นเขาจะนั่งหัวโต๊ะบ้างไม่ได้เชียวหรือ? เราก็เลยลองนั่ง ๆ ดูว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น ปรากฏว่าลูกท่านขุนทำกระบิดกระบวนไม่ยอมกินข้าว วันที่ ๒ ก็เลยลองดูใหม่อีก คราวนี้คุณนายกี๋ หรือแม่เลือผอมซึ่งจะได้กล่าวต่อไป ใช้ไม้กระหนาบหลังเข้าให้ ๑ ควับพอคัน ๆ เลยต้องเลี่ยงมานั่งตรงหัวมุม แต่ในใจก็คิดว่าอ้ายที่หัวโต๊ะนั่นมันวิเศษอย่างไรเมื่ออาตมานั่งไม่ได้คนอื่นก็ต้องนั่งไม่ได้เช่นกัน วันต่อ ๆ มาก็แกล้งเอาน้ำแกงบ้าง น้ำลายบ้างมา

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สามัคคีเภสัช จำกัด

ผู้ผลิต ซีม่าโลชั่น

ยาแก้คันที่เลื่องชื่อ นิยมใช้กันมากว่า ๓๐ ปี

และเวชภัณฑ์แผนปัจจุบันมาตรฐานสากลต่าง ๆ

รดลงที่เก้าอี้นั่งหัวโต๊ะ เลยเป็นอันว่าที่เก้าอี้หัวโต๊ะใครนั่งไม่ได้ นี่ก็เป็นเรื่องศักดิ์ศรีเหมือนกัน

เด็ก ๆ ชอบเลี้ยงปลากัดและปลาเข็ม ถ้าเจ้าของปลาเผลอเมื่อไรละก็ ปรากฏว่าเจ้าพวกปลากัดเหล่านั้น จะมารวมกันอยู่ในขวดเดียวกัน เป็นที่ชอกช้ำระกำใจแก่เจ้าของปลาอย่างยิ่ง เวลานอนในขั้นต้น เขาจัดให้นอนรวม ๆ กัน กางมุ้งหลังใหญ่หน้าเฉลียงบ้านท่านขุนบูรณเวทย์ แต่ที่ไหนได้พอตกดึกเท่านั้น สายมุ้งทั้งสี่สายก็ขาดหมด พวกเด็ก ๆ นอนยุงกัดก็สบายดี และก็ไม่รู้อีกว่าเป็นฝีมือของใคร ที่มาตัดสายมุ้ง

ข้าพเจ้าเห็นว่าข้าวตังก้นกะทะหุงข้าวในตอนเย็น ๆ นั้นน่าพิสมัยมาก ก็ขอร้องให้แม่ครัวเมื่อตักข้าวสุกไปหมดแล้ว ให้เอากะทิสดลาดลงไป หรือไม่ก็ให้สตางค์เขาไปซื้อมะพร้าวมาคั้นเอากะทิใส่ทำเป็นข้าวตังกะทิทานอร่อยดี ยังแถมเอาไปฝากนักเรียนรุ่นโตในโรงเรียนด้วย การปฏิบัติอันสุนทรของข้าพเจ้านี้ เป็นที่ขัดเคืองของแม่เสือผอมยิ่งนัก ในที่สุดท่านอาจารย์ท่านขุนบูรณเวทย์บอกว่าไม่ไหว ถ้าขืนให้เจ้าเปี๊ยกตัวนี้อยู่ที่บ้าน ไม่อะไรต่ออะไรคงฉิบหายแน่ อย่ากระนั้นเลยส่งให้เข้าไปอยู่ในโรงเรียนรวมกับนักเรียนรุ่นโต ๆ เสียเลย

ภายในบริเวณของโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยานี้ มีอาณาเขตกว้างขวางใหญ่โตมาก มีอาณาเขตตั้งแต่หลังวัดประยุรวงศาวาส ไปจนจดคลองบ้านสมเด็จ เป็นเนื้อที่หลายไร่ กำแพงโบราณอันสูงใหญ่ล้อมรอบทั้งสี่ด้าน ตัวหอประชุมของโรงเรียนคือท้องพระโรงของผู้สำเร็จ

อภินันทนาการ

จาก

คุณดรุณ ศรีสมัย

บริษัท ไทยตรวจสอบ จำกัด

โทร. ๖๘๒๐๘๙

อภินันทนาการ

จาก

คุณสุทธิ วิภารัตน์

นายไสว อรรถาคณะ

เจ้าของบ่อพลอย บ่อไร่ จังหวัดตราด

ขอส่ง ส.ค.ส. ๒๕๑๙

ถึง

พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์ นายกสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จฯ

และ

ชาว บ.ส. ทุกท่าน

ราชการ เป็นห้องใหญ่ที่โอ่โถงวิจิตรปราณีต และงดงามมาก ใช้ไม้สักอย่างเนื้อดีที่สุด เลื่อยเป็นขนาดหน้า ๖ นิ้ว วางมุมบีกขัดแล็คเก้อร์อย่างดี ภายในประดับโคมไฟระย้ามีพวงแก้วเจียรไน ด้านข้างของหอประชุมเป็นห้องทำงานของท่านบรรดาครูอาจารย์ ซึ่งแต่เดิมห้องนี้เป็นห้องว่าราชการของสมเด็จเจ้าพระยาฯ มีพื้นปูด้วยหินอ่อนอย่างดี ห้องเรียนของนักเรียนทุกห้องล้วนเป็นตึกอย่างดีโอ่อ่าสง่างามเรียนกันเป็นห้องๆ ยิ่งห้องเรียนของนักเรียน ม. ๘ นั้นด้วยแล้ว นับว่าโก้หร่านที่สุด เพราะแต่เดิมเป็นห้องทำงานส่วนตัวของท่านผู้สำเร็จราชการดูจะเป็นการสารพัดที่จะสวยงาม และภาคภูมิอย่างยิ่ง

เครื่องแบบของนักเรียนในสมัยนั้น นุ่งกางเกงขาสั้นสีดำ สรวมเสื้อนอกสีขาวกระดุมทองเหลือง ๕ เม็ด ทับเสื้อชั้นในขาว สรวมถุงเท้ายาวสีขาว รองเท้าชูส์สีดำ สรวมหมวกฟางมีแถบพันรอบด้วยสีขาวเหลืองเป็นทาง นักเรียนชั้นมัธยมมีแถบพันหมวกโตหน่อย หมวกชุดวันหยุดใช้หมวกแพรเป็นหมวกแก๊บสีม่วงขาว เครื่องชุดแต่งกายตอนเย็นใช้กางเกงขายาว และเสื้อเชิ้ร์ต กิจการประจำวันเวลา ๕.๐๐ น. ระฆังปลุกอาบน้ำ แต่งตัว ๖.๐๐ น. เข้าห้องเรียนทบทวนและเตรียมการเรียน ๗.๐๐ น. รับประทานอาหารเช้า ๘.๓๐ น. เข้าห้องเรียนตามปกติ ๑๕.๐๐ น. โรงเรียนเลิก ๑๖.๓๐ น. อาบน้ำ ๑๗.๐๐ น. ทานข้าวเย็น ๑๘.๐๐ น. เข้าห้องเรียนทำการบ้านและทบทวนบทเรียน ๒๐.๐๐ น. เข้าหอประชุมสวดมนต์ ๒๑.๐๐ น. เข้านอน วันเสาร์ – อาทิตย์ ๙.๐๐ น. และ

ห้างขายยาธวัชชัยเภสัช

๑๕๒ – ๑๕๓ ปากทางเข้าซอยโพธิ์เย็น ถนนแสงชูโต

อ. ท่ามะกา จ. กาญจนบุรี

สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันชั้น ๑

จำหน่ายยาไทย จีน ฝรั่ง ยาสำเร็จรูปทุกชนิด และจัดยาตามใบสั่งแพทย์

ส.ค.ส. ๒๕๑๙

จาก

นายวิเชียร เตชะเจริญกุล

ห้างหุ้นส่วนจำกัด น.วิเชียร

๒๕๒๓/๒๑ พระยาไกร ยานนาวา กรุงเทพฯ

ถึงลูก บ.ส. และเพื่อนฝูงทุกท่าน

๑๔.๐๐ น. ตรวจชื่อเพื่อกันนักเรียนหนีโรงเรียน วันอาทิตย์ ๙.๐๐ น. ต้องไปพังเทศน์ที่วัดอนงค์คาราม

นักเรียนชั้น ป. ๑ – ป. ๓ และนักเรียน ม. ๑ – ม. ๓ ที่ต้องไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนปถมวัดอนงค์ และโรงเรียนมัธยมสุขุมาลัย ต้องเข้าแถวออกจากโรงเรียนเวลา ๘.๐๐ น. ในระยะแรก ๆ ที่ไปโรงเรียน ข้าพเจ้าไปเรียนที่วัดอนงค์ บรรดานักเรียนรุ่นโต ๆ ก็จะฝากจดหมายไปทิ้งซื้อแสตมป์กระดาษเขียนจดหมาย ในระยะต่อมาก็จะฝากซื้อบุหรี่กาแร็ต แต่ตอนขากลับต้องเข้าทางประตูใหญ่ ก็จะมีการตรวจค้นบุหรี่ในตอนเข้าผ่านประตู ข้าพเจ้าเองก็คิดว่าบี้นจอมเจ้าปัญญาอยู่พอตัว จึงจัดการเอาเชือกผูกร้อยซองบุหรี่ ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ซอง ผูกเข้ากับโคนขา แล้วเอากางเกงคลุม ตีสีหน้าให้ปกติอย่างดีก็สามารถจะรอดพ้นนำเอาของต้องห้ามมาให้นักเรียนผู้ใหญ่ได้ และก็จะได้รับความชมเชยเป็นที่โปรดปรานของพวกท่านเหล่านั้นตลอดมา

เรื่องห้องน้ำสำหรับนักเรียนที่จะใช้อาบชำระร่างกายนี้ก็นับว่ารื่นรมย์อย่างยิ่ง ห้องน้ำเขาจัดแบ่งเป็นห้องๆ มีตุ่มสำหรับใส่น้ำห้องละ ๑ ใบ และให้ใช้กัน ๓ คน อาบกันได้วันละ ๒ เวลา เช้าและเย็น น้ำ ๑ ตุ่มต่อ ๓ คนจะไปพออะไรกับการใช้อาบ ๒ เวลา ดังนั้นจึงต้องมีการขะโมยน้ำกัน แต่สำหรับข้าพเจ้าไม่ต้องขะโมย ข้าพเจ้ามีวิธีของข้าพเจ้า คือทางด้านผนังตึกของห้องอาบน้ำนั้นเขาทำช่องระบายอากาศไว้เป็นรูกลมๆ ขนาดโตสัก ๑ เมตร ข้าพเจ้าก็เข้าไปทางรูนี้ก่อนที่จะถึงเวลาอาบน้ำคือก่อนเวลา ๑๖.๐๐ น. โดย

บริษัท เคมีวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม จำกัด

CHEMICAL SCIENTIFICINDUSTRY CO., LTD.

๕๓ อาคาร ๘ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร

53 MANSION 8. RAJADAMNERN AVE, BANGKOK.

ผู้ผลิตและจำหน่าย เคมีภัณฑ์ และวัตถุดิบ

สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม โทร. ๘๑๕๒๘๓

CHEMICAL & RAW
MATERIALS FOR INDUSTRIALS USES

อภินันทนาการ

จาก

บ. สหะขนส่งทางน้ำ จำกัด

๑๑๐ – ๑๑๒ ทรงวาด สัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ

โทร. ๒๑๕๘๐๐

ลงไปแช่ให้มิดตัวอยู่ในตุ่มใดตุ่มหนึ่งสุดแล้ว แต่ให้ตัวเปียกอย่างชุ่มอุรา และก็ตะกายออกมาจากตุ่มทำการฟอกสะบู่ใช้เวลาทำการขัดถูเป็นอย่างดี แล้วก็ค่อยลงไปแช่ในตุ่มที่ ๒ ต่อไปเป็นการอาบเพื่อล้างน้ำสบู่และถ้ามีความพอใจจะล้างให้หมดจดโดยอาศัยตุ่มที่ ๓ ต่อไปอีกก็ยังได้ เป็นการอาบน้ำชำระกายที่สะอาดและหมดจด และแสนสำราญอีกทั้งเป็นการประหยัดไม่เปลืองน้ำโดยมีน้ำเหลือให้คนอื่นได้อาบด้วย ห้องส้วมเขาก็จัดไว้เป็นห้อง ๆ โดยมีถังรองรับอยู่ข้างล่าง ได้เวลาตี ๔ เจ้าเจ็กบ๊ะเขาจะต้องมาหาบเอาถังอุจจาระออกไปทิ้งยังที่ ที่จัดให้เป็นประจำ เราเห็นว่าเจ้าเจ็กบ๊ะนี่มันแข็งแรงและหาบไปได้เร็ว ก็เลยเอาลูกบีนใหญ่ (ลูกเหล็กลูกกลม ๆ หนักสัก ๖–๗ กิโล) ไปใส่ไว้ในถังข้างละใบ เช้าขึ้นเจ้าบ๊ะก็ต้องไปอุทธรณ์ ร้องอุทานต่อท่านเจ้าคุณประมวลว่าอ๊ะซี้เล้ยว่า! อ๊ะซีเล้ยว่า! อีขี้เด็กพวกนี้มันหนักเหลือเกิน ท่านอาจารย์เจ้าคุณก็สงสัยอย่างยิ่ง เอาไม้ไปเขี่ยดู ที่ไหนได้พ่อเจ้าประคุณเล่นเอาลูกเหล็กใส่เข้าให้

เจ๊กบ๊ะเมื่อเทส้วมเสร็จมักจะออกกำลังกับเมีย ในตอนสายที่ใต้ถุนตึกนอน ต้องเดือดร้อนถึงสว่านกันอีกแล้ว เมื่อเวลาเจ๊กบ๊ะไม่อยู่ก็เลยเจาะเอาไว้เสียหลายรู พอถึงเวลาคืนดีวันดีพ่อเจ้าประคุณทั้งหลายก็ย่องมาที่ถ้ำมองที่ทำไว้ และเห็นทั้งภาพจอกว้างและเสียงประกอบในฟิลม์ ดังฮุ่ย.. ฮุ่ย...ฮุ่ย...ฮุ่ย ๆ ๆ อื๋ ๆ ๆ... อื๋... อื๋ ๆๆ สักประเดี๋ยวหนึ่ง พ่อเจ้าประคุณทั้งหลายที่อยู่ตามถ้ำมองต่างก็แหกปากร้องพร้อม ๆ กันอย่างที่เจ๊กบ๊ะได้ขับร้องให้พวกเราฟัง เจ๊กบ๊ะไม่สามารถ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยนต์แสงเจริญ

๗๗๘/๑–๒ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

โทร. ๗๕๔๘๒

จำหน่ายเครื่องอะไหล่และอุปกรณ์รถยนต์ทุกชนิด

รับอัดผ้าเบรค เจียร์จานเบรค ย้ำครัทช์

ราคาย่อมเยา

ห้างหุ้นส่วนจำกัด มหาจักร์ยนตร์
MAHAJAKYONTR LIMITED PARTNERSHIP

ทำการสั่งสกรู น๊อตทุกชนิด ใบมีดและเครื่องอะไหล่ช่วงล่างของรถแทรคเตอร์

IMPORTOR OF ALL KINDS BOLTS AND NUTS, UNDER CARRIAGE TRACTOR SPARE PARSS AND BLADES.

สำนักงานใหญ่ : 386 ถนนมหาจักร์ ตอนเยื้องโรงภาพยนตร์แค๊ปปี้ตอล กรุงเทพ ฯ 1

Head Office : 386 Mahajak road, Opp. Capital Theatre, Bangkok 1

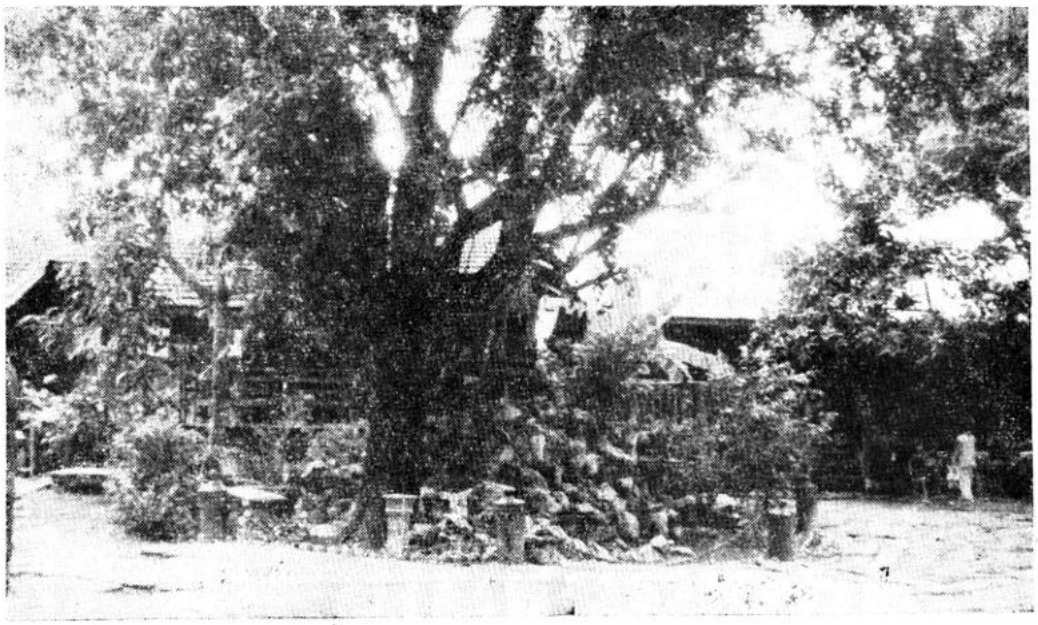
โทร. 223594, 226365, 226682

โทรเลขย่อ Cable Add : "MAHAJAKYON"

สาขา : 9 ถนนเจริญพานิช ข้างขวาโรงภาพยนตร์นิวโอเดียน กรุงเทพ ฯ 1

Branch : 9 Charoen Phanich Road, Right Side New Odeon Theatre, Bangkok 1

โทร. 36268

ศาลเจ้าพ่อดั้งเดิมเมื่อย้ายมาจาก ร.ร. ศึกษานารี

จะอดทนพึ่งอยู่ได้ ถลันออกมาลำดับญาติของพวกเราเสียงโว๊กเว๊ก กึกก้องด้วยความแค้นเคือง ในมือก็มีไม้พลองอันเบ่อเร่อ ย่างสามขุมเข้ามา บรรดาลูกขุนกระบี่ทั้งหลาย ก็ต้องใส่ตีนสุนัขวิ่งเผ่นโผนกันไปคนละทิศละทาง ที่หนีไม่ทันก็โดนไม้พลองของเจ้าบ็คตุ๊บตับเอาสบายไป ชีวิตของพวกเรามันช่างมีรสชาดเด็ดดวงดีเหลือเกิน

ประตูใหญ่หน้าโรงเรียนที่จะเข้าออกเป็นประตูไม้บานใหญ่ และยังมีประตูเหล็กอีกชั้นหนึ่ง ก็จะมียามแก่ ๆ หัวล้านพุงพลุ้ยเผ้าอยู่คนหนึ่ง เด็ก ๆ จะแหยมออกไปจากประตูเหล็กไม่ได้ เจ้ายามแก่จะร้องตวาดเอาทุกครั้ง ดูเป็นที่เกรงขามอย่างยิ่ง เราก็อยากจะลอง ๆ ดู จึงได้เข้าไปพูดดี ๆ ยามจ๋าขอน้ำกินหน่อย ยามก็ไปตักน้ำมาให้ ๑ ขัน และถามยามว่าน้ำนี้สะอาดดีหรือ แต่เจ้ายามแก่กลับพูดสามหาวว่าน้ำไม่ได้ใส่ขี้ ก็เลยเอาเจ้าน้ำขันนั้นสาดราดหัวล้านเจ้ายามแก่นั้น และเช้าวันรุ่งขึ้นในตุ่มใส่น้ำฝนของเจ้ายาม ก็เต็มไปด้วยอุจจาระ และเมื่อต่อมาอีกเช้าวันรุ่งขึ้นก็ยังมาถามยามอีก เป็นแต่ว่าอยู่ห่าง ๆ หน่อย ว่ายามจ๋าน้ำสะอาดรสดี ๆ มีพอแบ่งให้กินกันได้มีไหม

ระฆังปลุกจะเริ่มปลุกตอนตี ๕ ทุกวันเว้นวันอาทิตย์ ในหน้าหนาวตอนตี ๕ นั้นกำลังนอนสบาย แต่เสียงระฆังก็กังวาลขึ้น ช่างเป็นการรบกวน และแสนรำคาญเสียเหลือเกิน จึง

อภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนพงศ์พรรณเอ็นเตอร์ไพรส์

๑๑ สุโขทัย ซอย ๔ ดุสิต

กรุงเทพ ฯ

วันหนึ่งต่อมาระฆังก็ได้เกิดหายไป โดยมีมือดีมาถอดเอาไปโยนคลอง ก็เกิดความเงียบสงบไม่ได้ยินเสียงระฆังไปหลายวัน ครูต้องจัดเด็กใหญ่ไปเอาแผ่นเหล็กมาตีแทน เด็กใหญ่คนนั้นมีรูปร่างอ้วนท้วนเหมือนหมู บ้านเดิมอยู่ที่เมืองเพ็ชร เราก็เลยเรียกกันว่านายเซ่งจี๊ มาทำการตีระฆัง ตี ๕ มันก็ยังเช้าไม่แท้ เอาตี ๔ ก็แล้วกัน เราพวกเด็กเล็กต่างก็นัดกันพร้อมเพรียง พอตีสี่ก็ได้ยินเสียงระฆังดังพร้อมกับเสียงตะโกนประสานเสียงของเสียงพวกเด็ก เป่ง–..เซ่งจี๊, เป่ง ๆ...เซ่งจี๊ ๆ, เป่ง ๆ ๆ...เซ่งจี๊ ๆๆ ยิ่งระฆังรัวหนักขึ้น เสียงประสานก็ยิ่งดังหนักแน่นขึ้น ในที่สุดก็จะได้ยินแต่เสียงเซ่งจี๊... เซ่งจี๊...เซ่งจี๊ ๆ ๆ ๆ ๆ กลบเสียงระฆัง เป็นอันว่าเสียงระฆังต้องแพ้ไป อ้ายเจ้าหมูอ้วนนั่นก็ยิ้ว ทนไม่ไหว กระโดดวิ่งทะเล็กทะลักออกมาพร้อมกับเสียงลำดับญาติอย่างถี่ยิบด้วยเสียงอันดังก้องฟ้า แต่พอมาถึงที่มืดก็มีอันต้องเป็นไปด้วยการสดุดเชือกที่ขึงไว้ ตัวอันอ้วนหนักก็ล้มฟาดลงกับพื้นหินอ่อนดังพลั่ก เสียงร้องอันโหยหวลด้วยความเจ็บปวดก็ได้ดังขึ้นแทน พวกเราเด็กเล็กทั้งหลายจะหัวเราะฮาลั่นกันด้วยความครึกครื้น แล้วต่างก็ห้อแนบตัวใครตัวมัน เพราะถ้าขืนอยู่ชักช้าก็อาจจะเกิดการเจ็บตัวขึ้นมาได้เหมือนกัน

ในบางคืนที่เป็นคืนเดือนหงายพระจันทร์เต็มดวง ก็จะเกิดมีการแข่งขันฟุตบอลรอบ ๒๔.๐๐ น. กันขึ้นที่สนามเล็กซึ่งอยู่ทางใต้ของสนามใหญ่ เสียงนกหวีดของกรรมการผู้ตัดสินเป่าปรี๊ด ๆ ๆ – ปรี๊...ด ดังสนั่นลั่นโลก เสียง

ส.ค.ส. ๒๕๑๙

จาก

กำนันอาน หรือ อำนาจ บัวลอย

กำนันตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

เจ้าของบ่อพลอยหนองบอน

ขอส่งความสุขมายัง พล.อ.อ. ทวี จุลละทรัพย์

และชาวสุริยะทุกท่าน

บริษัท แอสฟัลท์บริการ จำกัด
ASPHALT SERVICE CO., LTD.

942/16 S.C. BUILDING, RAMA 4, ROAD,

BANGKOK – THAILAND

TEL : NOS. 32667
32875

CABLE ADD. "ASPHALT BANGKOK"

ทำการจำหน่าย

ยางแอสฟัลท์และคัทแบค

ทุกเกรด

ลูกฟุตบอลที่ผสมกับเสียงนักเตะต่างดวลแข้งกันอยู่ ก็ยิ่งดังลั่นกว่าขึ้นไปอีก ตอนนี้ก็ต้องเดือดร้อนถึงครูผู้เป็นครูเวรประจำกลางคืนต้องตาลีตาลานเผ่นลงมาทั้งชุดนอน อานัตสัญญาณของยามที่ต้นทางก็จะส่งเสียงร้องบอกให้ทราบว่ามาแล้วโว้ย ! ถือไม้เรียวอันยาวมากมาด้วยโว้ย ! กรรมการผู้ตัดสินจะรีบเป่านกหวีดเสียงยาวสามครั้ง เป็นที่ทราบกันเองว่าหมดเวลา และถึงเวลาที่จะต้องเผ่นกันละ ใครอยู่คณะไหนก็กลับไปคณะของตัวในคณะนั้นให้เร็วที่สุด แต่ครูเวรแกก็ฉลาดและไม่ยอมแพ้พวกนักฟุตบอลรอบเที่ยงคืน ครูเวรพยายามไปส่องไฟตรวจดูที่เตียงแล้วก็เอามือจับผ่าเท้าคลำดู ถ้าใครเท้าเย็นก็เป็นโดนไม้เรียวนาบลงไปเลยทีเดียว

ที่ตึกนอนคณะท่านเจ้าคุณประมวลฯ มีห้องนอนของสมเด็จเจ้าพระยาฯ อยู่บนตึกชั้นที่๓ มีบันไดเหล็กเป็นรูปโค้งขึ้นไปบุด้วยมุ้งลวด ตัวห้องรับลมอย่างแสนสบาย ครูประจำเวร (ต่อไปนี้เรียกว่าครูเวร) ขึ้นไปนอนคิดว่าเป็นที่สบายดี แต่ที่ไหนได้พอตกดึกเตียงจะสั่นเอง และมีคนมาร้องบอกไล่ไม่ให้นอน ครูเวรต้องเผ่นอ้าวลงมานอนในห้องชั้นล่าง เป็นเรื่องแปลกและทำให้เกิดความประหวั่นขึ้นด้วยความเกรงกลัวและเคารพต่อสถานที่ แต่พวกเราก็ยังคงสนุกสนานและพิศดารกันต่อไปเรื่อยๆ ตอนนี้ก็เกิดมีสมเด็จปลอมกันขึ้น โดยมีเชือกไปผูกไว้ที่ขาเตียงตอนค่ำ พอตกดึกคนหลับกันหมดแล้วเตียงก็เริ่มสั่นได้ ครูเวรต้องใช้ผ้าห่ม ห่มคลุมตลอดศีรษะถึงปลายเท้า ต่อไปก็ยิ่งเฮี้ยนหนักขึ้น เกิดมีขันน้ำใส่น้ำไว้ค่อนขันไปไว้บนเพดานมุ้ง พอครูเวรลงนอนหลับสนิท น้ำในขัน

อภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพี่สท์ทิมเบอร์

เลขที่ ๒๙๘ ถนนสีลม ตำบลสุริวงษ์ อำเภอบางรัก กรุงเทพมหานคร

โทร. ๓๘๓๑๔

ก็จะถูกทำให้หกโดยถูกกระตุกด้วยเชือกหกรดมุ้งครูเวร ในบางครั้งก็มีรองเท้าอยู่ใต้ผ้าปูที่นอนเตียงเรียบร้อย ตอนนี้เองเป็นเวรของคุณครูทิม ท่านเป็นคนกล้าสักหน่อย ก็รีบเปิดประตูออกมาวิ่งไล่จับ ด้วยผีเท้าของท่านวิ่งเร็วมาก ก็จับตัวได้ คุณครูทิมโกรธมาก ว่าจะต้องเฆี่ยน ๓ ที ไอ้เราก็คิดว่า เอ! ท่าจะไม่เป็นการดีแฮะมันเจ็บเนื้อ เลยบอกกับคุณครูทิมว่า การที่จะถูกเฆี่ยนนั้นก็ไม่ขัดข้อง แต่ที่ครูจะตีนักเรียนในชุดนอนนี้ไม่มีธรรมเนียมแต่ก่อน ๆ มา จะต้องแต่งตัวชุดนักเรียนที่ไปโรงเรียน ครูเวรท่านก็หลงเชื่อเจ้าเด็กเลี้ยงแกะคนนี้ จึงอนุญาตให้ไปแต่งตัวนักเรียนเสียก่อน เราก็เลยไปแต่งตัวที่ห้องนอนเอาเข็มขัดลูกเสือทั้งของเราและของพรรคพวกได้รวม ๓ เส้นคาดเรียงไว้ที่กัน (เป็นก้นหนัง) แล้วก็มาที่ห้องพักครู คำนับท่านยืนโก้งโค้งยอมรับโทษที่จะถูกโบยโดยดี ครูทิมยังคงโกรธมากอยู่ กระชากไม้เรียวอันยาว ๑ วาเศษลงมือฟาดอย่างเต็มเหนี่ยว เสียงไม้เรียวกระทบกับเข็มขัดลูกเสือดังโผ๊ะ – โผ๊ะ – โผ๊ะ ๓ ครั้ง ผู้ถูกลงโทษยังดันร้องออกไปว่า ไม่เจ็บว้อย! อีทีนี้ก็เลยถูกไม้เรียวฟาดเข้าให้อีก ๓ ที ครั้งนี้กรรมนั้นก็สนองเราเข้าจนได้ไม้เรียวนั้นพลาดจากหนังเข็มขัดไปถูกเอาเนื้อเข้า เลยต้องร้องว่าเจ็บแล้วครับ ๆ ๆ ครูจึงหยุดตีได้

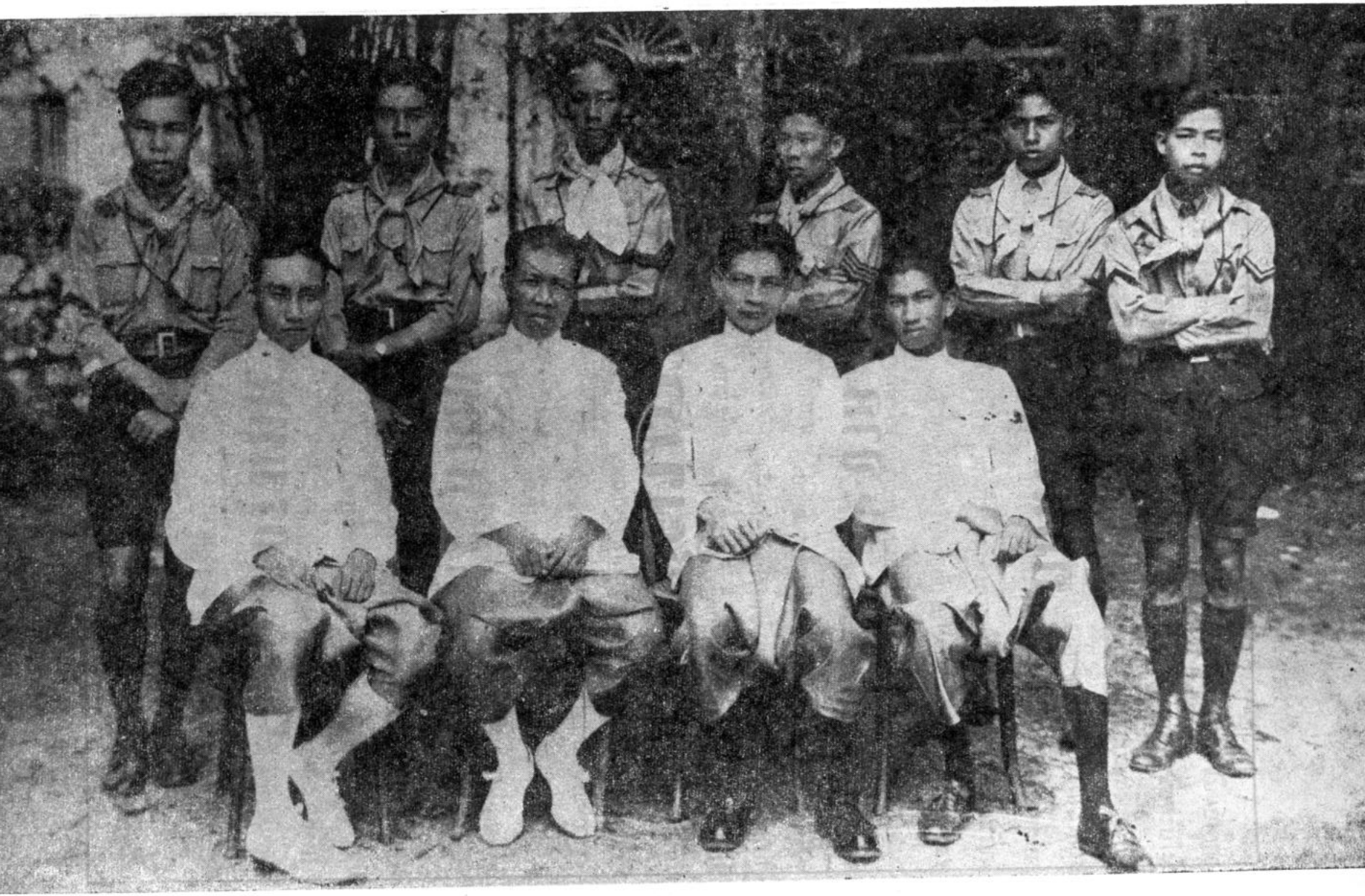
หลังคาตึกนอนของโรงเรียนบ้านสมเด็จฯ ในครั้งนั้นเป็นหลังคารูปเก๋งจีน ลักษณะรูปร่างสวยงามและแข็งแรงมาก วันดีคืนดีจะมีปรีศาจชุดขาวปรากฏกายขึ้น รูปร่างของปรีศาจนั้นตัวสูง ๆ เพราะใช้คน ๒ คนต่อตัวกัน โดยคนหนึ่ง

สวัสดิรัตน์

๑๕๗ ถนนบริพัตร กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ ๒๑๘๒๖๓

จำหน่ายปลีกและส่ง : เครื่องอาหลั่ยและอุปกรณ์รถยนต์ทุกชนิด

แผนกซ่อม : รับซ่อมเครื่องจักรทุกชนิด

อภินันทนาการ

จาก

ร้านชัยนภาเวทย์

๗๒๙/๓๔ - ๓๕ ลาดหญ้า คลองสาน

กรุงเทพฯ

ยืนข้างล่างให้คนอีกคนหนึ่งเหยียบบ่าใช้ผ้าปูที่นอนคลุมแล้วก็เดินไปตามหลังคาตึกเป็นการเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่ง ถ้าตกจากหลังคาตึกคงคอหักตายทั้งคู่ แต่ความสนุกกับความคนองของเรามีมากกว่า เราจึงไม่นึกถึงภัยอันตรายอันใด เจ้าบีศาจชุดขาวนั้นใช้นกหวีดเป่าทำเป็นเสียงร้องขอส่วนบุญ เสียงของมันดังหวี๊ด ๆ ๆ . . . หวี๊ด . . . หวี๊ด ๆ ใครที่พอจะได้แลเห็นแล้วก็นำไปโจทย์จรรย์กันต่อ ๆ กันไปว่าเกิดมีผีขึ้นบนหลังคาตึกนอน โดยบังเอิญระยะต่อมาอันใกล้เคียงกันได้มีนักเรียนทางคณะของท่านอาจารย์คุณหลวงแจ่มวิชาสอน เกิดเส้นโลหิตในสมองแตกถึงแก่ความตาย ตอนนั้นบีศาจชุดขาวไม่เดินบนหลังคาตึกแล้ว พอสวดมนต์กลางคืนที่หอประชุมเสร็จไปสักพักแล้ว ไฟคณะคุณหลวงแจ่มฯ ก็ดับพรึบลง เจ้าบีศาจเริ่มลงมาอาละวาดทั้งเด็กเล็กเด็กใหญ่ต่างรีบแจ้นพากันเข้ามุ้งด้วยความอกสั่นขวัญหาย ทั้งคืนนอนเงียบเชียบอยู่ในความมืด บีศาจชุดขาวออกอาละวาดได้ ๓–๔ คืน ก็จะต้องถึงคราวเคราะห์บ้างละ คืนนั้นก็เป็นเวรของครูเชื้อ พอเจ้าบีศาจเริ่มออกปรากฏกายเท่านั้นเอง ครูเชื้อก็วิ่งตามเจ้าบีศาจมาทันกัน ครูใช้ไม้เรียวฟาดลงไป ร่างขาว ๆ ของเจ้าบีศาจร้ายนั้น ๔–๕ ควับ ผีก็ต้องกายร่างเปลี่ยนเป็นเด็กเล็กไป ๒ คน ต่างก็เผ่นหนีกันไปอย่างอุตหลุด เร็วกว่าหายตัวเสียอีก.

ตามปกติเด็กในมีค่าอาทิตย์แจกเป็นอาทิตย์ละ ๗๐ สตางค์ ซึ่งนับว่ามากพอดูสำหรับในสมัยนั้น ได้จับจ่ายใช้สอยซื้อขนมพิเศษกินกันอย่างพุ่มเพื่อยถึงกระนั้นก็เถอะก็ยังทำให้เราต้องรู้สึกเดือดร้อน คือหมดตัวเลย ตกตอนบ่ายท้องมันก็ชักจะร้องอุธรณ์ ภายในบริเวณโรงเรียนร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ใหญ่ มีนกกาอาศัยอย่างสุขสำราญ และมีต้นผลหมาก ลูกไม้สวนอีกนานาชนิดขึ้นอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน เราก็เลยถือโอกาสเผ่นขึ้นไปบนยอดต้นชมพู่ หรือ มะม่วง เก็บชมพู่มะม่วงมากินแก้หิว เวลาที่ผ่านไปก็นานวันเข้า เด็กก็ยิ่งมากขึ้น การเสาะหาผลไม้เพื่อแก้หิว ดูจะผืดเคืองขึ้น ก็เลยต้องใช้วิธีใหม่มองหาขนุนลูกที่โตขนาดเท่าเด็กเล็กๆดูถ้าหนามมันชักจะใหญ่และห่างออกจากกัน แสดงว่าถ้าได้เก็บมาบ่มคงใช้ได้แน่ มะม่วงอกร่อง กล้วยหอม กล้วยน้ำว้าหมายตาเอาไว้ พอได้กำหนดก็ไปตัดเอามาแล้วลำเลียงขึ้นไปเก็บตุนไว้ที่ห้องเก็บเอกสารเก่า ๆ ที่อยู่ที่ข้างห้องขัง พื้นชั้นบนเจาะมีทางขึ้นลงได้เฉพาะตัวคน เอาเชือกมาผูกขนุนกับผลไม้หย่อนลงมายังห้องชั้นล่าง เราได้จัดให้เป็นห้องสำหรับเก็บบ่มผลิตผลที่ลักลอบได้มาห้องนี้เป็นห้องลึกลับเป็นที่ซ่อนอาหารของเราและลับอย่างสุดยอด มีเด็กใหญ่คนสำคัญผู้หนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบดูแลให้อย่างระมัดระวัง โดยไม่ยอมให้

พาต้า ค็อฟฟี่ชอพ
PATA COFFEE SHOP

พาต้า ค็อฟฟี่ชอพ สถานที่ๆ มีบรรยากาศ
ชั้นนึ้น มีอาหารจีนรสเลิศ อาหารแปลกใหม่
มากชนิด จะจัดงานสังสรร หรือเลี้ยงรับรอง
ชาวต่างประเทศ เชิญท่านใช้บริการของ พาต้า
ค็อฟฟี่ชอพ ไม่ผิดหวัง อาหารรสเลิศ บริการ
เยี่ยมยอด ต้องที่

พาต้า ค็อฟฟี่ชอพ
PATA COFFEE SHOP

สำหรับลูกสุริยะ ลดพิเศษ เพราะ ม่วง-ขาว พวกเราอยู่ที่นี่!

สยามสแควร์ ซอย ๓ โทร. ๕๒๐๒๓๖

คลาดสายตาไปทีเดียว แล้วก็ถึงวันที่ขนุนและผลไม้อื่นที่สุกกินได้ ก็ต้องเอาเชือกมาผูกกับขนุนเข้าอีกจัดแจงดึงชักขึ้นจากห้องลึกลับ ชักมันขึ้นไว้บนหลังคาตึกเสียเลยทีเดียว ทิวทัศน์บนหลังคาตึกนี้เหมาะมาก อากาศก็แสนสบายด้วยลมเย็นพัดซู่ซ่าไม่ขาดสาย ที่ดีที่สุดก็คือเราได้หลบจากพรรคพวกไม่ต้องเสียส่วนแบ่งไปให้กับใคร ๆ อีกมากมายพวกเราได้ตั้งอกตั้งใจฉีกขนุนอันมีรวงน่ารับประทาน รสชาดอันโอชะละเมียดละมัย ใจก็คิดว่าเราก็ไม่เหมือนกับใคร และใครก็ไม่เหมือนกับเรา ที่ดันขะโมยขนุนทั้งลูกขึ้นฟาดกันบนยอดหลังคาตึกเช่นนี้ เนื้อขนุนก็ลงไปในท้องแล้ว แต่เม็ดขนุนดิบมันกินไม่ได้ ก็ควรกระทำกิจกรรมอะไรกันไปตามสติกำลัง ดังนั้น ถ้าบังเอิญมีครูเวรท่านใดเดินผ่านมาทางนี้ เราและพรรคพวกก็จะเอาเม็ดขนุนดิบเหล่านั้น แอบขว้างหัวของท่านเป็นการซ้อมความแม่นยำ ผลไม้ต่าง ๆ ชนิดที่ลักลอบตัดมาเก็บมาบ่มไว้จนสุก ได้ช่วยบรรเทาความหิวโหยของพวกเราในบ่ายวันเสาร์ที่สตางค์ค่าอาทิตย์หมดกระเป๋าได้เสมอมา

การกีฬาในตอนเย็นและวันหยุดเรียนก็มีหลายประเภท เช่น ฟุตบอลล์, ตะกร้อ, ตี่จับ, ยิงลูกหิน, ไม้หึ่ง, พุ่งแหลน และกอล์ฟกระป๋อง กอล์ฟกระป๋องนี้ฮิตมาก เราไปตัดไม้ไผ่มาให้มีด้าม และให้มีรากหัวไม้ไผ่ติดมา เกลาหัวไม้ไผ่ตุ้นโต ๆ ให้แนบเนียน แล้วเราก็หวดตีไม้กอล์ฟของเราโดยเอากระเป๋าเปล่าบ้าง กะลาบ้าง ชามและถ้วยบ้างแทนลูกกอล์ฟให้ลอยไปได้ไกล ๆ โดยไม่ต้องใช้หลุม ไกลได้เท่าใดยิ่งดีเท่านั้นการพุ่งแหลนข้ามแดนก็นับว่านิยมเล่นกันมากคือพุ่งไปแล้วอีกฝ่ายหนึ่งพุ่งตอบ ฝ่ายที่พุ่งได้

เมลินส์ ปอมเมด

เป็นครีมบำรุงผม แก้ผมหงอกให้กลับดำเป็นธรรมชาติ บำรุงเส้นผมให้อ่อนนุ่น ตกดำเป็นเงางาม กำจัดขี้รังแค แก้โรคคันศีรษะ ผมร่วง ผมหงอกก่อนวัย ใช้ได้ทั้งสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรี

บริษัทสัมพันธ์มิตร ผู้แทนจำหน่าย

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท ยูไนเต็ดฟลาว์มิลล์ จำกัด

ผู้ผลิตแป้งสาลีด้วยเครื่องจักรอันทันสมัยแห่งแรกในประเทศไทย

และจาก

บริษัท ยูไนเต็ดไซโลแอนด์เซอร์วิส จำกัด

บริการอบพืชและเก็บรักษาพืชด้วยเครื่องจักรอันทันสมัยที่ใหญ่ยิ่ง
ในประเทศไทย

กรรมการผู้จัดการ 940644

ผู้จัดการโรงงาน 940331

ผู้จัดการทั่วไป 940332

สำนักงานและทั่วไป 940881

สำนักงานและโรงงาน 940894

51 ถนนบู๊เจ้าสมิงพราย ต. บางหญ้าแพรก 940473

อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ 940162

940577

ไกลกว่า จะเขยิบรุกแดนเข้าไปเรื่อย ๆ ครั้งหนึ่งฝ่ายถอยได้ถอยร่นไปติดสวนดอกเยียร์เบอร่า ในการพุ่งครั้งสุดท้ายฝ่ายรุกจะต้องชนะ แต่คราวนี้พุ่งแหลนแรงเกินไปแหลนวิ่งข้ามเส้นไปตกในสวนเยียร์เบอร่า ซึ่งมียายแก่ผู้หนึ่งกำลังโก้งโค้งเก็บดอกไม้อยู่แหลนวิ่งบั๊กเสียบเข้าในระหว่างก้นพอดิบพอดีเดชะบุญที่ไม่ถูกกับอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใด เป็นที่น่าเสียวสยองอย่างยิ่ง คุณยายแก่ผู้นั้นตกใจมากถึงกับเป็นลมทรุดลงไปเลย พวกเราคิดว่าแกตายแน่ ตกตลึงกันไปชั่วขณะแล้วก็วิ่งถลันกันเข้าไปเพื่อจะช่วยเหลือจึงได้รู้ว่ายายแก่เพียงแต่เป็นลมไป ต้องแก้ไขกันเป็นอันหมดเคราะห์ไปที

สุนัขในโรงเรียนบ้านสมเด็จไม่ใคร่มีเพราะมีกีฬาประหลาดเกิดขึ้น เกมส์นี้ชื่อว่า "การล่าสิงห์โต" แต่แทนที่จะเป็นสิงห์โตกลับเป็นสุนัข การล่ามีทั้งพวกคนบ่าและโคบาล พวกคนบ่าจะต้องแก้ผ้าเอาดินหม้อทาตัวและทาหน้าให้ดำ ส่วนที่ปากทาสีขาว เอาใบลั่นทมมาร้อยเป็นพวงพันรอบเอว มือถือหอกไม้ไผ่ และมีพรรคพวกเอาเปลือกลูกมะฮอกกานีมาทำเป็นเกราะไล่สุนัข เมื่อสุนัขวิ่งออกมาคนบ่าก็จะทำการต้อนออกท่าทางให้เป็นคนบ่าที่กระโดดโลดเต้นและส่งเสียง วู้ ๆ ๆ ๆ ตลอดเวลา แล้วก็จะมีอีกพวกหนึ่งแต่งตัวเป็นเคาบอยมีบ่วงบาศพวกสุนัขก็จะวิ่งหัวซุกหัวซุนอยู่ไม่ได้ ในบริเวณโรงเรียน แถมบางตัวยังถูกประทัดผูกที่หางโดยมีกระป๋องผูกติดให้อีกด้วย ต้องหนีออกจากโรงเรียนไปพึ่งชาวบ้านนอกโรงเรียน

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท เหล็กเหนียวไทยพัฒนา จำกัด

"ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์เหล็กเหนียว เหล็กกล้าทุกชนิด"

เลขที่ ๑๘๓ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ซอยวัดสวนส้ม ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ โทร. ๙๔๐๖๙๔ - ๖

ขอส่งความสุขและความปรารถนาดีมายังลูกสุริยะทุกท่าน

เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๑๙

จาก

บริษัท สาธิตวิศวกรรม จำกัด

๔๑๗/๙ ถนนราชวิถี อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ ๘๑๙๗๙๒, ๘๒๑๑๑๑, ๘๑๒๘๓๘

การรับประทานอาหารเย็นในตอน๑๗.๐๐น. เราจะต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยแล้วก็เข้าแถวเพื่อให้ตรวจตราความสอาดต้องยื่นมือให้ตรวจดูเล็บมือทั้งสิบนิ้ว ต้องแหกปากแยกเขี้ยวให้ดูขี้ฟันเสร็จแล้วก็แยกแถวเข้าไปกินอาหารกันเป็นโต๊ะๆ โต๊ะละ ๕ คน ถ้าใครกินมูมมามหรือเลือกกินกับข้าวที่อร่อยที่สุดแต่อย่างเดียว เราถือว่ากระทำความผิด อันนี้เราถือเป็นธรรมเนียมที่ศักดิ์สิทธิ์ เราเรียกความผิดนี้ว่า MISTAKE การมีสเต็กนี้ ใครจะลงมือทำจะต้องปรึกษากันก่อน พอเริ่มเข้านั่งโต๊ะกินข้าว ก็จะมีอาณัตสัญญาณเป็นกริ่งกดกริ๊ง ๆ ๆ บอกให้รับประทานได้เจ้ากับข้าวที่อยู่ในจานจะถูกกวาดลงไปอยู่ในชามของผู้นัดแนะกันเสียหมด คนที่ถูกมีสเต็กต้องนั่งกินข้าวกับน้ำปลา

ในห้องรับประทานอาหารจะต้องมีโต๊ะของครูเวรตั้งอยู่ด้วย นักเรียนจะต้องถูกเวียนได้รับเชิญมาร่วมโต๊ะกับครูที่โต๊ะครูเวรวันละ ๔ คน เพื่ออบรมให้มีระเบียบ และรู้จักมารยาทในการรับประทานอาหาร แต่มีคุณครูเวรท่านหนึ่งจำได้ว่าชื่อครูพร้อม ครูท่านนี้ท่านโปรดปรานชอบทานตูดเบ็ดกับตาปลาทูเสียจริง ๆ ถ้าวันไหนมีเบ็ดอย่าง หรือปลาทูทอดในโต๊ะอาหารแล้วละก้อคุณครูท่านจะต้องคว้าเอาตูดเบ็ดกับตาปลาทูไปก่อนเพื่อนทุกที เราจึงเห็นว่าการที่คุณครูกระทำเช่นนี้เรียกว่าทำผิดกติกา ก็จะต้องมีสเต็กกันละ วันหนึ่งพออาหารถูกยกมาตั้งเรียบร้อยแล้ว อาณัติสัญญาณก็ดังขึ้น พรึบเดียวกับข้าวที่อยู่ในจานต่าง ๆ ก็ถูกกวาดลงไปอยู่ในชามข้าวของเด็กผู้ได้รับเชิญทั้ง ๔ คน อย่าง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

โรงงานย้อมผ้า "ส่องแสง"

๑๒๑/๓ พระราม ๔ คลองตัน พระโขนง กรุงเทพฯ

โทร. ๙๑๓๑๙๓

ภัตตาคาร ไออาต้า

I A T A

COFFEE SHOP & RESTAURANT

ภัตตาคารอาหารจีนที่เลื่องชื่อ (สาขาของพาต้า) ท่านที่จะรับรองเพื่อนชาวต่างประเทศ หรือมิตรสหายทั่วไป ท่านต้องพาไปลองลิ้มชิมรสอาหารที่ IATA ท่านจะไม่ผิดหวังหรือขายหน้าเพื่อนฝูงหรือเพื่อนชาวต่างประเทศ ถ้าท่านพากันไปรับบริการของเราที่ IATA สำหรับลูกสุริยะ ลดให้เป็นพิเศษจริงๆ พวกเราสี ม่วง - ขาว

ไออาต้า

IATA

ไออาต้า

สยามสแควร์ ซอย ๔ โทร. ๕๒๖๕๑๔

บริบูรณ์ คุณครูพร้อมท่านก็หมดท่า และท่านก็ยินยอมรับประทานข้าวกับน้ำปลาพริกได้เหมือนกัน อย่างนี้จะเรียกว่าเรายอมทำได้หรือเปล่าก็ไม่ทราบเหมือนกัน

เมื่อตอนใกล้จะปิดภาคเรียนของโรงเรียนครั้งที่ ๑ ได้มีการซ้อมรบกันขึ้นระหว่างพวกเด็กเล็ก แบ่งออกเป็นฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ โดยใช้ประทัดลม และยางหนังสติกเอายางผูกกับนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ มีลูกทำจากกระดาษม้วนเป็นม้วนเล็ก ๆ ให้แน่นที่สุด แล้วก็หักตรงกลางเป็นลูกกระสุนที่แข็ง ใช้นาบกับยางสติกในมือแล้วน้าวยางปล่อยลูกออกไป ยิงได้แม่นยำมาก ลูกกระสุนมีสำรองไว้ในกระเป๋าเสื้อกางเกงอย่างเต็มอัตราศึก ฝ่ายใต้แพ้รบกันจนหมดลูกกระสุน จึงถูกปรับให้ตัดต้นมะละกอ และต้นไม้ขนาดเล็กบ้าง ขนาดเท่าน่องบ้างแบกมาทิ้งในสนามเทนนิสฝ่ายเหนือเกณฑ์เชลยพวกใต้เหล่านั้น ให้ไปแบกเอาลูกบีบีใหญ่กลม ๆ แบบโบราณ (ชนิดเดียวกันกับที่เคยใส่ในถังเมล์ของเจ๊กบ๊ะ) มาทุ่มลงในสนามเทนนิส สนามเทนนิสของคุณครูได้กลายเป็นสนามเพราะ เป็นบ่า มีต้นไม้เต็มสนามไปหมด เล่นเทนนิสกันไม่ได้ พวกคุณครูโกรธมาก สืบหาตัวผู้ต้นคิดและพรรคพวกอยู่ถึง ๒ วัน จึงได้เรื่องนำเด็กซนที่เหลือขอรวม ๑๘ คน มาฆี่ยนตีคนละตั้ง ๒๓ ที แถมเอาเข้าห้องขังอีก ๓ วัน เราก็เลยสบายกันไปตาม ๆ กัน

ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นปีที่จะต้องย้ายจากโรงเรียนบ้านสมเด็จเก่ามาอยู่ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จใหม่ที่ปรากฏในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เป็น

ด้วยอภินันทนาการ
จาก
ร้านฮะเซ่งหลี
ลูกหลาน ต.ม.ธ.ก. รุ่น ๕
๖๑ เยาวราช จักรวรรดิ์ สัมพันธวงศ์
กรุงเทพฯ โทร. ๒๑๓๒๐๒

อภินันทนาการ

จาก

ร้านขายมุ้ง ชมแสง

จำหน่ายมุ้งทุกชนิด

ตรานกนำโชค

ขายส่ง และ ขายปลีก

เลขที่ ๔๓๔/๑๙ ซอยละออ ถนนพระราม ๔ ตำบลมหาพฤฒาราม

อำเภอบางรัก กรุงเทพมหานคร โทร, ๓๔๓๗๘

เพราะการก่อสร้างสพานพุทธยอดฟ้า ฯ จวนจะเสร็จและถนนที่จะไปขึ้นสพานพุทธ ฯ นั้นก็ได้ผ่าโรงเรียนบ้านสมเด็จตรงกลางโรงเรียนพอดี พวกเราแสนเสียดาย อาลัยโรงเรียนเก่าของเราอย่างสุดซึ้งเหลือประมาณ เสียดายหอประชุมที่โอ่อ่าสง่างาม เสียดายตึกนอนที่สวยหรูพื้นหินอ่อน ลูกกรงหน้าตึกทำด้วยเหล็กดัดอย่างดีอันปราณีต บึนใหญ่โบราณ ๒ กระบอกที่ตั้งบนฐานอยู่ด้านหน้าหอประชุม ซึ่งทำความสง่างามให้กับตัวของโรงเรียน ป้ายโรงเรียนที่แกะสลักอย่างดีด้วยความวิจิตร สิ่งเหล่านี้ได้ถูกรื้อถอนลงสิ้น ศาลเจ้าพ่ออันศักดิ์สิทธิ์ยิ่งถูกรื้อลง เจ็กสี่คนที่ขึ้นไปทำการรื้อ ตอนกลางวันเห็นสมเด็จเจ้าพระยาท่านกำลังนั่งรับประทานอาหารกลางวันอยู่ ทั้ง ๔ คนตกลงมาสลบเหมือดไปทั้งหมด เป็นเรื่องที่อัศจรรย์ เหลือเชื่อเหลือเกิน แต่ก็ได้บังเกิดขึ้น ซึ่งตัวเราได้เห็นเรื่องนี้ด้วยตัวของเราเอง ซึ่งได้ทราบว่าอภินิหารของเจ้าพ่อท่านนั้นมีจริงแน่นอน อาณาเขตของโรงเรียนที่เหลือเป็นส่วนน้อย ก็ได้ดัดแปลงเป็นโรงเรียนศึกษานารีปัจจุบัน ความจดจำที่เรารู้จักว่ามันจะฝังอยู่ในสมองของเราชั่วชีวิตนั้นก็คือ วงเวียนเล็กในปัจจุบันนี้คือ เป็นที่ตั้งศาลของสมเด็จเจ้าพระยาเจ้าพ่อของพวกเราสีม่วงขาว ท่านอาจารย์ใหญ่เจ้าคุณประมวลวิชาพูนก็ย้ายเข้ากระทรวง ท่านพระยาวิเศษศุภวัตร์เป็นอาจารย์แทน

ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จแห่งใหม่นี้เมื่อเปรียบเทียบกับทางโรงเรียนเก่าที่วงเวียนเล็กแล้ว เราคิดตามประสาของเราว่ายังไม่หรูหราสง่างดงามเท่าเทียมได้เลย มีตึกนอนรูปทรงกระบอกอยู่ ๒ หลังใกล้ๆ กับศาลสมเด็จในปัจจุบัน มีหอประชุมซึ่งรูปร่างทึมทึก อยู่ข้างสระน้ำในปัจจุบัน ห้องนอนที่ปลูกใหม่อีกแห่งหนึ่งเป็นเรือนไม้แถวยาวอยู่ในโรงเรียนใหญ่ในปัจจุบัน ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เรากล่าวด้วยความสุดแสนเสียดายโรงเรียนเก่าของเราอยู่มาอย่างสุขกายสุขใจด้วยความภาคภูมิถึงเกือบ ๗ ปี ที่โรงเรียนใหม่นี้ ท่านเจ้าคุณวิเศษ ฯ ได้มีกฎห้ามไม่ให้นักเรียนนุ่งกางเกงแพรขายาวเข้าห้องเรียนในตอนค่ำให้นุ่งกางเกงทำด้วยด้ายดิบแทนการนุ่งกางเกงแพรในตอนเย็นนั้นการได้นุ่งกางเกงแพรนับว่าเป็นการสุขสบายดีอย่างมาก และก็มีสีต่าง ๆ ดูสวยงามในเวลาเย็น เด็ก ๆ ก็เลยพากันสไตร์ค์พอระฆังตีบอกเวลา ๑๘.๐๐ น. เข้าห้องเรียนต่างก็นุ่งกางเกงแพรสีต่าง ๆ เข้าแถวกันมายาวเหยียด ท่านเจ้าคุณวิเศษ ฯ ไม่รู้จะทำอย่างไรนอกจากยืนมองดูตาปริบ ๆ

ท่านอาจารย์เจ้าคุณวิเศษฯ ท่านเลี้ยงสุนัขไว้หลายตัว และก็มีเจ้าตัวโปรดอยู่ตัวหนึ่งสีออกขาวนวล ๆ รูปร่างสูงใหญ่หางด้วน เวลาท่านอาจารย์ใหญ่ท่านจะไปไหน หรือจะอยู่ที่ใด

ภายในบริเวณของโรงเรียน เจ้าด้วนตัวนี้จะต้องติดตามไปด้วยในบางครั้งบางคราว ดีไม่ดีมันก็จะกระโดดงับนักเรียนเอาดื้อ ๆ ดูจะคุ้มดีคุ้มร้ายบวม ๆ อยู่ เราก็ช่างคิดถึงสวัสดิภาพอะไรต่ออะไรไปต่าง ๆ นานา เอ เห็นจะไม่เกินการไปดอกน่า จำจะต้องปราบเจ้าด้วนยอดสุนัขตัวนี้เสียอีกแล้ว จึงในวันต่อมาเรากับเพื่อน ๆ อีก ๒ คน ก็ค่อย ๆ ค้อมมาข้างบ้านพักของท่านอาจารย์ใหญ่ทำประจบผูกมิตรกับเจ้าด้วนมัน เอาขนมให้มันเกิน เจ้าด้วนก็หลงกลของเรา มัวเพลินอยู่กับขนม บ่วงบาศของโคบาลก็ขว้างแพร็บคล้องเจ้าด้วนทันที ช่วยกันอีก ๒ คน มัดขาหลังขาหน้า เอาตะกร้อสรวมมัดปากของมัน เจ้าด้วนก็หมดอิสสระภาพ อ้ายด้วนเสร็จเราแล้ว มันอยากดุนัก ช่วยกันลากไอ้ด้วนไปมัดไว้ในสวนกล้วยทางด้านวัดลาว ให้อดอาหารเสีย ๕ วัน ท่านอาจารย์ใหญ่ ได้พยายามสืบหาทุกวันแต่ไม่พบ พอครบ ๕ วัน ไอ้ด้วนถูกปล่อยเบ็นอิสสระชนิดเดินผอมโซแทบทรงตัวไม่ไหวและต่อจากนั้นเจ้าด้วนก็เบ็นสุนัขที่สุภาพไม่กัดใคร ไม่ดุดัน ฮื่อ ฮ่า กับใครอีกเลย เราก็ได้กระทำตัวเบ็นนักสังคมสงเคราะห์ให้กับเพื่อนไว้อีกครั้งหนึ่ง

แถบ ๆ คลองบางไส้ไก่ มีร้านขายกาแฟและอาหาร อยู่ทางสพานหลังบ้านท่านเจ้าคุณอาจารย์ใหญ่ ตรงมุมประตูหลังของโรงเรียนเรียกกันว่าร้านเจ๊กฮั้ว ผีมืออาหารนับว่าเข้าขั้นมากแต่ทางโรงเรียนมักจะบีดประตู ไม่ให้นักเรียนประจำได้ออกไปเที่ยวเตร่ได้ พวกเราก็อยากจะได้ซื้อกาแฟ, บุหรี่และอาหารที่มีรสอร่อยนั้น แต่แรก ๆ ก็ต้องตะโกนจากในรั้วลวดหนามมะขามเทศข้ามฝั่ง

โรงงานไทยแซหลี

จำหน่ายผ้าปูที่นอน ตราระมัง

เนื้อดี สีไม่ตก คุณภาพเยี่ยม

มีจำหน่ายทั่วไป

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท ยูไนเต็ดไซโลแอนด์เซอร์วิส จำกัด

บริการอบพืชและเก็บรักษาพืชด้วยเครื่องจักรอันทันสมัยที่ใหญ่ยิ่งในประเทศไทย

และจาก

บริษัท ยูไนเต็ดฟลาว์มิลล์ จำกัด

ผู้ผลิตแป้งสาลีด้วยเครื่องจักรอันทันสมัยแห่งแรกในประเทศไทย

กรรมการผู้จัดการ	940644
ผู้จัดการโรงงาน	940331
ผู้จัดการทั่วไป	940332
สำนักงานและทั่วไป	940881
	940894
	940473
	940162
	940577

คลองบางไส้ไก่ แล้วเจ้าตี๋หรือเจ้าเนี้ยวทางร้านเจ๊กฮั้ว จึงจะวิ่งอ้อมข้ามสพานอีก ๒ สพาน ข้ามคลองนำของมาให้พวกเรา ดูๆ ก็ช่างเสียเวลาและไม่สู้สะดวกเท่าที่ควรเสียเลย เราก็เลยช่วยออกแบบให้ใช้รอกพิเศษ ขึงด้วยลวดตั้งเสาข้ามคลองชักได้กลับไปกลับมาทั้ง ๒ ฝั่งคลอง คือจากที่ร้านมาถึงริมรั้วโรงเรียนเลยทีเดียว ใครจะซื้อกาแฟ, บุหรี่ ข้าวผัด ราดหน้า ก็ให้อาณัติสัญญาณกระตุกเชือก หรือจะตะโกน หรือเขียนใบสั่งอาหารใส่ไปกับถาดไม้ เหมือนตะกร้าที่เกี่ยวกับตัวรอกข้ามคลองไป ขากลับมาข้าวผัดฯลฯ ก็จะใส่มาในตะกร้าอย่างเรียบร้อย และถูกต้อง นี่ก็นับว่าเป็นการบริดวกมาก (บริการสดวก = บริดวก)

ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จใหม่นี้ อาหารตอนกลางคืนหากินยาก ร้านเจ๊กฮั้วก็พึ่งไม่ได้ เพราะเขาปิดร้านแต่ตอนค่ำๆ ส่วนแหล่งขายอาหารกลางคืนในสมัยนั้นก็อยู่ไกลมาก ไม่เหมือนกับที่อยู่โรงเรียนเก่า ซึ่งบางคืนพวกเราจะได้หนีออกจากโรงเรียนไปซื้อก๋วยเตี๋ยว บะหมี่แถวๆ ราชวงศ์ได้บ้าง พวกเราก็รู้สึกว่ามันช่างอดอยาก มีความโหยหิวอยู่เสมอๆ เราก็คิดว่าเอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ที่โรงครัวนั้นเขาใส่กุญแจแต่ตอนหัวค่ำ แล้วก็จะตระเตรียมพวกขนมผลไม้ ของหวานสำรองไว้สำหรับเป็นอาหารเช้าเป็นประจำ ทางที่จะเข้าไปในห้องครัวก็มีอยู่ทางเดียว คือ ทางปล่องไฟของเตาหุงข้าวกะทะ โดยให้เด็กเล็กปีนขึ้นไปบนหลังคาของโรงครัว แล้วก็ปีนขึ้นไปตามปล่องไฟ เอาลวดลงไปตามปล่องไฟ โดยมีเชือกมะนิลาผูกตัวโรยลงไปตามช่องปล่องเราเองก็อยู่ทางต้นเชือกคอยผ่อนให้ลงไป ขนเอาของหวานใส่ตระกร้าออกมาเสียเกือบหมด เอาไปแจกวางไว้ตามหัวเตียงของเพื่อนนักเรียนอีกเตียงละห่อ ขนมที่ได้มานี้อร่อยเอร็ดที่สุดในโลก แต่แม่ครัวและแม่บ้าน ต้องเดือดร้อน และงงงวยต่อเหตุการณ์อย่างยิ่ง

บ้านของท่านอาจารย์ใหญ่ เจ้าคุณวิเศษฯ อยู่ทางมุมหลังด้านข้างของโรงเรียน ชิดกับคลองบางไส้ไก่ ล้อมรอบด้วยต้นไม้ประดับปลูกเป็นสวนมีคูน้ำเล็กๆ มีสพานปูนเป็นรูปโค้งสวยงาม ข้ามคูต้นไม้ยืนต้นเป็นพวกผลไม้ก็มีมะม่วง ชมพู่ พวกไม้ประดับจัดปลูกเป็นลักษณะของสวนญี่ปุ่นอันร่มรื่นขนาดใหญ่สวยงาม เป็นไปเหมือนจำลองมาจากธรรมชาติ ตัวสนามหญ้าเป็นระเบียบ เราก็คิดว่าถ้าจะลองใช้ลูกระเบิดเวลา ทดลองในสวนดอกไม้นี้บ้าง ก็คงจะสนุกดี จึงได้รวบรวมสตางค์ของตัวเอง กับพรรคพวกไปซื้อประทัดจีนมาหลายห่อ และประทัดดอกใหญ่ๆ อีก ๑ กล่อง เอาธูปบูชาพระดอกเล็กๆ มามัดกับดอกประทัดเข้ามัดละ ๖ – ๗ ดอก สาย

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท แสงพ้าวิสาหกิจ จำกัด

๔๔๕/๑-๒ ถนนมหาชัย สำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ

โทร. ๒๒๐๔๔๖, ๒๑๒๕๓๙

ผู้แทนจำหน่ายกระดาษทุกชนิด

และ

บริษัท แสงไทยจักรกล จำกัด

๓๕๗-๓๖๓ ถนนมหาชัย สำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ

โทร. ๒๑๐๓๖๒, ๒๑๖๙๙๘ (แผนกบริการ) ๒๑๗๒๖๗

ผู้แทนจำหน่ายเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์การพิมพ์

ชนวนประทัดล่ามถึงกันหมดทุก ๆ ดอก ผูกชะนวนประทัดไว้ที่โคนธูป ปักธูปไว้ตามจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญๆไว้หลายต่อหลายจุดเมื่อตอนใกล้เวลา ๑๘.๐๐ น. เป็นเวลาที่ต้องเข้าห้องเรียนตอนเย็น พอเข้าห้องเรียนได้สักพักใหญ่ ระเบิดเวลาของเราก็เริ่มสำแดงฤทธิ์ ที่ได้ปักเอาไว้ตามโคนต้นไม้, ตามแปลงดอกไม้, ตามซุ้มไม้ และที่บริเวณรอบ ๆ ตัวบ้านของท่านอาจารย์ใหญ่ เสียงระเบิดดังเป็นระยะติดต่อกันขนาดรัวอย่างกี่ยิบก็มี ที่ระเบิดเป็นระยะพั่งหนักแน่นก็มีที่ดังสนั่นหวั่นไหวสั่นโลกก็มิใช่น้อย ท่านเจ้าคุณอาจารย์ใหญ่ ถึงกับเต้นออกง้วดด้วยโกรธอย่างใหญ่หลวง แต่ก็ไม่สามารถจะจับใครได้ เพราะนักเรียนได้เข้าห้องเรียนกันหมดแล้ว นี่ก็เป็นความสนุกสนานอีกแบบหนึ่ง ซึ่งบางครั้งเมื่อคิดถึงเรื่องพวกนี้เมื่อโต ๆ กันขึ้นแล้ว มันก็ไม่สู้สบายใจนัก อดสูและกระดากใจมากอยู่ แต่ตอนนั้นทำไมถึงเป็นไปได้ก็ไม่รู้เหมือนกัน ขอให้ท่านอาจารย์ได้โปรดอภัยโทษให้แก่พวกเราด้วยเถิดขอรับ

การอยู่ในรั้วสีม่วงขาวนั้น ก็มิใช่จะถูกปล่อยให้เอาแต่เล่นสนุกซุกซนมั่วไปแต่อย่างเดียว เราจะทำเช่นนั้นจนกลายเป็นเด็กเหลือขอก็มิใช่อีก บรรดาท่านครูบาอาจารย์ท่านจะไม่ยอมปล่อยให้พวกเราเป็นเช่นนั้นได้ เราและพรรคพวกทั้งหลายต่างก็มีความตั้งใจอันดีที่จะศึกษาเล่าเรียนหนังสือกันได้เป็นอย่างดี และดีมากเสียด้วย พระคุณของคุณครูที่ท่านได้กำหราบเราเอาไว้ก็ดี การที่ได้ถูกครูทำโทษก็ดี การที่เราได้รับการกวดขันให้มีความประพฤติอันดีงาม

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ไพศาล ลิ่วสัมฤทธิ์

รับจ้างพิมพ์ผ้าทุกชนิด สีสวยสด

ไว้เป็นสมบัติของตนเอง และอีกร้อยแปดพันประการที่ท่านได้ตั้งใจอบรมสั่งสอนให้แก่ตัวเรา ซึ่งเป็นศิษย์ของท่าน นับเป็นพระคุณอันสูงสุดในชีวิตของเราที่โชคดีอย่างยิ่ง ได้มาอยู่ในรั้วม่วงขาวแห่งนี้และตัวของเรากับลูกศิษย์ของท่านที่เป็นนักเรียนบ้านสมเด็จในรุ่นราวคราวเดียวกันหรือใกล้เคียงกันส่วนมากก็มีผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตต่อมาเมื่อต่างก็เติบโตกันขึ้น ได้ประกอบอาชีพกันไปได้อย่างดีมีเกียรติยศ ในรั้วสีม่วงขาว ให้อะไรพวกเราบ้าง? เราเองได้รับอิทธิพลจากโรงเรียนด้วยการสอนให้เรามีน้ำใจเป็นนักกีฬา เป็นนักต่อสู้มีความอดทน บทเรียนที่ได้รับเมื่อตอนเป็นเด็กมีอยู่อย่างมากมาย เมื่อสำเร็จการศึกษาจากรั้วม่วงขาวแล้ว สามารถนำวิชาการต่าง ๆ ที่ได้รับไปใช้ได้ทั้งในด้านปฏิภาณ ไหวพริบ ความเชื่อมั่น ในตัวเอง ทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างดีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ความมุ่งหมายของท่านอาจารย์ของเราทุกท่าน ท่านก็เพียงแต่หวังผลไว้ว่าท่านได้ตั้งใจที่จะปลูกฝังเพาะเลี้ยงอบรมสั่งสอนวิชาการ และปกปักษ์รักษาให้ชีวิตของพวกเราดำเนินไปให้ได้ดีที่สุด ฉะนั้นการที่พวกเราได้ตั้งใจหมั่นเรียนหนังสือเป็นอย่างดีแล้ว ท่านก็มีความภาคภูมิใจต่อพวกเรามาก ท่านจึงได้ปล่อยให้พวกเราได้ซุกซนเล่นสนุกสนานไปสาระพัดทุกอย่าง และท่านก็ให้อภัยต่อความผิดพลาดของพวกเรา ด้วยน้ำใจอันกว้างขวางสุดประมาณ ท่านเป็นครูของเรา ท่านรู้จักต่อธรรมชาติของเด็ก และท่านยังรู้ถึงความเฮี้ยว ๆ และแก่น ๆ ของเด็กที่มีความเฉลียวฉลาดซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่รักและเคารพต่อตัวท่านอยู่สูงสุดด้วย

ตัวของเราเองก็รู้สึกเขิน ๆ อย่างไรพิกล ที่ได้เขียนบรรเลงมาอย่างยืดยาว และค่อนข้างสะเปะสะปะ ขาดสาระและเนื้อหาอันดีเท่าที่ควร เหตุการณ์มันก็ผ่านพ้นไปตั้งเกือบ ๔๐ – ๕๐ ปี แล้ว เรื่องที่เล่ามาก็เป็นที่รู้กันในระหว่างพรรคพวกที่เคยอยู่กินนอนม่วกันมาในสมัยนั้น ได้มาพบปะกันบ้าง ในงานประจำปีของโรงเรียนเรา ต่างก็ดีอกดีใจอย่างเหลือเกิน เรื่องเก่า ๆ ก็นำมาเล่ากันใหม่ เท่าที่เขียนมานี้ก็เพียงแต่เป็นบางเรื่องที่พอจะเล่าสู่กันได้ไม่สู้สับประดี้.... มากนักมีอีกพอสมควรซึ่งเหมาะแต่เพียงเล่าสู่กันเฉพาะในโต๊ะสุราอาหารเท่านั้น มิบังควรจะเป็นรูปเล่มเช่นนี้ ที่สุดนี้ก็จะต้องกล่าวขอขอบใจต่อพ่อยอดชายนายอรรถ อรรถไกวัลวที ประธานชมรมก้าวของบ้านสมเด็จที่มีน้ำใจจัดส่งหนังสือของชมรมรุ่นน้อง ให้ได้อ่านด้วยความครึกครื้นดีมาก เราเองก็มิได้ตั้งใจจะนำเรื่องเมื่อเด็ก ๆ มาเปิดเผยประพฤติกรรมอันเป็นเรื่องค่อนข้างจะกลายเป็นผู้กว้างขวางไปดอกนะ ทั้งนั้นทั้งนั้น

ก็เป็นเพราะท่านประธานชมรมก้าว บ.ส. กับ อมรัตน์ วิมลโนช ๒ คนนี้ได้มีหนังสือมาขอเรื่องและต่างก็ช่างเว้าวอนกันเหลือเกิน ขอให้เราขุดเอาเรื่องเก่า ๆ ในสมัยเดียวกับเก๋าก๊กขึ้นมาเพื่อให้รุ่นน้อง ๆ ได้พอทราบถึงชีวิตของลูกสุริยะในสมัยเมื่อ ๔๐ – ๕๐ ปีนั้นมีบรรยากาศเป็นเช่นไร ก็เป็นเช่นนี้แหละน้อง ๆ ที่เราพอจะตอบแทนให้กับชมรมก้าวด้วยความเต็มใจและยินดียิ่ง ที่เราอยากจะกล่าวด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งก็คือ บรรดาลูกหม้อของสีม่วงขาว นั้นได้เคยเป็นอะไรต่ออะไรกันมามากมาย ซึ่งทั้งในอดีตและปัจจุบัน เป็นข้าราชการพลเรือน ทหาร, ตำรวจ, และพ่อค้าวาณิชย์อื่น ๆ อีกมากมาย ต่างก็ประสบความสำเร็จ ทั้งในหน้าที่การงานมีเกียรติอย่างสูง มีความสุขในส่วนตัวและครอบครัว มีความรับผิดชอบต่องานชั้นระดับของชาติ ท่านเหล่านี้นับว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำ และนำชื่อเสียงของโรงเรียนของเรา ให้เป็นที่ปรากฏขึ้นชื่อลือชา เป็นผู้ที่เชิดชู และได้รับการยกย่องจากลูกสุริยะทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง อาทิเช่น ท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุดคนปัจจุบันนี้ และท่านที่เป็นอดีตเสนาธิการทหารใหญ่ ฯลฯ

ตราบใดที่ดวงสุริยะยังส่องแสง สู่พื้นโลก ข้าพเจ้ามั่นใจว่า ลูกสุริยะก็ยังคงรักษาชื่อเสียงและดำรงคุณงามความดี รวมทั้งเป็นพลเมืองดี มีเกียรติก้องตลอดไปชั่วนิรันดร สมดังความหมายอันเป็นรูปสัญลักษณ์ในดวงตราของท่านเจ้าพ่อสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยะวงศ์ ■

อภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เทียกวง

ผลิตภาชนะเครื่องใช้อลูมิเนียมต่าง ๆ

อาทิ หม้อข้าว กะทะ ฯลฯ คุณภาพเชื่อถือได้ ราคาเยา

เลขที่ ๓๑ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

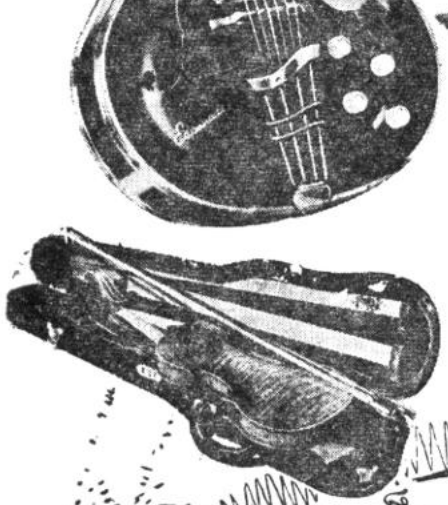
ยังเสียง นครเขษม

สถานสั่งทำหน่ายเครื่องดนตรีทุกยี่ห้อ จากต่างประเทศ

รวมทั้งบริการซ่อมแซมและอุปกรณ์ อาหลัยของเครื่องดนตรี สากลครบครัน ...

ยังเสียง

เลขที่ 128-130 หน้าโรงภาพยนตร์เวิ้งนครเขษม พระนคร

ผู้แทนจำหน่าย เครื่องดนตรีสากล และอุปกรณ์ต่างๆ จาก ประเทศ U.S.A., England, Germany, France Italy, & Czechoslovakia.

ซื้อสดๆ กันเอง เชื่อถือได้

ราคาย่อมเยา

ผ้อปตรช่าง.

ผู้เขียนเรื่องนี้เป็นนักเรียนเก่าโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จบการศึกษาจากโรงเรียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ข้อเขียนของเขาเป็นประสพการณ์ตอนหนึ่งในการเสี่ยงชีวิตปฏิบัติงานเพื่อประเทศชาติในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เขาเป็นผู้หนึ่งที่เทอดทูนสมเด็จเจ้าพระยา ฯ เจ้าพ่อของเราไม่เสื่อมคลาย ต้นฉบับที่ส่งมาไม่ลงนามปากกาหรือบอกชื่อว่าผู้เขียนคือใคร แต่ที่ซองใส่ต้นฉบับบอกชื่อ **MR. P. PAUROHITYA** ก็เป็นอันรู้กันเอาเองก็แล้วกัน นะครับ

"จากอินเดียสู่ไทย"

เสียงเครื่องยนต์ของเจ้า บี ๑๔ ครวญครางตลอดเวลาเมื่อเราขึ้นจากสนามบินในประเทศอินเดีย เมื่อเวลา ๑๘.๐๐ น. มันเป็นคืนเดือนหงายที่พระจันทร์ส่องแสงสกาวไปทั่วนภา เมื่อเรามองทางช่องหน้าต่างเราเห็นดาวระยิบระยับเหลือคณานับ ในระยะเพดานบิน หมื่นพีตเราเห็นโขดเขาทะเลและแม่น้ำเลื่อนลางอยู่เบื้องล่าง มันน่าจะเป็นคืนที่เต็มไปด้วยความผาสุก แต่ในขณะนั้นเรากำลังเดินทางเข้าประเทศไทย เพื่อจัดตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นเป็นกลุ่มที่สาม ซึ่งทางหน่วยรบพิเศษ ๑๓๖ หวังเป็นอย่างมากว่าเราคงจะมีโชคดีกว่าสองกลุ่มแรกซึ่งโดนจับหมด เรานอนเอกเขนกพิงร่มและสัมภาระตอนท้ายของเครื่องบิน ภายใต้แสงไฟริบหรี่ เมื่อมองไปทางด้านหน้าเราเห็นเหล็กทรงกระบอกเหมือนบึ้นโต ซึ่งบรรจุข้าวของวิทยุรับส่งและอาวุธซ้อนกันเต็มทั้งสองทางเดินแทนที่ระเบิดเหล็กที่เจ้าบี ๑๔ หรือที่เรียกว่า ริเบอเรเตอร์ โปรยปรายลงไปทำลายที่มั่นของฝ่ายศัตรูทางตะวันออกไกล เรานั่งเงียบกันมานานโข ข้าพเจ้าเห็น เสนาะ นิลกำแหง และ เทพ เสมถิติ (ถึงแก่กรรม) นั่งนึงคล้ายใช้ความคิดอย่างหนัก เพื่อที่จะทำให้บรรยากาศดีขึ้น ข้าพเจ้าเบี่ยวิสกี้ส่งให้เขาดื่มและแล้วข้าพเจ้าก็เอามาดื่มอีกใหญ่ เราดื่มกันหลายรอบ ความรู้สึกคล้ายกินน้ำเปล่าไม่มีนเมาแม้แต่น้อย เพราะเราต่างก็ครุ่นคิดว่า

ภายในไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้านี้เราก็จะโดดร่มลงในเมืองไทย เราไม่รู้ว่าจะมีอะไรคอยเราอยู่เบื้องล่าง เราถูกผึกโดยกองทัพบกอังกฤษหน่วยรบพิเศษ ๑๓๖ ทั้งการจารกรรมและกองโจรตั้งแต่เป็นพลทหารจนติดยศร้อยโท เราถูกสอนวิธีการทำลายชีวิตและสิ่งของอุปกรณ์การสงครามของข้าศึก เราพร้อมแล้วที่จะเข้าปฏิบัติการงานของเรา จะเริ่มนับแต่วินาทีแรกที่ร่มพาเราลงสู่พื้นดิน ผืนแผ่นดินไทยที่เราจากไปเสียหลายปี

เรืออากาศโท เฮเวอรด (ถึงแก่กรรมขณะปฏิบัติงาน) ผู้ควบคุมเดินมาหาเราพร้อมกับชี้มือทางหน้าต่างแล้วตะโกน "อิระวะดี" เราพากันมองไปเบื้องล่างเราเห็นแม่น้ำคดเคี้ยวคล้ายงูใหญ่ภายใต้แสงจันทร์ส่องสว่าง เราเข้าเขตพม่าแล้วซินะ พม่าภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่น ข้าพเจ้ารู้สึกเสียวๆบ เมื่อนึกถึงว่าญี่ปุ่นก็มีเครื่องบินประจัญบานสำหรับปฏิบัติงานตอนกลางคืนเหมือนกัน ข้าพเจ้าได้เห็นเครื่องบินทิ้งระเบิดของเยอรมันถูกเครื่องบินประจัญบานของอังกฤษยิงระเบิดกลางอากาศตอนที่เยอรมันส่งเข้าถล่มเมืองแมนเชสเตอร์กลางดึก แต่แล้วก็รู้สึกเบาใจเมื่อนึกถึงว่าเครื่องบินเราบินมาแต่เพียงลำเดียวและหลีกเลี่ยงการรบ เพราะหน้าที่ของเขาคือพาเรามาโดดร่มลงยังเป้าหมายเท่านั้น แต่ถ้าเข้าที่คับขัน บีนหน้าและหลังก็ใช้การได้ เพราะได้มีการทดลองยิง เหนือมหาสมุทรอินเดียตอนออกจากสนามบินมาชั่วโมงกว่า

เสียงเครื่องบินยังคงดังกระหึ่มไม่ขาดระยะ เราไม่ได้คุยกันเลยเพราะเสียงเครื่องบิน

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท ไทยสินอุตสาหกิจ จำกัด

เลขที่ ๑๔๕ ถนนบู๊เจ้าสมิงพราย ต. สำโรงใต้ อ. พระประแดง

จ. สมุทรปราการ โทร. ๙๔๐๔๙๓

ทั้งกลบไปหมด เราลงนั่งเงียบ ๆ ความคิดโลดแล่นกลับไปสู่เหตุการณ์ต่างๆ ในอดีต จนมาถึงปัจจุบันขณะนั้น และอนาคตที่มืดมนต์ใครจะอยู่ใครจะตาย งานของเราจะสำเร็จหรือไม่

เรือโท โฮเวอรด กลับมาหาเราอีกพร้อมกับบอกเราว่าเรากำลังข้ามเขตแดนเข้าสู่ประเทศไทยแล้ว เรารู้สึกตื่นเต้นเหลือกำลัง มันเป็นความรู้สึกที่ชื่นชมในการกลับบ้าน ถึงแม้ว่าวิธีการกลับจะแปลกประหลาดกว่าปกติก็ตามที เราเห็นเทือกเขาตะนาวศรีดำทมึนอยู่เบื้องล่าง เจ้าบี ๑๔ ทยานแหวกอากาศครวญครางมุ่งสู่จุดหมายปลายทาง นั่นคือทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

เราเริ่มจัดข้าวของ โดยคาดกระเป๋าผ้าใบเล็กที่หน้าอกทับเสื้อหมีสีน้ำตาลอ่อนในฐานะพนักงานวิทยุประจำกลุ่มข้าพเจ้าตรวจดูก้อนแร่วิทยุ ๖ อันว่าอยู่ในกล่องเรียบร้อย ไม่แตกแน่ ดูแผนที่และสมุดโค๊ตลับว่าอยู่ในสภาพเรียบร้อยในกระเป๋าผ้าใบ ส่วนเจ้าโทมัส เดอรารูบึกใหญ่ก็ไว้ในกระเป๋าเช่นกัน ส่วนทองคำแท่ง ๒ แท่งนั้นใส่ไว้ในกระเป๋าเสื้อหมีบีนพกคาดเอวเรียบร้อย มันทุลักทุเลพอใช้เพราะสถานที่จำกัด เรายืนชิดด้านขวาของเครื่องบิน แล้วใส่ร่มที่หนักอึ้งโดยสพายหลังไว้ รัดขาด้วยสายผ้าใบ และคาดเข็มขัด เรามีร่มเพียงร่มเดียวไม่มีร่มช่วยอย่างของทหารอเมริกัน สายกระตุกร่มเราพาดบ่าไว้ข้างหน้า เรือโท โฮเวอรด และสิบเอกผู้ช่วยอีกสองช่วยตรวจความเรียบร้อยของเราทั้งสามคน ภายในครึ่งชั่วโมงเราจะถึงที่หมายแล้ว จากการเดินทางหกชั่วโมงครึ่งด้วยความตื่นเต้น ท้องเครื่องบินถูกเปิดขึ้นลมพัดอู้ขึ้นมา กระดานลื่นเหมือนอย่างเด็กเล่นถูกปลดลงมาพาดขอบช่อง เทพ เสมถิติ ขึ้นนั่งคร่อมเป็นคนแรก โดยเอาเท้ายันไว้ที่ไม้สลักของกระดานลื่น เสนาะ นิลกำแหง ขึ้นนั่งคล่อมหลังต่อมาและข้าพเจ้าเป็นคนสุดท้าย เครื่องบินลดระดับลงเรื่อย ๆ เรามองลอดช่องลงไปเห็นกองไฟเป็นรูปตัวทีอยู่เบื้องล่าง สวัสดิ์ ศรีสุข และจุนเคง รินทกุล คงมาคอยรับตามนัดหมาย ทั้งสองคนนี้ได้เดินทางเล็ดลอดมาทางเรือดำน้ำ แต่กลับออกไปไม่ได้เพราะคลาดกับเรือดำน้ำ ซึ่งต่อมาทั้งสองคนได้ติดต่อกับ พล.ต.อ. อดุลย์ อดุลย์เดชจรัส อธิบดีตำรวจขณะนั้น การวางสายงานระหว่างกรุงเทพและกัลกัตตาจึงอุบัติขึ้น

เครื่องบินลดระดับลงเรื่อย ๆ สายตาข้าพเจ้าจับอยู่ที่สัญญาณไฟหลอดเล็กๆ สองหลอด ซึ่งไฟแดงจุดตลอดเวลา ถ้าไฟแดงดับไฟเขียวเปิดนั่นคือเวลาที่เราจะเอาเท้าออกจากที่เหยียบเข้าในราง แล้วตัวจะเลื่อนลงไปเอง เราเอาสายร่มสับขอเกี่ยวสายลวดที่ขึงตึงที่เพดานเครื่องบิน ทหารสองคนช่วยดูความเรียบร้อยให้อีก

ครั้งหนึ่ง เครื่องบินเริ่มบินวนทั้งหัวต่ำลงพร้อมกับเบาเครื่อง เรารู้สึกเครื่องบินไกวอันเป็นการแสดงว่าเขาเริ่มทิ้งร่มของทั้งสิบเอ็ดร่ม เครื่องบินเริ่มวนอีก และเบาเครื่อง สายตาข้าพเจ้าจับที่หลอดไฟสีแดง ตลอดเวลา นอกจากข้าพเจ้าจะขอความคุ้มครองจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ข้าพเจ้านับถือแล้ว ข้าพเจ้านึกถึงจ้าวพ่อ....สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

ไฟแดงดับ ไฟเขียวเปิด

เสียงนายทหารอากาศตะโกนลั่น "ลง!!"

เทพ หายลงไปสู่ความมืด ตามติดด้วยเสนาะ และข้าพเจ้า เมื่อร่มกางอยู่ในความสงบ ข้าพเจ้าเห็นร่มของเทพและเสนาะ ลอยเป็นแนวสู่พื้นดิน และแล้วเท้าของข้าพเจ้าสัมผัสพื้นดิน ผืนแผ่นดินไทยที่เราหวงแหน การปฏิบัติงานเราเริ่มแล้ว ■

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท พัตราภรณ์ไทยการย้อม จำกัด

TOKAI DYEING LTD., CO (THAI LAND)

ฟอก ย้อม พิมพ์ ตกแต่งสำเร็จรูป

เลขที่ ๖๔ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ โทร. ๘๔๐๒๕๖

อภินันทนาการ จาก คุณศิริ หงสไกร

เมื่อหน้าน้ำท่วมปี ๒๔๗๖ วิญญาณมีจริง วิญญาณวนเวียน

"ประสพ วิเศษศิริ"

น้ำท่วมปี ๒๕๑๘ ทำให้คิดถึงความทรงจำ เมื่อน้ำท่วมปี ๒๔๗๖ "ประสพ วิเศษศิริ" นักเรียนประจำเขียนถึงเหตุการณ์ ยืนยันว่า วิญญาณ มีจริง และวนเวียนสัมพันธ์กับคนเป็นได้

เดือนสิบสองน้ำนองตลิ่ง เป็นที่ชื่นชมยินดีของเด็ก ๆ ทั้งชาย หญิง ๒ ฝากน้ำ พวกเรานักเรียนบ้านสมเด็จ ส่วนมากก็มีนิวาสสถานอยู่ริมคลองบางไส้ไก่ คลองบางหลวง คลองมอญ และแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางไส้ไก่ก็มีอมรัตน์ (ดอกบัว) วิมลโนช บัญญา ศีลเตชะ วิญญาณ ศีลเตชะ น.อ. พิจิตต์ สมุทรกลิน ร.น. สุขุม (ยูซุบ) เอการิม (คลองบางไส้ไก่หรือคลองวัดอนงค์หรือติดแม่น้ำจำไม่ได้แล้ว) ฯลฯ คลองบางหลวงก็มี ชลหมู่ (ชลอหมู่) ชลานุเคราะห์ มิตรภาพ พ.อ.ฉมัง, มานะ, มอบ ชลานุเคราะห์ ดิ้น บุนนาค (อยู่ริมสะพานเจริญพาสน์) ฯลฯ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา น.อ.เกษม งามเอก ประวิตร ผลวัฒนะ ฯลฯ และพวกเรานักเรียนประจำทั้ง ๒ คณะ พอถึงเดือนสิบสองเหมือนปลากระดี่ได้น้ำคือริก ๆ ที่จะลงเล่นน้ำ ปีนั้น (๒๔๗๖) น้ำขึ้นมากพอสมควร แต่ไม่ถึงกับปี ๒๔๘๕ หรือปี ๒๕๑๘ ท่วมเพียงปริ่ม ๆ ห้องเรียน

หลังคาจาก ข้างศาลเจ้าพ่อเก่าติดกับบ้านเจ้าคุณประสงค์โต๊ะเก้าอี้ลอยน้ำ ข้าพเจ้า กระจ่าง เลื่อมรุ่ง กิมหลี (น.พ. สุเทพ สิงหโกวินท์) ม.ล. ประกูล มาลากุล ณ อยุธยา รื่น (รื่นเริง เดิมบัญญา) ช้อนกุ้ง ช้อนปลา ในห้องเรียน โดยใช้ผ้าขาวม้าสีแดง (น.ร. ประจำใช้ผ้าขาวม้าแดงเหมือนกันหมด) ถือชายคนละข้าง ค่อย ๆ เดิน พอได้ปลาได้กุ้งก็ยกเสียทีแต่ส่วนมากได้ตัวเล็ก ๆ เราเก็บใส่กระป๋องไว้ ตกปลาตัวใหญ่ต่อเป็นการสนุกสนานมาก ตอนเย็น ๆ ก็ดูพวกนักแข่งเรือซ้อมพายเรือบนบกบ้าง (ก่อนที่จะได้ลงพายในน้ำจริง ๆ ต้องซ้อมพายลมบนบกจนย่ำแย่) เผลอ ๆ พวกเรานักเรียนประจำก็หนีไปเกาะเรือพ่วงที่คลองบางหลวง บางวันก็เลยไปจนออกแม่น้ำเจ้าพระยา การเกาะเรือพ่วงต้องมีเทคนิคพอสมควร คือต้องระวังใบพัดเรือและระวังจีนเจ้าของเรือเอาถ่อแทง ถึงเกาะแพก็เช่นเดียวกัน ตอนน้ำเชี่ยวและตอนชุลมุนต้องอย่าให้หลุดเข้าไปใต้แพ ถ้าหลุดเข้าไปใต้แพก็ตาย ๙๐% กีฬาเกาะเรือพ่วง เป็นกีฬาสำหรับผู้ชายไทย ริมแม่น้ำลำคลองทั้งหลาย ที่มีชีวิตเป็นเดิมพัน มีความกล้าและการตัดสินใจฉับไว ที่สำคัญก็คือต้องเป็นนักว่ายน้ำและดำน้ำอย่างเก่ง พวกเราแต่ละคนกว่าจะรอดปากเหยี่ยวปากกาเป็นตัวเป็นตนมีลูกมีหลานจนทุกวันนี้ได้ นับว่าปฏิหาริย์จริง ๆ ต้องมีเทวดาผลัดกันคุ้มครองปกป้องรักษาหลายองค์ ไม่ยังงั้นตายเสียตั้งแต่เล็ก ๆ หลายหนแล้ว ไม่แน่จริงไม่รอดมาถึงเดี๋ยวนี้

วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ ร.ร. หยุด พวกเรานักเรียนประจำ ได้อนุญาตให้ไปเที่ยวดูหนัง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ดีเจริญ

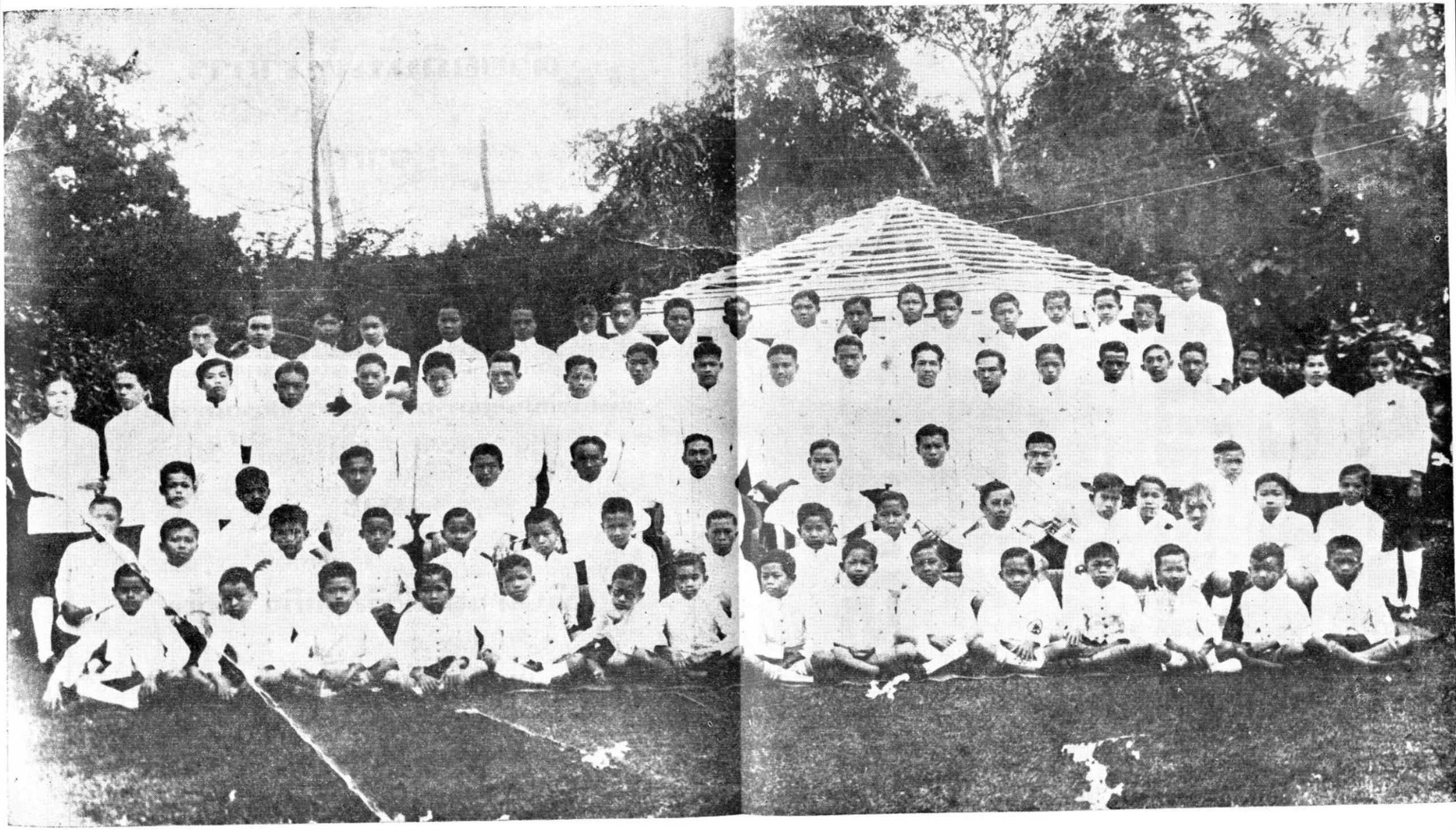
โทร. ๒๒๙๔๕๒

จำหน่ายเครื่องเหล็ก เครื่องทองเหลือง เครื่องมือซ่อมรถยนต์

เครื่องอุปกรณ์โรงงาน สายพาน ลูกปืน

และยางอาหลั่ต่าง ๆ

รายงานการประชุม
สภาเทศบาลตำบลบ้านเหล่า
สมัยสามัญ สมัยที่ 4 ประจำปี 2561
ครั้งที่ 4 (ครั้งที่ 12)

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท แสงไทยจักรกล จำกัด

๓๕๗-๓๖๓ ถนนมหาชัย สำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ

โทร. ๒๑๐๓๖๒, ๒๑๖๙๙๘ (แผนกบริการ) ๒๓๗๒๖๗

ผู้แทนจำหน่ายเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์การพิมพ์

และ

บริษัท แสงพ้าวิสาหกิจ จำกัด

๔๔๕/๑-๒ ถนนมหาชัย สำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ

โทร. ๒๒๐๔๔๖, ๒๑๒๕๓๙

ผู้แทนจำหน่ายกระดาษทุกชนิด

หรือจะกลับไปเยี่ยมบ้าน (เอาตัง) ก็ได้ แต่ต้องกลับมาถึง ร.ร. ก่อน ๕ โมงเย็น ข้าพเจ้าอายุเพียง ๙ ขวบ ถ้าทางบ้านไม่ส่งรถไปรับ เจ้าคุณวิเศษฯ อาจารย์ใหญ่ท่านไม่ยอมให้กลับเอง หรือถ้าจะไปเที่ยวไปดูหนังต้องไปกับนักเรียนโตๆ ท่านยังไม่ยอมให้ไปคนเดียว วันนั้นข้าพเจ้าเห็นน้ำเต็มผึ้ง นึกอยากจะเล่นเรือมากกว่าดูหนัง และบังเอิญนักเรียนโตๆ เขาไปเช่าเรือบด ขนาดนั่งได้ ๕ – ๖ คน มี ร.อ. เผดิม เอมพันธุ์ พล.ต.ต. ไสวรินท์ เลขะวนิช ม.ล. จรินท์ ปราโมท เจริญ ขจิตสุวรรณ ผลพูน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และข้าพเจ้าตัวเล็กที่สุดขอตามเขาไปด้วย พวกเรานุ่งกางเกงขาสั้นสีน้ำเงิน เสื้อคอกลมขาวบางคนก็ใส่เสื้อเชิ้ตหรือเสื้อยืด รองเท้าไม่เอาไป เพราะพร้อมเสมอที่จะชนกับเรือผู้หญิง และล่มด้วยกัน หากำไรกันในน้ำ หรือไม่ก็ชนกับเรือผู้ชายด้วยกัน และต่อยกันเอาพายตีหัวกัน ถ้าไม่สนุกก็ขึ้นไปต่อยกันบนบกอีก เราลงเรือที่หลัง ร.ร. ข้างต้นมะเฟือง และพายไปตามคลองบางไส้ไก่เลี้ยวขวาออกคลองบางหลวง พอพายมาถึงศาลาท่าน้ำวัดมอญ ก็เห็นสมบัติ บัญจะ คู่ฝาแฝดกับสมบูรณ์ บัญจะ ยืนคอยเรือขาวอยู่ที่ท่าน้ำ และขวักมือเรียกพวกเรา พร้อมกับตะโกนว่า เฮ้ย! ไปด้วยคนซิเกียจรอเรือขาวโว้ย! ผลพูนถามว่ามึงจะไปไหน? สมบัติบอกว่ากูขึ้นผึ้งโน้น ตรงไหนก็ได้โว้ย จะไปบ้านหน่อย (สมบัติ สมบูรณ์ บัญจะ เป็นลูกเจ้าของบ่าไม้ภาคเหนือ แต่ซื้อบ้านทิ้งไว้ในกรุงเทพฯ) สมบัติ เป็นนักเรียนโตชั้น ม. ๘ และเป็นนักกีฬาเล่นยูโด เล่นฟุตบอลล์ และเล่นกล้าม แข็งแรงมาก ว่ายน้ำก็เก่ง วันนั้นเขาแต่งตัวอย่างไปเที่ยว นุ่งกางเกงสักหลาดอ่อนสีกรมท่า ใส่ถุงสักหลาดยาวสีม่วง – ขาว ใส่รองเท้าหนังสีดำผูกเชือก ใส่เสื้อนอกคอบีดแพรฝรั่งเศสกระดุม ๕ เม็ด (นักเรียนประจำถ้าจะออกนอกโรงเรียนต้องใส่เสื้อนอกทุกครั้ง) พวกเราจึงเทียบเรือเข้าไปรับ พอสมบัติก้าวลงเรือยังไม่ทันนั่ง ก็พูดว่า เฮ้ย! พวกมึงอย่าเอากูไปตายนะ! พวกเราพั่งแล้วขนลุกถึงแม้จะรู้ว่าพูดเล่นๆ เผดิม ด่าไอ้ห่าพูดบ้าๆ เป็นลางไม่ดีโว้ย แล้วพวกเราก็ไม่ได้คิดอะไร และไม่เอามาเป็นอารมณ์ มัวแต่ไปสนุกกับเรือสาวๆ จนเรือออกคลองบางหลวง เราจึงพายตัดแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อไปส่งสมบัติที่ผึ้งพระนคร พอถึงกลางแม่น้ำเจ้าพระยา สวนกับเรือหีบศพ สมบัติตะโกนว่า เฮ้ย! ใครจะไปกับเรือลำนี้บ้าง? ทุกคนหันมามองตากันนิ่งเงียบไม่มีใครพูดอะไรเลย สมบัติพูดต่อไปอีกว่า ไม่มีใครไปอั๊วไปเองวะ! พอพูดจบ เป็นจังหวะที่มีเรือใหญ่แล่นตรงเข้ามาเกือบจะชนเรือเรา แต่ยังไม่ทันชน สมบัติลุกขึ้นยืน และตะโกนว่าช่วย

ไอ้สพด้วยโว้ย (คงเป็นห่วงข้าพเจ้าเห็นว่าตัวเล็กที่สุด) แล้วก็กระโดดลงน้ำ เรือจึงเอียงและก็ล่ม ถ้าไม่ลุกขึ้นยืน และกระโดดลงน้ำเรือคงไม่ล่ม ทุกคนเป็นห่วงข้าพเจ้า ต่างก็ว่ายเข้ามาช่วยข้าพเจ้า ข้าพเจ้าพอเรือล่มก็รีบเกาะเรือไว้แน่น ใครสอนไว้ก็จำไม่ได้ เอาเป็นว่าพ่อเราเองสอนก็แล้วกัน พอทุกคนได้สติและเกาะเรือกันพร้อมหน้า แต่ไม่เห็นสมบัติ จึงตะโกนเรียก และช่วยกันมองหา ก็ไม่เห็น พวกเราชักใจไม่ดี เพราะสมบัติพูดเป็นลางถึง ๒ หน ซึ่งได้ยินกันทุกคน พวกเพื่อนโตๆ ให้ข้าพเจ้าเกาะเรือไว้ให้แน่น สั่งไม่ให้ว่ายออกจากเรือ เพราะน้ำกำลังเชี่ยวมาก และไหลแรงมาก และทุกคนก็ช่วยกันว่ายบ้างดำบ้างหาสมบัติอยู่นาน พวกเราได้ยินสมบัติร้อง เฮ้ย! อยู่นี่กลางแม่น้ำ และอยู่ไกลกันมาก แต่พวกเราทุกคนก็รีบว่ายเข้าไปช่วยสมบัติ กว่าจะพากันว่ายเข้าไปถึงที่ๆ สมบัติร้อง ก็ไม่เห็นสมบัติเสียแล้ว พวกเราพากันหาสมบัติอยู่ตั้ง ๓ ชั่วโมง ว่ายน้ำ และเพียงแต่ลอยคอก็แทบจะไม่ไหวตามๆ กัน ส่วนข้าพเจ้า (๙ ขวบ) เกาะเรือด้วยความเป็นห่วงสมบัติ จนมือเท้าซีดขาวจนเขียว กลางแม่น้ำเจ้าพระยา แทบจะจมน้ำตายตามไปด้วย พวกเรากู้เรือเสร็จก็รีบพายกลับโรงเรียน และเรียนให้อาจารย์ทราบ อาจารย์ใหญ่งง และว่าอะไรกันนี่ สมบัติเพิ่งลงไปจากบ้านเดี๋ยวนี้เขาขึ้นมายืนตรงบรรไดถามเขาก็ไม่ตอบหันหลังกลับลงไป พอเขาลงไปเธอก็ขึ้นมา พวกเราทุกคนพากันขนลุกและรู้แน่ว่า เมื่อก็ที่อาจารย์ใหญ่เห็นสมบัตินั้นก็คือวิญญาณของเขา อาจารย์ใหญ่รีบถอยรถซีตอง และพาพวกเรากับ สมบูรณ์น้องชายฝาแฝดของสมบัติ ไปจ้างประดำน้ำของกองทัพเรือมาหาสมบัติเป็นการใหญ่ งมจนกลางคืน และตลอดคืน ทางกองทัพเรือให้เรืออีก ๒ ลำ ช่วยส่องไฟหาในบริเวณนั้นจนทั่วก็ไม่พบสมบัติ เพื่อนของเรา ตอนเช้าประมาณ ๘ โมงเช้า อาจารย์ใหญ่สมบูรณ์และพวกเราทุกคนพากันไปบ้านสมบัติ เพื่อบอกข่าวนี้ให้ทางบ้านทราบ พวกญาติพี่น้องของสมบัติยืนยันว่า เมื่อเย็นวานประมาณสัก ๖ โมงเย็น เห็นสมบัติกลับมาบ้าน และเห็นกันหลายคน แต่ไม่พูดกับใคร แล้วก็กลับไป ก็เท่ากับวิญญาณของคนเรานี้ก็มีจริง

อาจารย์ใหญ่และพวกเรากลับ ร.ร. จนบ่ายของวันรุ่งขึ้น จึงได้ข่าวจากตำรวจว่าพบศพของสมบัติแล้วตรงตามรูปพรรณที่แจ้งไว้ แถวถนนตก รองเท้าหลุดไปข้างหนึ่งแล้ว เหลืออีกข้างหนึ่ง แสดงว่าพยายามจะแก้เชือกผูกรองเท้าแต่แก้ไม่ออก จึงต้องจมน้ำอย่างน่าสงสารเป็นเป็นอย่างยิ่ง. ▲

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ประสพ (ไทยแลนด์)
PRASOB (THAILAND) LTD., PART.

114 อารีสัมพันธ์2 พหลโยธิน
กรุงเทพฯ 4 โทร. 780039. 73223
โทรเลขย่อ "ประสพ กรุงเทพ"

114 ARISUMPHAN 2 PHAHOLYOTHIN
BANGKOK THAILAND TEL. 780039 73223
CABLEADD: "PRASOB BONGKOK"

- ▲ รับสั่งเครื่องบิน-เฮลิค๊อปเตอร์-หัวรถจักร จากฝรั่งเศส. เยอรมัน และอเมริกา
- ▲ สั่งรถยนต์ บันทุก แทร็กเตอร์ รถผสมปูนซิเมนต์ รถบันทุกน้ำฯ
- ▲ รับต่อเรือเดินทะเล และ เรือเร็ว
- ▲ รับสั่งสินค้าเข้า และ ส่งออกนอกประเทศ และ รับเหมาขนถ่าย และ บันทุกสินค้า
- ▲ สั่งอุปกรณ์การประปาทุกชนิดจากต่างประเทศ และ งานวิศวกรรม สถาปัตยก่รรม เกี่ยวกับประปา ตลอดจนสั่งอุปกรณ์ และ ผลิตภัณฑ์ อันเกี่ยวกับงานวิศวกรรมทุกสาขา ทั้งใน และ ต่างประเทศ
- ▲ รับปรึกษา สำรวจ ออกแบบก่อสร้างอาคาร สระน้ำ เขื่อนกั้นน้ำ สพาน ถนน ตบแต่งภายในอาคาร ซ่อมแซมแก้ไข งานวิศวกรรม และ สถาปัตยกรรมทุกสาขา
- ▲ ประกอบกิจการ นายหน้า ตัวแทน กิจการค้า และ ธุรกิจทุกประเภท

ประสพ วิเศษศิริ
ผู้จัดการ

เรื่อง ธนบัตร หรือ บัตรที่ใช้แทนเงิน

โดย มนตรี ชลายนเดชะ

"เงิน" คือ วัตถุที่เป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยน แต่ก็มีผู้กล่าวกันว่า เงินคือแก้วสารพัดนึก บ้างก็ว่าเงินคือพระเจ้า เพราะทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จได้ด้วยอำนาจเงิน แต่ที่มีความเห็นไปในทางกลับกันเกี่ยวกับเรื่องเงินก็มี คือการนำเอาประโยชน์และค่าของเงินไปใช้จนทำให้ค่าของเงินหมุนเวียนไปในทางที่ไม่เป็นธรรม ดังที่ว่า "แข็งดั่งเหล็กเงินง้าง อ่อนได้ดังใจ" และมีภาษิตจีนว่า "เงินจะไขกุญแจได้ทุกดอก" เช่นนี้เป็นต้น

นั่นเป็นเรื่องของการกล่าวถึงสัญญลักษณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องบทบาทของเงิน แต่ในที่นี้จะไม่พูดถึงเรื่องเงินโดยตรง แต่จะขอพูดถึงเรื่องวัตถุมีค่าที่มนุษย์นำเอาใช้แทนเงิน นั่นคือ เรื่อง "ธนบัตร" เมื่อเอ่ยถึง ธนบัตร หรือ แบงค์ คงไม่มีใครเกลียด หรือปฏิเสธว่าไม่รู้จักธนบัตรเป็นแน่ แต่ธนบัตรที่ทำขึ้นมาใช้หมุนเวียนแทนเงินอยู่ในมือประชาชนทุกวันนี้ นั้นทำมาจากที่ไหน คงมีผู้เข้าใจอีกเป็นจำนวนมากกว่าธนบัตรดังกล่าว สั่งทำมาจากต่างประเทศ แต่ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ จริงอยู่ในสมัยก่อนประเทศไทยเคยจ้างพิมพ์ธนบัตรมาจากต่างประเทศ แต่ขณะนี้การพิมพ์ธนบัตรได้จัดพิมพ์ขึ้นใช้เองได้แล้วในประเทศไทย

โอกาสนี้ จะขอพูดถึงประวัติโดยย่อของการพิมพ์ธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในประเทศไทยสมัยก่อน เพื่อเป็นเครื่องประดับความรู้สำหรับผู้ที่สนใจ พอเป็นที่สังเขปดังนี้

คำว่า "ธนบัตร" หมายถึงบัตรที่ใช้แทนเงินตามกฎหมาย กล่าวกันว่าในประเทศไทยได้ใช้เงินที่ชื่อว่า "พดด้วง" สืบมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น คงเป็นเมื่อต้นรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ นี่เอง หากเป็นดังที่กล่าว ประเทศไทยก็คงจะเพิ่งรู้จักการใช้ธนบัตร เมื่อสมัยรัชกาลที่ ๔ เพราะประเทศ

ต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ได้พากันเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศไทยมากขึ้น ความเจริญในด้านต่าง ๆ ก็ได้เข้ามาแพร่สพัดในประเทศไทย รวมถึงวัตถุที่ใช้แทนเงิน คือธนบัตร นั้นด้วย

โดยเหตุที่ประเทศไทยได้มีการค้าขายเจริญขึ้นมากกับประเทศต่าง ๆ ในรัชกาลที่ ๔ จึงได้โปรดเกล้า ฯ ให้สร้างโรงกษาปน์ขึ้นเพื่อทำเงินเหรียญใช้แทนเงิน ต่อมาเงินเหรียญที่ใช้หมุนเวียนในท้องตลาดมีปริมาณไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุที่ทำให้ชาวต่างประเทศนำเงินตรา และเงินกระดาษของต่างประเทศมาใช้กันในประเทศไทย โดยเหตุนี้ จึงได้มีพระบรมราชานุญาตให้ประชาชนรับแลกเปลี่ยนเงินตราของต่างประเทศได้ แต่จะต้องนำมาแลกขอขึ้นเป็นเงินตราของไทยชั้นหนึ่งก่อน จนถึงสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้มีธนาคารต่างประเทศออกบัตรธนาคารเพื่อใช้หมุนเวียนแทนเงินในท้องตลาด ธนาคารดังกล่าว คือ ธนาคารฮ่องกง และเซี่ยงไฮ้ ธนาคารชาร์เตอร์ และธนาคารอินโดจีน บัตรธนาคารที่ออกหมุนเวียนใช้แทนเงินขณะนั้นเรียกว่า "แบงค์โน๊ต" คนไทยจึงนิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่า "แบงค์" สืบตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และติดปากสืบต่อมาจนทุกวันนี้

ต่อมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงการเงินของประเทศไทยครั้งสำคัญขึ้น เมื่อปี ร.ศ. ๑๒๑ กล่าวคือ ได้มีพระราชบัญญัติธนบัตรเพื่อวางระเบียบการใช้เงินกระดาษขึ้นใช้ในปีนั้น และจากผลของพระราชบัญญัติฉบับนี้เอง ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับเงินต่าง-

ร้านกิจเจริญ

จำหน่าย โสร่ง ผ้าลาย ผ้าพื้น
ตรามือชูเหรียญ
เนื้อดี สีไม่ตก คุณภาพเยี่ยม

เลขที่ ๕๐๖/๔ ตลาดสวนพลู ถนนสาธรใต้ เขตยานนาวา กรุงเทพ ฯ
โทร. ๘๖๘๔๓๙

ประเทศสมัยนั้นได้มั่นคงเข้าสู่มาตรฐาน โดยมีทองคำที่เป็นที่นิยมกันทั่วโลกเป็นเงินทุนสำรอง และต่อมารัฐบาลไทยทุกรัฐบาล ต่างได้ยึดมั่นในการใช้มาตราทองคำเป็นมาตราฐานของการแลกเปลี่ยนเงินของประเทศไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

เนื่องด้วยประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีอิทธิพล และมีตลาดใหญ่ๆ อยู่ในภาคตะวันออก เช่นที่ เซี่ยงไฮ้ ฮ่องกง สิงคโปร์ และอินเดีย เป็นต้น ประเทศต่างๆ ที่อยู่ในภาคตะวันออกจึงพากันนิยมพิมพ์ธนบัตรจากประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะพิมพ์ที่บริษัทโทมัสเดอร์ลารู แต่ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ประเทศไทยต้องอยู่ในสถานะสงครามกับประเทศอังกฤษระยะหนึ่ง ฉะนั้นการพิมพ์ธนบัตรจากประเทศอังกฤษ จึงต้องระงับลงชั่วคราวด้วย โดยที่รัฐบาลสมัยนั้นของไทย ได้จัดพิมพ์ธนบัตรขึ้นใช้เองครั้งหนึ่งที่กรมแผนที่ แต่ก็ปรากฏว่าไม่เพียงพอที่จะใช้หมุนเวียนกันในท้องตลาด จึงจำต้องว่าจ้างให้โรงพิมพ์เอกชนช่วยจัดพิมพ์ให้ด้วย ทั้งนี้โดยอยู่ในความควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทย ครั้นเมื่อสิ้นสถานะการณ์สงครามระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ประเทศไทยจึงได้ติดต่อว่าจ้างบริษัทโทมัสเดอร์ลารู พิมพ์ธนบัตรขึ้นใช้ในประเทศไทย อีกครั้งหนึ่ง

ครั้นต่อมาถึงสมัยการพัฒนาประเทศ คือเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐบาลไทยซึ่งมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ดำริให้จัดพิมพ์ธนบัตรขึ้นใช้เองในประเทศไทย เพราะได้พิจารณาเห็นว่า การพิมพ์ธนบัตรขึ้นใช้เองโดยมิต้องสั่งซื้อหรือสั่งพิมพ์จากต่างประเทศนั้น ย่อมจะควบคุมได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๔ รับหลักการตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยตลอด ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้จัดตั้งโรงพิมพ์ธนบัตรขึ้นที่บริเวณท่าเกษม คือในที่ดินตรงข้ามกับสำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย แขวงบางขุนพรหม ด้านติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๕

การจัดตั้งโรงพิมพ์ธนบัตรครั้งนี้ ถือว่าเป็นงานสำคัญ เพราะจะต้องมีกรรมวิธีด้านเทคนิคสูง โดยถือเอาความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ใช้งบประมาณทั้งสิ้นเป็นเงิน ๒๒๕ ล้านบาท ใช้เงินจากผลประโยชน์ของทุนสำรองเงินตรา ได้ประกอบพิธีเริ่มสร้างเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน

๒๕๐๗ ปรากฏว่าในการใช้เจ้าหน้าที่ประจำทำงานทั้งหมดเป็นคนไทย สำหรับคุณภาพของธนบัตรที่พิมพ์ได้สำเร็จจากโรงพิมพ์ธนบัตรแห่งนี้นับว่ามีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้ ส่วนค่าใช้จ่ายนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ชี้แจงว่า ขณะนี้เสียค่าใช้จ่ายพอ ๆ กับการจ้างพิมพ์จากต่างประเทศ เพราะจำนวนธนบัตรที่พิมพ์ยังมีจำนวนน้อยอยู่ แต่ถ้าต่อไปมีการเพิ่มจำนวนสูงขึ้น ก็จะทุ่นรายจ่ายลงได้มาก นอกจากนี้ หากได้มีโอกาสรับจ้างพิมพ์ธนบัตรให้กับประเทศเพื่อนบ้านได้ในอนาคต ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็คงจะลดลงกว่านี้มาก

เนื่องด้วยในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ประกาศพระบรมราชโองการตราพระราชบัญญัติธนบัตรสยาม เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๑ ตรงกับปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ดังนั้นกระทรวงการคลัง จึงได้ถือเอาวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๒ คือเมื่อประมาณ ๗ ปีผ่านมาแล้วนี้ เป็นวันมงคลฤกษ์ ประกอบพิธีเปิดโรงพิมพ์ธนบัตรในประเทศไทย โดยจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้กราบบังคมทูลอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธีเปิดโรงพิมพ์ธนบัตร ที่ท่าเกษม เขตพระนคร. ▲

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท ถ่านไฟแสงไทย จำกัด

ถ่านไฟฉายตราห่าน แสงสว่าง ใช้ทนทาน

เลขที่ ๓๘ หมู่ ๑๗ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ โทร. ๙๔๐๒๕๐

ในการวางแผนการศึกษา...

ดร. สุรศักดิ์ หลาบมาลา BSE, EdM., Ed.D

ในการวางแผนการศึกษาในอนาคตนั้นผู้วางแผนต้องใช้มโนภาพในการวาดภาพพจน์ของการศึกษา ซึ่งนักวางแผนเห็นว่ามีทางที่จะเป็นไปได้ในอีก ๕–๑๐ ปีข้างหน้า ในการวาดภาพพจน์ของการศึกษาในอนาคตนั้น นักวางแผนควรจะคำนึงถึงภาพพจน์ในอนาคตของการเมือง การสังคม เศรษฐกิจ ความเจริญทางเทคนิคและวิชาการ ความเปลี่ยนแปลงทางอุดมการและแนวความคิดของประชาชน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไว้ด้วย บางทีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเหล่านี้อาจจะช่วยท่านได้ แนวความคิดที่จะใช้การศึกษาเป็นตัวกลางในการเปลี่ยนแปลงสังคมนั้นมักจะไม่ได้ผลสำเร็จเท่าที่ควร ถ้าหากจะมองให้ดีจะเห็นว่าการศึกษา การเมือง การสังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความเจริญทางด้านเทคนิคและวิชาการ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุดมคติของประชากรจะมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นหนา ยากที่จะแยกออกมาพัฒนาแต่ละประการให้เจริญไปเฉพาะตัวได้ แม้กระนั้นก็ตามนักวางแผนก็จำต้องแยกออกมาพิจารณาเป็นแต่ละหัวข้อ แต่ก็ไม่ลืมว่าสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันเหมือนกับด้านต่าง ๆ ของลูกบาศก์ นักวางแผนการศึกษามิใช่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญรอบด้าน ดังนั้นจึงจำเป็นอยู่เองที่ท่านจะต้องแสวงหาความรู้ คำแนะนำ ความเห็นหรือแม้แต่การณ์ในอนาคตของแง่อื่น ๆ ของผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาที่กล่าวแล้วมาประกอบการพิจารณาการวางแผนการศึกษาของท่าน นักวางแผนการศึกษาที่ดีต้องเป็นผู้ที่ตื่นตัวเสาะแสวงหาความรู้และก้าวให้ทันกับความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้แล้วท่านยังต้องเป็นนักฟังที่ดีอีกด้วย และพร้อมที่จะนำแนวความคิดที่ดีมาใช้ในการทำงานของท่าน

ขั้นตอนในการวางแผนการศึกษา

ในการวางแผนการศึกษาจะเป็นระดับประเทศหรือระดับจังหวัดหรือรัฐก็ตาม นักวางแผนที่ดีอาจจะดำเนินการเป็นลำดับขั้นดังนี้

๑. **การคาดคะเนความต้องการและความกดดัน ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคต** ในวงงานทุกวงงานผู้ปฏิบัติงานย่อมพยายามทุกวิถีทางที่จะนำความเจริญมาสู่หน่วยงานของตน ในวงการศึกษาก็เช่นเดียวกัน นักการศึกษาตลอดทั้งครูอาจารย์ก็เพียรพยามที่จะทำงานของตนให้เด่นดี และดังยิ่งขึ้นอีก ความต้องการเช่นนี้จะเห็นได้อยู่ทั่วไป การที่จะดำเนินงานให้สำเร็จตามความต้องการเช่นนั้น ย่อมต้องการการวางแผนที่ดี นักวางแผนต้องรับฟังความคิดเห็นที่จะปรับปรุงงานเช่นนี้เสมอ และพร้อมที่จะช่วยให้นักการศึกษา นักบริหารและครูอาจารย์เหล่านี้ให้บรรลุเป้าหมายได้ ในขณะเดียวกันนักวางแผนย่อมต้องทราบถึงความผลักดันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นความต้องการปรับปรุงฐานะครู ความต้องการจะให้เปิดสอนถึงระดับปริญญาของวิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคนิค ความต้องการที่จะมีอิสสระในการบริหารงานของส่วนท้องถิ่นเป็นต้น ความต้องการเช่นนี้แหละจะช่วยให้นักวางแผนคาดการล่วงหน้าได้บ้าง

๒. **ค้นหาสิ่งที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง และจุดที่เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลง** นักวางแผนที่ดีย่อมตระหนักถึงความต้องการที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลง และความกดดันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้ดี แต่ควรจะตั้งเป็นคำถามกับตัวเองว่าสิ่งเหล่านี้เป็น

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท แอดมิรัลประเทศไทย จำกัด

ตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศ

ADMIRAL

เย็นที่สุด

ประหยัดเป็นยอด

คุณภาพเยี่ยม

เลขที่ ๔๓ หมู่ ๒๑ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ โทร. ๘๔๐๕๕๒

ความต้องการหรือเป็นปัญหาของส่วนรวมหรือเปล่า อย่าพึ่งสรุปเอาว่าท่านคิดว่าเป็นปัญหา เพราะฉะนั้นย่อมเป็นปัญหาของส่วนรวม เทคนิคในการวิจัยหรือนักวิจัยอาจช่วยตอบปัญหาแก่ท่านได้ โดยการวิจัยให้ทราบเป็นที่แน่นอนว่าสิ่งที่ท่านสงสัยว่าเป็นปัญหาเป็นความผลักดัน และเป็นความต้องการที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีความจำเป็นเพียงแค่ไหนและมีสาเหตุจากอะไร จุดไหนในวงการศึกษาของท่านที่จำต้องเริ่มการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็นอันดับแรกและอันดับรองต่อไป ข้อสำคัญอยู่ที่ว่านักวางแผนต้องกำหนดการแก้ไขให้ถูกวิธี ถูกจุด และถูกเวลาด้วย

๓. **พิจารณาลู่ทางหรือวิธีการที่จะเริ่มการเปลี่ยนแปลง** ในการวางแผนการศึกษาเพื่ออนาคต ท่านนักวางแผนอาจจะต้องเริ่มงาน ๒ อย่างพร้อมกันคือ

๑. วางแผนเพื่อให้ความเปลี่ยนแปลงที่ส่วนรวมต้องการตามที่กล่าวมาแล้วให้บรรลุผลสำเร็จ และ

๒. แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันอาจจะเป็นอุปสรรคในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่นการอบรมครูประจำการ การจัดครูให้ถูกต้องตามความต้องการของท้องถิ่นย่อมมีความสำคัญพอ ๆ กับการปรับหลักสูตรการผึกหัดครูให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในอนาคต

ในการปฏิบัติการเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของการศึกษา และแรงผลักดันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดจนกระทั่งจุดและความจำเป็นที่ต้องการ และริเริ่มการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้เขียนขอยกตัวอย่างผลงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษามาให้ดู คณะกรรมการนี้ ได้พิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาออกมาเป็น

อภินันทนาการ

จาก

ร้านคำสั่ง

รับตัดเสื้อสุภาพบุรุษ และสตรี ฝีมือปราณีต

ราคาเป็นกันเอง

เลขที่ ๒๔๖/๕๒ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ โทร. ๘๔๐๔๕๐

๙ ประการ คือ ๑. ความเสมอภาคทางการศึกษา

๒. โครงสร้างของระบบการศึกษา

๓. ระบบบริหารการศึกษา

๔. เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้

๕. บทบาทและฐานะของครู

๖. อุดมศึกษา

๗. การจัดการศึกษาเอกชน

๘. การลงทุนและผลที่ได้รับทางการศึกษา

๙. กฎหมายการศึกษา

ท่านที่เป็นนักวางแผนการศึกษา อาจจะแยกส่วนประกอบของการวางแผนของท่านให้แตกต่างไปจากนี้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของงานและขอบเขตของการวางแผนของท่าน นักวางแผนที่ดีจะพยายามวางแผนงานให้อยู่ภายใต้ขอบเขตของงาน กำลังทรัพย์ กำลังคน และเวลาที่ท่านหรือผู้บริหารของท่านจะทำได้โดยมีความกระทบกระเทือนหน่วยงานอื่น ๆ แต่เพียงเบาบางหรือแทบจะไม่กระทบกระเทือนเลยก็เป็นได้

เมื่อนักวางแผนตระหนักถึงสิ่งที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง และจุดต่าง ๆ ในวงการศึกษาที่จะต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงแล้ว ท่านก็ควรจะเริ่มวางแผนหลายแผนที่จะให้บรรลุ

บริษัท สยามวิทยาศาสตร์

SIAM SCIENCES SERVICE CO., LTD.

เลขที่ ๔๘๖๒/๕ ถนนพระราม ๔ ต่อสุขุมวิท์ พระโขนง

โทร. ๖๑๕๖๕๕, ๖๑๘๘๔๓, ๖๑๕๐๔๘

จำหน่าย : - อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เคมีภัณฑ์ เพื่อการวิเคราะห์วิจัย การศึกษา และอุตสาหกรรม
- สารประกอบ และสารประสมทางเคมี เพื่อใช้ทำความสอาดภายในครอบครัว โรงแรม สาธารณะสถานทั่วไป และด้วยสำหรับผลิตเครื่องสำอางค์ทุกชนิด
- วัตถุดิบ สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์ เพื่อใช้กับการก่อสร้าง ปุ๋ยและยาฆ่าเชื้อโรค

Speciality and Dealer in : Chemical Reagents, Industrial Chemicals, Household Products, Cosmatics, Fertilizers, Insecticides and Raw Materials.

นโยบายและเป้าหมายท่านวางไว้ เพื่อนำเสนอให้ฝ่ายบริหารหรือนักการเมืองที่เกี่ยวข้องเป็นลู่ทางในการตัดสินใจต่อไป

ในข้อนี้ประสบการณ์ของท่านจะช่วยให้ท่านวางแผนที่ดีได้

๔. **คำนวณค่าใช้จ่ายกำลังคนและเวลาในการดำเนินการแต่ละแผนที่วางไว้** เมื่อท่านวางแผนเสร็จแล้วท่านก็ควรจะคำนวณค่าใช้จ่ายออกมาในรูปของงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นรายปี รวมทั้งกำลังคน เวลาที่จะใช้ในการดำเนินการตามแผนนั้น ๆ ด้วย แต่ก็ไม่ควรจะลืมว่าค่าของเงินนั้นมักจะตกต่ำลงไปทุก ๆ ปี นักวางแผนควรจะปรึกษานักเศรษฐกิจ นักวางแผนรุ่นใหม่นิยมใช้เทคนิค PPBS ในการวางแผนเช่นนี้ แต่ท่านอาจจะใช้การประมาณกำลังคนเข้ามาช่วยอีกก็ได้ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าเรายังไม่มีวิธีการคำนวณใด ๆ มาใช้ในการคำนวณว่าเมื่อลงทุนการศึกษาไปจำนวนเท่านี้แล้ว ในเวลาอีก ๑๐–๒๐ ปีข้างหน้าจะได้ผลกำไรขึ้นมาอีกเป็นเงินเท่าใด ท่านอาจจะคิดว่าเงินไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่ถ้าหากท่านดำเนินการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายที่ท่านวางไว้ได้โดยไม่ต้องใช้เงินมากนักก็ย่อมเป็นข้อดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง ท่านอาจจะประเมินผลได้โดยประมาณว่าแต่ละแผนนั้นจะต้องลงทุนเท่าใดและจะได้ผลออกมาในรูปอื่นที่มิใช่เงินมากน้อยแค่ไหน การประเมินผลของท่านถ้าหากทำโดยหลักวิชาการแล้วก็จะเป็นผลประโยชน์แก่ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าตัวเลขที่ได้ยอกมาจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเมื่อนำ

ท่านที่เคยติดใจรสอาหารจากกาญจนบุรี
เดี๋ยวนี้
ท่านไม่ต้องไปไกล แวะไปที่ข้างธนาคารออมสิน
สาขาราชดำเนิน เชิญพบ...
เชลล์ชวนชิม
ภัตตาคาร "สวนไผ่"
ติดใจเหมือนกัน

แผนนั้นไปสู่การปฏิบัติแล้วก็ตาม ก็ยังดีกว่าไม่มีอะไรสักอย่างเดียวมาเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจเสียเลย การตัดสินใจเลือกแผนใดนั้นเป็นงานของผู้บริหาร

ถ้าหากท่านจะแทรกการมองปัญหา และทางแก้ซึ่งอาจจะใช้ได้ผลควบคู่กับการวางแผนของท่านไปด้วยก็จะเป็นการดี แต่ถ้าจะถือว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่อาจจะทราบได้ก็ตามใจท่าน

๕. **พิจารณาความเร่งด่วนของแต่ละตอนของแผน** ในการวางแผนการศึกษาท่านมีความจำเป็นอยู่เองที่จะแปลงานของท่านออกเป็นหลายส่วนหลายตอน แต่ละส่วนก็จะมีลำดับขั้นของการดำเนินต่าง ๆ กัน ในปฏิบัติแล้วผู้ดำเนินงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมักจะประสพปัญหาการขาดแคลนกำลังทรัพย์อยู่เสมอ ดังนั้นนักวางแผนจึงต้องตัดสินใจว่าส่วนไหน ตอนไหนควรจะเริ่มต้นก่อนโดยพิจารณาว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งปราศจากการดำเนินงานตรงจุดนี้แล้ว จุดอื่น ๆ จะดำเนินไปไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เช่น การนำเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาสู่วงการศึกษา ถ้าหากปราศจากการอบรมครูประจำการให้ซาบซึ้งในเทคนิคการสอนใหม่ ๆ นี้แล้ว การดำเนินจะสำเร็จลงได้อย่างยากเย็น

๖. **การจัดสรรงบประมาณ** ในการดำเนินงานเพื่อจะให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น จำเป็นต้องดำเนินงานเป็นขั้นตอน แบ่งเป็นหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามประสงค์ แต่ละหน่วยงานเหล่านี้จำต้องมีกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ อีกมาก

อภินันทนาการ

จาก

ร้านแสงฟ้าโอสถ

๑๙/๓ ถนนวิทยุ ลุมพินี

ปทุมวัน ก.ท.ม.

โทร. ๕๑๗๒๑๗

นักวางแผนก็ควรจะพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานตามความจำเป็นได้ ท่านนักวางแผนอาจจะประเมินค่าใช้จ่ายด้วยตัวท่านเอง หรืออาจจะขอให้ผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานนั้นประเมินให้ท่านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวก และความถนัดของท่าน โดยปกติแล้วนักปฏิบัติย่อมประมาณค่าใช้จ่ายได้ใกล้เคียงกว่านักทฤษฎี

๗. การทบทวนการปฏิบัติงานและการประเมินผล นักบริหารที่สั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงตามแผนที่วางไว้นั้น ย่อมต้องการทราบผลของการปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา จึงจำเป็นต้องมีวิธีการประเมินผลงานที่ให้ดำเนินไปตามแผนเพื่อทราบความก้าวหน้า อุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจะได้พิจารณาหาทางแก้ไขได้ทันท่วงที นักบริหารที่ชอบรายงานชนิดที่ได้ผลดีสมความมุ่งหมายทุกประการนั้น เป็นนักบริหารที่ใจแคบมักจะได้รายงานที่หลอกลวง จะทำให้งานเพื่อส่วนรวมเสื่อมโทรมได้อย่างรวดเร็ว นักบริหารต้องใจกว้างพอที่จะรับฟังทั้งผลดีและผลเสีย ถ้าหากนักวางแผนสามารถวางแผนให้เกิดผลดีได้ตลอด โดยไม่มีลู่ทางว่าจะเกิดผลเสียขึ้นได้นั้นก็จะเป็นการทุ่นงบประมาณมาก นั่นคือเมื่อวางแผนแล้วส่งให้ผู้ปฏิบัตินำไปปฏิบัติได้เลย และไม่จำเป็นต้องจ้างนักบริหารมารับผิดชอบการปฏิบัติงานอีกด้วย Robert Kennedy เคยกล่าวไว้ว่า "ถ้าหากไม่มีปัญหาที่จะต้องแก้ไขแล้วเราก็ไม่จำเป็นต้องมานั่งประชุมกัน ณ ที่นี้" ท่านนักบริหารเคยคิดอย่างนี้บ้างหรือเปล่า การติดตามงานของท่านเป็นระยะสม่ำเสมอ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัตินั้นแหละจะเป็นวิธีการอันดีที่นำท่านไปสู่ความสำเร็จได้

"ร้านศูนย์รวมบริการ"

เลขที่ ๓ งามวงศ์วาน ลาดยาว บางเขน

กรุงเทพฯ โทร. ๗๙๔๐๓๒

รับซ่อม ตู้เย็น แอร์ วิทยุ โทรทัศน์

นายอนุ สนธยาสหธน เจ้าของและผู้จัดการ

คณะกรรมการดำเนินการ

เมื่อนักวางแผนเสร็จงานของตนแล้ว และนักบริหารหรือรัฐบาลยอมรับแผนแล้ว ก็ตกเป็นหน้าที่ของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งหรือคณะหนึ่งซึ่งผู้มีอำนาจจะแต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ นักวางแผนอาจจะเข้าร่วมด้วย หรืออาจจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาก็ย่อมจะทำได้ นักวางแผนที่ดีย่อมจะไม่พยายามเล่นนอกบทของตน คณะกรรมการชุดนั้น หรือคณะบุคคลชุดนั้น ควรจะเป็นกลุ่มหนุ่มที่เชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงมีความกระตือลือล้น และมีความอดทนพอที่จะต่อสู้กับงานหนักได้โดยไม่ย่อท้อ คณะกรรมการชุดนี้ควรจะเป็นผู้ที่มีมนุษย์สัมพันธ์เป็นเลิศ และมีความชำนิชำนาญในการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

๑. **ร่วมมือกับข้าราชการประจำได้อย่างดี** ย่อมเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าแผนการใด ๆ ซึ่งครูประจำการและข้าราชการในกระทรวงศึกษาไม่ยอมเข้าใจหรือไม่ยอมเล่นด้วยก็ย่อมจะบรรลุผลไม่ได้ ดังนั้นคณะกรรมการชุดนี้ควรจะมีทักษะพอที่จะเข้าถึงบุคคลเหล่านี้ ชักจูงชี้แจง ชักชวนให้เข้าใจถึงผลดีของการเปลี่ยนแปลงนี้ และให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนได้ด้วยดีอย่างเต็มใจ มิใช่รอแต่คำสั่งจากเบื้องบนแต่อย่างเดียว

๒. **ให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานปรับปรุงและวินิจฉัยผลการปฏิบัติงานของตน** ก่อนที่กรรมการชุดนี้จะดำเนินการติดตามผลและประเมินผลงานการปฏิบัติงานตามแผน ก็ควรจะให้

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยอร์จเฟรนด์ชีพ

๙/๑๙ ถนนสีลม ซอยพิพัฒน์ ๑ บางรัก กรุงเทพฯ

รับทำการขนถ่ายสินค้าเข้าและออก

สั่งสินค้าขาเข้าและส่งสินค้าขาออก

(หากพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ มีงานกรุณาเรียกใช้ด้วย)

(ดำเนินงานโดย อำนวย เบญจโสภาค)

โอกาสแก่ผู้ปฏิบัติ เช่น ครูประจำการ หาลู่ทางปรับปรุงตนเองโดยสังเกตตนเอง รับฟังคำติชมจากเพื่อนฝูง เพื่อจะให้งานได้ผลดีขึ้นเสียก่อน คณะกรรมการควรจะเป็นที่ปรึกษาที่ดีได้ด้วยน้ำใจในการทำงานมีความสำคัญอยู่มิใช่น้อย

๓. **การเดินทาง** การที่จะให้งานที่วางแผนนั้นบรรลุก็จำเป็นต้องนำแนวความคิดนี้ไปสู่ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ทราบอย่างทั่วถึง กรรมการชุดนี้และอาจจะด้วยความร่วมมือของผู้วางแผนควรจะเดินทางไปทั่วประเทศเพื่อนำความคิดในการเปลี่ยนแปลงนี้ไปเสนอให้ประชาชนทราบ ประชาชนย่อมไม่ชื่นชอบและไม่ให้ความร่วมมือกับสิ่งที่ตนไม่รู้และไม่เข้าใจ ดังนั้นงบประมาณการเดินทางควรจะตั้งไว้ให้พอแก่ความจำเป็น

จักรกลในการเปลี่ยนแปลง

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในขั้น ๒ ของการวางแผนการศึกษาว่า นักวางแผนต้องหาจุดที่จะต้องแก้ไข และจุดที่จะต้องเริ่มงาน Robert J. Pellegrin ได้ให้ความเห็นไว้ว่าบุคคลเหล่านี้คือจักรกลสำคัญในการเปลี่ยนแปลง

๑. **ครูประจำการ** ถ้าหากครูประจำการไม่ร่วมด้วย ไม่เข้าใจในกรรมวิธีใหม่ของการเปลี่ยนแปลง ไม่เห็นความดีงามของสิ่งที่นำมาใหม่ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะสำฤทธิ์ผลไปมิได้

อภินันทนาการ

จาก

คุณวัง ธีระวุฒิ

๒. **ฝ่ายบริหาร** ฝ่ายบริหารในที่นี้หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ อธิการ ศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจในการให้คุณให้โทษ ส่งเสริมและเตะถ่วงการเปลี่ยนแปลง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าให้ถึงและชี้แจงให้ทราบถึงผลดีอันอาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยน-แปลงนั้น ๆ

๓. **คณะกรรมการการศึกษา** ในสมัยนี้ในส่วนท้องถิ่นมักจะมีกรรมการการศึกษาประจำท้องถิ่นไว้ทำหน้าที่เกี่ยวกับนโยบายการศึกษา ส่วนท้องถิ่นและเป็นตัวประสานงานระหว่างหน่วยงานการศึกษาและประชาชน จึงมีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

๔. **ประชาชน** การศึกษาจัดขึ้นก็เพื่อประชาชน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาก็เพื่อประชาชน การกำหนดนโยบายการศึกษาก็เป็นไปตามเจตน์จำนงของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงเป็นผู้ที่สมควรจะรับทราบการเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรก

๕. **กระทรวงศึกษาธิการ** การเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษาของประเทศมักจะริเริ่มจากกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด ดังนั้นบุคคลากรในกระทรวงศึกษาทุกหน่วยงานจะเป็นจักรกลสำคัญในการเปลี่ยนแปลง

SWANG SILP LTD., PART.

No. 79 Wat Tuk corner Jawaraj Road Bangkok Thailand.

IMPORTERS ALL ELECTRICAL PRODUCTS

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

สว่างศิลป์

ผู้แทนจำหน่ายเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิด

และรับเหมาติดตั้งไฟฟ้าทั่วไป

โดยราคาย่อมเยาว์

เลขที่ ๗๙ ถนนเยาวราช สี่แยกวัดตึก พระนคร

โทร. ๒๑๓๓๒๑

๖. **คณะการศึกษาศาสตร์และวิทยาลัยครูต่าง ๆ** สถาบันเหล่านี้เป็นผู้ผึกฝนครูในอนาคต ความคิดเห็นจากบุคคลากรในสถาบันเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษาอยู่มาก ผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องนำความคิดมาเผยแพร่ต่อบุคคลากรในสถาบันเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง

๗. **สมาคมวิชาชีพครู** เช่น คุรุสภา สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์ สมาคมนักบริหารการศึกษาสมาคมอาจารย์มหาวิทยาลัย ควรจะได้รับทราบแนวความคิดและปรัชญาในการวางแผนและการเปลี่ยนแปลงด้วย

๘. **สภาการศึกษาแห่งชาติ** ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนะนำรัฐบาลในปัญหาการศึกษา ความสำคัญของสภาการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาใด ๆ จึงเห็นได้ชัดแจ้งโดยมิต้องอธิบายให้ยืดยาว

๙. **ผู้เขียนตำราเรียนและผู้พิมพ์ตำราเรียน** สมควรจะให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเปลี่ยนแปลงในบั้นปลาย

๑๐. **นักวิทยาศาสตร์ นายแพทย์ ทนายความ วิศวกร และบุคคลากรในวงอาชีพชั้นสูงต่าง ๆ** ซึ่งประกอบเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอันสลับซับซ้อนของเราก็ควรจะมีโอกาสให้รับทราบและเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงและแสดงความคิดเห็นในการเปลี่ยนแปลง บางทีบุคคลเหล่านี้อาจจะให้แนวความคิดดี ๆ ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงได้

สภาวะโรงเรียนราษฎร์

สมัยนี้ถูกบีบคั้นมาก เพราะการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ
ข้าพเจ้าขออภินันทนาการ แด่ พี่น้องโรงเรียนราษฎร์
ทุกโรงเรียนในประเทศไทย ให้โปรดสำเหนียกไว้
แล้วหาทางออก

ประจวบ ลียากาศ
ร.ร. บ้านเศรษฐกิจ หมู่บ้านเศรษฐกิจ
ร.ร. ประสาทศิลป์ เจริญพาศน์

๑๑. **การศาสนา** ศาสนามีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของประชาชนอยู่มาก ฝ่ายศาสนาก็สมควรจะได้รับทราบถึงแนวทางและนโยบายของการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

๑๒. **พรรคการเมือง** นักการเมืองมีส่วนในการวางนโยบายและควบคุมนโยบายและจัดสรรค์งบประมาณการศึกษาของประเทศ แม้ว่าในบางขณะนักการเมืองบางคนเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการบริหารงานราชการประจำ ทำให้การดำเนินงานผิดเป้าหมายก็ตาม ในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาก็ยังมีความจำเป็นที่จะขอเสียงสนับสนุนจากพรรคการเมืองอยู่มาก จึงนับว่าเป็นกลไกสำคัญในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่มิใช่น้อย

นักวางแผนการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และคณะกรรมการดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนตามแผนที่วางไว้นั้นจำเป็นต้องเข้าถึงบุคคลทั้ง ๑๒ กลุ่มนี้ให้ดีเพื่อจะให้การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปด้วยความราบรื่น

อุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษา

ในการดำเนินงานตามแผนการใด ๆ ก็ตามอุปสรรคย่อมมีอยู่เสมอ ทั้งในระบบของงาน และจากนอกระบบของงาน ยิ่งกว่านั้นแล้วยังมีอุปสรรคอีกชนิดหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นภายในตัวผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย Melvin W. Barnes ได้ให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ในทางปฏิบัติดังนี้

ห้างขายยา "ไล่อันตึง"	ห้างขายยา "จีอันตึง"
๔๐-๔๒ ถ. แสงชูโต ตลาดลูกแก ต. ดอนขมิ้น อ. ท่ามะกา จ. กาญจนบุรี	๓๓๔-๓๓๕ ถนนแสงชูโต ต. ท่าเรือ อ. ท่ามะกา จ. กาญจนบุรี
จำหน่ายยาสำเร็จรูป ยาต่างประเทศทุกชนิด และจ่ายยาตามใบสั่งแพทย์ ขายปลีกและส่ง โดยราคาย่อมเยา	จำหน่ายยาสำเร็จรูป ยาต่างประเทศทุกชนิด และจ่ายยาตามใบสั่งแพทย์ ขายปลีกและส่ง โดยราคาย่อมเยา

๑. **ความเคยชิน** ครูประจำการ และเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายการศึกษาส่วนมากจะเคยชินกับการปฏิบัติงานประจำโดยมีการเปลี่ยนแปลงแต่เพียงเล็กน้อย เมื่อมีงานใหม่เข้ามาความเคยชินนี้ก็ยังคงอยู่ การที่จะกำหนดลงไปว่าวัตถุประสงค์ของงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตนมีอะไรบ้าง และจะใช้ระบบไหนในการปฏิบัติงานจึงจะสามารถทราบความก้าวหน้าของงานตามลำดับเวลาก็ย่อมทำได้ยากเย็นเพราะความไม่เคย ถ้าหากครูและสถาบันการผึกหัดครูผึกให้นักเรียนรู้จักตั้งวัตถุประสงค์และการลำดับงานเป็นขั้นตอน การนำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ก็คงจะทำได้ง่ายยิ่งกว่านี้

๒. **ระเบียบรัดตัว** สถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วิทยาลัยครู และสถานที่ราชการต่างก็มีระเบียบเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นแบบอย่างอันเดียวกัน ในขณะเดียวกัน ระเบียบเหล่านี้กลายเป็นเครื่องมือผูกมัดผู้ปฏิบัติให้ขาดความคล่องตัว ตัดทอนความริเริ่มสร้างสรรค์ การนำสิ่งใหม่มาใช้ได้ก็โดยอำนาจจากเบื้องบนสั่งลงมา การริเริ่มจากเบื้องล่างมีแต่เพียงเล็กน้อยซึ่งเป็นข้อยกเว้น บางท่านกล่าวว่า "เราร่างระเบียบโดยมีสมมุติฐานว่าคนจะเล่นไม่ซื่อ จึงต้องเขียนระเบียบให้รัดกุม เพื่อเป็นการป้องกัน" ถ้าหากเราจะเริ่มร่างระเบียบโดยตั้งสมมุติฐานว่า "คนเป็นคนดี ตั้งใจจะปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม" ระเบียบที่ว่านี้ควรจะเอื้ออำนวยให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานจะดีไหม สถาบันการผึกหัดครูของเรามีทั้งตัวและทั้งสมอง แต่ระเบียบที่เราร่างขึ้นไม่อำนวยให้ใช้สมองคิด แต่ให้อาศัยการตัดสินใจจากภายนอก

ภักดีเภสัช

สถานที่ขายยาแผนบัจจุบันชั้น ๑

๔๖ ต.ท่าเรือ อ.ท่ามะกา กาญจนบุรี

จำหน่ายยา แผนบัจจุบัน, ยาไทย,

ยาต่างประเทศ ทุกชนิด

อภินันทนาการ

จาก

คุณดำริห์ ชื่นจินดา

เป็นสำคัญ ในวงการอุตสาหกรรมของประเทศที่พัฒนาแล้ว เขามีทั้งสมองไว้คิด (Research) และการนำเอาผลงานมาใช้ (Development) จึงจะสามารถยืนหยัดอยู่ได้ ควรไหมที่สถาบันการศึกษาชั้นสูงของเราควรจะใช้ทั้ง R และ D ให้มากขึ้นกว่าที่เป็นมาแล้ว

๓. **การขยายตัว** สถาบันต่าง ๆ ขยายตัวในทางจำนวนบุคคลากรและนักศึกษาอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เป็นเงาตามตัวก็คือ

๑. ปัญหาระบบองค์การ ซึ่งก้าวไม่ทันการขยายตัวในทางปริมาณ

๒. ปัญหาการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างหมู่คณะ เมื่อสถาบันขยายใหญ่ขึ้น บุคคลากรจะรวมตัวเข้าเป็นกลุ่มจะโดยงานในหน้าที่ หรือความสนใจส่วนตัวก็ตาม แต่ละกลุ่มจะให้ความสำคัญของกลุ่มเป็นอันดับแรก ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมีไม่มากเท่าที่ควรในแง่นี้ ควรจะพิจารณาวางรูประบบการบริหารเสียใหม่ จัดองค์การใหม่ ใช้ระบบการกระจายอำนาจ ให้มีการทำงานร่วมกันเป็นกรรมการจะช่วยให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น และควรจะมีหน่วยงานที่คอยบ้อนข่าวคราว ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งราชการและส่วนตัว (เท่าที่สังคมจะยินยอม) ให้คณะครูอาจารย์ทราบตลอดเวลา ถ้ามิฉะนั้นแล้วงานเปลี่ยนแปลงก็ยากที่จะได้รับความร่วมมือและประสานงานเท่าที่ควร

๔. **การแยกตัว** เราจะพบว่าหลักสูตรของเราไม่สนองความต้องการของชุมชน นักเรียนเห็นว่าวิชาที่เรียนเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่ได้ ถ้าหากเราจะมองว่าใครร่างหลักสูตร

อภินันทนาการ
จาก
ห้าง ธ. ธวัชชัย
๙๓ อินทรพิทักษ์ บางยี่เรือ
กรุงเทพฯ โทร. ๖๕๒๙๕๙

อภินันทนาการ
จาก
คุณเฉลิม โปษยานนท์

ก็คือพวกเราเอง เป็นคนกลุ่มหนึ่งในวงการศึกษา มีแนวความคิดและนิสัยใจคออยู่ในวงการศึกษา ผลงานหรือหลักสูตรที่ร่างย่อมแสดงออกถึงลักษณะเช่นนี้อย่างเห็นได้ชัด ถ้าหากจะถือว่าการสนองความต้องการของชุมชนเป็นหน้าที่ของเราแล้ว เราก็ควรจะปรึกษาหารือ คนที่อยู่ในวงงานอื่น เช่น ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตร การเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้นเราอาจจะได้หลักสูตรที่มีคุณค่าต่อชุมชนยิ่งกว่านี้ ปัญหาเช่นนี้อาจจะแก้ไขให้เบาบางลงได้โดยการรับนักเรียน รับคนเข้าทำงานทุกหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนโดยไม่เลือกพวกเขาพวกเรา ผิวดำผิวขาว เหนือหรือใต้ แต่โดยพิจารณาความต้องการของงานนั้น ๆ เป็นบรรทัดฐาน ในอเมริกามีปัญหาผิว ในญี่ปุ่นมีปัญหาศิษย์เก่าจากมหาวิทยาลัยเดียวกัน หรือในเครือเดียวกัน ในไทยจะมีปัญหาเช่นนี้บ้างหรือเปล่าก็ไม่ทราบ การประสานงานระหว่างโรงเรียน กรม กอง และกระทรวงดำเนินไปด้วยดีแค่ไหน บางทีปัญหานี้อาจจะบรรเทาลงได้โดยการจัดสัมนาระหว่างกรม กระทรวง หรือกอง เป็นครั้งคราว และควรจะเปลี่ยนหน้ากันไปด้วย

๕. **ความวางเฉยของชุมชน** ชุมชนเป็นผู้เสียภาษีให้ประเทศซึ่งส่วนหนึ่งของเงินนี้มาใช้ในวงการศึกษา แต่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของเงินมีความเพิกเฉยต่อการใช้เงินนี้เป็นอย่างมาก ประการแรกอาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนไม่เคยมีบทบาทอะไรเลยในการจัดการศึกษาของลูกหลานของตน ประการที่ ๒ รัฐบาลไม่ให้โอกาสประชาชนเท่าที่ควร ประการที่ ๓ ความเปลี่ยนแปลง

อภินันทนาการ

จาก

คุณประจิตต์ จันไพบูลย์

ส.ค.ส. แด่ทุกท่าน

ที่อุปการะเราตลอดมา ปีใหม่ ๒๕๑๕

คงได้รับความกรุณาจากท่านอีก

ยินฟองเหลา สี่แยกบ้านแขก

อนบุรี

ของหลักสูตรอย่างเชื่องช้า จึงทำให้วงการศึกษาดูไม่มีอะไรใหม่ ๆ มาเร้าความสนใจของประชาชน ประการที่ ๔ ความเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้ภาพพจน์ของครูตกต่ำไปอย่างมาก และประการที่ ๕ ความตื่นตัวอย่างเชื่องช้าในวงการครูเอง จนกระทั่งทำให้ครูก้าวไม่ทันกับศิษย์ และเหตุการณ์ทั่วไปดังที่เป็นมาแล้ว ปัญหาเช่นนี้อาจจะแก้ไขได้โดยให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาบ้าง เช่นมีกรรมการศึกษาประจำท้องถิ่น สมาคมผู้ปกครองและครูการผึกอบรมครูประจำการ และการเชิญประชาชนที่มีคุณวุฒิมาเป็นวิทยากรของโรงเรียน เป็นต้น ครูและครูใหญ่ต้องรู้จักชุมชนของตนดี วิทยาลัย โรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ควรจะให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนให้มากกว่านี้ ถ้าหากประชาชนมาหาเราไม่ถึงถิ่นเราก็ต้องออกไปหาประชาชนให้ถึงที่ให้จงได้

๖. **ขาดมาตรการในการวัดความก้าวหน้า** ในการปรับปรุงการศึกษาทุกครั้งก็เพื่อมุ่งหวังจะให้ดีขึ้น แต่เทคนิคและวิธีการวัดความก้าวหน้าแต่ละขั้นละตอนของความก้าวหน้าในทางนี้ยังไม่รัดกุมพอ โดยมากมักจะพบกับอุปสรรค ๓ ประการ คือ

๑. วัตถุประสงค์ของการศึกษาแต่ละแขนงจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามความเปลี่ยนแปลงของความต้องการของเหตุการณ์

๒. ความเจริญในทางการศึกษาส่วนมากมุ่งความเจริญในทางสมองและจิตใจจึงเป็นการยากที่จะวัด

สำนักงานทนายความ "ชำนาญกิจ"

๑๙ บ้านใต้ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี โทร. ๕๑๐๕๗๔

ทนายความประจำ

นันทน์ (สุดใจ) ชำนาญกิจ ธ.บ.

น.ส. อารีย์ ชำนาญกิจ น.บ. เกียรตินิยม

"มาโนช ราดิโอ"

จำหน่ายวิทยุ โทรทัศน์ จักรยานยนต์

ราคาย่อมเยา

สนามบินบ้านแพรก อ.เมือง

จ.กาญจนบุรี โทร. ๕๑๑๑๑๖

๓. ยังไม่มีนักการศึกษาที่สามารถทำการวัดความก้าวหน้าทางการศึกษาได้อย่างแม่นยำและถูกต้องในเชิงพฤติกรรม สถาบันการศึกษาชั้นสูงควรจะหันมาเอาใจใส่ในข้อบกพร่องนี้ให้มากกว่านี้

๗. ขาดแคลนงบประมาณ ทุกปีงบประมาณที่ให้มาเพื่อบรรจุครูตามความต้องการของสถานศึกษา สร้างอาคารสถานที่และซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ จะไม่ได้รับตามที่ขอไป จึงทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งต้องอาศัยงบประมาณแผ่นดินเป็นไปอย่างเชื่องช้า ประชาชนก็คือผู้รับบาปในกรณีนี้ ยิ่งกว่านั้นแล้วระเบียบการเบิกจ่ายเงินก็กลายเป็นเชือกรัดคอที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างไม่สะดวก ไม่ก่อให้เกิดความกระตือรือล้นที่จะทำอะไรใหม่ ๆ ขึ้นมา ปัญหางบประมาณและระเบียบควรจะนำพิจารณากันอีกครั้ง

๘. ความไม่ต่อเนื่องกันของแผน การจัดการศึกษาของเราแยกกันอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ การประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านี้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร การวางแผนเพื่อปรับปรุงการศึกษาก็เป็นไปคนละที จึงยากที่จะกลมกลืนเป็นแผ่นเดียวกันได้ ยิ่งกว่านั้นแล้วการวางแผนก็ไม่ต่อเนื่องกัน เช่น ถ้าหากวางแผนผลิตครูก็ควรจะวางแผนหางานให้ครูทำด้วย หรือถ้าหากวางแผนขยายการศึกษาภาคบังคับถึง ป. ๖ – ๗ ก็ควรจะมีแผนรับด้วยว่าจาก ป. ๖ – ๗ แล้วจะให้เข้าไปทำอะไรที่ไหนต่อไป การวางแผนระดับประเทศต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ การปล่อยตามยถากรรมจะแก้ปัญหาใด ๆ ไม่ได้เลย

อภินันทนาการ

จาก

คุณรื่นเริง เติมปัญญา

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สินเกียรติ์วัฒนา

เลขที่ ๙๕ – ๙๗ เวิ้งนครเขษม ๒ พระนคร

โทร. ๒๑๓๔๒๒, ๒๑๖๗๖๖

ตู้ ป.ณ. ๒๕๗๒ โทรเลขย่อ "สินเกียรติ์" พระนคร

จำหน่าย . . .

มอเตอร์ไฟฟ้าทุกชนิด สวิสสำหรับมอเตอร์ไฟฟ้า สวิสชนิดต่าง ๆ หม้อน้ำสตีมมีทั้งเล็กและใหญ่ เครื่องพ่นไฟ หินลับต่าง ๆ กรรไกรตัดเหล็กทุกชนิด เครื่องดัดแป๊ปไฮดรอลิค ใบเลื่อยวงเดือน หัวจับดอกสว่าน หัวจับแท่นกลึง ใบมีดไสไม้ เครื่องกลึง เป็นต้น

จากความฝันไปสู่ความเป็นจริง ในการวางแผนทุกครั้งนักวางแผนก็อดที่จะฝันไม่ได้ แต่เวลาที่นำไปปฏิบัติแล้วมักจะไม่ใคร่ออกมาตามแผนที่วางไว้ นักวางแผนก็ควรจะพึงพอใจว่าเป็นผู้วางแผน ส่วนการนำแผนไปปฏิบัตินั้นเป็นงานของฝ่ายบริหาร เพื่อสะดวกแก่การเข้าใจ ขอสมมุติว่า มีการวางแผนขยายการศึกษาภาคบังคับจาก ป. ๔ เป็น ป. ๖ ทั่วประเทศ และนักวางแผนฝันไว้ว่า ควรจะทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๕ ปี โดยใช้วิธีการประมาณกำลังคนและงบประมาณดังต่อไปนี้

๑. คำนวณประชากรที่จะเพิ่มภายในอีก ๕ ปีข้างหน้า

๒. คำนวณจำนวนนักเรียนที่จะเพิ่มโดยปกติและโดยการขยายการศึกษาภาคบังคับถึง ป. ๖

๓. คำนวณจำนวนห้องเรียนทั้งที่เพิ่มโดยปกติ และโดยการขยาย โดยถืออัตราส่วนห้องละ ๓๐ คน

๔. คำนวณครูที่ต้องรับเพิ่มเติม เพราะนักเรียนเพิ่มปกติและการขยายการศึกษาโดยอาศัยหลักการ ครู ๓ คน ต่อห้องเรียน ๒ ห้อง

๕. คำนวณครูที่ครบเกษียน ตาย ลาออก เพื่อผลิตทดแทน

๖. แจกรายละเอียดของครูที่ต้องการเพิ่มเติมข้อ (๔) (๕) ออกตามความต้องการของโรงเรียนเป็นรายวิชา

ภัตตาคาร ง้วนหลี

บนตึกดาดฟ้า ตึก ๖ ชั้น ถนนเยาวราช โทร. ๒๑๑๖๖๖

มีอาหารและเครื่องดื่ม ปรุงโดยผู้ชำนาญ

รับจัดทำอาหารภายใน และนอกสถานที่

บ้านพัก โทร. ๒๑๓๖๓๗, ๒๒๑๔๑๗

โรงแรมไทยพานิช

ตึก ๖ ชั้น ชั้นสาม ถนนเยาวราช กรุงเทพฯ

โทร. ๒๒๐๔๖๕, ๒๒๔๒๓๕

ตั้งอยู่ศูนย์กลางกรุงเทพฯ มีลิฟขึ้นลงฟรี

ห้องสะอาด – อากาศดี – บริการเยี่ยม

๗. คำนวณนักศึกษาครูที่คิดว่าจะออกไปเป็นครูตามแผนนี้ ซึ่งอาจจะมีการรับนักศึกษาครูเพิ่มเข้ามาอีกมากกว่าเดิมก็เป็นได้

๘. คำนวณครูประจำการที่ต้องเข้ามารับการอบรมเพิ่มเติม เพื่อรับแผนนี้

๙. คำนวณเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ คนงานภารโรง และบุคคลากรเสริมอื่น ๆ

๑๐. คำนวณวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้

๑๑. คำนวณบุคคลเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารที่จะมารับการผึกอบรม

๑๒. คำนวณค่าใช้จ่ายที่จะปรับปรุงห้องเรียนเก่าให้ดีขึ้น

๑๓. แบ่งงานนี้ออกเป็น ๕ ระยะ เพื่อง่ายแก่การปฏิบัติซึ่งอาจจะใช้ระบบ PPBS เข้าช่วย

๑๔. คำนวณค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงตำราและแบบเรียนใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๑๕. ประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สมมุติว่าประมาณ ๘๖๐ ล้านบาท แล้วนำเสนอฝ่ายบริหาร

ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นความฝัน ถ้าหากว่าประเทศมีงบประมาณให้ท่านเพียง ๗๐๐ ล้านบาท ท่านนักวางแผนจำเป็นต้องทบทวนแผนงานนี้ใหม่ โดยอาจจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งคือ

บริษัท โคเมท จำกัด	**อาบอบนวด โบตั๋น**
ศูนย์การค้าสยาม กรุงเทพฯ	สี่แยกสามย่าน กรุงเทพฯ
จำหน่ายเครื่องปรับอากาศยี่ห้อ โคเมท	พนักงานต้อนรับเรียบร้อย มรรยาทดี
คุณภาพ ทนทาน ราคาเยา บริการเยี่ยม	บริการด้วยความเป็นกันเอง ห้องสะอาด

๑. ยืดเวลาของการปฏิบัติงานออกจาก ๕ ปี เป็น ๑๐ ปี ซึ่งอาจจะเพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่ก็มีเวลามากพอและอาจจะมีเงินพอ

๒. ลดจำนวนห้องเรียนลง โดยเพิ่มอัตราส่วนของนักเรียนแต่ละห้องเป็น ๔๐ คน ซึ่งก็หมายถึงการลดงบประมาณในการบรรจุครู และการผีกหัดครูลงไปได้ด้วย

๓. ลดปริมาณการอบรมครูประจำการลงไปบ้าง

๔. ลดเขตการปฏิบัติงานลง ขยายการศึกษาภาคบังคับในบางเขตที่ทำได้ไปก่อน แต่วิธีนี้ควรจะเป็นวิธีสุดท้าย ซึ่งวิถีทางอื่น ๆ ไม่สามารถจะทำได้แล้ว

ตลอดเวลาที่ท่านคิดแผนนี้ ท่านนักวางแผนต้องถามตัวเองอยู่เสมอว่า เมื่อจบ ป. ๖ แล้วจะให้เขาไปทำอะไร แม้ว่าไม่ใช่หน้าที่ของท่านโดยตรง ท่านก็ควรจะทราบ มิฉะนั้นแผนของท่านเมื่อทำสำเร็จก็จะกลายเป็นปัญหาของคนอื่นต่อไป

จากนี้ท่านอาจจะทำตารางการปฏิบัติงานออกได้ดังนี้

โรงแรมน่ำเซ่งฮวด	**ส.ค.ส. ๒๕๑๙**
ถนนเยาวราช ใกล้เจ็ดชั้น กรุงเทพฯ	**แด่**
ห้องสะอาด อากาศดี บริการเยี่ยม	**พี่น้อง ลูกสุริยะ ทุกท่าน**
	จาก
	นายแพทย์สุเทพ สิงหโกวินท์

ลำดับที่	รายการ	2519		2520		2521		2522		2523		รวม
		จำนวน	เงิน	จำนวน	เงิน	จำนวน	เงิน	จำนวน	เงิน	จำนวน	เงิน	จำนวน
1	นักเรียนเพิ่มเติมปกติและขยาย											
2	ห้องเรียนเพิ่มเติมปกติและขยาย											
3	ครูที่ต้องเพิ่มเติมปกติและขยาย											
4	เจ้าหน้าที่ธุรการเพิ่มเติมปกติและขยาย											
5	เพิ่มเติมและขยายฝึกอบรมครูประจำการ ฯลฯ											
	รวม											

การเขียนรายการควรให้เป็นไปตามขั้นต่าง ๆ ที่วางไว้ ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่นักบริหารที่จะปฏิบัติการ เป็นการตรวจเช็คความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานได้พอสมควร ตารางนี้เป็นแต่เพียงตัวอย่างเพื่อความเข้าใจเท่านั้น

๓ มีนาคม ๒๕๑๘

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

หนังสืออุเทศ

Edgar L. Morphet and charles O. Ryan "Designing Education for the Future No. 1 and 3" Citation Press New York, 1967.

หมู่บ้านจัดสรร "นิเวศน์จงเจริญ"

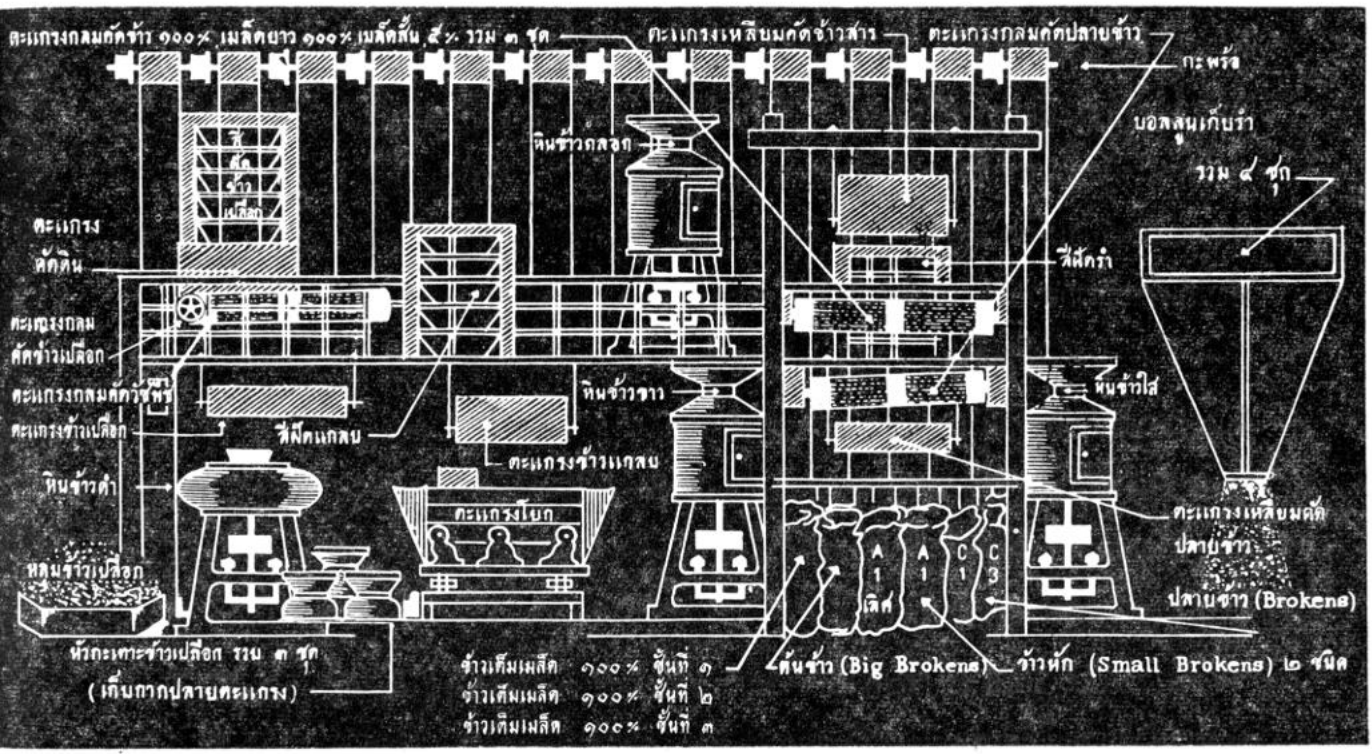
พักผ่อน เที่ยวน้ำตก เชิญจองหมู่บ้านจัดสรร

"นิเวศน์จงเจริญ" ถนนสายอู่ทอง

โทร. ๕๑๑๑๗๐

บริษัท อุตสาหกรรมการสีข้าว จำกัด

ขอแนะนำเครื่องสีข้าว "ปิ่นแก้ว" มาตรฐานรุ่นล่าสุด

เครื่องสีข้าวที่สร้างฐานะมั่นคงให้แก่เกษตรกรมาแล้วนับร้อยราย ,หน่วยราชการหลายแห่งเจาะจงเลือกใช้แต่เครื่องสีข้าว "ปิ่นแก้ว" สหกรณ์การเกษตรสูงเนิน จำกัด และสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด มีผลงานดีเด่น เพราะใช้เครื่องสีข้าว "ปิ่นแก้ว"

ฯ ล ฯ

หากท่านสนใจ โปรดติดต่อโดยตรงที่

สำนักงานเลขที่ ๗๕/๒ ซอยสุคันธาราม ตรงข้ามสถานีตำรวจดุสิต กรุงเทพฯ โทร. ๘๑๑๒๒๐

นายท้าย

หนังสือ **"ศรีสมเด็จ"** ที่อยู่ในมือท่านผู้อ่านขณะนี้นั้น ยังนับไม่ได้ว่าเป็นความภูมิใจของคณะผู้จัดทำ เพราะเรารู้ว่า รูปเล่มหรือการตบแต่งภายในเล่มก็ลม้าย ๆ กันกับที่สมาคมเคยทำมาแล้วทุก ๆ ปีนั่นเอง ครั้นเราจะเปลี่ยนรูปเล่มและขนาดเสียใหม่ให้เก๋ไก๋ไฉไลขึ้น เราก็เห็นใจผู้สะสมหนังสือประจำปีของสมาคมที่รูปเล่มใหม่ จะทำให้ระเบียบของการจัดเก็บขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เราจึงต้องกล้ำกลืนฝืนทำขึ้นมาในรูปเล่มที่เหมือนเดิมและเท่าเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อกันถูกสวดว่า เราทำอะไรไม่รักษาระเบียบแบบแผนที่คนเก่า ๆ เขาทำกันไว้

ช่างเถอะ แม้เราจะไม่ได้รับความภูมิใจในการจัดรูปเล่ม แต่เราก็มีความภูมิใจในพลังสามัคคีของลูกสุริยะทุกฝ่ายในการจัดทำหนังสือ "ศรีสมเด็จ" เล่มนี้ เลือด ม่วง – ขาว ของพวกเราข้นเข้ม เพียงเอ่ยปากขอความร่วมมือเพียงคำเดียว ทุกคนอ้าแขนออกโอบอุ้มให้ความช่วยเหลือเต็มที่ เพื่อให้หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาสาระ สมเป็น ศรี แห่ง สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เจ้าพ่อของพวกเรานั่นเอง

บ.ส. ชมรมก้าว ชมรมของลูกสุริยะกลุ่มเล็ก ๆ ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นฝ่ายจัดทำหนังสือเล่มนี้ก็ต้องเหนื่อยกันหน่อยละครับ ทั้งกรรมการทั้งสมาชิกต่างช่วยกันตัวเป็นเกลียวออกล่าทั้งโฆษณาเพื่อหาทุนมาทำหนังสือ ออกล่าทั้งเรื่องราวและบทความที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระมาบรรจุเข้าไว้ ทุกท่านที่เขียนให้ เป็นเลือดเนื้อเชื้อไข "บ้านสมเด็จ" ทั้งสิ้น และแต่ละเรื่องที่เขียน อ่านแล้ว "มันส์" อย่าบอกใครทีเดียวเชียว

เรา ขอขอบคุณฝ่ายวิทยาลัยครู ฯ ที่ช่วยเอาใจใส่ในการถ่ายอัดขยายภาพสเก็ตและนำไปส่งให้จนถึงชมรม ฯ เพื่อนำมาจัดทำเป็นปกฉบับนี้ พร้อมกับช่วยเขียนเรื่องลงหนังสือเล่มนี้ ๒ – ๓ เรื่อง ส่วนผู้เขียนเป็นใคร ก็คงจะได้ทราบข้อเขียนของแต่ละท่านแล้ว

สำหรับฝ่ายสมาคม ฯ พีคเปรียะเลยครับ คนที่พีคที่สุดเห็นจะเป็นพี่ยุง (พยุง ตัญญะแสนสุข) นั่นแหละ ชรอยจะเห็นกรรมการสมาคมอื่นเนือย ๆ ไป หรืออย่างไรไม่ทราบ ในหนังสือเล่มนี้พี่ยุงเลยลงมือบรรเลงเสียเองถึง ๓ เรื่อง แต่ละเรื่องสำนวนผ่าทรากถึงใจพระเดชพระคุณดี ท่านอ่านแล้วหรือยังล่ะครับ ?

ฝ่ายชมรม ฯ นั้น ในฐานะนายท้ายก็เห็นจะต้องขอบอกขอบใจบรรดา "ผีพาย" กันหน่อย คนแรก พล.ต.ต. มโน สมิตะพินทุ รองประธานชมรม ฯ ของเรา เที่ยวนี้ต้องยกให้เป็นเสี่ยใหญ่ใจป้ำ ค่ากระดาษเราต้องลงทุนเท่าไหร่ ? เพื่อนจัดการแทนให้สบายมาก ส่วนเรื่องที่เขียนโดย พล.ท. คำเนิร เลขะกุล อาจารย์ อรุณ พุ่มหิรัญ อาจารย์สังวาลย์ ปุคคลนันท์ และ พี่บุศย์ บัทมทัต นั้น อมรัตน์ วิมลโนช เป็นผู้วิ่งวุ่นผุ่นตลบไปขอมาทั้งสิ้น อ่านแล้วมีเนื้อหาสาระ ให้ทั้งความรู้ สนุกสนาน ตื่นเต้นเด็ดดวงจริง ๆ ส่วนนักเขียนคนอื่น ๆ เช่น ประโพธ เปาโรหิตย์ ประสพ วิเศษศิริ ตลอดจนสาราณียกรกับคณะก็ล้วนแต่เคยเขียนให้แก่หนังสือ "บ.ส. ชมรมก้าว" เป็นประจำอยู่แล้วทั้งนั้น เมื่อต้องมาทำหนังสือให้สมาคม ฯ ก็เลยยกทัพลงสนามกันครบชุดเลยทีเดียว

ข้อเขียนของ "นายท้าย" จะขาดความสมบูรณ์เป็นอย่างมากหากจบลงโดยไม่กล่าวถึง ถนอม อัครเศรณี เจ้าของนามปากกา "รัตติกาล" "นายกล้าหาญ" ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการที่ปรึกษาหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ นิตยสารสาวสยาม สาวสวย และขวัญเรือน ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์คำกลอนสดุดี "สมเด็จ ฯ" และ "บ้านสมเด็จ ฯ" ในหน้าแรกของหนังสือเล่มนี้ ถนอม เมื่อเรียนอยู่บ้านสมเด็จ ฯ ใช้นามสกุล "สุวรรณรัตน์" มาเปลี่ยนใช้ อัครเศรณี เมื่อออกจากโรงเรียนบ้านสมเด็จ ฯ ไปหลายปีแล้ว เป็นเพื่อนรุ่นเดียวกับ อำนวย กรัสนิมิ หรือ บรมครู "เนรมิต" แห่งวงการแสดงปัจจุบัน และเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกับ ชลอ เทพวัลย์, อาคม ไชยาคำ, ถกล (ป๊อก) พินทุสมิต ฯลฯ เรียน ๓ ปีมีครู ๓ คน เรียนกับครูบุญเลี้ยง ครูโสภัณท์ ศุภธีระ และ ครูเล็ก ไทยยง เป็นเพื่อนรุ่นพี่ของประธานชมรมก้าว แต่คบกันแบบตีรุ่นเท่ามานานนับสิบ ๆ ปี ถนอม อัครเศณี จึงหนีไม่พ้นที่จะต้องกรายทวนลงสนาม "ศรีสมเด็จ" กับเขาด้วยทั้ง ๆ ที่ตัวเองป่วยและมีงานล้นมือ **นี่แหละน้ำใจ ที่ลูกสุริยะทุกคนไม่เคยแล้ง**

สวัสดีปีใหม่ครับ

อรรถ อรรถไกวัลวที

หนังสือชื่อศรีสมเด็จ

ไม่ได้คิดมาก่อนว่าถ้าเขียนเรื่องนี้จบ จะได้มีโอกาสลงในหนังสือศรีสมเด็จ ฯ เอ๊ย! เล่มนี้ เอาแล้วสิ เริ่มละเมอเพ้อถึงอดีตเก่า ๆ คล้ายกับว่ากำลังนั่งขยับปากกาเบอร์ห้า จิ้มหมึกขวดสีน้ำเงินแดงจากร้านสหกรณ์ บ.ส. งั้นแหละ

ปกหนังสือเล่มนี้คงไม่ชื่อ "ศรีสมเด็จ ฯ" แน่ ๆ ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าผู้จัดทำให้ชื่อว่าอะไร จะเป็นสุริยะสาส์น บ้านสมเด็จรำลึก ศรีสุริยะ ศิษย์เก่า บ.ส. หรืออะไรเทือกนี้ก็ช่างเถอะ ขอให้มีคำว่า บ.ส. หรือสุริยะติดอันดับอยู่ด้วยเป็นใช้ได้ทั้งนั้นแหละน่า

แต่ผมรักชื่อ "ศรีสมเด็จ" แฮะ อะไรที่โน้มน้าวให้รักชื่อนี้ ถ้าไม่ใช่ชื่อนี้ผังแน่นอยู่ในความทรงจำแล้ว เห็นจะเป็นเพราะว่าชื่อนี้มีความหมายลึกซึ้ง กะทัดรัด เป็นชื่อกลาง ๆ มากกว่า เพราะไม่ว่าจะทำขึ้นในปีไหน รุ่นไหน ทั้งศิษย์แก่ ศิษย์เก่า และผีกหัดครู ชื่อนี้จะไม่เจาะจงว่าใครเป็นเจ้าเข้าเจ้าของ ลองดูซิ ถ้าใช้ชื่อ อนุสรณ์รุ่น ๑๔ มวลมิตร บ.ส. รุ่น ๑๘ โตโจรำลึกรุ่น ๘๕ ศิษย์กับครูรุ่น ๑๔ ม่วง – ขาวรุ่น ๑๘ เหล่านี้ก็เท่ากับประกาศความเป็นเจ้าของหนังสือรุ่นนั้น ๆ แล้วนอกรุ่นล่ะ ใครจะหยิบมาอ่าน อย่างดีพ่อก็ทำเองอ่านเองของพ่อไปคนเดียวเถอะ!

ผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้จะใช้ชื่อปกอะไร คงสายเสียแล้วที่จะคล้อยตามผู้เขียน เอาเป็นว่าเล่มนี้เป็นหนังสือของสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิมพ์เป็นบรรณาการรำลึกถึงพระเดชพระคุณของท่านเจ้าพ่อก็แล้วกัน ซึ่งมาตรงกับสมัยโน้น วาระเดียวกันนี้ท่านอาจารย์ ครู และพี่ ม. ๘ ที่เคารพของพวกเราเคยจัดทำหนังสือแจกเล่มเบ้อเริ่มโดยใช้ชื่อว่า "ศรีสมเด็จฯ"

เสียดายที่หนังสือเล่มนั้นไม่ทราบว่าไปหายหกตกหล่นอยู่ที่ไหน แต่สาบานได้ ไม่เคยขายเจ็กขวดมาขายเลยพับผ่า! แม้ว่าตอนนั้นจะเหลือสตางค์แดงติดก้นกระเป๋าอยู่ไม่กี่อัฐ ท่านผู้อ่านรุ่นเดอะล่ะครับเก็บหนังสือนี้ไว้บ้างหรือเปล่า ถ้ายังเก็บอยู่ก็คงนึกในใจว่าหมอนี่มันพูดของมันถูกแฮะ เพราะว่าหนังสือเล่มนี้ใหญ่เหลือหลาย สันหนังสือหนากว่า ๒ นิ้ว ครือ ๆ กับหนังสือภูมิศาสตร์ ของครูใช้ แม้นมาศ ที่พวกเราเรียนมาตาแทบพลิก ขอโทษ! ดูรูปน่ะ ก็ไม่รู้เหมือนกันสอบผ่านมาได้ยังไง

พูดถึงเนื้อในของหนังสือ จำได้ว่าเป็นข้อเขียนของท่านอาจารย์ใหญ่พระยาวิเศษศุภวัตร และคณะคุณครูทั้งหมดตลอดจนรุ่นพี่ ม. ๘ สมัยนั้นร่วมกันเขียน ภาพประกอบมีหลายภาพ และยังมีการ์ตูน เขียนโดย "มิสเตอร์" แทรกเป็นบางหน้าอีกด้วย เรื่องทุกเรื่องอ่านสนุกจบในเล่ม โดยเฉพาะเรื่องภายในรั้วบ้านสมเด็จ และถ้าจะล้อเลียนครูแล้วรู้สึกว่าพวกพี่ ๆ เขียนเหน็บแนมหยิกแกมหยอกได้เข้าไส้ เล่นเอาพวกเราพลอยเห็นจริงเห็นจังไปด้วย หยั่งเช่น ครูแนม แกมหยิก ครูพุ่ม นุ่มนวล เป็นต้น

อ่านเพลิน จบเล่มไปอย่างเสียดาย รู้สึกว่าอ่านแล้วได้อะไรต่อมิอะไรอีกหลายอย่างในหนังสือเล่มนั้น นึกทบทวนกับสมัยปัจจุบัน อะไรน้าที่พวกเราจะทำหนังสือเล่มโต ๆ อย่างที่พี่เขาทำกันไม่ได้ มันคงจะมีอุปสรรคอะไรสักอย่าง เรื่องรีก็บานตะไท ขอร้องให้ท่านผู้เป็นศิษย์เก่าช่วยเขียนส่งมาท่านละ ๑ เรื่องก็เหลือกิน ภาพล่ะอีดตะบือ ขอแรงไหว้วานให้เขียนภาพแทรกส่งมาให้ ขอภาพถ่ายจากปู๊กล้องทั้งหลายก็คงจะได้ แล้วอะไรอีกล่ะที่เราจะทำหนังสือให้หนาเหมือน "ศรีสมเด็จ ฯ" ไม่ได้

อย่าเลยครับ อย่าบังอาจตีเสมอรุ่นพี่เขาเลย

ก้อโธ่! พี่เล่นไม่มีโฆษณาสักหน้าเดียว ใครเล่าครับจะหาญสู้

□ จำรัส เลื่อมรุ่ง

ข้าวธนุทธเจ้า ฯ

ศิษย์บ้านสมเด็จที่ผ่านจากรั้วม่วงขาวไปแล้วทุกรุ่น คงจะจำประเพณีของพวกเราที่เคยปฏิบัติไว้ทุกครั้งที่มีการประชุมใหญ่ในหอ ประชุมได้ว่าก่อนเริ่มการประชุมเราจะต้องร่วมการสวดมนต์ไหว้พระก่อน และเมื่อถึงวาระปิดการประชุมโดยท่านอาจารย์ใหญ่จะเป็นผู้กล่าวให้โอวาทแล้ว ทุกคนจะต้องยืนขึ้นพร้อมเพรียงกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งโอกาสอย่างนั้นจนบัดนี้พวกเราคงไม่มีอีกแล้ว...

พวกเราจากโรงเรียนกันมาเป็นเวลาอย่างน้อย ๓๐ กว่าปี และอย่างมาก ๕๐ กว่าปี ก็ได้ผลัดเปลี่ยนหน้ากันมาพบสังสรรเป็นประจำทุกวันศุกร์ของต้นเดือนทุกเดือนโดยการชักชวนของคุณพยุง ตัญญะแสนสุข เลขานุการของสมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จ ก็นับได้ว่าเป็นการหาความสุขทางใจ ให้ความร่าเริงแก่ตัวเองอย่างหนึ่ง ซึ่งเราจะไม่มีโอกาสหาได้จากที่ใด

รายการนัดสุดท้ายของปี ๒๕๑๘ คือวันที่ ๕ ธันวาคม นับว่าเป็นรายการนัดสำคัญที่สุด ที่ว่าสำคัญไม่ใช่เป็นเพราะมีพวกเราไปร่วมสังสรรกันเป็นจำนวนหลายร้อย ความจริงเราพบกันวันนั้นไม่กี่คน ดังรายงานของคุณพยุงว่าดังนี้...

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘ เป็นวันนัดสุริยะสังสรรค์ พอดีตรงกับวันเฉลิม-พระชนม์พรรษา ในหลวงรัชกาลปัจจุบัน จึงเป็นวันแรกที่หลังจากพวกเราออกจากโรงเรียนกันมาคนละ ๓๐ กว่าปี เพิ่งจะได้มีโอกาสมาถวายพระพรด้วยการร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีพร้อมกันอย่างกึกก้องอีกวาระหนึ่ง น่ายินดี และปลาบปลื้ม อย่างบอกไม่ถูก ที่วันนี้ ชีวิตเมื่อครั้งเรียนหนังสือได้ย้อนมาให้พวกเราได้มีจุดระลึกอันสำคัญเช่นนี้ เพราะตามปกติที่นัดกันมาแล้ว ไม่เคยตรงวันเฉลิมพระชนม์พรรษาสักครั้งเดียว เพิ่งจะมีครั้งนี้ละครับ ผู้กล่าวถวายพระพรก็เหลือจริง ๆ คือประจวบ ลียากาศ นอกจากจะกล่าวถวายพระพรได้อย่างจับใจ ยังปลุกใจพวกเราที่มีแต่ความจงรักภักดีต่อองค์พระประมุขเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ให้ฮึกเหิมยิ่งขึ้นในอันที่จะร่วมกัน พร้อมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ป้องกันสถาบันกษัตริย์ของเราให้ยืนยงอยู่คู่ประเทศไทยอีกด้วย

วันนี้นักเรียนมาเข้าร่วมชุมนุม ๒๖ ท่านคือ บัญญัติ ปาลิวนิช, เศวต จิตตวิตติ, ทองทศ ไวทยานนท์, เจิม โลหารชุน, สาคร จงเสถียร, เติบ คชทิณ, ศิริ หงสไกร, ประพิศ ชวนะสุนทร, ประจวบ ลียากาศ, อำนวย เบ็ญจโสภาค, ณรงค์ฤทธิ์ อักษรศาสตร์โกศล, ประชา มหาพันธ์, ลออ บุญนิมิตร, ปวง รังสิยานนท์, คณิต เกียรตินันทน์, ระวัง พลวัฒน์, กระจ่าง เลื่อมรุ่ง, พุฒ แจ้งจวบแก้ว, สหาย ทองบุนนาค, อรรถ อรรถไกวัลวที, บุญช่วย เอียเล้ากุล, จำรัส เลื่อมรุ่ง, สุวรรณ หิรัญกาญจน์, สิทธิ ไทยเที่ยง, สงัด ทองใบ และ พยุง ตัญญะแสนสุข.

ครับ คืนวันนั้นรู้สึกตัวว่าได้ตะเบ็งเสียงจนคับห้อง

อิ่มใจจริง ๆ และยังไม่รู้เลยว่าจะได้มีโอกาสอย่างนี้อีกเมื่อไหร่?

"กระจ่าง เลื่อมรุ่ง"

ปิดท้าย

ก่อนที่จะถึงเรื่องนี้ หรือเปิดมาเจอเลย ก็จำใจต้องอ่านให้ผ่านสายตาไปเสียก่อน เพื่อที่จะได้ไม่ต้องเสียเวลาพลิกไปหาเรื่องอื่น อันที่จริงไม่จำเป็นจะต้องเขียนก็ได้เพราะมีเรื่องที่น่าอ่านอยู่อย่างล้นเหลืออยู่แล้ว แต่ถ้าจะไม่มีเรื่องของคณะผู้จัดทำเสียเลย ก็รู้สึกว่าจะเสียเปรียบเกินไป ทำหนังสือทั้งทีไม่ได้เขียนลงบ้าง ก็อายน่ะซิครับ เขียนก็เขียน แล้วใครจะเขียนเล่าครับ เกี่ยงกันไป เกี่ยงกันมา ตัดสินแล้วครับช่วยกันเขียน ล้อเขียนบ้าง อ๊ว เขียนบ้าง แล้วเอามาตัดต่อเพิ่มเติมให้จบเรื่อง แต่อย่าเขียนให้ยาวนะ เอาแค่หอมปากหอมคอ เอาล่ะครับเริ่มเรื่องเสียที เดี๋ยวส่งต้นฉบับไม่ทัน

ประธาน บ.ส. ชมรมก้าว แจ้งให้ทราบว่าชมรมฯ จะต้องรับงานจัดทำหนังสือประจำปี ของสมาคมฯ จึงมาหารือจากคณะกรรมการฯ

คณะกรรมการ รับทราบ ด้วยความยินดี อย่างยิ่งที่สมาคมฯ ได้ให้เกียรติแก่ชมรมฯ

ข้อคิด ทุนทรัพย์ เรื่อง ผู้จัดทำ

ฯลฯ

+ − × ÷ ก็ถืออยู่ในมือท่านนี่แล้วยังไงล่ะครับ ไหลมา เทมา ทั้งเรื่อง และ โฆษณาแย่งกันส่ง จนต้องเพิ่มหน้า ไม่เคยพบไม่เคยเห็นเลยครับไปถึงไหนยินดีต้อนรับทั้งนั้น แม้แต่บางหน้าจะต้องสงวนว่างไว้ เพื่อความสวยงามของหนังสือ ก็ยังไม่ยอม เงินให้เต็มจะลดเนื้อที่ก็ยอม บางรายก็ว่า ให้เงินช่วย ฟรี ฟรี โดยไม่ต้องลงให้ เก็บเนื้อที่ไว้ให้คนอื่นเขา ก็ยังมีเลยครับ แล้วจะไม่ให้พวกกระผมดีใจได้ยังไงล่ะครับ ทำหนังสือมาหลายครั้งแล้ว อ้อน ก็–แล้ว วอน ก็แล้ว ทั้งเรื่อง ทั้งโฆษณา ได้แต่เมินหน้าหนีทั้งนั้น เบื่อแสนเบื่อ แต่ ทั้งนั้นและทั้งนี้ ก็ด้วยบุญบารมี ของ **"เจ้าพ่อ"** ที่บรรดา ลูกลูก เคารพนับถือ คงจะช่วย คลอก คลใจ ให้ทุกๆท่านได้ให้ความเมตตาสงสาร จึงได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผีพาย ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง แด่ทุกๆท่านที่อุปการะ ทั้งภาพ เนื้อเรื่อง และมอบโฆษณา พร้อมทั้งท่านที่วิ่งเต้นสอดส่ายแส่หาเพื่อมาจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ยังไง ยังไง ละก็ปีหน้าพ่ำใหม่ถ้ามีโอกาสอีก ก็อย่าลืม ขอให้เหมือนเดิม น่ะครับ

เสร็จสิ้นภาระแล้วบรรดา "ผีพาย" ทั้งหลายขอกราบลา และ ขอประทานพรจาก **"เจ้าพ่อ"**

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

จงดลบันดาลให้ทุกๆท่านจงประสพแต่ความสุขสมหวังตลอดกาลนาน.

ใหม่ คิกคาปู้ แสนสนุก สุขหรรษา

請飲 **結 家 寶**

鮮美果汁令人陶醉

รสใหญ่ ใหม่สุด !
จากแดนหหา

LICENSED BY

KICKAPOO JOY JUICE LIMITED

泰國建華兩合公司總代理

加拿大國際性高貴飲品 ☎ 511702, 931202, 930576

ธนาคารทหารไทย จำกัด

สำนักงานใหญ่ :

96 อาคาร 2 ราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร โทร. 22-3131

สาขาในกรุงเทพมหานคร

ราชประสงค์	โทร. 52 – 6690 – 1	ตรอกจันทน์	โทร. 87 – 0760
ท่าอากาศยาน	โทร. 79 – 6601 – 2	เตาปูน	โทร. 85 – 1233
หัวหมาก	โทร. 77 – 6163	พรานนก	โทร. 66 – 1240
คลองเตย	โทร. 86 – 1618	จรัลสนิทวงศ์	โทร. 4 – 9520 – 1
ธาตุทอง	โทร. 92 – 9235		

สาขาต่างจังหวัด

สมุทรปราการ	โทร. 95 – 0300	ปราจีนบุรี	โทร. 355 – 6
ชลบุรี	โทร. 28 – 2984	กาญจนบุรี	โทร. 51 – 1677
สัตหีบ	โทร. 43 – 6123	บ้านฉาง (ระยอง)	
นครราชสีมา	โทร. 24 – 2886	นครสวรรค์	โทร. 21 – 3672
ลพบุรี	โทร. 545	ราชบุรี	โทร. 33 – 7207
อุบลราชธานี	โทร. 25 – 4357	สระบุรี	โทร. 21 – 1609
สุราษฎร์ธานี	โทร. 27 – 2753	พิษณุโลก	โทร. 25 – 8729
อุดรธานี	โทร 22 – 1776		

สาขาที่จะเปิดใหม่ในปี 2518

เชียงราย พหลโยธิน (ปากซอยราชครู)

หาดใหญ่

ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท

สุขุม นวพันธ์ กรรมการผู้จัดการ

พิมพ์ที่ หจก. การพิมพ์พระนคร 92 หลังตลาดศาลเจ้าพ่อเสือ ถนนบุญศิริ กรุงเทพฯ 2 โทร. 212337 นางอารี จุฬิทรัพย์เปี่ยม ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา 2518